

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 121

Год. LXV

Понеделник, 5 октомври 2009

Цена на овој број е 280 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
2307. Одлука за именување Генерален конзул и шеф на Генералниот конзулат на Република Македонија во Италијанската Република со седиште во Венеција.....	2	2313. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	4
2308. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	2	2314. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	5
2309. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	2	2315. Правилник за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на пилоти на хеликоптери.....	5
2310. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	3	2316. Правилник за организацијата, работата, начинот на одлучување, методологијата, постапката за акредитација, критериумите и стандардите за акредитација, како и други прашања во врска со работата на Одборот за акредитација на високото образование.....	165
2311. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	3	Огласен дел	1-20
2312. Решение од Комисијата за хартии од вредност.....	4		

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
2307.

Врз основа на член 91, став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/91), член 36, став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 18.08.2009 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ГЕНЕРАЛЕН КОНЗУЛ И ШЕФ НА ГЕНЕРАЛНИОТ КОНЗУЛАТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ИТАЛИЈАНСКАТА РЕПУБЛИКА СО СЕДИШТЕ ВО ВЕНЕЦИЈА****Член 1**

1. За генерален конзул и шеф на Генералниот конзулат на Република Македонија во Италијанската Република, со седиште во Венеција се именува Амон Бајрамовски, советник за конзуларни работи во Директоратот за конзуларни работи при Министерството за надворешни работи на Република Македонија.

Член 2

2. Оваа одлука влегува во сила по добиената егзекуатура и завршените подготовки, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 118/1
18 август 2009 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ
2308.

Врз основа на член 232-а од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007 и 7/2008), член 13, член 19, член 26, член 53 став 2, член 59 и член 65 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006), а во врска со член 158 став 3 од Законот за хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност постапувајќи по барањето за поведување прекршочна постапка бр.08-359/2 од 06.02.2009 година против ДГ Бетон АД Скопје, на седницата одржана на ден 29.06.2009 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. СЕ УТВРДУВА дека Друштво за градежништво Бетон Акционерско друштво Скопје (Целосен назив), ДГ Бетон АД Скопје (Скратен назив), Седиште: ул. „Јуриј Гагарин“ бр. 15 Скопје-Карпош, ЕМБС: 5079888

и Единствен даночен број: 4030995230500, сторило прекршок со несторување, при тоа не ги исполнило обврските како акционерско друштво со посебни обврски за известување кои се однесуваат на доставувањето целовно чувствителна информација до Комисијата за хартии согласно член 158 став 3 од Законот за хартии од вредност што претставува прекршок од член 242 став 1 точка 5 на Законот за хартии од вредност.

2. На акционерското друштво со посебни обврски за известување од точка 1 на ова решение: за сторениот прекршок од член 242 став 1 точка 5, му се изрекува глоба во висина од 4.000 Евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија на денот на донесувањето на решението.

3. ДГ Бетон АД Скопје е должно да ја плати глобата од точка 2 на ова решение во рок од 8 дена од денот на правосилноста на ова решение на уплатна сметка 840-5306 -глоби за сторени прекршоци од области во надлежност на Комисијата за хартии од вредност со приходна шифра 722133.

4. Неплатената глоба или ненавремено платената глоба ќе се наплати по присилен пат.

5. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 07-1851/2
29 јуни 2009 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
Марина Наќева-Кавракова, с.р.

2309.

Врз основа на член 101 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2005, бр. 25/2007 и бр. 07/2008) постапувајќи по барањето за давање согласност за именување директор на брокерската кука ИДЕЈА ПЛУС БРОКЕР АД Радовиш, Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на ден 25.09.2009 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

1. Се дава согласност за именување на лицето Јанка Димитрова, магистер по бизнис администрација - МБА менаџмент, родена на ден 11.12.1960 година во Радовиш, за Директор на Брокерската кука ИДЕЈА ПЛУС БРОКЕР АД Радовиш.

2. Согласноста за именување на Јанка Димитрова за Директор на Брокерската кука ИДЕЈА ПЛУС БРОКЕР АД Радовиш се дава за период од четири години од денот на донесувањето на ова Решение, согласно Одлуката за назначување на членови на Одборот на директори на брокерската кука ИДЕЈА ПЛУС БРОКЕР АД Радовиш, донесена од Собранието на акционери на брокерската кука на ден 28.05.2009 година.

3. Ова решение престанува да важи и пред истекот на рокот утврден во точка 2 на ова решение со денот на разрешување на Јанка Димитрова од функцијата Директор на Брокерската кука ИДЕЈА ПЛУС БРОКЕР АД Радовиш, со денот на одземање на согласноста за именување на директор од страна на Комисијата за хартии од вредност, и во други случаи утврдени со закон.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2197/6 Комисија за хартии од вредност
25 септември 2009 година Претседател,
Скопје **Марина Накева-Кавракова, с.р.**

2310.

Врз основа на член 101 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр.95/05, бр. 25/07 и бр.7/2008) постапувајќи по барањето за давање согласност за именување директор на брокерската кука ИНОВО БРОКЕР АД Скопје, Комисијата за хартии од вредност на седницата одржана на ден 25.09.2009 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. Се дава согласност за именување на лицето Велимир Шиповиќ, дипломиран економист, роден на ден 07.06.1980 година во Скопје, за директор на брокерската кука ИНОВО БРОКЕР АД Скопје.

2. Согласноста за именување на Велимир Шиповиќ за директор на брокерската кука ИНОВО БРОКЕР АД Скопје се дава за период од четири години од денот на донесувањето на ова решение, согласно Одлуката бр. 08-84/24 од 18.08.2009 година за избор на членови на Одборот на директори на ИНОВО БРОКЕР АД Скопје, донесена од Собранието на акционери на брокерската кука и Одлуката бр. 08-93/27 од 18.08.2009 година за назначување на извршен член на Одборот на директори на брокерската кука донесена од Одборот на директори на ИНОВО БРОКЕР АД Скопје.

3. Согласноста за именување на Велимир Шиповиќ престанува да важи и пред истекот на рокот утврден во точка 2 на ова решение, доколку лицето од точка 1 на ова Решение биде разрешено од функцијата директор на брокерската кука ИНОВО БРОКЕР АД Скопје, со денот на одземање на согласноста за именување на директор од страна на Комисијата за хартии од вредност, и во други случаи утврдени со закон.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-2345/6 Комисија за хартии од вредност
25 септември 2009 година Претседател,
Скопје **Марина Накева-Кавракова, с.р.**

2311.

Врз основа на член 232-а и 242 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007 и 7/2008), член 16, член 26, член 53 став 2, член 59 и член 64 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006), а во врска со член 165 став 1 и 2 и член 251 од Законот за хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност постапувајќи по барањето за поведување прекршочна постапка бр. 08-3498/16 од 30.11.2007 година против лицето Кирил Темов од Скопје, на седницата одржана на ден 29.06.2009 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ УТВРДУВА дека лицето Кирил Темов со живеалиште на улица “Титовоужичка” број 9, Скопје, сторило прекршок со несторување, при тоа не ги исполнило обврските како независен член на Надзорниот одбор на АДГ Маврово Скопје кои се однесуваат на доставување до Комисијата за хартии од вредност на првичен извештај за сопственост во законски определениот рок со член 165 став 1 и член 251 од Законот за хартии од вредност од 60 дена од денот на влегување во сила на Законот за хартии од вредност и на доставување на извештај за промена на сопственост во законски определениот рок со член 165 став 2 од Законот за хартии од вредност од 5 работни дена од денот на порамнувањето на трговската трансакција.

2. Непостапувањето согласно член 165 став 1 и 2 и член 251 од Законот за хартии од вредност претставува прекршок од член 242 став 1 точка 7 од Законот за хартии од вредност.

3. На лицето Кирил Темов за сторениот прекршок од точка 1 на ова решение му се изрекува глоба во висина од 1.000 Евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија на денот на донесувањето на решението.

4. Лицето Кирил Темов е должно да ја плати глобата од точка 3 на ова решение во рок од 8 дена од денот на правосилноста на ова решение на уплатна сметка 840-5306-глоби за сторени прекршоци од области во надлежност на Комисијата за хартии од вредност со приходна шифра 722133.

5. Неплатената глоба или ненавремено платената глоба ќе се наплати по присилен пат.

6. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 08-169/3 Комисија за хартии од вредност
29 јуни 2009 година Претседател,
Скопје **Марина Накева-Кавракова, с.р.**

2312.

Врз основа на член 232-а од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007 и 7/2008), член 16, член 26, член 53 став 2, член 59 и член 64 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006), а во врска со член 170 став 1 точка б) и член 243 став 2 од Законот за хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност постапувајќи по барањето за поведување прекршочна постапка бр. 08-3530/10 од 24.12.2007 година против лицето Здравко Јосифовски од Скопје, на седницата одржана на ден 26.08.2009 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ

1. СЕ УТВРДУВА дека лицето Здравко Јосифовски од Скопје со адреса на живеење бул. „Јане Сандански“ број 12/4-10, Скопје, како сопственик и одговорно лице-извршен директор на правното лице Интернационал Ник АД Скопје го прекршило член 170 став 1 точка б) од Законот за хартии од вредност, односно создало лажна претстава за акциите на издавачот МЗТ Леарница АД Скопје, со цел создавање фиктивна цена на истите, односно создало привид на активно тргување со акциите од издавачот МЗТ Леарница АД Скопје.

2. Постапувањето од точка 1 на ова решение претставува прекршок од член 243 став 2 од Законот за хартии од вредност.

3. На лицето Здравко Јосифовски од Скопје за сторениот прекршок од точка 1 на ова решение му се изрекува глоба во висина од 2.000 Евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија на денот на донесувањето на решението.

4. Лицето Здравко Јосифовски од Скопје е должно да ја плати глобата од точка 3 на ова решение во рок од 8 дена од денот на правосилноста на ова решение на следната уплатна сметка 840-5306-глоби за сторени прекршоци од области во надлежност на Комисијата за хартии од вредност со приходна шифра 722133.

5. Неплатената глоба или ненавремено платената глоба ќе се наплати по присилен пат.

6. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 08-618/5 Комисија за хартии од вредност
26 август 2009 година Претседател,
Скопје **Марина Накева-Кавракова, с.р.**

2313.

Врз основа на член 232-а од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007 и 7/2008), член 16, член 26, член 53 став 2, член 59 и член 64 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ број 62/2006), а во врска со член 170 став 1 точка б) и член 243 став 1 точка 1 од Законот за хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност постапувајќи по барањето за поведување прекршочна постапка бр. 08-3530/10 од 24.12.2007 година против правното лице Интернационал Ник АД Скопје, на седницата одржана на ден 26.08.2009 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ

1. СЕ УТВРДУВА дека правното лице Интернационал Ник АД Скопје со седиште на ул. “Плоштад Македонија” бб Скопје го прекршило член 170 став 1 точка б) од Законот за хартии од вредност, односно создало лажна претстава за акциите на издавачот МЗТ Леарница АД Скопје, со цел создавање фиктивна цена на истите, односно создало привид на активно тргување со акциите од издавачот МЗТ Леарница АД Скопје.

2. Постапувањето од точка 1 на ова решение претставува прекршок од член 243 став 1 точка 1 од Законот за хартии од вредност.

3. На правното лице Интернационал Ник АД Скопје за сторениот прекршок од точка 1 на ова решение му се изрекува глоба во висина од 5.000 Евра во денарска противвредност по среден курс на Народна банка на Република Македонија на денот на донесувањето на решението.

4. Правното лице Интернационал Ник АД Скопје е должно да ја плати глобата од точка 3 на ова решение во рок од 8 дена од денот на правосилноста на ова решение на уплатна сметка 840-5306-глоби за сторени прекршоци од области во надлежност на Комисијата за хартии од вредност со приходна шифра 722133.

5. Неплатената глоба или ненавремено платената глоба ќе се наплати по присилен пат.

6. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 08-618/6 Комисија за хартии од вредност
26 август 2009 година Претседател,
Скопје **Марина Накева-Кавракова, с.р.**

2314.

Врз основа на член 232-а од Законот за хартии од вредност („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007 и 7/2008), член 13, член 19, член 26, член 53 став 2, член 59 и член 65 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр. 62/2006), а во врска со член 154 став 1, член 155 став 1, член 157 и член 160 став 1 од Законот за хартии од вредност, Комисијата за хартии од вредност постапувајќи по барањето заведување прекршочна постапка број 07-291/1 од 18-01-2008 година против Акционерско друштво Конзервна фабрика Струмица, на седницата одржана на ден 26.08.2009 година, го донесе следното

РЕШЕНИЕ

1. СЕ УТВРДУВА дека Акционерско друштво Конзервна фабрика Струмица (Целосен назив), АД Конзервна фабрика Струмица (скратен назив), Седиште: ул. „Климент Охридски“ број 45, Струмица, ЕМБС 5613817 и Единствен даночен број 4027002113419 сторило прекршок со несторување, при тоа не ги исполнило обврските како акционерско друштво со посебни обврски за известување кои се однесуваат на доставувањето до Комисијата за хартии од вредност на годишен извештај за неговите финансиски резултати, правниот статус и работењето; објавување на резиме на ревидиран годишен извештај заедно со мислење на овластениот ревизор, полугодишен извештај, тримесечни финансиски извештаи за првото и третото тримесечие од 2007 година и на доставувањето на примерок од својот годишен, тримесечен и тековен извештај во законски предвидените рокови, регулирани со одредбите на член 154 став 1, член 155 став 1, член 156, член 157, член 158 и член 160 став 1 од Законот за хартии од вредност.

2. Непостапувањето согласно член 154 став 1, член 155 став 1, член 156, член 157, член 158 и член 160 став 1 од Законот за хартии од вредност претставува прекршок од член 242 став 1 точките 1, 2, 3, 4 и 6 од Законот за хартии од вредност.

3. На акционерското друштво со посебни обврски за известување од точка 1 на ова решение: за сторените прекршоци од член 242 став 1 точките 1, 2, 3, 4 и 6 од Законот за хартии од вредност му се изрекува ЕДИНСТВЕНА ПРЕКРШОЧНА САНКЦИЈА ОПОМЕНА.

4. Се задолжува акционерското друштво со посебни обврски за известување од точка 1 на ова решение во рок од 30 дена по приемот на ова решение да постапи

согласно одредбите на член 154 став 1, член 155 став 1, член 156, член 157, член 158 и член 160 став 1 од Законот за хартии од вредност.

5. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 08-1769/3
26 август 2009 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
Претседател,
Марина Наќева-Кавракова, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО 2315.

Врз основа на член 136 став 7 и 8, член 138 став 6, член 139 став 2 и член 144 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07 и 103/08), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ, ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА НА ПИЛОТИ НА ХЕЛИКОПТЕРИ

Општи одредби

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука на пилоти на хеликоптери, формата, содржината, евиденцијата, начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за работа на организациите или центрите за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на дозволите и овластувањата, формата, содржината, рокот на важење, начинот на издавање, продолжување, промена, суспендирање, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата и критериуми, начин и постапка за признавањето на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекнати доволи и овластувања во странство на пилоти на хеликоптери.

Стручно оспособување

Член 2

Начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука и другите посебни услови за безбедно и уредно работење на организациите или цен-

трите за обука на пилоти на хеликоптери, се утврдени со меѓународниот стандард JAR-FCL 2 на JAA кој е даден во прилог 1 и е составен дел на овој правилник.

Посебните услови во однос на опремата-симулаторите за вршење на обука се утврдени со меѓународните стандарди JAR-STD 1H, 2H, 3H и JAR-FSTD H кои се прифаќаат и директно се применуваат.

Формата, содржината, евиденцијата, начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за работа на организациите или центрите за обука се утврдени во дел 5 од Упатството за административни постапки (Administrative and Guidance Material-AGM) кое се прифаќа и директно се применува.

Член 3

Организациите и центрите за летачка обука (FTO) и за оспособување за тип (TRTO) ги изработуваат своите програми за обука во согласност со делот 2 на меѓународниот стандард JAR-FCL 2 - Прифатливи начини за придружување (Acceptable Means of Compliance-AMC) и Интерпретирачко-објаснувачки материјал (Interpretative and Explanatory Material-IEM) на JAA кои се прифаќаат и директно се применуваат.

Редовна и вонредна проверка

Член 4

Начинот на спроведување на редовната проверка и условите за стекнување на дозволите и овластувањата, се утврдени со меѓународниот стандард JAR-FCL 2 на JAA.

Член 5

Вонредната проверка ја спроведува Агенцијата за цивилно воздухопловство, врз основ на предлог мерките во извештај од несреќа, сериозен инцидент или инцидент, прекршок или кривично дело поврзано со работата на пилоти на хеликоптери, или по упатување од воздухопловен инспектор по пријава на физичко или правно лице и доколку основано се посомнева во стручно извршување на работите од страна на пилот на хеликоптер или констатира повреда на одредбите на Законот за воздухопловство и прописите донесени врз основ на тој закон.

Вонредната проверка се спроведува преку полагање на одредени или сите предмети од теоретскиот дел на испитот за стекнување на дозволата или на практичниот дел на испитот.

Начинот и времето на спроведување на вонредната проверка се уредува со решение на Агенцијата за цивилно воздухопловство кое му се доставува на лицето за кое се однесува.

Ако лицето не се јави на вонредната проверка во определениот рок, дозволата односно овластувањето се суспендира.

Дозвола и овластувања

Член 6

Формата, содржината, рокот на важење, начин на издавање, продолжување, промена, суспендирање, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата/рејтинзите се утврдени во дел 5 од Упатството за административни постапки (Administrative and Guidance Material-AGM).

Критериуми, начин и постапка за признавање

Член 7

Критериумите, начинот и постапката за признавање на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на пилоти на хеликоптери се утврдени во меѓународниот стандард JAR-FCL 2 на JAA.

Критериумите, начинот и постапката за признавање на стекнати дозволи и овластувања на пилоти на хеликоптери во земја членка на Европската заедничка воздухопловна област-ЕЗВО, а кои се полноправни членки на JAA се утврдени со ЕУ Директивата 91/670, изменета со 216/08, за меѓусебно прифаќање на лични дозволи и извршување на функции во цивилното воздухопловство, која е превземена согласно Анекс 1 од Мултилатералната спогодба за основање на Европската заедничка воздухопловна област („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/07), дадена во прилог 2 на Правилникот за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на пилоти на авиони.

Преодни и завршни одредби

Член 8

Со отпочнување на примена на овој правилник престануваат да се применуваат:

- одредбите од Правилникот за стручна подготовка испити и дозволи за работа на член на екипаж на воздухоплов („Службен лист на СФРЈ“ бр. 2/80, 31/80, 53/80, 43/81, и 10/85 и „Службен весник на Република Македонија“ бр. 34/95, 45/99, 27/01, 35/01 и 16/05), кои ги уредуваат условите за стручна подготовка, испити и дозволи за работа за пилоти на хеликоптер; и

- одредбите од Правилникот за условите што мора да ги исполнуваат школите или школските центри за обука на воздухопловен персонал („Службен лист на СФРЈ“ бр. 72/91), кои ги уредуваат условите што мора да ги исполнуваат школите и школските центри за обука на пилоти на хеликоптери.

Член 9

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ а ќе се применува од 1 ноември 2009 година.

Бр.1199/3
18 септември 2009 година
Скопје

в.д. Директор,
Зоран Крстевски, с.р.

Прилог 1

Дел 1

JAR-FCL 2

ДЕЛ 1 - УСЛОВИ

1 ОПШТО

Овој дел ги содржи условите за издавање на дозволи на екипаж за летање (за хеликоптер). Секаде каде е можно документот е ускладен со JAR-FCL 1 (авион), но останува како самостоен документ за пилоти на хеликоптери.

2 ПРИКАЖУВАЊЕ

2.1 Секоја страница е означена со датумот на издавање или со бројот на измената и дополнувањето (амандманот) под кој таа е изменета и дополнета или повторно издадена.

2.2 Поднасловите се напишани со закосени букви.

2.3 Новиот, изменет и дополнет и коригиран текст ќе се става во средни загради се додека не излезе последователна измена и дополнување (амандман).

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Прилог 1

Дел 1

JAR-FCL 2

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

01.12.00

1-0-2

Амандман 1

Дел 1

JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ А - ОПШТИ УСЛОВИ

JAR-FCL 2.001 Дефиниции и кратенки
(Види IEM FCL 2.001)

Категории на воздухоплови (Category of aircraft):

Поделба на воздухопловите спрема нивните основни карактеристики, на пример. авион, хеликоптер, едрилица, слободен балон.

Замена на дозвола (Conversion of a licence):

Издавање на JAR-FCL дозвола врз основ на дозволата која е издадена од страна на земја која не е членка на ЈАА.

Копилот (Co-pilot):

Копилот е пилот кој извршува работи врзани за управувањето на хеликоптерот, различни од работите на водачот на воздухопловот за хеликоптери на кои се потребни повеќе од еден пилот во екипажот на воздухопловот, со исклучок на пилоти кои летаат на воздухопловот со цел да се обучи за одредена дозвола или овластување.

Време на обука со инструктор (Dual instruction time):

Времето на летање со инструктор или времето на летање по инструменти или на уреди на земја, за кое време лицето добива обука од овластен инструктор.

Налет (Flight time):

Вкупното време од моментот кога лопатките на роторот се придвижени, до моментот кога хеликоптерот стигнал на местото за паркинг, а лопатките на роторот престанале да се движат.

Уреди за симулирање на лет на земја (Flight Simulation Training Devices (FSTD)):

Било кои синтетички уред кој делумно или комплетно одговара на тип на хеликоптер, разни системи, вклучувајќи ги и уредите за општи (неспецифични) постапки, кои се користат како дел од обуката и кои за таа цел се одобрени согласно JAR-FSTD(H).

Налет по инструменти (Instrument time):

Времето на летање по инструменти во воздух или на уредите за симулирање на лет на земја.

Времетраење на налетот по инструменти во воздух (Instrument flight time):

Времето на летање во кое пилотот го управува воздухопловот само со користење на инструменти.

Време на летање на уреди за симулирање на лет по инструменти на земја (Instrument ground time):

Времето за кое пилотот се обучува на симулиран лет, по инструменти, на уреди за симулирање на летот (STD's – Syntetic Training Devices).

Соработка на екипаж од повеќе пилоти (Multi-crew co-operation):

Делување на екипажот за летање како тим, во кој членовите меѓусебно соработуваат под водство на заповедникот.

Хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти (Multi-pilot helicopters):

Тип на хеликоптери за чие користење се бара и копилот, како што е утврдено во прирачникот за летање на хеликоптерот или во уверението на операторот или во друг соодветен документ.

Делување на екипаж од повеќе пилоти (Multi-crew co-operation):

Операција одобрена од надлежниот орган за која се бараат најмалку два пилоти и соработка на екипажот составен од повеќе пилоти на хеликоптери со повеќе пилоти.

Нок (Night):

Периодот од завршување на цивилниот самрак се до почетокот на цивилното зазорување, или периодот помеѓу зајдисонце и изгрејсонце, како што е пропишано од страна на соодветниот надлежен орган.

Приватен пилот (Private pilot):

Тоа е пилот кој поседува дозвола која му забранува управување со воздухоплов во операции за кои се наплаќа надоместок.

Професионален пилот (Professional pilot):

Тоа е пилот кој поседува дозвола која му дозволува да управува со воздухоплов во операции за кои се плаќа надоместок.

Проверка на стручност (Proficiency checks):

Тоа е прикажување на стручната оспособеност заради продолжување на важноста или обновување на овластувања, а која вклучува и усно испрашување ако тоа го бара испитувачот.

Овластување (Rating):

Впишување во дозвола, кое се однесува на посебните услови, права или ограничувања кои се однесуваат на таа дозвола.

Обновување (на овластување или одобрение) (Renewal (of e.g. a rating or approval):

Административна постапка која се презема по истекот на важноста на овластувањето или одобрението, со која се обновуваат правата од овластувањето или одобрението за одреден утврден период, по исполнување на пропишани услови.

Продолжување (на овластување или одобрение) (Revalidation (of e.g. a rating or approval):

Административна постапка која се презема во

Дел 1

текот на периодот на важноста на овластувањето или одобрението, која му овозможува на имателот на овластувањето или одобрението да продолжи да ги користи правата од овластувањето или одобрението за определен период кој следи по исполнување на пропишани услови.

**Хеликоптери со еден пилот
(Single-pilot helicopters):**

Хеликоптери кои имаат уверение со нив да управува само еден пилот.

**Операции со хеликоптери со еден пилот
(Single-pilot operations):**

Операции во лет кои ги извршува само еден пилот.

**Испити за практични оспособеност
(Skill test):**

Проверките на практичната оспособеност претставуваат демонстрирање на практичната оспособеност заради издавање на дозвола или овластување, кои вклучуваат и усно испрашување ако тоа го бара испитувачот.

**Време/налет на самостоен лет
(Solo flight time):**

Тоа е време на летање за кое ученикот-пилот е единствено лице во воздухопловот.

**Летање во улога на ученик - водач на воздухоплов
(Student pilot-in-command (SPIC)):**

Тоа е време на летање за кое инструкторот по летање само ќе го надгледува ученикот кој врши должности на водач на воздухоплов, при што не смее да влијае врз, ниту да го контролира, управувањето на воздухопловот.

**Моторна едрилица
(Touring Motor Glider (TMG)):**

Тоа е воздухоплов кој има уверение за пловидбеност издадено или прифатено од страна на земја членка на ЈАА, со интегрално вграден мотор и елиса кои не се вовлекуваат плус оние наведени во списокот од Додаток 1 на JAR-FCL 1.215.

Истата мора да е во можност да полетува и да се искачува на сопствен погон согласно нејзиниот прирачник за летање.

Тип на воздухоплов (Type of aircraft):

Сите воздухоплови со иста основна конструкција, вклучувајќи ги сите измени, освен оние кои резултираат со промена во начинот на управување, карактеристиките на летањето или составот на екипажот за летање.

За кратенки види IEM FCL 1.001

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03, Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2**JAR-FCL 2.005 Применливост**

(Види додаток 1 на JAR-FCL 2.005

(Види AMC FCL 2.005 и 2.015)

[(Види JAR-FCL 2.010(a)(4))]

(a) *Општо:*

(1) Условите наведени во JAR-FCL се применуваат за сите договори кои се склучуваат за обука, испитување и барања за издавање на дозволи, овластувања, овластувања за инструктори и испитувачи, одобренија или уверенија кои надлежниот орган ќе ги добие после 1 Јануари 2010 година.

(2)(i) Секогаш кога дозволи, овластувања, овластувања за инструктори и испитувачи, одобренија или уверенија се спомнуваат во JAR-FCL, се подразбира дека тоа се дозволи, овластувања, овластувања за инструктори и испитувачи, одобренија или уверенија издадени согласно JAR-FCL. Во сите останати случаи овие документи се означуваат како на пр. ICAO или национални дозволи.

(ii) Секогаш кога во условите за искуство се спомнува налет, се подразбира дека тоа е налет на хеликоптери, освен ако не е поинаку утврдено.

(3) Секогаш кога се споменува земја членка на ЈАА заради меѓусебно признавање на дозволи, овластувања, овластувања за инструктори и испитувачи, одобренија или уверенија, се подразбира земја која е полноправна земја членка на ЈАА.

(4) Сите уреди за симулирање на лет кои се споменуваат во JAR-FCL, а кои заменуваат воздухоплов за обука, треба да бидат уреди определени согласно JAR-STD(H), а корисникот за вежбите кои треба да се изведат мора да има одобрение согласно JAR-FCL.

(5) Се што се однесува на авиони, не се однесува на микросесни летала како што е дефинирано на национално ниво, освен ако не е поинаку наведено.

(6) Дозвола издадена врз основа на обука спроведена надвор од земја членка на ЈАА, освен обуката спроведена согласно JAR-FCL 2.055(a) (1), содржи запис со кој се ограничуваат правата на воздухоплов регистриран во земјата на издавање на дозволата.

(7) Овластување(а) издадено врз основа на обука спроведена вон земја членка на ЈАА, освен обуката која се спроведува согласно JAR-FCL 2.055(a) (1), се ограничува во однос на воздухоплов регистриран во земјата на издавање на дозволата.

(b) *Преодни одредби*

(1) Обуката која започнала пред 1 јануари 2010 година, согласно националните прописи, ќе се прифати за

Дел 1

издавање на дозволи или овластувања согласно националните прописи, под услов дека обуката и испитите за односната дозвола или овластување завршиле пред 31 декември, 2012 година.

(2) Дозволите и овластувањата, овластувањата за инструктор и испитувач, одобренјата или лекарските уверенија издадени согласно националните прописи на земјите членки на ЈАА пред 1 јануари 2010 година, или кои се издадени согласно горниот став (1), остануваат да важат со истите права, овластувања и ограничувања, ако има такви, под услов дека после 1 јули 2010 година, сите услови за продолжување или обновување на овие дозволи или овластувања, овластувања за инструктор и испитувач, одобренјата или лекарски уверенија се во согласност со условите наведени во JAR-FCL, освен како е наведено во под-став (4).

(3) Имателите на дозвола издадена согласно националните прописи на земја членка на ЈАА пред 1 јануари 2010 година, или согласно наведеното во (b)(1) погоре, може да поднесат до земјата која ја издала дозволата барање за издавање на истоветна дозвола наведена во JAR-FCL, која ги проширува правата на други земји како што е наведено во JAR-FCL 2.015 (a)(1). За да се издадат вакви дозволи, имателот мора да ги исполни условите наведени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.005.

(4) На имателите на дозвола издадена согласно националните прописи на земја членка на ЈАА, кои не ги исполнуваат во целост условите наведени во Дел 1 од JAR-FCL 3 (здравствена способност) им се дозволува да продолжат да ги користат правата од националната дозвола која ја поседуваат.

[(5) А. Надлежните органи на земјите членки на ЈАА мора, ако е применливо:

(i) да вклучат одредба за потврда за познавање на јазик согласно JAR-FCL 1.010(a)(4) во сите нови и повторно издадени дозволи. Еден пилот може да има потврда за повеќе од еден јазик (види Забелешка во FCL 1.010(a)(4));

(ii) пред 5 март 2011 година, да воведат процедура така што постоечките дозволи ќе имаат потврда за знаење на јазик вклучена согласно JAR-FCL 1.075(a)(2)(XIII).

В. *Имателите на дозволи, пред 5 март 2008 година:*

Засновани врз постојните методи за оценување, надлежниот орган може да изготви одредба за знаење на јазик до ниво 4 (оперативно ниво) за имателите на дозволи со уверение за радиотелефонија на англиски јазик и друг јазик, ако е соодветно.]

(c) *Континуитет на работата на испитувачи кои имаат национални овластувања.* Испитувачите кои

JAR-FCL 2

имаат национални овластувања издадени пред датумот на примена, можат да се овластат како JAR-FCL испитувачи, под услов дека тие пред надлежниот орган покажале знаење за JAR-FCL и JAR-OPS. Овластувањето се издава за период од најмногу 3 години. После овој период повторното издавање на овластување подлежи на исполнување на условите пропишани во 2.425 (a) и (b).

[Ам.1, 01.12.00; Ам.2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.010 Основни права за вршење на должност член на екипаж на летање
[(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.010)
(Види АМС бр. 1 на JAR-FCL 2.010)]

(a) *Дозвола и овластување*

(1) Лице не смее да врши должности на член на екипаж за летање на цивилен хеликоптер регистриран во земја членка на ЈАА, освен ако тоа лице нема важечка дозвола и овластување кои ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL, а кои се соодветни на должностите кои се извршуваат, или овластување како што е дадено во JAR-FCL 2.085 и/или 2.230. Дозволата ја издава:

(i) земја членка на ЈАА; или

(ii) друга договорна земја на ICAO, а се прогласува за важечка согласно JAR-FCL 2.015 (b) или (c).

(2) На пилотите кои имаат национални дозволи, овластувања, одобренја за моторни едрилици им се дозволува да управуваат со моторни едрилици согласно националните прописи.

(3) На пилотите кои имаат национална дозвола за приватен пилот со впишано ограничување им се дозволува согласно националните прописи да управуваат со хеликоптери регистрирани во земјата на издавање на дозволата во рамките на воздушниот простор на таа земја.

[(4) Од 5 март 2008 година, кандидатите за дозвола и имателите на дозволи од кои се бара да користат радиотелефонија мора да покажат способност да го зборуваат и разбираат јазикот кој се користи во комуникацијата со радиотелефонија согласно Додаток 1 на [JAR]-FCL 1.010. Бараното знаење на јазик мора да биде најмалку на оперативно ниво (ниво 4) од скалата на ICAO за проценка на знаење на јазик (види Додаток 2 на JAR-FCL 1.010 и АМС бр. 1 на JAR-FCL 1.010).

Забелешка: Овие одредби се однесуваат на ICAO Анекс 10, Том II, Поглавие 5, според кој јазикот кој се користи во комуникацијата со радиотелефонија може да биде оној кој вообичаено се користи од страна на станицата на земја или

Дел 1

англискиот јазик. Заради тоа, во пракса, ќе има ситуации во кои имател на дозвола ќе има потреба да зборува само на јазикот кој вообичаено се користи од страна на станицата на земја.]

(b) *Користење на права.* Имателот на дозвола, овластување или овластување за инструктор/испитувач не смее да користи други права освен оние кои ги дава дозволата, овластувањето или овластувањето за инструктор/испитувач.

(c) *Приговори, ограничувања*

(1) Земја членка на ЈАА може, во секое време, согласно своите национални прописи да постапува по жалби, да ограничи права, или да суспендира или повлече секоја дозвола, овластување, одобрение или уверение кои таа ги издала согласно условите наведени во JAR-FCL, доколку утврди дека барателот или имателот на дозволата не ги исполнил, или дека повеќе не ги исполнува условите од JAR-FCL или односниот национален закон на земјата на издавање на дозволата.

(2) Ако земја членка на ЈАА утврди дека барател или имател на JAR-FCL дозвола издадена од страна на друга земја членка на ЈАА не ги исполнил или повеќе не ги исполнува условите наведени во JAR-FCL или во односниот национален закон на земјата во која воздухопловот лета, земјата членка на ЈАА ја известува земјата на издавање на дозволата како и Секторот на ЈАА за издавање на дозволи во централата на ЈАА. Согласно својот национален пропис, земја членка на ЈАА може да побара, во интерес на безбедноста, барателот или имателот на дозвола да не може да управува со воздухоплов регистриран во таа земја ниту да управува со кој било друг воздухоплов во воздушниот простор на таа земја поради горе наведената причина, за која таа земја навремено ја известила земјата на издавање на дозволата и ЈАА.

[Ам.2, 01.11.02; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.015**Прифаќање на дозволи, овластувања, овластувања (инструктор/испитувач) одобренија или уверенија**

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.015)

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.015)

(Види AMC FCL 2.005 и 2.015)

(a) *Дозволи, овластувања, овластувања (за инструктор/испитувач), одобренија или уверенија издадени од страна на земји членки на ЈАА*

(1) Доколку надлежниот орган на земја членка на ЈАА издал на лице, организација или служба, дозвола, овластување, овластување (инструктор/испитувач), одобрение или уверение согласно условите наведени во JAR-FCL и односните процедури, овие дозволи, овластувања, овластувања за инструктор /испитувач,

JAR-FCL 2

одобренија или уверенија другите земји членки на ЈАА ги прифаќаат без понатамошни формалности.

(2) Обука извршена после 19 јуни 1997 година, согласно сите услови наведени во JAR-FCL и односните процедури се признава за издавање на JAR-FCL дозволи и овластувања, под услов дека дозволи согласно JAR-FCL не смее да се издаваат се до после 31 декември 1999 година.

(b) *Дозволи издадени од страна на земји кои не се членки на ЈАА*

(1) Дозвола издадена од страна на земја која не е членка на ЈАА може по дискреционо право на надлежниот орган на земја членка на ЈАА да се смета за важечка за летање со воздухоплови регистрирани во таа земја членка на ЈАА согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.015.

(2) Валидацијата на дозвола за професионален пилот и на дозвола за приватен пилот со овластување за летање по инструменти не смее да трае подолго од една година од денот на валидацијата, под услов дека основната дозвола е важечка. Секоја понатамошна валидација за летање во воздухоплови регистрирани во која било земја членка на ЈАА претставува предмет на договор од страна на земјите членки на ЈАА и на кои било услови прифатливи за ЈАА. Корисникот на дозвола валидирана од страна на земја членка на ЈАА мора да ги исполнува условите наведени во JAR-FCL.

(3) Условите наведени во (1) и (2) погоре не се применуваат кога воздухоплови регистрирани во земја членка на ЈАА се издаваат под закуп на авиопревозник на земја која не е членка на ЈАА, под услов дека земјата на авиопревозникот ја прифатила одговорноста за техничкиот и/или оперативниот надзор, во периодот на закупот, согласно JAR-OPS 3.165. Дозволите на екипажите за летање на авиопревозник на земја која не е членка на ЈАА може да се валидираат по дискреционо право на надлежниот орган на заинтересираната земја членка на ЈАА, под услов дека при валидацијата правата од дозволите на екипажот за летање се ограничуваат за користење само во периодот на закупот, на определени воздухоплови за посебни операции во кои директно или индиректно, врз основ на закуп со екипаж (wet lease) или друг комерцијален договор не е вклучен авиопревозник на ЈАА.

(c) *Замена на дозвола издадена од земја која не е членка на ЈАА.*

(1) Дозвола за професионален пилот и/или овластување за летање по инструменти – IR, издадени од страна на земја која не е членка на ЈАА може да се замени за JAR-FCL дозвола, под услов дека постои договор помеѓу земјата членка на ЈАА и земјата која не е членка на ЈАА. Овој договор се заснова на база на

Дел 1

реципроцитет за прифаќање на дозволи и обезбедува еднакво ниво на безбедност на условите за обуки и испитување помеѓу ЈАА и земјата која не е членка на ЈАА. Секој договор кој влегол во сила, од време на време, ќе се ревидира како што е договорено помеѓу земјата која не е членка на ЈАА и ЈАА. Во дозвола која се заменува согласно ваков договор мора да се впише земјата која не е членка на ЈАА, чија дозвола е заменета. Другите земји членки не се обврзани да ја прифатат таквата дозвола.

(2) Дозвола за приватен пилот издадена од земја која не е членка на ЈАА може да се замени со JAR-FCL дозвола со овластувања за тип на хеликоптер со еден пилот после исполнување на условите наведени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.015.

(d) Кога надлежен орган издава дозвола која отстапува од JAR-FCL, во дозволата мора да се внесе напомна, во рубриката XIII.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03]

JAR-FCL 2.016

Признавање/кредит што се дава на имател на дозвола издадена од земја која не е членка на ЈАА

(a) Подносител на барање за издавање на JAR-FCL(H) дозвола и овластување за летање по инструменти IR(H), кој веќе поседува еквивалентна дозвола издадена согласно ICAO Анекс 1, издадена од страна на земја која не е членка на ЈАА, мора да ги исполни сите услови наведени во JAR-FCL, освен оние услови кои се однесуваат на времетраењето на курсот, бројот на часови за теоретска обука и практична обука кои може да се скратат/намалат. Надлежниот орган може, што се однесува на кредитите кои треба да се дадат, да се раководи од препораката од соодветна организација за обука.

(b) Имателот на дозвола за сообраќаен пилот (ATPL(H)), со важечко овластување за летање по инструменти IR(H), издадена во согласност со ICAO Анекс 1, кој го исполнува условот за налет од 1.000 часа на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти, во улога на PIC (Pilot in Command) или на копилот согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.015, може да се ослободи од условите за посетување на одобрената обука пред испитот по теоретското познавање и по вештина/практична оспособеност, доколку таа дозвола содржи важечко овластување за летање како PIC на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти со овластување за летање по инструменти IR(H), кој треба да се користи на испитот за вештина/практична оспособеност за ATPL(H) и IR(H) согласно JAR-FCL 2.295.

(c) Имателот на ATPL(H) дозвола, издадена согласно ICAO Анекс 1, кој го исполнува услов за налет од 1000 часови остварен на хеликоптери со екипаж од повеќе члена, во улога на PIC или копилот согласно Додатокот 1

JAR-FCL 2

на JAR-FCL 2.015, може да се ослободен од посетување на одобрената обука пред пристапување на испитот по теоретското познавање и по вештина/практична оспособеност, под услов дека дозволата која ја поседува содржи важечко овластување за летање во улога на PIC на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, кој треба да се користи на испитот за вештина/практична оспособеност за ATPL(H) согласно JAR-FCL 2.295.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.017

**Овластувања за инструктор/испитувач
/Овластувања за посебни намени**

Овластувањата (за инструктор/испитувач)/овластувањата за посебни намени поврзани со дозвола (на пр. за летање во IMC услови, запрашување, летање над планински терен, гасење на пожари, и.т.н.), може да ги утврди надлежниот орган согласно условите на таа земја членка на ЈАА, и тоа само за користење во границите на воздушниот простор на таа земја членка. Користењето на вакво овластување за инструктор/испитувач/овластување во воздушниот простор на друга земја членка на ЈАА бара претходна согласност од таа земја/земји, освен ако не постои билатерална спогодба.

[Ам. 1, 01.12.00]

JAR-FCL 2.020 Признавање на воена служба
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.005)

Барање за признавање:

Членовите на воен екипаж за летање кои поднесуваат барање за дозволи и овластувања наведени во JAR-FCL, го доставуваат барањето до надлежниот орган на земјата во која служат/служеле. Знаењето, искуството и практичната оспособеност стекнати во воената служба, надлежниот орган ќе ги признае, по свое дискреционо право, за стекнување на соодветните услови за JAR-FCL дозволи и овластувања. Условите и начинот за признавање кое се дава мора да се пријават во ЈАА. Правата кои произлегуваат од овие дозволи се ограничуваат на воздухоплови кои се регистрирани во земјата на издавање на дозволите, се додека не се исполнат условите наведени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.005.

**JAR-FCL 2.025 Важност на дозволите и
овластувањата**

[(Види JAR-FCL 2.010(a)(4))]

(Види IEM-FCL 2.025)

(a) Имател на дозвола не смее да ги користи правата кои произлегуваат од која било дозвола или овластување издадени од страна на земја членка на

Дел 1

ЈАА, освен ако имателот не ја одржува својата способност со тоа што ги исполнува односните услови наведени во JAR-FCL.

(b) *Важност на дозвола и продолжување на важноста на овластување*

(1) Важноста на дозволата се одредува со важноста на овластувањата кои се впишани во истата и на лекарското уверение (види IEM FCL 2.025) [а, што се однесува до користењето на радиотелефонија во JAR-FCL 2.010(a)(4), важечка потврда за познавање на јазик].

(2) Надлежниот орган кога издава, продолжува или обновува овластување може да го продолжи периодот на важноста на овластувањето до крај на месецот во кој што важноста би истекла, и тој датум останува датум на истекување на важноста на овластувањето.

(c) Дозволата се издава на максимален период од 5 години. Во овој период од 5 години, надлежниот орган повторно ќе ја издаде дозволата:

- (1) после прво издавање или обновување на овластување;
- (2) кога ќе се пополни ставката XII во дозволата и нема повеќе празно место;
- (3) од која било административна причина;
- (4) по дискреционо право на надлежниот орган при продолжување на овластување.

Надлежниот орган ќе ги пренесе важечките овластувања во новата дозвола.

Имателот на дозволата поднесува барање до надлежниот орган за повторно издавање на дозволата.

Барањето се доставува заедно со сите потребни документи.

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2026 Неодамнешно искуство на пилоти кои не летаат во согласност со JAR-OPS 3

(a) Пилот не смее да управува со хеликоптер, со кој се превезуваат патници, како водач на воздухоплов, ако во претходните 90 дена не направил 3 школски круга, од кои секој вклучува полетување и слетување како пилот на хеликоптер од истиот тип или на симулатор за летање за тој тип на хеликоптер; и

(b) Ко-пилот не смее да управува како пилот на командите за летање на хеликоптер, со кој се превезуваат патници, за време на фазите за полетување и слетување, освен ако тој ко-пилот во последните 90 дена не управувал како пилот за време на полетување и слетување на хеликоптер или

JAR-FCL 2

симулатор за летање на истиот тип на хеликоптер кој ќе се користи.

(c) Имателот на дозвола во која не е впишано важечко овластување за летање по инструменти (хеликоптер) не смее да ги извршува должностите на водач на хеликоптер со кој се превезуваат патници во ноќни услови, освен ако во претходните 90 дена не ги исполнил во целост условите кои се бараат согласно JAR-FCL 2.026 (a) за летање во ноќни услови.

[Ам. 1, 01.12.00]

JAR-FCL 2.030 Услови за проверки

(a) *Овластување на испитувачи.* Надлежниот орган ќе определи и овласти како испитувачи соодветно квалификувани лица кои, во негово име, ги спроведуваат испитувањата за практична способност и проверките за стручност. Минималните квалификации за испитувачите се пропишани во JAR-FCL 2, Поддел I. Надлежниот орган ќе ги извести поединечно испитувачите, во писмена форма, за нивните одговорности и права.

(b) *Број на испитувачи.* Надлежниот орган ќе го определи потребниот број на испитувачи, имајќи го предвид бројот и географскиот распоред на своите пилоти.

(c) *Известување за испитувачи*

(1) Надлежниот орган ќе води список на сите испитувачи кои тој ги овластил, наведувајќи ги работите за кои тие се овластени. Овој список ќе им биде достапен на TRTOs, FTOs и регистрираните установи во рамките на земјата членка на ЈАА. Надлежниот орган ќе ги утврди начините за распределување на испитувачите за испитот за вештина/практична способност.

(2) Надлежниот орган ќе го извести секој кандидат за испитувачот(ите), кој тој ги определил за спроведување на испитот за практична способност за издавање на дозвола за сообраќаен пилот - ATP (H).

(d) Испитувачите не смеат да ги испитуваат кандидати на кои тие им држеле обука по летање за таа дозвола или овластување, освен со изричита согласност од надлежниот орган, дадена во писмена форма.

(e) *Предуслови кои се потребни за кандидатите да полагаат испит за вештина/практичната способност.* Пред да го полага испитот за вештина /практична способност за стекнување на дозвола или овластување, кандидатот мора да го положи соодветниот испит по теоретско знаење, со тоа што надлежниот орган може да направи исклучоци за кандидатите кои посетуваат курс на интегрирана

Дел 1

обука по летање. Наставата за испитот по теоретско познавање секогаш мора да се заврши пред да се полагаат испитите за вештина/практична оспособеност. Освен во случај на издавање на ATPL дозвола, организацијата/лицето одговорно за обуката го пријавува кандидатот за испит по практична оспособеност.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02]

JAR-FCL 2.035 Здравствена способност

(а) *Способност.* Имателот на лекарско уверение мора да е психички и физички способен за сигурно користење на правата кои му ги дава дозволата.

(б) *Услови за издавање на лекарско уверение.* За да може да поднесе барање или да ги користи правата од дозволата, кандидатот или имателот мора да има лекарско уверение издадено согласно одредбите наведени во JAR-FCL 3 (Медицински), соодветно на правата од дозволата.

(с) *Воздухопловно-здравствена способност.* По завршување на прегледот, кандидатот се известува дали е способен, неспособен или дека се упатува до надлежниот орган. Овластениот лекар (АМЕ) го известува кандидатот за секоја состојба(и) (здравствена, оперативна или друга) кои може да ја ограничат обуката по летање и/или правата од која било издадена дозвола.

[Ам. 1, 01.12.00]

JAR-FCL 2.040 Намалување на здравствената способност
(Види IEM FRCL 3.040)

(а) Имателите на лекарски уверенија не смеат да ги користат правата од своите дозволи, односните овластувања или овластувањата за инструктор/испитувач секогаш кога се свесни дека постои намалување на нивните здравствени способности што може да го наруши безбедното користење на тие права.

(б) Имателите на лекарски уверенија не смеат да земаат никакви препишани или непрепишани лекарства или медикаменти, ниту да бидат под каков било третман, освен ако не се напълно сигурни дека лекарството, медикаментите или третманот нема да имаат влијание врз нивната способност за безбедно извршување на нивните должности. Доколку постои каков било сомнеж, се бара совет од AMS, AMC или АМЕ. Подетални податоци се дадени во JAR-FCL 3 (Види IEM FCL 3.040).

(с) Имателите на лекарски уверенија бараат, без одлагање, мислење од AMS, AMC или АМЕ кога се свесни дека е неопходно следното:

JAR-FCL 2

(1) прием во болница или клиника на повеќе од 12 часа; или

(2) хируршка интервенција или инвазивна постапка; или

(3) редовно користење на лекарства; или

(4) потреба за редовно носење на корективни очила.

(д) Имателите на лекарски уверенија кои се свесни за:

(1) секоја поголема телесна повреда која предизвикува неспособност за вршење на должностите на член на екипаж; или

(2) секоја болест која предизвикува неспособност за вршење на должностите на член на екипаж за летање за период од 21 ден или повеќе; или

(3) за бременост

мора да го извести, во писмена форма, надлежниот орган за таквата повреда или бременост, а во случај на болест веднаш по истекот на 21 ден. Лекарското уверение се смета за суспендирано по појавата на ваква повреда или по истекот на овој период на болеста или по потврдувањето на бременоста.

(4) во случај на повреда или болест, суспендирањето на имателот се укинува после извршен лекарски преглед согласно постапките утврдени од страна на надлежниот орган, со кои се прогласува за способен да ги врши должностите на член на екипаж за летање, или ако надлежниот орган, во услови за кои смета дека се соодветни, го ослободи имателот од обврската за лекарски преглед.

(5) во случај на бременост, надлежниот орган може да го повлече суспендирањето за период и во услови за кои смета дека се соодветни. Суспензијата престанува после извршен пропишан лекарски преглед по престанокот на бременоста и прогласувањето за способна да продолжи со извршување на должностите на член на екипаж за летање.

[Ам. 1, 01.12.00]

JAR-FCL 2045 Посебни околности

(а) Очигледно дека одредбите наведени во сите делови на JAR-FCL не може да ги опфатат сите можни ситуации. Таму каде примената на JAR-FCL би довела до несоодветни последици, или кога развојот на нови методи за обука или испитување не одговара на условите, кандидатот може да побара од односниот надлежниот орган изземање. Изземање

Дел 1

може да се одобри само ако се покаже дека тоа ќе обезбеди или ќе доведе до најмалку еднакво ниво на безбедност.

(b) Иземањата се делат на краткорочни и долгорочни иземања (подолги од 6 месеци). Одбрување за долгорочно иземање може да се даде само во согласност со Секторскиот тим на ЈАА за издавање на дозволи.

[Ам. 2, 01.11.02]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.050 Признавање на налет и теоретско знаење

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.050)

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.050)

(Види Додаток 3 на JAR-FCL 2.050)

[Види додаток 4 на JAR-FCL 2.050]

(a) Признавање на налет:

(1) Доколку не е поинаку предвидено со JAR-FCL, налетот кој се признава за дозвола или овластување мора да биде извршен на иста категорија на воздухоплов во зависност од дозволата или овластувањето кое се бара.

(2) Водач на воздухоплов или на обука

(i) На кандидатот за дозвола или овластување му се признава во целост самостојното летање, налетот со инструктор или налетот на должност водач на воздухоплов, како дел од вкупниот налет пропишан за стекнување на дозволата или овластувањето.

(ii) На кандидат кој завршил интегриран курс за обука по летање за издавање на дозвола за сообраќаен пилот му се признаваат до 50 часа налет по инструменти поминати во својство на ученик-водач на воздухоплов, како дел од налетот пропишан за водач на воздухоплов за издавање на дозвола за сообраќаен пилот, дозвола за комерцијален пилот и за овластување за тип на повеќе-моторни авиони.

(3) Копилот

(i) На имателот на дозвола за пилот, кога лета во својство на копилот, му се признава севкупниот налет во својство на копилот, како дел од вкупниот налет пропишан за повисок степен на дозвола за пилот.

(ii) На имател на дозвола за пилот, кога лета во својство на копилот извршувајќи ги функциите и должностите на водач на воздухоплов, под

JAR-FCL 2

надзор на водач на воздухоплов, му се признава севкупниот налет како дел од вкупниот налет пропишан за повисок степен на дозвола за пилот, под услов дека постапката за надзорот е договорена со надлежниот орган.

(b) Признавање на теоретско знаење

(1) Имателот на овластување за летање по инструменти IR(A) ќе се ослободи од условот за настава и испитот по теоретско знаење за стекнување на овластување за летање по инструменти IR(H).

(2) За да добие PPL(H), имателотот на PPL(A), CPL(A) или ATPL(A) мора да ги исполни условите наведени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.050.

(3) За да добие CPL(H), имателотот на CPL(A) или ATPL(A) мора да ги исполни условите наведени во Додаток 2 на JAR FCL 1.050.

(4) За да добие ATPL(H), имателот на ATPL(A) мора да ги исполни условите наведени во Додаток 3 на JAR-FCL 2.050.

(5) Признавањата/кредитите наведени во погорните ставови (b)(2), (b)(3) и (b)(4) исто така се однесуваат и на кандидатите кои го положили испитот по теоретско знаење по сите предмети потребни за издавање на соодветна дозвола за пилот на авион, под услов дека тие го исполниле периодот за прифаќање согласно JAR-FCL 1.495.

(6) На кандидат кој го положил испитот по теоретско знаење за стекнување на дозвола за сообраќаен пилот ATPL(H) му се признаваат условите за теоретско знаење пропишани за стекнување на дозвола за приватен пилот PPL(H) и дозвола за комерцијален пилот CPL(H).

(7) На кандидат кој го приложил испитот по теоретско знаење за стекнување на дозвола за комерцијален пилот CPL(H) му се признаваат условите за теоретско знаење, пропишани за стекнување на дозвола за приватен пилот PPL(A).

(8) На Кандидатот кој го положил односниот испит по теоретско познавање за стекнување на дозвола на комерцијален пилот (CPL(H)) или за овластување за летање по инструменти (IR(H)) му се признава дека ги исполнил условите во поглед на теоретското знаење, како што е одредено во Додаток 4 на JAR-FCL 2.050.

(9) На кандидатот кој го положил односниот испит по теоретско познавање за стекнување на CPL(H) согласно предходните амандмани на JAR-FCL 2, вклучувајќи го и Амандман 3, му се признава дека ги исполнил условите во поглед на теоретското знаење за ATPL(H).

(10) На имател на дозвола за CPL(H) стекната согласно претходните измени и дополнувања/амандмани

Дел 1

на JAR-FCL 2, вклучувајќи го и Амандман 3, му се признава теоретското знаење за ATPL(H).

(11) На имател на дозвола за CPL(H) и на овластување за летање по инструменти (IR(H)), стекнати согласно претходните измени и дополнувања/амандмани на JAR-FCL 2, вклучувајќи го и Амандманот 3, му се признава теоретското знаење за ATPL(H) и IR(H).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.055 Организации за обука и други регистрирани школи

(Види Додаток 1a, 1b, 1c и Додаток 2 на JAR-FCL 2.055)

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.125)

(Види Додаток 3 на JAR-FCL 2.055)

(a) (1) Организациите за обука за летање (FTOs) кои имаат намера да нудат обука за стекнување на дозволи и односни овластувања, а чии главни седишта на дејноста и регистрираните канцеларии се наоѓаат во земја членка на JAA, ќе добијат одобрение од таа земја ако ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL. Условите за добивање на овластување на организации за обука за летање се дадени во Додаток 1a на JAR-FCL 2.055. Дел од обуката може да се спроведе надвор од земјите членки на JAA (види, исто така, Додаток 1b на JAR-FCL 2.055).

(2) Организациите за обука за летање (FTOs) кои имаат намера да нудат обука за дозволи и односни овластувања, чии главни седишта на дејноста и регистрирани канцеларии се наоѓаат во земјите членки на JAA, можат да добијат одобрение од надлежен орган на полноправна земја членка на JAA што се однесува на секое такво место:

(i) ако е склучен договор помеѓу JAA и надлежниот орган на земјата која не е членка на JAA, во која е сместено главното седиште и регистрираната канцеларија на организацијата за обука за летање (FTO), кој предвидува учество на надлежен орган во постапката за издавање на одобрение и во спроведувањето на надзор над организацијата за обука за летање (FTO); или

(ii) (A) ако може да се обезбеди соодветна правна надлежност и надзор од страна на надлежниот орган кој го издава одобрението;

JAR-FCL 2

(B) се исполнети соодветните дополнителни услови наведени во Додаток 1c на JAR-FCL 2.055; и

(C) надлежниот орган кој го издава одобрението применува постапка за одобрение согласно административните постапки прифатени од страна на JAA

(b) (1) На организациите за обука за стекнување на овластување за тип (TRTOs) кои се сместени во земја членка на JAA, а кои сакаат да нудат обука за овластувања за тип, ќе им се даде одобрение кога ќе ги исполнат условите наведени во JAR-FCL, а одобрението ќе им го даде таа земја. Условите за стекнување на одобрение за организации за обука за стекнување на овластување за тип (TRTOs) се дадени во Додаток 2 на JAR-FCL 1.055.

(2) На организациите за обука за стекнување на овластување за тип (TRTOs) кои се сместени во земја која не е членка на JAA, ќе им се даде одобрение кога ќе ги исполнат условите наведени во JAR-FCL, а одобрението го дава земјата која го примила барањето. Условите за стекнување на одобрение за организации за обука за стекнување на овластување за тип (TRTOs) се дадени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.055.

(c) Установи/школи кои планираат да вршат обука за стекнување само на дозвола за приватен пилот (PPL), а кои се сместени во земји членки на JAA, се регистрираат за таа дејност кај надлежниот орган (види JAR-FCL 2.125).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.060 Ограничување на правата на имателите на дозволи кои навршиле 60 години старост или повеќе

(a) *Возраст од 60-64 години.* Имателот на дозвола за пилот кој наполнил шеесет (60) години живот не смее да лета како пилот на воздухоплов кој е ангажиран во комерцијалниот воздушен сообраќај освен:

(1) како член на екипаж од повеќе пилоти и под услов дека,

(2) е единствен пилот во екипажот за летање кој наполнил шеесет години живот.

(b) *Возраст од 65 години.* Имателот на дозвола за пилот кој наполнил 65 години на живот не смее да лета на воздухоплов кој е ангажиран во комерцијален воздушен сообраќај.

Дел 1

(CZ)JAR-FCL 2.060

Ограничување на правата на иматели на дозволи со навршени 60 години или повеќе (Република Чешка)

Имателот на дозвола за пилот кој навршил 60 години, не смее да делува во својство на пилот на воздухоплов ангажиран во комерцијалниот воздушен сообраќај.

(F) JAR-FCL 2.060

Ограничување на правата на иматели на дозволи со навршени 60 години или повеќе (Франција)

Имателот на дозвола за пилот кој навршил 60 години не смее да делува во својство на пилот на воздухоплов ангажиран во комерцијалниот воздушен сообраќај.

(I) JAR-FCL 2.060

Ограничување на правата на иматели на дозволи со навршени 60 години или повеќе (Италија)

Имателот на дозвола за пилот кој навршил 60 години, не смее да делува во својство на пилот на воздухоплов ангажиран во комерцијалниот воздушен сообраќај.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02]

JAR-FCL 2.065 Земја на издавање на дозвола

(а) Кандидатот мора да покаже пред надлежниот орган на 'земјата на издавање на дозволи' дека во потполност ги исполнува условите за издавање на дозвола (Види JAR-FCL 1.010) (с)).

(б) Ако постои договор помеѓу надлежните органи на две земји, на кандидат кој започнал со обука кај еден од тие органи, може да му се дозволи да ја заврши обуката кај другиот надлежен орган.

Договорот мора да го опфаќа следното:

- (1) обуката и испитите за теоретско знаење;
- (2) медицински преглед и проценката на способноста;
- (3) обуката и испитите по летање.

Надлежните органи се договараат која земја ќе биде 'земјата на издавање на дозволи'.

(с) Понатамошни овластувања можат да се добијат согласно условите наведени во JAR-FCL во која било

JAR-FCL 2

земја членка на ЈАА, а земјата на издавање на дозволи ќе ги впише во дозволата.

(д) Заради поедноставување на административните постапки, на пример, за продолжување на важноста, имателот на дозвола може последователно да пренесе дозвола издадена од страна на земјата на издавање на дозволи во друга земја членка на ЈАА, под услов дека вработувањето или постојаниот престој се засновани во таа земја (види JAR-FCL 2.070). Таа земја потоа станува земјата на издавање на дозвола и ја презема одговорноста за издавање на дозволи во смисла на наведеното во (а) погоре.

(е) Кандидат во исто време може да има само една JAR-FCL дозвола (за хеликоптер) и само едно лекарско уверение.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03]

JAR-FCL 2.070 Постојан престој

Под постојан престој се подразбира местото каде лицето живее најмалку 185 дена во секоја календарска година поради лични, приватни и деловни врски, или, во случај на лице без деловни врски поради лични, приватни врски кои укажуваат на тесна поврзаност на тоа лице и местото каде тој или таа живее.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.075 Изглед, формат и содржина на дозволи на екипаж за летање на екипаж за летање
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.075)

Дозвола на член на екипаж за летање издадена од страна на земја членка на ЈАА согласно JAR-FCL ќе ги содржи следните спецификации.

(а) *Содржина.* Бројот на ставката секогаш се пишува покрај насловот на ставката. Стандардниот формат/образец на ЈАА дозвола е прикажан во Додаток 1 на JAR-FCL 2.075. Ставките од I до XI се 'постојани' ставки, додека ставките од XII до XIV се 'променливи' ставки, кои може да бидат во вид на посебен или засебен додаток на главниот образец. Секој посебен или засебен додаток мора јасно да се означи дека е дел од дозволата.

(1) *Постојани ставки*

(I) Земја на издавање на дозволата

(II) Назив на дозволата

Дел 1

(III) Сериски број кој започнува со поштенскиот број на земјата на издавање на дозволата, после кој следи шифра од броеви и/или букви напишани со арапски броеви, а буквите со латинско писмо.

(IV) Име на имателот (напишано на латиница, ако националната азбука не е латиница).

(V) Адреса на имателот.

(VI) Државјанство на имателот.

(VII) Потпис на имателот.

(VIII) Надлежниот орган и, ако е потребно, условите под кои е издадена дозволата.

(IX) Потврда за важноста и овластување за дадените права.

(X) Потпис на службеното лице кое ја издава дозволата и датумот на издавање.

(XI) Печат или жиг на надлежниот орган.

(2) *Променливи ставки.*

(XII) Овластувања – за класа, тип, инструктор и.т.н, со датумите на истекување на важноста на истите. Правата за користење на радио-телефонија (R/T) може да се внесат во дозволата или во посебно уверение.

(XIII) Забелешки – т.е. посебни одредби во врска со ограничувањата и правата, вклучувајќи ги и одредбите за познавање на јазик (види JAR-FCL 2.005(b)(5)).

(XIV) Сите останати детали кои надлежниот орган ги бара.

(b) *Материјал.* Документите или другиот материјал кој се користи мора да спречи или јасно да прикаже која било исправка или бришење. Секое допишување, внесување или бришење во образецот мора да биде одобрено од страна на надлежниот орган.

(c) *Боја.* За дозволите на пилотите издадени согласно JAR-FCL се користи бел материјал.

(d) *Јазик.* Дозволите се пишуваат на националниот јазик и на англиски јазик, како и на други јазици за кои надлежниот орган смета дека се соодветни.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 5, 01.12.06]

JAR-FCL 2.080 Евидентирање на налет

(a) Податоците за секој налет во улога на пилот веродостојно се запишуваат во книшка со формат

JAR-FCL 2

прифатлив за надлежниот орган (види IEM-FCL 2.080). Податоците за налетот извршен согласно JAR-OPS 3 може да се евидентираат во прифатлива компјутерска форма од страна на оператор. Во овој случај операторот ги евидентира сите летови извршени од страна на пилотот, вклучувајќи ја и обуката за разлики и запознавање, а кои податоци стојат на располагање на барање на заинтересираниот член на екипаж.

(b) Евиденцијата ги содржи следните податоци:

(1) Лични податоци;
Име и адреса на имателот

(2) За секој лет:
(i) Име на водачот на воздухопловот
(ii) Датум (ден, месец, година) на летот
(iii) Место и време на полетување и слетување (времето е во (UTC) и треба да биде блок време "block time")
(iv) Тип на хеликоптер (производител, модел и варијанта) и регистрација на хеликоптер
(v) SE, ME (едномоторни, повеќемоторни)
(vi) Вкупно време на летање
(vi) Акумулирано вкупно време на летање

(3) За секоја сесија на симулатор за летање или на FNPT (тренажер за процедури за лет и навигација):

(i) Тип и број на квалификацијата на уредите за обука
(ii) Обука на синтетичкото средство за обука
(iii) Датум (д/м/г)
(iv) Вкупно време на сесија
(v) Акумулирано вкупно време

(4) Должност на пилот:
(i) Водач на воздухоплов (вклучувајќи го времето на самостојни летови, SPIC – ученик-пилот на самостоен лет, PICUS – водач на воздухоплов под надзор)
(ii) Копилот
(iii) Летање со инструктор
(iv) Инструктор по летање/ испитувач по летање
(v) Ќе постои рубрика за забелешки во која се даваат поединости за посебните должности, на пример, SPIC, PICUS, време на летање по инструменти* и.т.н.

* Пилотот во книшката како време на летање по инструменти може да го впише само она време за кое тој навистина управувал со воздухоплов само со помош на инструменти, во реални или симулирани услови за летање по инструменти.

(5) Оперативни услови
(i) Во ноќни услови
(ii) IFR – по правила за летање по инструменти

Дел 1

JAR-FCL 2

(с) *Запишување на налет во книшка*

(1) Налет како водач на воздухоплов

(i) Имателот на дозвола може да го впише налетот како водач на воздухоплов вкупното време на летање за кое тој е на должност водач на воздухоплов.

(ii) Кандидатот или имателот на дозвола за пилот може да го впише во книшката налетот како водач на воздухоплов вкупното време поминато на соло летови и налетот како ученик-водач на воздухоплов, под услов дека ова време (SPIC) е потпишано од страна на инструкторот.

(iii) Имателот на овластување за инструктор може да впише налет остварен како водач на воздухоплов вкупното време за кое тој е на должност во својство на инструктор во авион.

(iv) Имателот на овластување за испитувач може да впише налет остварен како водач на воздухоплов вкупното време за кое тој седи на пилотско седиште и е во функција на испитувач во авион.

(v) Копилот кој врши должност на водач на воздухоплов под надзор, на хеликоптер со повеќе од еден пилот, може да го впише вкупното време на летање како водач на воздухоплов под надзор, под услов дека ваквиот налет под надзор (види (с)(5)) го потпишал водачот на воздухопловот.

(vi) Ако имателот на дозвола извршува поголем број на летови во ист ден со тоа што, секогаш се враќа во истото место на заминување, а периодот помеѓу последователните летови не е подолг од 30 минути, тогаш ваквата серија на летови може да се впише како еден внес.

(2) Налет како копилот

Имателот на дозвола за пилот кој седи на пилотско седиште на должност копилот може да го впише севкупното време на летање како налет на должност копилот на хеликоптер со повеќе од еден пилот:

(3) Намерно оставено празно

(4) Налет на обука со инструктор

Збирот на севкупниот налет впишан во книшката од страна на кандидатот за дозвола или овластување, како што е налетот поминат на обука по летање, обука за летање по инструменти, обука по инструменти на земја на уреди за симулирано летање, и.т.н., мора да биде заверен од страна на соодветно овластен инструктор кој ја спроведува обуката.

(5) PICUS (Водач на воздухоплов под надзор)

Под услов дека методата за надзор е прифатлива за надлежниот орган, копилотот може да го впише во книшката како налет на водач на воздухоплов (PIC), времето на летање поминато како водач на воздухоплов под надзор (PICUS), кога сите должности и задачи на водач на воздухоплов (PIC) на тој лет се извршени, така што водачот на воздухопловот не требал да интервенира, во интерес на безбедноста.

(d) *Презентирање на евиденцијата за налетот*

(1) Имателот на дозвола или ученик-пилот без одлагање ја доставува на увид евиденцијата за својот налет заради инспекција, а на барање на овластен претставник од надлежниот орган.

(2) Ученикот-пилот мора да ја носи со себе книшката со евиденција на налетот на сите самостојни летови на маршрута како доказ за потребните инструкторски овластувања.

(е) Впишување на налет на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти;

Надлежниот орган може да одобри користење на хеликоптер како хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти доколку:

(1) станува збор за повеќемоторен хеликоптер;

(2) е адекватно и постојано опремен за операции на екипаж со повеќе пилоти, барем со:

(i) дупли команди за летање и два сета независни инструменти за навигација, по еден пред секоја пилотска позиција; и

(ii) сите потребни команди за безбедно управување со хеликоптерот кои можат да се користат од било кое пилотско седиште;

(3) е прикладен за екипаж од најмалку два пилоти кои се квалификувани согласно JAR-FCL 2.250, а постапките за летање се одобрени од страна на операторот.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.005

Минимални услови за издавање на JAR-FCL дозвола/овластување врз основа на националната дозвола / овластување издадени во земја членка на JAA

(Види JAR-FCL 2.005(b)(3))

(Види AMC FCL 2.005 и 2.015)

1 Дозволи за пилоти

Дозвола на пилот која е издадена од страна на држава членка на JAA согласно националните прописи на таа земја може да се замени со JAR-FCL дозвола која подлежи, ако е применливо, на услови. За замена на овие дозволи имателот на дозволата мора:

(a) да ги исполни, како проверка на стручноста, условите за продолжување наведени во JAR-FCL 2.245 (b) за овластување на тип и летање по инструменти (IR, ако има такво) кои се соодветни на правата од дозволата што ја има.

(b) (i) за ATPL(H) и CPL(H) да покаже пред надлежниот орган дека има задоволително познавање за соодветните делови на JAR-OPS 3 и JAR-FCL (види AMC FCL 2.005 и 2.015).

(ii) за PPL(A) да покаже пред надлежниот орган само дека има стекнато доволно знаење за соодветните делови од условите наведени во JAA (види AMC FCL 2.125);

(c) да покаже знаење на англиски јазик согласно JAR-FCL 2.200 ако има права за IR;

(d) да ги исполнува условите за искуство и сите други дополнителни услови наведени подолу во табелата:

Национална дозвола што се поседува (1)	Вкупно налет (часови) (2)	Дополнителни услови согласно JAA (3)	Замена за JAR-FCL дозвола и услови (ако има) (4)	Укинување на ограничувања (5)	
ATPL(H) со важечко IR(H)	>1000 како PIC на хеликоптери со повеќе пилоти	Нема	ATPL(H) и IR	Не е применливо	(a)
ATPL(H) без права за IR(H)	>1000 на хеликоптери со повеќе пилоти	Нема	ATPL(H)		(b)
ATPL(H) со важечко IR(H)	>1000 на хеликоптери со повеќе пилоти	Нема	ATPL (H), и IR со овластување за тип ограничено за копилот	Да покаже способност да лета како PIC како што се бара во Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, став 9 до 15	(c)
ATPL(H) без права за IR(H)	>1000 на хеликоптери со повеќе пилоти	Нема	ATPL (H) со овластување за тип ограничено за копилот	(i) Да покаже способност да лета како PIC како што се бара во Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, став 9 до 15	(d)
ATPL(H) со важечко IR(H)	>500 на хеликоптери со повеќе пилоти	Да покаже пред надлежниот орган знаење за планирање и перформанси на лет како што се бара во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470	како во (4)(c)	како во (5)(c)	(e)
ATPL(H) без права за IR(H)	>500 на хеликоптери со повеќе пилоти	како во (3)(e)	како во (4)(d)	како во (5)(d)	(f)

Дел 1

JAR-FCL 2

Национална дозвола што се поседува (1)	Вкупно налет (часови) (2)	Дополнителни услови согласно JAA (3)	Замена за JAR-FCL дозвола и услови (ако има) (4)	Укинување на ограничувања (5)	
CPL/IR(H) и положен испит на ICAO за теоретско познавање за ATPL(H) во земјата членка на JAA која издава дозволи*	>500 на хеликоптери со повеќе пилоти	(i) да покаже пред надлежниот орган задоволително знаење за планирање и перформанси на лет согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.470; (ii) да ги исполни останатите услови наведени во JAR-FCL 2.250(a)	CPL/IR(H) со признавање/ кредит за теоретскиот дел за ATPL(H) согласно JAR-FCL	не е применливо	(g)
CPL/IR(H)	>500 на хеликоптери со повеќе пилоти	(i) да го положи испитот за теоретско знаење за ATPL(H) согласно JAR-FCL во земја членка на JAA, каде се издава дозволата* (види го текстот под табелата) (ii) да ги исполни другите услови од JAR-FCL 2.250(a)	CPL/IR(H) со признавање/кредит за теоретски дел за ATPL(H) согласно JAR-FCL	не е применливо	(h)
CPL/IR(H)	>500 часа како PIC на хеликоптери со еден пилот	нема	CPL/IR(H) со овластувања за тип ограничени на хеликоптери со еден пилот	Добива овластувања за тип на хеликоптери со повеќе пилоти согласно JAR-FCL 2.240	(i)
CPL/IR(H)	>500 часа како PIC на хеликоптери со еден пилот	Да покаже пред надлежниот орган знаење за планирање и перформанси на лет како што се бара во во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470	како во (4)(h)		(j)
CPL(H)	>500 часа како PIC на хеликоптери со еден пилот	квалификација за летање во ноќни услови, ако е применливо	CPL(H) со овластувања за тип ограничени на хеликоптери со еден пилот		(k)
CPL(H)	>500 часа како PIC на хеликоптери со еден пилот	квалификација за летање во ноќни услови, ако е применливо, и да покаже пред надлежниот орган знаење за планирање и перформанси на лет како што се бара во во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470	како во (4)(j)		(l)
PPL/IR(H)	≥ 75 часа согласно IFR	квалификација за летање во ноќни услови; ако правата за летање во ноќни услови не се вклучени во овластувањето за летање по инструменти	PPL/IR(H) (IR ограничено за PPL)	да покаже пред надлежниот орган знаење за планирање и перформанси на лет согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.470.	(m)
PPL(H)	≥ 75 часа на хеликоптери	да покаже способност за користење на радио навигациски средства	PPL(H)		(n)

* Од имателите на CPL кои веќе имаат овластување за тип на хеликоптери со повеќе пилоти не се бара да имаат положено испит по теоретско знаење за ATPL, се додека летаат на истиот тип на хеликоптер, но нема да им се признае теоретскиот дел за ATPL за JAR-FCL дозвола. Доколку бараат овластување за друг тип на хеликоптер со повеќе пилоти, тие мора да полагаат испит за потребните знаења за JAR-FCL ATPL(H) во земја членка на JAA која ја издава дозволата.

Дел 1

JAR-FCL 2

2 Овластувања за инструктор

Национално овластување, овластување и права кои се поседуваат	Искуство	Дополнителни услови согласно ЈАА	Замена со JAR-FCL овластување
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(H)/ IRI(H)/ TRI(H)	како што се бара согласно JAR-FCL 2 (хеликоптер) за соодветното овластување	да демонстрира пред надлежниот орган задоволително знаење од соодветните делови од JAR-FCL 2 (хеликоптер) и JAR-OPS како е наведено во AMC FCL 2.005 и 2.015	FI(H)/ IRI(H)/ TRI(H)*

* Инструкторите на земји членки на ЈАА; кои ги исполнуваат сите гореспомнати услови за замена, но кои не се во можност да добијат соодветни дозволи/овластувања согласно JAR-FCL поради моменталниот статус на спроведување во нивните земји кои издаваат дозволи, може да се прифатат да вршат настава за JAR-FCL дозволи/овластувања.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2**

Додаток 1 на JAR-FCL 2.005 (продолжение)

3 Овластување за SFI

(овластување за инструктор за обука за летање на синтетички тренажни средства)

SFI овластување издадено од страна на земја членка на JAA во согласност со националните услови на таа држава, може да се замени со JAR-FCL овластување, под услов имателот да ги исполнува условите за искуство и сите други услови наведени во табелата дадена подолу во текстот:

Национално овластување што се има	Искуство	Дополнителни услови согласно JAA	Замена со JAR-FCL овластување
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(H)	>1000 часа како пилот на MPH	(i) има или имал дозвола за професионален пилот издадена од страна на земја членка на JAA или не JAR-FCL дозвола за професионален пилот прифатлива за надлежниот орган; (ii) да има завршено курс за обука на симулатор за овластување на соодветен тип на хеликоптер, вклучувајќи и MCC	SFI(H)
SFI(H)	3-годишно претходно искуство како SFI, прифатливо за надлежниот орган	да има завршено курс за обука на симулатор за овластување на соодветен тип на хеликоптер, вклучувајќи и MCC	SFI(H)

Ова овластување се дава најмногу за период од 3 години.

Понатамошното продолжување на овластувањето зависи од исполнувањето на условите наведени во JAR-FCL 2.415.

4 Овластување за STI

STI овластување издадено од страна на земја членка на JAA во согласност со националните услови на таа држава, може да се замени со JAR-FCL овластување, под услов имателот да ги исполнува условите за искуство и сите други услови наведени во табелата дадена подолу во текстот:

Национално овластување што се има	Искуство	Дополнителни услови согласно JAA	Замена со JAR-FCL овластување
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	>500 часа како пилот на SPH	(i) има или имал дозвола за пилот издадена од страна на земја членка на JAA или не JAR-FCL дозвола прифатлива за надлежниот орган; (ii) да има завршено проверка на стручноста согласно Додаток 3 на JAR-FCL 2.240 на FSTD соодветен за планираната обука	STI(H)
STI(H)	3-годишно претходно искуство како STI, прифатливо за надлежниот орган	да има завршено проверка на стручноста согласно Додаток 3 на JAR-FCL 2.240 на FSTD соодветен за планираната обука	STI(H)

Ова овластување се дава најмногу за период од 3 години.

Понатамошното продолжување на овластувањето зависи од исполнувањето на условите наведени во JAR-FCL 2.360 F.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.010****Услови за познавање на јазик кој се користи во радиотелефонската комуникација**

(Види JAR-FCL 2.010(a)(4))

(Види AMC бр. 1 на JAR-FCL 2.010)

(Види AMC бр. 2 на JAR-FCL 2.010)

(Види IEM FCL 2.010)

1 Условите за познавање на јазик се применуваат и за фразеологијата и за едноставниот јазик/говор.

2 За да се исполнат условите за јазик содржани во JAR-FCL [[2].010(a)(4), кандидатот за дозвола или имателот на дозвола мора да покаже, на начин прифатлив за надлежниот орган, способност за следното:

а) ефикасно да комуницира во ситуации само на говорната комуникација (телефон/радиотелефон), и во ситуации на комуникација очи-в-очи;

б) да комуницира течно и јасно за секојдневни/општи и прашања поврзани со работата;

в) да користи соодветни комуникативни стратегии, за разменување на пораки и препознавање и решавање/совладување на недорабирања (на пр., за проверка, потврдување или разјаснување на податоци) во општ и контекст поврзан со работата;

г) успешно да се справува со јазичните предизвици кои се јавуваат при комплициран или неочекуван пресврт на настаните до кои доаѓа во текот на вршење на рутинската работа или комуникативните задачи кои во секојдневни ситуации им се блиски/познати; и

е) да користат дијалект или акцент кој е разбирлив за воздухопловната заедница.

3 Познавањето на јазикот мора формално повторно да се оцени во интервали определени од страна на надлежниот орган (види AMC бр. 2 на JAR-FCL [[2].010 ставови 4 и 5).

4 Начинот на проценување и повторно оценување го определува надлежниот орган (види AMC бр. 2 на JAR-FCL [[2].010).

5 Органот кој ја врши проверката на знаење на јазик во име на надлежен орган на земја членка на ЈАА мора да биде прифатлив за тој надлежен орган (види AMC бр. 2 на JAR-FCL [[2].010).

6 Ако оценувањето на јазикот наведено погоре ги исполнува условите од Додаток 1 на JAR-FCL [[2].200, истото може да се користи за продолжување на правата за радиотелефонија на англиски јазик согласно JAR-FCL [[2].200 став (b).]

[Am. 5, 01.12.06; Am. 6, 01.02.07]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.010

Скала за проценка на ниво на познавање на јазик

(Види JAR-FCL 2.010(a)(4))

(Види AMC бр. 1 на JAR-FCL 2.010)

(Види AMC бр. 2 на JAR-FCL 2.010)

(Види IEM FCL 2.010)

НИВО	ИЗГОВОР	СТРУКТУРА	РЕЧНИК	ТЕЧНОСТ (на говор)	РАЗБИРАЊЕ	ИНТЕРАКЦИЈА (комуникација)
	Се претпоставува дијалект и/или акцент разбирлив за воздухопловната заедница	Соодветните граматички структури и состав на реченици се определуваат со функции на јазикот соодветни за задачата				
Оператив. (Ниво 4)	Врз изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата влијаат изворниот јазик или регионалните варијанти, кои само повремено ја попречуваат леснотијата во разбирањето	Основните граматички структури и составот на речениците се користат креативно и вообичаено добро се контролирани. Може да дојде до грешки, особено во невообичаени и неочекувани ситуации, кои ретко влијаат врз смислата/ значењето.	Фондот на зборовите и точноста обично се доволни за ефикасна комуникација за општи, конкретни и теми поврзани со работата. Способност за кажување со други зборови /парафразирање/, во случај на недостаток на фонд на зборови во невообичаени и неочекувани ситуации	Покажува флексибилност во јазикот со соодветно темпо. Може да дојде до повремен губиток на течноста на говорот при преминување од извежбаниот или шаблонскиот говор на спонтан комуникација, но ова не пречи да се има ефикасна комуникација. Способност да постигне ограничено користење на знаци и врски на говор. Пополнувањето на празнини не претставува пречка.	Разбирањето е најчесто точно што се однесува на општи, конкретни и теми поврзани со работата кога акцентот или варијантата која се користи се доволно разбирливи за корисниците на меѓународната заедница. Кога говорникот се соочува со јазична потешкотија или со потешкотија во одредена ситуација или со неочекуван пресврт на настаните, разбирањето може да биде поспоро/отсезнато или да изискува појаснувања.	Одговорите вообичаено се моментални, адекватни и информативни. Иницира и одржува разговор, дури и при неочекуван пресврт на настаните. На соодветен начин се снаоѓа во очигледни недоразбирања, со проверување, потврдување или појаснување.

Забелешка: Оперативното ниво (ниво 4) претставува минималното ниво за познавање на јазик за радиотелефонска комуникација.]

[Ам. 5, 01.12.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.015****Минимални услови за валидација/прифаќање на дозволи за пилоти издадени од страна на земји кои не се членки на ЈАА**

(Види JAR-FCL 2.015)

1 Дозволите за пилоти издадени во земји кои не се членки на ЈАА може да се валидираат/прифатат во земја членка на ЈАА под следните минимални услови:

Дозволи за пилоти за комерцијалниот воздушен сообраќај и други професионални активности

2 Дозвола за пилот издадена од страна земја која не е членка на ЈАА, а во согласност со ИКАО Анекс 1, може да се валидира/прифати согласно условите на земја членка на ЈАА, со цел да се одобрат летови (освен оние за обука по летање) во хеликоптери регистрирани во таа земја членка на ЈАА. За да се валидираат овие дозволи, имателот мора:

(а) да ги исполни, како испитот за вештина/практична оспособеност, условите наведени во JAR-FCL 2.245 за стекнување на овластување за тип кое се однесува на правата кои му ги дава дозволата;

(б) да демонстрира пред надлежниот орган дека поседува доволно знаење за соодветните делови на JAR-OPS и JAR-FCL (види AMC FCL 2.005 & 2.015);

(в) да покаже знаење по англиски јазик согласно JAR-FCL 2.200;

(д) да поседува важечко JAR-FCL лекарско уверение - класа 1;

(е) да ги исполни сите објавени дополнителни услови за кои земјата членка на ЈАА смета дека се потребни; и

(ф) да ги исполни условите за потребно искуство кои се наведени во колона (2) во табелата што следи, кои се однесуваат на условите за валидација/прифаќање наведени во колона (3):

Дозвола што ја поседува (1)	Вкупно налет (2)	Услови за валидација/прифаќање на дозвола (3)	
ATPL(H) важечко IR	>1000 часа како PIC на хеликоптери со повеќе пилоти	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со повеќе пилоти, како PIC на VFR и IR летови	(а)
ATPL(H) без права за IR	>1000 часа како PIC на хеликоптери со повеќе пилоти	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со повеќе пилоти, во својство на PIC на VFR летови	(б)
ATPL(H) важечко IR	>1000 часа како пилот на хеликоптери со повеќе пилоти	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со повеќе пилоти, на VFR и IFR летови	(в)
ATPL(H) без права за IR	>1000 часа како пилот на хеликоптери со повеќе пилоти	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со повеќе пилоти, како копилот на VFR летови	(д)
CPL(H)/IR*	>1000 часа како пилот на хеликоптери со повеќе пилоти	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со повеќе пилоти, како копилот	(е)
CPL(H)/IR	>1000 часа како PIC во комерцијален воздушен сообраќај, после стекнување на IR	Летање во комерцијален воздушен сообраќај со хеликоптери со еден пилот, како PIC	(ф)
CPL(H)**	>700 часа во хеликоптери, поинакви од оние со уверение согласно JAR-27/29, вклучувајќи и 200 часа на активности во својство за кое се бара валидација и 50 часа во тоа својство во последните 12 месеци.	Активности во хеликоптери, различни од оние за комерцијален воздушен сообраќај	(г)

* Имателите на CPL(H)/IR дозволи за хеликоптери со повеќе пилоти мора да покажат ниво на знаење потребно за ИКАО ATPL(H) пред да се изврши валидација/прифаќање на истите.

Дел 1**JAR-FCL 2**

Додаток 1 на JAR – FCL 2.015 (профолжение)

Дозволи за приватен пилот со овластување за летање по инструменти

3 Дозвола за приватен пилот со овластување за летање по инструменти издадена согласно ИКАО Анекс 1 од страна на земја која не е членка на ЈАА, може да се валидира/прифати според условите на земја членка на ЈАА, со цел одобрување на летови (освен оние за обука по летање) со воздухоплови регистрирани во таа земја членка на ЈАА. За да се валидираат/прифатат овие дозволи, имателот мора:

(а) да ги исполни, како испит за вештината/практичната оспособеност, сите делови од испитот за вештината/практичната оспособеност за стекнување на овластување за тип согласно Додаток 1 и 3 на JAR–FCL 2.240.

(б) да покаже пред надлежниот орган, согласно Поддел Ј, дека поседува доволно знаење за воздухопловните прописи и воздухопловните шифри за временските услови, број на предмет 050 10 03 01, како и за планирање и перформанси на лет со помош на инструменти (IR), број на предмет 030 00 00 00, за човечките можности, број на предмет 040 00 00 00 согласно Додаток 1 на JAR–FCL 2.470;

(с) да покаже знаење по англиски јазик согласно JAR–FCL 2.200;

(д) во секој случај да поседува важечко JAR–FCL лекарско уверение - класа 2, вклучувајќи ги условите за слух согласно JAR–FCL 3.355(b);

(е) да има права да користи радио-телефонија (R/T), прифатливи за надлежниот орган,

(ф) да ги исполнува условите за потребно искуство кои се наведени во колона (2) во табелата што следи:

Дозвола што ја поседува	Вкупно налет
(1)	(2)
PPL(H)/IR	> 100 часа налет по инструменти како PIC

[Ам.2, 01.11.02; Ам.4, 01.08.06]

ПАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.015

Замена на PPL(H) дозвола издадена од страна на земја која не е членка на ЈАА со JAR-FCL PPL(H) дозвола

(Види JAR-FCL 2.015(c)(2))

Дозвола за приватен пилот(H) издадена во земја која не е членка на ЈАА може да се замени со JAR-FCL(H) дозвола под следните минимални услови:

- (H) кандидатот мора да има дозвола издадена согласно ICAO Анекс 1
- (b) кандидатот мора во секој случај да има JAR-FCL лекарско уверение - класа 2
- (c) да има права да користи радиотелефонија, прифатливи за надлежниот орган
- (d) кандидатот мора да ги исполни условите наведени во табелата подолу

Национална дозвола што ја поседува	Потребно искуство	Дополнителни услови според JAR-FCL
Тековна и важечка национална PPL(H) дозвола според ICAO	> 100 ч како пилот на хеликоптери	(a) Положен писмен испит по предметот воздухопловни прописи и човечки способности и ограничувања (b) Положен испит за вештина за PPL(H) согласно наведеното во Додаток 1 на JAR-FCL 2.130 и 2.135 и Додаток 2 на JAR-FCL 2.135 (c) Исполнување на односите услови наведени во поддел F

[Ам.2, 01.11.02]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 3 на JAR-FCL 2.015****Признавање/прифаќање на дозволи за пилоти на земји кои не се членки на ЈАА за посебни задачи со ограничено времетраење**

(Види JAR-FCL 2.015)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.015)

ПРИВРЕМЕНО ПРИЗНАВАЊЕ / ОДОБРУВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ НА ПИЛОТИ ИЗДАДЕНИ ОД СТРАНА НА ЗЕМЈИ КОИ НЕ СЕ ЧЛЕНКИ НА ЈАА, ЗА ПИЛОТИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ХЕЛИКОПТЕРИ

1 Дозвола за пилот издадена согласно условите наведени во ИКАО Анекс 1 од страна на земја која не е членка на ЈАА, вклучувајќи ги и овластувањата за инструктор или овластувањата за испитувач издадени од таа земја, може да се прифатат или на поинаков начин одобрат во зависност од условите, и тоа за период најмногу од 1 година, од страна на земја членка на ЈАА со цел да се дозволат летови за демонстрирање, оперативни летови, летови за прелет или тестирање/испитување на хеликоптери регистриран во таа земја членка на ЈАА. Кога се признава дозвола согласно одредбите наведени во овој Додаток, имателот на дозвола од земја која не е членка на ЈАА може да се ослободи од условите за признавање на дозвола од земја која не е членка на ЈАА, кои услови се дадени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.015, што подлежи на следните услови:

За да го оствари правото за признавање/прифаќање на таа дозвола, имателот мора:

(а) да има соодветна дозвола, лекарско уверение, овластувања за тип и квалификации, вклучувајќи го и овластувањето за инструктор на тип или овластувањето за испитувач, кои се важечки во земја која не е членка на ЈАА, а за предложените должности, и

(б) да е вработен кај производител на хеликоптери или во TRTO која врши обука за потребите на производителот на хеликоптери, и

(в) да се ограничи за вршење само на обука по летање и за испитување/проверки за прво издавање на овластувања за тип, за надзор на првите летања на линија на пилоти на авиопревозници, на летови за испорака или прелет, први летања на линија, демонстрирање на лет или пробни летови.

2 Секогаш кога врши или надгледува летање на линија, од пилотот се бара да ги исполнува односните услови наведени во JAR-OPS како што е определено од надлежниот орган или земјата на регистрација на воздухопловот.

[Ам. 5, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.050****Признавање на теоретско познавање – дополнителна обука и услови за испити**

(Види JAR-FCL 2.050(b)(2))

За издавање на PPL(H), имателот на дозвола за авион мора да ги положи испитите по теоретско познавање за PPL (H) (од наставната програма наведена во AMC-FCL 2.125 за теоретско познавање за дозвола за приватен пилот (хеликоптер)) од следните предмети:

Општо познавање на воздухоплови; Перформанси и планирање на лет; Оперативни процедури и Теорија на летањето.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.050

Признавање на теоретско познавање за издавање на CPL(H) – дополнителна обука и услови за испити

(Види JAR-FCL 2.050(b)(3))

1 Кандидат мора да посетува дополнителна/преодна настава по теоретско познавање на одобрен курс во овластена организација за обука по летање (FTO), согласно предметите и темите од наставната програма, кои се дадени подолу (се однесува на целите за учење на теоретскиот дел):

021 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ - СТРУКТУРА И СИСТЕМИ, ЕЛЕКТРОНИКА И ЕЛЕКТРИКА, ПОГОНСКА ГРУПА, ОПРЕМА ЗА ОПАСНИ СИТУАЦИИ
021 02 00 00	СТРУКТУРА НА ХЕЛИКОПТЕР
021 04 00 00	СТОЕН ТРАП, ТРКАЛА, ГУМИ, КОЧНИЦИ
021 05 00 00	КОМАНДИ ЗА ЛЕТАЊЕ
021 06 00 00	ПНЕВМАТСКИ СИСТЕМИ – КАБИНСКИ ПРИТИСОК И КЛИМАТИЗАЦИЈА
021 11 00 00	ТУРБИНСКИ МОТОРИ
021 13 00 00	ОПРЕМА ЗА КИСЛОРОД ВО ВОЗДУХОПЛОВ
021 14 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: РАЗНИ СИСТЕМИ
021 15 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ГЛАВИ НА РОТОРИТЕ
021 16 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: РЕДУКТОРИ
021 17 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ЛОПАТКИ
022 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВИ – ИНСТРУМЕНТИ (Хеликоптер)
022 02 00 00	МЕРЕЊЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА ВОЗДУШНИТЕ СТРУИ
022 07 00 00	ХЕЛИКОПТЕРИ: АВТОМАТСКИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ЛЕТ
022 12 00 00	СИСТЕМИ ЗА ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ, СИСТЕМИ ЗА ОПАСНО ПРИБЛИЖУВАЊЕ
022 13 00 00с	ИНТЕГРИРАНИ ИНСТРУМЕНТИ – ЕЛЕКТРОНСКИ ДИСПЛЕИ
022 14 00 00с	СИСТЕМИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И РЕГИСТРИРАЊЕ
030 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ И ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ
031 00 00 00	МАСА И РАМНОТЕЖА/ЦЕНТРАЖА – ХЕЛИКОПТЕРИ
031 01 00 00	ЗНАЧЕЊЕТО НА РАЗГЛЕДУВАЊЕТО НА МАСАТА И РАМНОТЕЖАТА/ЦЕНТРАЖАТА
031 02 00 00	ОПТОВАРУВАЊЕ
033 00 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ И СЛЕДЕЊЕ НА ЛЕТ
033 03 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ГОРИВО
034 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ – ХЕЛИКОПТЕРИ
034 01 00 00	ОПШТО
034 02 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 3 – САМО ЕДНО-МОТОРНИ ХЕЛИКОПТЕРИ
034 03 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 2
034 05 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 1 – САМО ХЕЛИКОПТЕРИ СО УВЕРЕНИЕ СОГЛАСНО CS 29
070 00 00 00	ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ – ХЕЛИКОПТЕР
071 01 00 00	ОПШТИ УСЛОВИ
071 02 00 00	ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ И И РИЗИЦИ/ОПАСНОСТИ (ОПШТИ АСПЕКТИ)
071 03 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ПРОЦЕДУРИ ЗА ОПАСНИ СИТУАЦИИ
082 00 00 00	ТЕОРИЈА НА ЛЕТАЊЕТО – ХЕЛИКОПТЕР
082 01 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ПОДЗВУЧНИТЕ БРЗИНИ
082 02 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГОЛЕМИ БРЗИНИ И ЕФЕКТИ НА СОБИРАЊЕ
082 03 00 00	ТИПОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ СО РОТОРИ
082 04 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР
082 05 00 00	МЕХАНИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР
082 06 00 00	РОТОРИ НА ОПАШКАТА
082 07 00 00	РАМНОТЕЖА, СТАБИЛНОСТ И КОНТРОЛА
082 08 00 00	МЕХАНИКА НА ЛЕТОТ

2 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата кои му се даваат на имател на CPL(H) и мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2 (хеликоптери) Поддел J.

Дел 1**JAR-FCL 2**

Кандидатот мора да ги положи дополнителните испити по теоретско познавање по следните предмети: Општо познавање на воздухоплови; Перформанси и планирање на лет; Оперативни процедури и Теорија на летањето (хеликоптери), како следи:

а) испитниот материјал по предметите Перформанси и планирање на лет и Теорија на летањето (хеликоптери) е оној дефиниран во JAR-FCL 2.470(b).

б) испитниот материјал по предметите Структура и системи, Електрика, Погонска група, Опрема за опасни ситуации, Инструменти, Маса и рамнотежа/центража, Планирање на лет и следење на лет и Оперативни процедури ги опфаќаат дополнителните предмети дефинирани во наставната програма дадена погоре.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 3 на JAR-FCL 2.050

Признавање на теоретско познавање за издавање на ATPL(H) – дополнителна обука и програма за испити

(Види JAR-FCL 2.050(b)(4))

1 Кандидат мора да посетува дополнителна настава по теоретско познавање на одобрен курс во овластена организација за обука по летање (ГТО), согласно предметите и темите од наставната програма, кои се дадени подолу (се однесува на Заеднички процедури за спроведување на детална дополнителна наставна програма) целите за учење на теоретскиот дел:

021 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВИ - СТРУКТУРА И СИСТЕМИ, ЕЛЕКТРОНИКА И ЕЛЕКТРИКА, ПОГОНСКА ГРУПА, ОПРЕМА ЗА ОПАСНИ СИТУАЦИИ
021 02 00 00	СТРУКТУРА НА ХЕЛИКОПТЕР
021 04 00 00	СТОЕН ТРАП, ТРКАЈА, ГУМИ, КОЧНИЦИ
021 05 00 00	КОМАНДИ ЗА ЛЕТАЊЕ
021 06 00 00	ПНЕВМАТСКИ СИСТЕМИ – КАБИНСКИ ПРИТИСОК И КЛИМАТИЗАЦИЈА
021 11 00 00	ТУРБИНСКИ МОТОРИ
021 13 00 00	ОПРЕМА ЗА КИСЛОРОД ВО ВОЗДУХОПЛОВ
021 14 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: РАЗНИ СИСТЕМИ
021 15 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ГЛАВИ НА РОТОРИТЕ
021 16 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: РЕДУКТОРИ
021 17 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ЛОПАТКИ
022 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ ЗА ВОЗДУХОПЛОВИ – СИСТЕМИ НА ИНСТРУМЕНТИ (Хеликоптер)
022 02 00 00	МЕРЕЊЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА ВОЗДУШНИТЕ СТРУИ
022 07 00 00	ХЕЛИКОПТЕРИ: АВТОМАТСКИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ЛЕТ
022 12 00 00	СИСТЕМИ ЗА ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ, СИСТЕМИ ЗА ОПАСНО ПРИБЛИЖУВАЊЕ
022 13 00 00	ИНТЕГРИРАНИ ИНСТРУМЕНТИ – ЕЛЕКТРОНСКИ ДИСПЛЕИ
022 14 00 00	СИСТЕМИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И РЕГИСТРИРАЊЕ
030 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ И ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ
031 00 00 00	МАСА И РАМНОТЕЖА/ЦЕНТРАЖА – ХЕЛИКОПТЕРИ
031 01 00 00	ВАЖНОСТА ЗА РАЗГЛЕДУВАЊЕ НА МАСАТА И РАМНОТЕЖАТА/ЦЕНТРАЖАТА
031 04 00 00	ДЕТАЛИ ЗА МАСАТА И РАМНОТЕЖАТА НА ВОЗДУХОПЛОВ
033 00 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ И СЛЕДЕЊЕ НА ЛЕТ
033 03 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ГОРИВО
034 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ – ХЕЛИКОПТЕРИ
034 01 00 00	ОПШТО
034 02 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 3 – САМО ЕДНО-МОТОРНИ ХЕЛИКОПТЕРИ
034 03 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 2
034 05 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 1 – САМО ХЕЛИКОПТЕРИ СО УВЕРЕНИЕ СОГЛАСНО CS 29
070 00 00 00	ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ – ХЕЛИКОПТЕР
071 01 00 00	ОПШТИ УСЛОВИ
071 02 00 00	ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ И И РИЗИЦИ/ОПАСНОСТИ (ОПШТИ АСПЕКТИ)
071 03 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ПРОЦЕДУРИ ЗА ОПАСНИ СИТУАЦИИ
082 00 00 00	ТЕОРИЈА НА ЛЕТАЊЕТО – ХЕЛИКОПТЕР
082 01 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ПОДЗВУЧНИТЕ БРЗИНИ
082 02 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГОЛЕМИ БРЗИНИ И ЕФЕКТИ НА СОБИРАЊЕ
082 03 00 00	ТИПОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ СО РОТОРИ
082 04 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР
082 05 00 00	МЕХАНИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР
082 06 00 00	РОТОРИ НА ОПАШКАТА
082 07 00 00	РАМНОТЕЖА, СТАБИЛНОСТ И КОНТРОЛА
082 08 00 00	МЕХАНИКА НА ЛЕТОТ

2 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата кои му се даваат на имател на ATPL(H) и мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2 (хеликоптери) Поддел J.

Дел 1**JAR-FCL 2**

Кандидатот мора да ги положи дополнителните испити по теоретско познавање по следните предмети: Општо познавање на воздухоплови; Перформанси и планирање на лет; Оперативни процедури и Теорија на летањето (хеликоптери), како следи:

с) испитниот материјал по предметите Перформанси и планирање на лет и Теорија на летањето (хеликоптери) е оној дефиниран во JAR-FCL 2.470(a).

д) испитниот материјал по предметите Структура и системи, Електрика, Погонска група, Опрема за опасни ситуации, Инструменти, Маса и рамнотежа/центража, Планирање на лет и следење на лет и Оперативни процедури ги опфаќаат дополнителните предмети дефинирани во наставната програма дадена погоре во текстот.

[Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 4 на JAR-FCL 2.050****Признавање на условите за теоретско познавање за издавање на CPL(H), IR(H) или ATPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.050(b)(8))

1. На кандидат кој ги положил соодветните испити по теоретско познавање за CPL(H) му се признаваат условите за теоретско познавање по следните предмети:
 - Човечки можности и ограничувања
 - Метеорологија
2. На кандидат за CPL(H) кој ги положил соодветните испити по теоретско познавање за IR(H) му се признаваат условите за теоретско познавање по следните предмети:
 - Човечки можности и ограничувања
 - Метеорологија
3. На кандидат за ATPL(H) или на кандидат за ATPL(H) со IR(H), кој ги положил соодветните испити по теоретско познавање за CPL(H) му се признаваат условите за теоретско познавање по следните предмети:
 - Перформанси (хеликоптери)
 - Теорија на летањето (хеликоптери)
 - Комуникација во VFRуслови
4. На кандидат за ATPL(H) со IR(H), кој ги положил соодветните испити по теоретско познавање за ATPL(H) му се признаваат условите за теоретско познавање по следните предмети:
 - Општо ппознавање на воздухоплови – конструкција / системи / погонска група
 - Општо ппознавање на воздухоплови – инструменти;
 - Маса и рамнотежа/центража
 - Перформанси (хеликоптери)
 - Човечки можности и ограничувања
 - Метеорологија
 - Општа навигација
 - Теорија на летањето (хеликоптери)
 - Комуникација во VFRуслови

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1а на JAR-FCL 2.055****Организации за обука по летање за стекнување на дозволи и овластувања за пилоти**

(Види JAR-FCL 2.055)

(Види AMC-FCL 2.261(c)(2))

(Види IEM Бр. 1 на JAR-FCL 2.055)

(Види IEM Бр. 2 на JAR-FCL 2.055)

(Види IEM Бр. 3 на JAR-FCL 2.055)

(Види IEM Бр. 4 на JAR-FCL 2.055)

ВОВЕД

1 Организација за обука по летање (FTO) претставува организација со вработен персонал, опрема и сместена во соодветна средина, која нуди обука по летање и/или обука на тренажер и/или настава по теоретско знаење за одредени програми за обука.

2 FTO која нуди одобрена обука со цел исполнување на условите наведени во JAR-FCL, мора да добие одобрение од надлежниот орган на земја членка на ЈАА. Надлежниот орган на земјата членка нема да даде вакво одобрение, освен ако:

- (a) надлежниот орган може да ги применува условите наведени во JAR-FCL; и
- (b) FTO ги исполнува сите услови наведени во JAR-FCL.

Во овој Додаток се дадени условите за издавање, продолжување и измена на одобрението на FTO. FTO треба да ги исполнува само условите за онаа обука што ја дава.

ДОБИВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ

3 FTO која бара одобрение, до надлежниот орган ги доставува оние прирачници за работа и за обука кои се бараат согласно став 32 и 33. FTO утврдува процедури кои се прифатливи за надлежниот орган за да обезбеди придржување кон сите битни услови наведени во JAR-FCL. Овие процедури го опфаќаат системот за квалитет (види AMC-FCL 2.055 и IEM FCL Бр. 1 на JAR-FCL 2.055) во самата FTO заради откривање и одстранување на недостатоците. После разгледување на молбата, се врши преглед на FTO-та за да се обезбеди дека таа ги исполнува сите услови пропишани во овој Додаток. Во случај на задоволителна проверка, FTO-та ќе добие уверение, првично за период од една година, а продолжување на одобрението може да се даде за периоди од три години. Ниеден надлежен орган не е обврзан да даде овластување на FTO вон земјите членки на ЈАА, ако нема на располагање персонал или во случај кога трошоците за обработка на молбата и за прегледите се големи за надлежниот орган.

4 Сите курсеви за обука мора да бидат одобрени (види IEM FCL 2.055 (треба да се изработи)).

5 Надлежниот орган ќе ги надгледува стандардите на курсевите и ќе ги врши контролните летови за обука заедно со учениците. За време на овие инспекции, FTO дозволува пристап до досиејата, одобренијата, техничките дневници, предавањата, белешките од наставата и подготовките за лет – брифинзи како и до секој друг битен материјал. Надлежниот орган ќе и достави на FTO-та примерок од извештајот од инспекцијата на таа FTO.

6 Надлежниот орган ќе го измени, суспендира или повлече одобрението ако кој било од условите или стандардите за овластување паднат под минималното одобрено ниво.

7 Ако FTO сака да направи измени во еден одобрен курс или во прирачникот за работа или обука, таа, пред да ги спроведе измените, мора да добие одобрение од надлежниот орган. FTO-те не се должни да го известуваат надлежниот орган за помали промени кои се однесуваат на секојдневните активности. Секогаш кога постои сомнеж во поглед на тоа дали предложена измена е мала или не, треба да се консултира надлежниот орган.

8 FTO може да склучува договори за обука со други организации или да користи други аеродроми како алтернативни базни како дел од својата севкупна организација за обука, што подлежи на одобрение од надлежниот орган.

Дел 1**JAR-FCL 2****ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА**

9 (а) FTO мора да му докаже на надлежниот орган дека располага со доволно финансиски средства за спроведување на обуката согласно одобрените стандарди (види IEM Бр. 2 на JAR-FCL 2.055).

(б) FTO наменува лице прифатливо за надлежниот орган, кое ќе му докаже на надлежниот орган дека на располагање стојат доволно финансиски средства за спроведување на обуката по одобрените стандарди. Ова лице е познато како одговорен директор (accountable manager).

РАКОВОДСТВО И ПЕРСОНАЛ

10 Раководната структура обезбедува контрола на севкупниот персонал, која ја вршат лица со искуство и квалитети кои се потребни за да се обезбеди одржување на високите стандарди. Оперативниот прирачник на FTO-та опфаќа детали за раководната структура, со прикажување на поединечните одговорности.

11 FTO-та на задоволство на надлежниот орган докажува дека има вработено доволен број на квалификуван, стручен персонал. Што се однесува до интегрираните курсеви, мора да има вработено најмалку три лица, и тоа во редовен работен однос, на следните работни места:

Раководител на обуката – Head of Training (HT)

Раководител за практичната обука – Chief Flying Instructor (CFI)

Раководител за теоретската обука – Chief Ground Instructor (CGI)

За модулните курсеви за обука, овие работни места може да се комбинираат и пополнат со едно или две лица, во редовен работен однос или хонорарно, во зависност од обемот на обуката што се нуди. Најмалку едно лице од раководниот персонал мора да е во редовен работен однос. Во FTO-ии кои спроведуваат само теоретска обука, работните места на HT и CGI може да се комбинираат. Именуваното лице мора да поседува солидни раководни способности и да ги исполнува условите пропишани во став 19 подолу.

12 Бројот на хонорарните инструктори во однос на обемот на понудената обука мора да е прифатлив за надлежниот орган.

13 Односот на бројот на сите студенти и бројот на инструктори по летање, со исклучок на HT, не смее да биде поголем од 6:1. Бројот на ученици за време на теоретската обука не смее да биде поголем од 12 студенти, со цел да се обезбеди висок степен на надзор или практична настава.

РАКОВОДИТЕЛ НА ОБУКА (HT)

14 HT има целосна одговорност да обезбеди успешно усогласување на обуката по летање, обуката по летање на симулатори и теоретската обука, како и контрола на напредокот на секој ученик поединечно. HT мора да има големо практично искуство во својство на инструктор по летање за стекнување на дозволи за професионален пилот и солидни раководни способности. HT мора да има, или имал, дозвола за професионален пилот со овластувања издадени согласно ICAO Анекс 1, кој се однесува на курсевите за обука по летање кои се спроведуваат, и тоа најмалку три години пред првото именување за HT.

РАКОВОДИТЕЛ НА ПРАКТИЧНАТА ОБУКА (CFI)

15 CFI е одговорен за надзорот на инструкторите по летање, на обуката по летање на синтетички средства и за усогласување на обуката по летање и обуката по летање на синтетички средства. CFI-от мора:

(а) да има највисока дозвола за професионален пилот во врска со курсевите за обука по летање кои се спроведуваат;

(б) да има овластување(а) во врска со курсевите за обука по летање кои се спроведуваат;

Дел 1**JAR-FCL 2**

(с) да има овластување за инструктор по летање, најмалку за еден од типовите на хеликоптери кои се користат на курсот; и

(d) да има налет од 1.000 часови како водач на воздухоплов, од кои најмалку 500 часа на должност - инструктор по летање, сродна со курсевите за летање кои се спроведуваат, од кои 200 часа може да бидат на симулатори.

ИНСТРУКТОРИ, РАЗЛИЧНИ ОД ИНСТРУКТОРИТЕ ЗА ЛЕТАЊЕ НА СИМУЛАТОРИ

16 Инструкторите мора да имаат:

(а) дозвола за професионален пилот со овластување(а), кои се однесуваат на курсевите за обука по летање која ја спроведуваат;

(b) овластување за инструктор соодветно на делот на курсот кој се спроведува, на пример, инструктор за обука за летање по инструменти, инструктор по летање, инструктор за овластување за тип/класа; или

(с) овластување од надлежниот орган за спроведување на одредена обука во FTO (види JAR-FCL 2.305).

17 Максималниот налет, максималниот број на работни часови и минималното време за одмор помеѓу должностите на инструкторите мора да се прифатливи за надлежниот орган.

ИНСТРУКТОРИ ЗА ОБУКА ЗА ЛЕТАЊЕ НА ТРЕНАЖЕРИ

18 За да спроведуваат обука по летање на FTD и FNPT I, инструкторите мора да имаат или имале, 3 години пред првото наменување, дозвола за професионален пилот и овластувања соодветни за курсевите за обука за која тие се поставени да ја спроведуваат, освен за SFI инструкторите кои имаат овластување согласно точка 3 од Додаток 1 на JAR-FCL 2.005, како и да имаат искуство во вршење на обука. За обука по летање на симулатор за летање и/или на FNPT II, инструкторите мора да имаат овластување за FI(H) или овластување за TRI(MPH) или овластување за SFI(H).

РАКОВОДИТЕЛ ПО ТЕОРЕТСКА ОБУКА НА ЗЕМЈА (CGI – Chief Ground Instructor)

19 CGI е одговорен за надзор на сите инструктори за теоретска обука на земја како и за усогласување на севкупната теоретска настава. CGI мора да има практично искуство во воздухопловството и завршено курс за обука по методика на настава или да има големо претходно искуство во теоретска настава.

ИНСТРУКТОРИ ПО ТЕОРЕТСКА ОБУКА

20 Наставниците/инструкторите по теоретска обука за предметите кои се полагаат за стекнување на дозвола или овластување мора да имаат соодветно искуство во воздухопловството и мора, пред да бидат назначени за наставници/инструктори, да ја докажат својата стручност, така што ќе одржат показно предавање кое се заснова врз материјалот кој сами го подготвиле за предметите кои треба да ги предаваат.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

21 FTO ги води и чува, најмалку 5 години, следните документи со помош на соодветен административен персонал:

(а) податоците за теоретската обука, обуката по летање и обуката на симулатори за секој ученик;

(b) деталните и редовни извештаи за напредокот на ученик, кои вклучуваат и проценка на инструкторот за ученикот, редовните проверки за напредокот во летањето и теоретското знаење; и

(с) личните податоци, на пример, датумите на истекување на важноста на лекарски уверенија,

Дел 1**JAR-FCL 2**

овластувања и др.

22 Обрасците на досието за обука на ученик се утврдени во Прирачникот за обука.

23 FTO на барање на надлежниот орган ги доставува на увид документите и извештаите за обука.

ПРОГРАМА ЗА ОБУКА

24 За секој тип на понуден курс се изработува програма за обука. Оваа програма ги опфаќа во детали фазите на теоретската и практична обука, разработена по неделен или фазно-тематски принцип, списокот на стандардните вежби и содржината на наставната програма. На пример, обуката на симулатори за летање и теоретската обука се спроведуваат на начин со кој се обезбедува студентите да поминат на обуката по летање врз основа на поминатата обука на земја. Треба да се постигне усогласување така што проблемите кои се јавуваат за време на обуката да може да се решат за време на подоцнежната обука. Содржината и текот на програмата за обука мора да се прифатливи за надлежниот орган.

ХЕЛИКОПТЕРИ ЗА ОБУКА

25 За курсевите за обука, како и за практичната проверка која ќе се врши во рамките на обуката, треба да се обезбедат доволен број на хеликоптери. На бројот може да влијае и расположливоста со STDs. Секој хеликоптер мора да биде опремен со дупли основни комади за управување, едни за инструкторот и едни за ученикот. Не се дозволува да се врши промена на местата на командите. Флотата, во зависност од курсот за обука, треба да опфаќа хеликоптер(и) на кои може да се демонстрира ауторотација, хеликоптер(и) кои се соодветно опремени за симулирање на метеоролошки услови за летање по инструменти и соодветно опремени за потребната обука за летање по инструменти и испитот за летањето по инструменти. За обуката и испитот за IR(H), мора да има хеликоптери со уверение за летање во IFR услови.

26 За целите на обука се користат само хеликоптери кои надлежниот орган ги одобрил. Ако типот на хеликоптерот кој се користи за испитот по вештина/практична оспособеност е поинаков од симулаторот за летање кој се користел за обука во визуелни услови, максималното признавање се ограничува на она што е одредено за FNPT II/III во соодветната програма за обука по летање.

АЕРОДРОМИ И ПОСЕБНИ ПОВРШНИ

27 Базниот аеродром и кој било алтернативен базен аеродром на кои треба да се спроведува обуката за летање мора да ги исполни следните услови:

(а) Да има најмалку една полетно-слетна патека или површина за полетување/слетување која им овозможува на хеликоптерите за обука нормално да полетуваат или слетуваат со максимално дозволена тежина при полетување и слетување од ауторотација, ако е соодветно:

(i) во услови без ветер (не посилен од 4 јазли) и температури еднакви на највисоката средна температура во најтоплиот месец во годината во областа каде се наоѓа аеродромот,

(ii) надвисувањето на сите препреки на патеката на полетување за најмалку 50 стапки,

(iii) со прописна работа на погонската група, стојниот трап и закрилцата (ако има), согласно упатствата од производителот, и

(iv) со благ преод од брзина на одлепување/полетување до постигнување на најдобрата брзина на качување, без посебни вештини или техники на пилотирање;

(б) Да има индикатор за ветер кој може да се види од земја од праговите на секоја полетно-слетна патека, или површина за полетување/слетување;

(с) Да има соодветно осветлување на полетно-слетната патека/површина за полетување/слетување, ако се користи за обука за летање во ноќни услови; и

Дел 1**JAR-FCL 2**

(d) Да има служба на контрола на летањето, освен ако со одобрение од надлежниот орган, условите за обука можат да се исполнат со други начини за комуникација воздух/земја.

28 Посебните површини треба да го овозможат следното:

- вежбање на постапките на ограничен простор
- вежбање на симулирана авторотација
- вежбање на операција на терен со нагиб

ПРОСТОРИИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ ЗА ЛЕТАЊЕ

29 Организацијата треба да располага со следните простории:

- (a) оперативна просторија/центар со средства за водење на активностите за летање.
- (b) просторија за планирање на лет, со следната опрема:
 - соодветни важечки мапи и карти
 - важечки AIS податоци
 - тековни метеоролошки извештаи
 - комуникација со контролата на летање (АТС) и оперативната просторија
 - карти на кои се прикажани стандардните маршрути за летање
 - карти на кои се прикажани актуелните забранети, опасни и ограничени зони
 - која било друг материјал во врска со безбедноста на летањето.
- (c) Доволен број на соодветни простории за подготовка/анализа на лет.
- (d) Соодветни канцеларии за раководниот персоналот и просторија(ии) во кои инструкторите по летање ги пишуваат извештаите за учениците, ги средуваат досиеата и др.
- (e) Опремена просторија(ии), наменета за престој на инструкторите и учениците.

СРЕДСТВА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ТЕОРЕТСКА ОБУКА

30 Следните средства мора да стојат на располагање за спроведување на теоретската обука:

- (a) Соодветна училишница, согласно актуелниот број на ученици кои се на обука.
- (b) Соодветна опрема за демонстрација, како надополнување на теоретската настава/обука.
- (c) Просторија опремена за обука и проверка на обученоста за радиотелефонија (R/T).
- (d) Библиотека со стручна литература која одговара на наставната програма и плановите на обуката.
- (e) Канцеларии за наставниот персонал/инструкторите.

УСЛОВИ ЗА УПИС ЗА ОБУКА

31 Кандидат кој е примен на обука мора да има соодветно лекарско уверение за дозволата за која се обучува и мора да ги исполни сите услови за упис кои ги пропишала FTO, а надлежниот орган ги одобрил.

ПРИРАЧНИК ЗА ОБУКА И ПРИРАЧНИК ЗА РАБОТА

32 Во прирачниците за обука се наведени стандардите, насоките и целите на обуката за секоја фаза

Дел 1**JAR-FCL 2**

на обуката, кон кои учениците треба да се придржуваат, а опфатено е следното:

Дел 1 – План на обуката

Дел 2 – Подготовка за лет и и воздухопловни вежби/летање

Дел 3 – Обука на на симулатори за летање

Дел 4 – Теоретска настава/обука

За дополнителни податоци види ИЕМ бр. 3 на JAR-FCL 2.055

33 Оперативните прирачници ги содржат податоците кои се применливи за одредени групи на персонал, на пример, за инструкторите по летање, инструкторите по летање на симулатори, инструкторите за теоретска обука, оперативниот персонал и персоналот за одржување и.т.н., и во истиот опфатено е следното:

- (a) Општ дел
- (b) Технички дел
- (c) Рути
- (d) Обука на персонал

За дополнителни податоци види ИЕМ бр. 3 на JAR-FCL 2.055

[Ам.1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам.3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1b на JAR FCL 2.055****Делумна обука надвор од земјите членки на ЈАА**

(Види JAR-FCL 2.030)

(Види JAR-FCL 2.055(a)(1))

(Види JAR-FCL 2.485)

(Види Додаток 1a на JAR-FCL 2.055)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

Дел од обуката на FTO-те може да се спроведе вон земја членка на ЈАА согласно следното:

(а) Одобрение може да се даде под услов дека се исполнети условите наведени во овој Додаток. Доколку надлежниот орган, кој дава одобрение, смета дека е можно да се постигне соодветен надзор, обуката ќе се ограничи на целиот или на дел од интегриран курс за АТР(Н) (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305).

(б) Контролниот тест за напредокот во навигацијата, фаза 2 од интегриран курс за АТР(Н), може да го спроведе локален инструктор по летање кој не е вклучен во обуката на кандидатот, под услов инструкторот да има JAR-FCL дозвола која ги содржи правата за FI. По завршување на потребната обука од АТР(Н) интегриран курс, се полага испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на CPL(Н), кој испит може да го спроведе локален испитувач по летање (хеликоптери) (FE(Н)), под услов испитувачот да е овластен согласно JAR-FCL 2 Поддел I и да е напълно независен од односната FTO, освен со посебна согласност дадена, во писмена форма од страна на надлежниот орган.

(с) Испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластувања за летање по инструменти треба да се полага во која било земја членка на ЈАА, по дискреционо право на надлежниот орган кој ја одобрува обуката. FTO која спроведува одобрена обука за стекнување на овластување за летање по инструменти вон земји членки на ЈАА треба да склучи договори за одобрениот курс, за да се опфати прилагодување на летањето во земјата членка на ЈАА на надлежниот орган кој го дава одобрението или во воздушниот простор на која било земја членка на ЈАА, по дискрециона но право на надлежниот орган кој го дава одобрението, пред кој било ученик да го полага испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластувања за летање по инструменти.

(д) Обуката за теоретско познавање за ATPL може да се спроведе во FTO која спроведува одобрена обука вон земјите членки на ЈАА. Испитите за теоретскиот дел за стекнување на дозвола или овластување ги спроведува надлежниот орган на земјата на издавање на дозволата (види JAR-FCL 2.485). Аранжманите за испитување (види JAR-FCL 2.030) внимателно се разгледуваат во поглед на нивната обука стекната вон земји членки на ЈАА.

(е) Наставата може да се изведува само под директна контрола на CFI(Н) или назначен заменик кој поседува JAR-FCL дозвола и овластување за инструктор како што е пропишано во став 15 од Додатокот 1a на JAR-FCL 2.055, кој треба да е присутен во текот на обуката кога истата се спроведува во земја која не е членка на ЈАА.

[Ам.1, 01.12.00; Ам.2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1с на JAR-FCL 2.055**

Дополнителни услови за обука во FTO чие главно седиште и место на регистрирана канцеларија се сместени вон земји членки на ЈАА

(Види JAR-FCL 2.055(a)(2))

(Види Додаток 1а на JAR-FCL 2.305)

ПОСТАПКА ЗА ОДОБРЕНИЕ

1 FTO чие главно седиште и место на регистрирани канцеларии се сместени вон земји членки на ЈАА, а кои сакаат да даваат обука за JAR-FCL дозволи и соодветни овластувања, поднесуваат барање до националните воздухопловни власти на која било земја членка на ЈАА за одобрение на курсевите. Одобрението подлежи на следното:

(a) FTO-та мора да ги исполнува условите наведени во Додаток 1а на JAR-FCL 2.055 и сите дополнителни услови од овој Додаток; и

(b) Надлежниот орган, до кој е доставено барањето, зема предвид дека може да ги пренесе своите регулаторни одговорности за постапката за издавање на одобрение и соодветно ниво на надзорот како што се бара согласно утврдените процедури на ЈАА. Трошоците, постапката за одобрение и надзорот не смеат претерано финансиски да го оптоварат надлежниот орган; и

(c) Националните воздухопловни власти на ЈАА кои даваат одобрение може да обезбедат соодветна надлежност врз FTO-та за време на постапката за издавање на одобрение и врз спроведувањето на подоцнежните курсеви за обука; и

(d) Националната воздухопловна власт на земја која не е членка на ЈАА, а во која се наоѓаат главното седиште и регистрираната канцеларија на FTO-та, може да му помогне на надлежниот орган на земја членка на ЈАА во постапката за издавање на одобрение и обезбедување на контрола на курсевите за обука, што подложно на договор склучен помеѓу ЈАА и таа земја која не е членка на ЈАА.

2 После извршен преглед со задоволувачки резултати, се дава одобрение на FTO-та за период од една година, а продолжување на одобрението може да се даде за нареден период од една година.

НАДЛЕЖНОСТ

3 Во врска со одобрение на FTO-ии кои се наоѓаат вон земји членки на ЈАА, под поимот "соодветна надлежност" се подразбира дека надлежниот орган на земјата која дава одобренија е во состојба да:

(a) врши првични и рутински/редовни проверки на FTO-та која е лоцирана во таа земја која не е членка на ЈАА, за да обезбеди придржување кон условите наведени во JAR-FCL; и

(b) спроведува испитувања/проверка во лет и други проверки на стандардизацијата кои надлежниот орган кој издава одобренија смета дека се потребни; и

(c) ги исполни своите законски обврски што се однесува на доделување, менување, суспендирање и повлекување на одобренијата согласно важечкиот закон на земјата членка на ЈАА која ги дава одобренијата

Надлежниот орган кој дава одобрение може, што подлежи на договор склучен помеѓу ЈАА и надлежниот орган на земјата која не е членка на ЈАА во која се наоѓа главното седиште или регистрираната канцеларија на FTO-та, да ја довери/делегира одговорноста за одредбите наведени во погорниот став 3(a) на тој надлежен орган на земјата која не е членка на ЈАА.

ОБУКА НА FTO-ии ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА

4 Под услов дека се исполнети условите наведени во овој Додаток, може да се даде одобрение доколку надлежниот орган кој дава одобрение смета дека е можен соодветен надзор согласно процедурите на ЈАА.

Дел 1**JAR-FCL 2**

5 Испитот за вештина/практична оспособеност за овластување за летање по инструменти се спроведува во земјата членка на ЈАА од страна на надлежниот орган кој го дава одобрението. FTO-ии склучуваат договори за одобрените курсеви за да се опфати летање за прилагодување во границите на земјата членка на ЈАА или на надлежниот орган кој дава одобрение или во друга земја членка на ЈАА, по дискреционо право на надлежниот орган кој дава одобрение, пред кој било кандидат да го полага испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за летање по инструменти, кај испитувач овластен од страна на надлежниот орган кој го дава одобрението.

6 Контролниот тест за напредокот во навигацијата, фаза 2 од интегриран курс за ATP(H), може да го спроведе локален FI(H) инструктор по летање, овластен од надлежен орган на ЈАА, кој не е вклучен во обуката на кандидатот, под услов дека инструкторот има JAR-FCL дозвола која ги содржи правата за FI(H). По завршување на потребната обука од ATP(H) интегриран курс, се полага испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на CPL(H), кој испит може да го спроведе локален испитувач по летање (хеликоптери) (FE(H)) определен и овластен од страна на надлежен орган на ЈАА кој издава овластувања, под услов дека испитувачот е овластен согласно JAR-FCL Поддел I и е напълно независен од односната FTO, освен со посебна согласност дадена, во писмена форма од страна на надлежниот орган.

ОБУКА НА FTO ЗА СТЕКНУВАЊЕ САМО НА PPL(H) ДОЗВОЛА И ПРИДРУЖНИ ОВЛАСТУВАЊА

7 Под услов дека се исполнети условите пропишани во овој Додаток, може да се даде одобрение за спроведување на курсеви за JAR-FCL PPL(H) дозвола и придружните овластувања, доколку надлежниот орган кој дава одобрение смета дека е можен соодветен надзор согласно процедурите на ЈАА.

8 Хеликоптерите за обука, леталиштата и навигациските рути за обука кои се користат за обука за стекнување на PPL(H) мора да се прифатливи за надлежниот орган кој дава одобрение.

9 По завршување на потребната обука за PPL(H), може да се спроведе испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на PPL(H) дозвола од страна на локален FE(H) овластен од надлежниот орган кој дава одобренија, под услов дека испитувачот не учествувал во обуката по летање на ученикот.

10 Прирачникот за обука и оперативниот прирачник кои се потребни согласно Додаток 1a на JAR-FCL 2.055 може, само за FTO-ии кои спроведуваат обука за PPL(H) дозвола и придружните овластувања, да се комбинираат и да ги опфаќаат оние препораки кои се важни за обуката за стекнување на PPL(H).

ТЕОРЕТСКИ ДЕЛ

11 Обуката по теоретско познавање може да се спроведе во FTO која спроведува одобрена обука вон земјите членки на ЈАА. Испитите по теоретското знаење за издавање на дозвола или овластување мора да ги спроведува надлежниот орган кој дава одобренија (види JAR-FCL 2.485).

[Ам.2, 11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 2 на JAR-FCL 2.055**

Организации за обука за овластување за тип (TRTO), за издавање на овластувања за тип, само на иматели на дозволи за пилоти

(Види JAR-FCL 2.055)

(Исто така, види JAR-FCL 2.2.61(c) и (d) за одобрување на курсеви)

(Види IEM бр. 1 на JAR-FCL 2.055)

(Види IEM бр. 2 на JAR-FCL 2.055)

(Види IEM бр. 3 на JAR-FCL 2.055)

(Види AMC FCL 2.261 (c)(2))

ВОВЕД

1 Организација за обука за овластување за тип (TRTO) претставува организација со вработен персонал, која е опремена и работи во соодветна средина и која нуди обука за стекнување на овластување за тип и/или MCC-обука и/или обука на тренажери и, ако е применливо, теоретска настава за одредени програми на обуката.

2 TRTO која нуди одобрена обука согласно условите наведени во JAR-FCL, мора да добие одобрение од надлежниот орган на земја членка на JAA. Надлежниот орган на земјата членка нема да даде вакво одобрение, освен ако:

- (a) надлежниот орган може да ги применува условите наведени во JAR-FCL; и
- (b) FTO ги исполнува сите услови наведени во JAR-FCL.

Во овој Додаток се дадени условите за издавање, продолжување и измена на одобрението на TRTO.

ДОБИВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ

3 TRTO која бара одобрение ги доставува до надлежниот орган прирачниците за работа и обука, вклучувајќи ги и системите за квалитет, описот на методите за обука како што се бара согласно став 17 и 25 до 27. После разгледување на молбата, ќе се изврши преглед на TRTO-та за да се обезбеди дека таа ги исполнува условите наведени во овој Додаток. Во случај на задоволителна проверка, TRTO-та ќе добие првично овластување за период од една година, а може да се даде продолжување на овластувањето за последователен период до три години. Ниеден надлежен орган не е обврзан да даде овластување на TRTO надвор од земјите членки на JAA, ако нема на располагање ресурси од персонал или ако трошоците за обработка на барањето и за прегледите претставуваат претерано оптоварување за надлежниот орган.

4 Сите курсеви за обука мора да бидат одобрени (IEM треба да се изработи).

5 Надлежниот орган ќе го промени, суспендира или повлече одобрението ако кој било од условите или стандардите за овластување престанат да се одржуваат на минималното одобрено ниво.

6 Ако TRTO сака да направи измени во еден одобрен курс или во оперативниот прирачник или прирачникот за обука, таа мора да добие одобрение од надлежниот орган пред да ги спроведе промените. TRTO-те не се должни да го известуваат надлежниот орган за помали измени кои се однесуваат на секојдневните активности. Ако постои сомнеж во поглед на тоа дали предложена измена е мала или не, треба да се консултира надлежниот орган.

7 TRTO може да склучува договори за обука со други организации или да користи други аеродроми како алтернативни бази како дел од севкупната организацијата за обука, што подлежи на одобрение од надлежниот орган.

ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

8 (a) TRTO мора да го убеди надлежниот орган дека располага со доволно финансиски средства за спроведување на обука по летање согласно одобрените стандарди (види IEM Бр. 2 на JAR-FCL 1.055).

Дел 1**JAR-FCL 2**

(b) TRTO наменува лице прифатливо за надлежниот орган, кое на задоволство на надлежниот орган ќе докаже дека на располагање стојат доволно финансиски средства за спроведување на обука по одобрените стандарди. Ова лице е познато како одговорен директор (accountable manager).

ИНСПЕКЦИЈА/ПРЕГЛЕД

9 Покрај првичниот преглед, надлежниот орган ќе изврши одредени прегледи за да утврди дека TRTO-те се придржуваат кон JAR-те и одобрението.

10 За време на овие посети, TRTO-та дозволува пристап до сите документи за обука, издадени одобренија, технички дневници, предавања, забелешки од предавањата и подготовките за лет /брифинзите како и до другиот соодветен материјал. Примерок од секој извештај од посета на една TRTO се доставува до таа TRTO.

РАКОВОДСТВО И ПЕРСОНАЛ

11 Раководната структура обезбедува надзор врз работата на персоналот, од страна на лица кои имаат искуство и квалитети кои се потребни за да се обезбеди одржување на високите стандарди. Во Оперативниот прирачник на TRTO-та се опфатени деталите за раководната структура, со прикажување на поединечните одговорности.

12 Мора да се наменува НТ (раководител на обука) прифатлив за надлежниот орган. Одговорностите на НТ-от ја опфаќаат и одговорноста за обезбедување дека TRTO е во согласност со условите наведени во JAR-FCL. Ова лице директно одговара пред надлежниот орган.

13 TRTO-та мора да има соодветен персонал кој е потребен да се исполнат целите на обуката. Должностите на секој инструктор мора да бидат определени и документирани.

ИНСТРУКТОР ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ЛЕТАЊЕ НА ТИП

14 Инструкторите за овластување за тип (TRI) мора да имаат:

(a) дозвола за професионален пилот и овластување(а) кои се однесуваат на курсевите за обука по летање за кои тие се назначени да ги спроведуваат;

(b) овластување за инструктор со овластување за тип на хеликоптерите кои се користат на курсот(курсовите); или

(c) одобрение од надлежниот орган за спроведување на определена обука во TRTO (види JAR-FCL 2.305).

ИНСТРУКТОРИ ЗА ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ НА ТРЕНАЖЕР [(SFI и STI)]

15 За должностите за обука по летање, инструкторите мора да имаат или имале, 3 години пред првото поставување, дозвола за професионален пилот, освен за SFIs кои имаат овластување согласно точка 3 од Додаток 1 на JAR-FCL 2.005 и STIs кои имаат овластување согласно точка 4 од Додаток 1 на JAR-FCL 2.005, и мора да имаат искуство како инструктори кое е соодветно за курсевите за обука за кои тие се наменувани да ги спроведуваат. За овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе члена и/или MCC обука за летање на симулатор за летање и/или FTD, и/или FNPT II/III, инструкторите мора да имаат овластување за TRI(MPH) или овластување за SFI(H)

ОБУКА ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

16 Обуката по теоретското познавање ја врши овластен инструктор кој има соодветно овластување за тип или кој било инструктор кој има соодветно искуство во воздухопловството и познавање на односниот воздухоплов, на пример, механичар/инжењер-летач??, инжењер за одржување, службеник

Дел 1**JAR-FCL 2**

за операции за летање.

СТАНДАРДИ ЗА ОБУКА

17 TRTO-та воспоставува систем за да обезбеди дека работата на центарот за обука и самата обука се одвива ефикасно и успешно. Системот за квалитет треба да ја утврди ефикасноста на политиката, процедурите и обуката на TRTO.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

18 TRTO ги одржува и чува, најмалку 5 години, следните документи со помош на соодветен административен персонал:

- (а) оценките на ученикот-пилот, пред и за време на обуката;
- (б) детали за теоретското знаење, летањето и обуката по летање на уредите за вежбање на летање/симулаторите која на кандидатите им се дава поединечно; и
- (в) личните податоци, (датиуми кога истекува важноста на лекарските уверенија, овластувањата и др.), кои се однесуваат на персоналот на TRTO.

19 Обрасците на документацијата за обуката на еден ученик се дадени во Прирачникот за обука.

20 TRTO-та на барање на надлежниот орган ги доставува документите и извештаите за обука.

ПРОГРАМА ЗА ОБУКА

21 За секој тип на понуден курс се изработува програма за обука. Оваа програма ги содржи во детали фазите на теоретската и практичната обука, разработена по неделен или фазно-тематски принцип, списокот на стандардните вежби и содржината на наставната програма. На пример, обуката на симулатори за летање и теоретската обука треба да се распореди по фази на таков начин за да се обезбеди дека студентите ќе бидат способни да го применат знаењето стекнато за време на обуката на земја во вежбите од обуката по летање. Распоредите треба да се направат така што проблемите кои се јавуваат за време на обуката може да се решат за време на подоцнежната обука.

ХЕЛИКОПТЕРИ ЗА ОБУКА

22 Секој хеликоптер мора да е опремен како што е пропишано во спецификацијата за обука која се однесува на одобрениот курс за кој се користи хеликоптерот.

ОПРЕМА

23 Мора да се обезбеди соодветна опрема за обука.

УСЛОВИ ЗА УПИС ЗА ОБУКА

24 TRTO-та е одговорна да обезбеди дека учениците ги исполнуваат најосновните предуслови за обука за стекнување на овластување за тип, пропишани во JAR-FCL 2.255.

ПРИРАЧНИК ЗА ОБУКА И ОПЕРАТИВЕН ПРИРАЧНИК

25 TRTO изготвува и одржува Прирачник за обука и Оперативен прирачник кои со податоци и упатства кои им овозможуваат на персоналот да ги врши своите должности и им дава напатствија на учениците за тоа како да ги исполнат условите на курсот. TRTO на персоналот, а по потреба и на учениците, им дава податоци кои се содржат во Прирачникот за обука, Оперативниот прирачник и документација за одобрението на TRTO. Мора да се пропише процедура за изменување и

Дел 1**JAR-FCL 2**

дополнување, а измените и дополнувањата треба правилно да се контролираат.

26 Во Прирачникот за обука се наведени стандардите, целите на обуката за секоја фаза од обуката кон кои од учениците се бара да се придржуваат, вклучувајќи ги и условите за упис на секој курс, како што е пропишано. Прирачникот за обука мора да го опфаќа следното:

Дел 1 - План на обуката

Дел 2 - Кратки упатства/подготовка и воздухопловни вежби

Дел 3 - Обука по летање на симулатори

Дел 4 - Теоретска настава

За дополнителни податоци види ИЕМ бр. 3 на JAR-FCL 2.055

27 Оперативниот прирачник ги содржи соодветните податоци за одредени групи на персонал, на пример, за TRI-и, инструкторите за летање на симулатори, инструкторите за обука на земја, за оперативниот персонал и персоналот за одржување и.т.н., и во истиот е опфатено следното:

- (a) Општ дел
- (b) Технички дел
- (c) Рути
- (d) Обука на персонал

За дополнителни податоци види ИЕМ бр. 3 на JAR-FCL 2.055.

[Ам.1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 3 на JAR-FCL 2.055****Одобрение за учење на далечина на теоретскиот дел на модулари курсеви**

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.030 и 2.135)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(3))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.205)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.255)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.285)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(3), 2.205 и 2.285)

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОБУКАТА

1. Мора да стои на располагање училица било во местото на седиштето каде е регистрирана организацијата за обука или, што подложи на одобрение од надлежниот орган, каде било во рамките на соодветна установа. Во секој случај, и училиниците и техничките помагала мора да се во согласност со условите од одобрението на организацијата. Пред започнување со обуката, се добива одобрение од надлежниот орган за спроведување на програмата за модуларен курс користејќи учење на далечина.

2. Раководителот на обуката или CGI на FTO која се нафаќа да врши учење на далечина мора да ги исполнуваат условите наведени во Додаток 1а на JAR-FCL 2.055. Сите инструктори за настава по теоретско знаење мора да ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL и да имаат соодветна квалификација или соодветно искуство кои се задоволителни за надлежниот орган.

3. FTO-ии кои вршат само обука по теоретска настава подлежат на истите услови за одобрение и преглед/контрола како и оние што се применуваат за FTO-ии согласно Додаток 1а на JAR-FCL 2.055.

4. Овластената FTO самата одлучува дали ќе спроведува некои или сите од овие курсеви било врз основа на директно предавање или преку учење на далечина. Во сите предмети на модулари курсеви за учење на далечина мора да биде опфатена и настава во училица. Времето поминато на настава во училица не смее да е помало од 10% од вкупното времетраење на курсот.

ИНСТРУКТОРИ

5. Сите инструктори мора да бидат во целост запознаени со условите на програмата за учење на далечина, вклучувајќи го и системот за обезбедување на квалитет. Нивната првична обука се одржува во седиштето; севкупната последователна обука мора да биде по истите стандарди како и за локалните инструктори. Каде и да се сместени инструкторите, системот за квалитет мора да обезбеди доволно средства за следење на индивидуалните извршувања на обврските и за придржувањето кон одобрените програми за обука.

КУРСЕВИ ЗА ОБУКА

6. Учење на далечина се одобрува само како дел од курсот за теоретска настава и тоа за следните курсеви:

(а) модулари курсеви за теоретска настава за PPL(H), CPL(H), IR(H) и ATPL(H),

(б) курсевите за упис на теоретска настава за стекнување на прво овластување за тип на хеликоптери со повеќе мотори.

[Am.3, 01.09.03]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.075****Спецификации за дозволите на екипаж на летање****ОПШТО**

- 1 Пилотот секогаш мора да ја носи со себе важечката дозвола, вклучувајќи го и важечкото лекарско уверение, кога ги користи правата од дозволата.
- 2 Документ кој содржи фотографија се носи заради идентификација на имателот на дозволата.
- 3 Кое било медицинско помагало (на пример, користење на наочари, и.т.н.) ќе биде впишано во лекарското уверение (види JAR-FCL 3 IEM FCL 3.100), а по дискреционо право на надлежниот орган, и во дозволата.
- 4 Во овој Поддел, под поимот "надлежен орган" се подразбира надлежниот орган на земјата која издава дозволи.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.075 (продолжение)

СТАНДАРДЕН ИЗГЛЕД/ОБРАЗЕЦ НА ЈАА ДОЗВОЛА

Насловна страна

Назив и ознака на надлежниот орган (на англиски и национален јазик)
JOINT AVIATION AUTHORITIES (само на англиски јазик)
FLIGHT CREW LICENCE ДОЗВОЛА ЗА ЕКИПАЖ НА ЛЕТАЊЕ (на англиски и национален јазик)
Издадена согласно стандардите на ICAO и JAR-FCL (на англиски и национален јазик)

Услови

Големината на секоја страна треба да биде не помала од една осмина од А4 формат.

Страница 2

I	Земја на издавање
III	Број на дозвола
IV	Презиме и име на имателот
XIV	Датум (види упатство) и Место на раѓање
V	Адреса Улица, град, област, поштенски број
VI	Државјанство
VII	Потпис на имателот
VIII	Надлежен орган кој издава дозволи на пример, Оваа CPL(H) е издадена врз основа на ATPPL издадена од страна на (земја не членка на JAA) ...
X	Потпис на службено лице и датум
XI	Печат на надлежниот орган кој издава дозволи

Услови

Бројот на дозволата секогаш започнува со U.N. поштенскиот број на земјата која ја издава дозволи

Се користи стандардно обележување на датуми, на пример, ден/месец/цел број на година (21/01/1995)

Види JAR-FCL 2.070

Дел 1

JAR-FCL 2

Страница 3

II	Називни на дозволи, датум на првото издавање и код на земјата
IX	Важност: Оваа дозвола треба повторно да се издаде не подоцна од Правата од дозволата се користат само ако имателот има важечко лекарско уверение за наведените права. Со примената на JAR-FCL 2.015(a)(1), имателот на дозволата има право да ги користи правата од дозволата на воздухоплови регистрирани во која било земја членка на ЈАА. Документ со фотографија мора да се носи заради проверка на идентитетот на имателот на дозволата.
XII	Права за користење на радиотелефонија: Имателот на оваа дозвола покажал способеност да користи R/T уреди во хеликоптери на англиски (да се наведат другите јазици).
XIII	Забелешки: на пример, важи само за хеликоптери регистрирани во земјата на издавање на дозволата. Познавање на јазик: (јазик(ци))

Кратенките кои се користат се исти со оние кои се користат во JAR-FCL (на пример, PPL(H), ATPL(H) и т.н.)
Стандардно обележување на датуми, на пример,
ден/месец/година (21/01/1995)

Повторното издавање не смее да биде подоцна од 5 години од датумот на првото издавање, како што е прикажан во став II.

Овој документ не е специфициран, но патна исправа би била доволна кога е потребна идентификација вон земјата на издавање на дозволата.

Овде треба да се впишат сите дополнителни податоци за дозволата кои се бараат согласно ICAO, EC директива / прописи или JAR-ви

Мора да се опфати и потврда/внос за познавање на јазик

Страница 4

Услови

[illegible]

Овие страници се наменети за надлежниот орган за впишување на условите кои следат по првото издавање на дозволата или овластувањата, или за продолжување на истечени овластувања.

Првото издавање и обновување на овластувањата секогаш ги внесува надлежниот орган.

Оперативните ограничувања се внесуваат во делот Забелешки / ограничувања покрај одноското ограничено право, на пример, полагање на истит за вештина/практична способност за I/R со ко-пилот, ограничени права за настава само за еден тип на воздухоплов и.т.н., здравствени ограничувања, услови и варијанти (на пример, важи само за како копилот), а се внесуваат како што е наведено во лекарското уверение (види IEM FCL 3.100)

Дел 1**JAR-FCL 2**

Додаток 1 на JAR-FCL 2.075 (продолжение)

Страници 5, 6 и 7:

За продолжување на проверките на стручноста за овластувањата за тип, и овластување за летање по инструменти, стандардниот формат на ЈАА дозвола дозволува испитувачот кој ги врши проверките за стручноста да ги внесува на овие страници во дозволата. Исто така, надлежното орган, по дискреционо право, може во дозволата да внесе податоци за продолжувањето.

Ако проверката на стручноста се врши на хеликоптер со повеќе мотори и вклучува ороверка на делот за IR, истото ќе го продолжи и IR(H) (со ограничувања, ако има). Ако не се врши проверка на делот за IR, туку не хеликоптери кои не одговараат за IFR овластувања, испитувачот во дозволата ќе го нагласи 'VFR', додека не се изврши следната проверка за апродолжување на IR.

Исто така, овластувањата за инструктор може, по дискреционо право на надлежниот орган, да се продолжат во дозволата од страна на испитувачот кој учествува во постапката за продолжување. Ако во постапката за продолжување не е вклучен испитувач, записот за продолжување го внесува надлежниот орган.

Овластувањата кои не се важечки се бришат од дозволата, по дискреционо право на надлежниот орган, не подоцна од 5 години од денот на последното продолжување.

XII

Овластување	Датум на испит	Важи до	Овластување на испитувачите Бр.	Потпис на испитув.

(Секоја страница треба да има 10 места за прво издавање и продолжување на овластувања)

Страница 8:

Кратенки кои се користат во оваа дозвола	
PPL	
ATPL	
CPL	
IR	
SE	
ME	
MPH	
SPL	
R/T	
T/R	
FI	
TRI	
IRI	

[на пример, ATPL (дозвола за сообраќаен пилот), CPL (дозвола за комерцијален пилот), IR (овластување за летање по инструменти), R/T (радио-телефонија), FI (инструктор по летање), и.т.н.]

[Ам. 1, 01.12.00; Ам.2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06]

Дел 1**JAR-FCL 2****ПОДДЕЛ В – УЧЕНИК-ПИЛОТ (Хеликоптер)****JAR-FCL 2.085 Услови**

(а) Ученик-пилот мора да ги исполни условите утврдени од страна на надлежниот орган на земјата во која ученикот планира да се обучува. При пропишувањето на овие услови, надлежниот орган обезбедува дека дадените права не дозволуваат учениците-пилоти да претставуваат опасност за воздушната пловидба.

(б) Ученик-пилот не смее да лета самостално, освен ако нема одобрение од инструкторот по летање.

JAR-FCL 2.090 Најниска старосна граница

Ученик-пилот мора да има најмалку 16 години пред првото самостално летање.

JAR-FCL 2.095 Здравствена способност

Ученик-пилот не смее да лета самостално, освен ако нема важечко лекарско уверение – класа 1 или класа 2.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

01.12.00

1-B-2

Амандман 1

Дел 1

JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ С – ДОЗВОЛА ЗА ПРИВАТЕН ПИЛОТ (ХЕЛИКОПТЕР) – PPL(H)

JAR-FCL 2.100 Најниска старосна граница

Кандидат за PPL(H) мора да има најмалку 17 години.

JAR-FCL 2.105 Здравствена способност

Кандидат за PPL(H) мора да има важечко лекарско уверение – класа 1 или класа 2. За да ги користи правата од PPL(H) мора да има лекарско уверение – класа 1 или класа 2.

JAR-FCL 2.110 Права и услови

(а) *Права.* Во зависност од кои било други услови наведени во JAR-овите, правата на имателот на PPL(H) му дозволуваат да врши должности, без надоместок, на водач на воздухоплов или копилот на секој хеликоптер ангажиран за летови за кои не се плаќа надоместок.

(б) *Услови*

(1) Кандидат за PPL(H) кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.100, 2.105, 2.120, 2.125(а) и (б), 2.130, 2.135 [], 2.261(а) [и, ако е применливо, 2.010(а)(4)] мора да ги исполни и условите за издавање на PPL(H), вклучувајќи барем и овластување за тип на хеликоптер кој се користи на испитот за вештина/практична оспособеност.

(2) Ако правата од дозволата треба да се користат за летање ноќе, имателот мора да ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.125(с).

[Ам.1, 01.12.00; Ам. 5, 01.12.06]

JAR-FCL 2.115 Намерно оставено празно

[Ам.1, 01.12.00]

JAR-FCL 2.120 Искуство и признавање на налет

Кандидат за PPL(H) мора да има најмалку 45 часа налет како пилот на хеликоптер; вкупно 5 часа од овие 45, можат да бидат на FNPT или на симулатор за летање. На имателите на дозволи за пилоти или на еквивалентните права за авиони, ултра лесни летала со фиксни крилја и подвижни аеродинамични контролни површини кои се управуваат по сите три димензии, едрилици, ултра лесни хеликоптери, жироплани, едрилици со сопствен погон и самополетни-лансирни едрилици, може да им се признае 10% од нивниот вкупен налет како водач на воздухоплов на овие воздухоплови, но максимум до 6 часа за потребите за издавање на PPL(H).

01.12.06

JAR-FCL 2.125 Курс за обука

(Види Додаток 1, 2 и 3 на JAR-FCL 2.125)
(Види AMC FCL 2.125)

(а) *Општо.* Кандидат за PPL(H) мора да ја заврши во FTO или во овластена регистрирана установа пропишаната обука согласно наставната програма како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.125. Регистрираната установа е ограничена да дава обука на хеликоптери со еден мотор со најголем број на седишта од не повеќе од 4 лица. Во исклучителни околности постојните SE хеликоптери за обука може да продолжат да се користат кога се одобрени во регистрирани установи за обука за PPL од страна на надлежниот орган под услови на исклучок. Условите за регистрација се наведени во Додаток 2 и 3 на JAR-FCL 2.125.

(б) *Обука по летање.* Кандидат за PPL(H) мора на еден тип на хеликоптер, кој има уверение за пловидбеност издадено или прифатено од страна на земја членка на ЈАА, да оствари налет од најмалку 25 часа со инструктор, вклучувајќи најмалку 5 часа на самостално летање и најмалку 10 часа самостално летање под надзор, вклучувајќи најмалку 5 часа на самостално летање на маршрута со барем еден лет на маршрута долг најмалку 185 км (100 NM), за кое време на летање кандидатот мора да слета со потполно застанување на два различни аеродроми од оној на полетување.

(с) *Квалификација/оспособеност за летање ноќе.*

(1) Ако треба правата од дозволата да се користат ноќе, имателот на PPL(H) мора да има квалификација за летање ноќе согласно Додаток 4 на JAR-FCL 2.125.

(2) Кандидат кој има, или имал IR(H) мора да ги помине согласно Додаток 4 на JAR-FCL 2.125 вежбите од 4 до 6 и да оствари најмалку 5 часа летање на хеликоптер со дупли команди при обука за летање по инструменти, по вежбите од 1 до 3, а по дискреционо право на FI.

(3) Оваа квалификацијата/оспособеност ќе се впише во дозволата.

[Ам.1, 01.12.00]

JAR-FCL 2.130 Испит по теоретско познавање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.130 и 2.135)

Кандидат за PPL(H), пред надлежниот орган, мора да покаже ниво на теоретско знаење соодветно на правата на имател на PPL(H). Условите и постапките за спроведување на испити по теоретско знаење се пропишани во Додаток 1 на JAR-FCL 2.130

Дел 1**JAR-FCL 2**

и 2.135 и JAR-FCL 2.261(a).

JAR-FCL 2.135 Вештина/практична оспособеност
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.130 и 2.135)

Кандидат за PPL(H) мора да демонстрира способност, како водач на воздухоплов на хеликоптер, да ги извршува односните процедури и маневри опишани во Додаток 1 на JAR-FCL 2.130 и 2.135 и Додаток 2 на JAR-FCL 2.135 до ниво на стручност соодветно на правата кои му се даваат на имател на PPL(H). Испитот за вештина/практична оспособеност се спроведува во рок од шест месеци по завршување на обуката по летање (види JAR-FCL 2.125(a)).

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.125****Курс за обука за PPL(H) - Краток преглед**

(Види JAR-FCL 2.125)

(Види AMC-FCL 2.125)

1 Целта на курсот за PPL(H) е да се обучи ученикот-пилот да лета сигурно и ефикасно по правила за визуелно летање/летање по надворешна видливост (VFR услови).

НАСТАВА ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

2 Наставната програма на курсот за теоретско познавање за стекнување на PPL(H) мора да го опфаќа следното:

Воздухопловни прописи, Општо познавање на хеликоптер, Перформанси и планирање на лет, Човечки способности и ограничувања, Метеорологија, Навигација, Оперативни процедури, Теорија на летањето и Комуникација.

Дополнителни поединости за севкупната настава за теоретско познавање се дадени во AMC FCL 2.125.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

3 Наставната програма за обука по летање за стекнување на PPL(H) мора да го опфаќа следното:

(a) процедури пред-лет, вклучувајќи го и утврдувањето на масата и центрижата/рамнотежата, прегледот и одржувањето на хеликоптерот;

(b) процедури за школки круг и во зона на аеродром, мерки на претпазливост и процедури за избегнување на судар;

(c) контрола/управување со хеликоптерот со помош на надворешни визуелни ориентири;

(d) полетувања, слетувања, лебдење, вртење во место и нормални преоди од и во лебдење;

(e) процедури во случај на опасност, основи на авторотација, симулиран дефект на мотор, опоравување/враќање од резонанца ако одговара на типот;

(f) странично поместување, поместување наназад, завртувања во место;

(g) создавање на вртложни прстени, препознавање и опоравување;

(h) приземјување од авторотација, слетување со симулација за откажување на моторот, вежбање на принудни слетувања. Симулирана неисправност на уредите и опремата и процедури во случај на дефект на моторите, командите, електричните и хидрауличните кола;

(i) остри свртувања;

(j) премин во прогресивен лет, брзи застанувања, манвери во услови без ветер, полетувања и слетувања на терен под нагиб;

(k) постапки при ограничена снага на моторот и ограничен простор, вклучувајќи избор на постапка кон и од неподготвено место за слетување;

(l) лет врз основа на показателите на основните инструменти, вклучувајќи хоризонтален засврт од 180 степени и вадење/опоравување од неправилна положба за симулирање на ненамерно влегување во облак (оваа обука може да ја врши FI(H));

(m) летање на маршрута со помош на визуелни ориентири, навигација со пресметување на рута и, ако е применливо, со радио-навигациски средства;

Дел 1**JAR-FCL 2**

(п) операции до, од и прелет на контролирани аеродроми; придржување кон процедурите на контролата на летањето, процедурите за комуникација и фразеологијата.

ХЕЛИКОПТЕР(И) ЗА ОБУКА И ПРОВЕРКИ

4. Мора да се обезбеди соодветен број на хеликоптери за обука и проверки за курсевите на обука и за проверките. Секој хеликоптер мора да е опремен со систем на дупли команди за летање кои инструкторот и студентот можат да ги користат. Не се дозволува промена на местата на командите за летање (swing-over). Хеликоптерите треба да опфаќаат, зависно од курсевите за обука, хеликоптер(и) соодветни за демонстрирање на ауторотација и хеликоптер(и) адекватно опремени за симулирање на метеоролошки услови за летање по инструменти и хеликоптер(и) опремени за обука и проверка на летање по инструменти. За обука по летање и испити за IR(H), мора да има на располагање хеликоптери кои имаат одобрение за летање во IFR услови.

Хеликоптерите кои се користат за обука мора да бидат одобрени за таа цел од страна на надлежниот орган.

АЕРОДРОМИ И ПОСЕБНИ ПОВРШНИ

5. Базниот аеродром или кој било друг алтернативен базен аеродром, на кој се врши обуката, мора да ги исполнува следните услови:

(а) Да има најмалку една полетно-слетна патека или површина за полетување/слетување која му овозможува на хеликоптерот за обука нормално полетување или слетување со максимално дозволената маса при полетување или слетување, и приземјување од ауторотација:

(i) во услови на слаб ветер (не појак од 4 јазли) и температури еднакви на највисоката просечна температура во најтоплиот месец во годината во оперативната зона;

(ii) надвисување на сите препреки во рамнината на полетување, најмалку на висина од 50 стапки;

(iii) користење на погонска група и стосен трап (ако е можно) во положба препорачана од страна на производителот; и

(iv) со благ преод од фаза на полетување во фаза на постигнување на најдобра брзина на качување, без посебни пилотски вештини или техники.

(б) Да има индикатор за правец на ветерот кој е видлив од нивото на земја од праговите на секоја полетно-слетна патека или полетно-слетна површина.

(с) Да има соодветно осветлување на полетно-слетната патека, односно полетно-слетната површина, ако се користи за обука во ноќни услови.

(д) Да има на располагање средства за радио комуникација воздух/земја, прифатливи за надлежниот орган.

6. Посебните површини треба да овозможуваат;

- вежбање на постапки на ограничен простор
- вежбање на симулирана ауторотација
- вежбање на постапки на терен под нагиб

За сите детали види AMC FCL 2.125.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 2 на JAR-FCL 2.125****Регистрација на установи/школи само за обука за PPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.125(a))

- 1 Барање за регистрација поднесува сопственикот или одговорното лице кое раководи со установата/школото и тоа до надлежниот орган на земјата членка на ЈАА, во која се наоѓа установата и која на барателот му обезбедува образец за регистрација.
- 2 Образецот на барањето за регистрација мора да ги содржи податоците, како што е прикажано во Додаток 3 на JAR-FCL 2.125.
- 3 По примот на пополнетиот образец на барањето, надлежниот орган на земјата членка на ЈАА во која се наоѓа установата/школото, ќе ја регистрира установата/школото за спроведување на обука за PPL(H) во таа земја, без формална постапка за одобрување, по дискреционо право на надлежниот орган, освен ако истиот се сомнева во тоа дека обуката нема сигурно/безбедно да се спроведува. Надлежниот орган за ова ќе го извести барателот.
- 4 Надлежниот орган се известува за секоја измени на податоците кои се внесени во овој образец.
- 5 Установата/школото ќе остане регистрирана се додека надлежниот орган не се извести од страна на операторот дека треба да се прекине обуката за PPL(H), или доколку надлежниот орган утврди дека обуката не се спроведува безбедно и/или согласно JAR-FCL. И во двата случаи, регистрацијата на установата/школото ќе се повлече.

[Ам. 1, 01.12.00]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 3 на JAR-FCL 2.125

Содржина на образецот за барање за регистрација на установа за обука за PPL

(Види JAR-FCL 2.115)

a	Назив и адреса под кои установата работи, на пр., Клуб, Школо, Група;
b	Име на сопственикот (сопствениците);
c	Датум на планираниот почеток со работа;
d	Имиња, адреси, броеви на телефони на FI-и квалификации;
e	(i) Назив и адреса на аеродромот, ако се користи, на кој треба обуката да се спроведува; (ii) Име на операторот на аеродромот;
f	Список на хеликоптери кои треба да се користат, вклучувајќи ги и помошните синтетички средства кои школото ќе ги користи за обука по летање, со наведување на: Типовите на хеликоптерите, регистрацијата(ите), регистрираниот сопственик(ци), C од A категории;
g	Вид на обуката која ќе се спроведува: Настава по теоретски дел за PPL(H) (види JAR-FCL 2.130) Обука по летање за PPL(H) со соодветно овластување за тип на едномоторен хеликоптер (види JAR-FCL 2.125(a)) Квалификации за летање во ноќни услови Друг вид на обука (да се наведе) (види JAR-FCL 2.017)
h	Детали за осигурувањето на хеликоптерите;
i	Да се наведе дали школото има намера да работи со полно или скратено работно време;
j	Кои било дополнителни податоци кои надлежниот орган може да ги побара;
k	Изјава од барателот дека податоците наведени од (a) до (j) се точни и дека обуката ќе се спроведува во согласност со JAR-FCL
Датум:	
Потпис:	

[Ам. 2, 01.11.02]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 4 на JAR-FCL 2.125****PPL(H) – Курс за оспособување за летање ноќе**

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.125(c))

1. Целта на курсот е имателот на PPL(H) да се оспособи да ги користи правата од дозволата во ноќни услови.
2. Имател на PPL(H) кој поднесува барање за квалификација за летање во ноќни услови мора да има најмалку 100 часа налет како пилот на хеликоптери, после издавањето на дозволата, вклучувајќи најмалку 60 часа во улога на PIC на хеликоптери и 20 часа лет на маршрута.
3. Курсот треба да се заврши во рок од 6 месеци.
4. За да се впише во дозволата потврда за успешно завршен курс, истата ја издава FI или раководителот на обуката.

ТЕОРЕТСКО ЗНАЕЊЕ

5. Наставната програма за теоретска обука мора да се состои најмалку од 5 часа обука, која опфаќа ревизија и/или објаснување за:
 - минималните метеоролошки услови за летање во ноќни услови
 - правила кои се однесуваат на набљудување на воздушниот простор ноќе и погодни средства
 - правила кои се однесуваат на осветлување на аеродромската површина/полетно-слетната патека/површината за слетување/препреките
 - навигациски светла на хеликоптерот и правила за избегнување на судир
 - физиолошки аспекти на илузија и ориентација
 - опасности од дезориентација во ноќни услови
 - системи на инструменти /функции и грешки
 - системи за осветлување на инструментите во кабината и осветлување на кабината во вонредни ситуации
 - осветлување на картите кога се користат со помош на осветлувањето во кабината
 - практични основни правила за навигација
 - правила за радионавигација
 - одредување и користење на безбедносна висина
 - опасност од замрзнување, маневри за избегнување и излегување од зоната на замрзнување

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

6. Во сите случаи, мора да се извршат вежбите од 4 до 6 од наставната програма за квалификација за летање во ноќни услови.
7. За вежбите од 1 до 3, до 50% од вкупниот потребен налет може да се оствари на STD(H) (- треба да се изработи -). Меѓутоа, сите поединости од секоја вежба мора да се извежбаат во хеликоптер во лет.
8. Деловите од програмата означени со (*) мора да се извршат во симулирани IMC (метеоролошки услови за лет по инструменти) и може да се извршат дење.
9. Вежбите од 1 до 3 од наставната програма за обука по летање мора да се содржат најмалку 10 часа обука.
10. Вежбите од 4 до 6 од наставната програма за обука по летање мора да содржат најмалку 5 часа обука, вклучувајќи најмалку 3 часа обука на дупли команди и 5 самостални школски кругови ноќе. Секој круг мора да вклучува полетување и слетување.
11. Вежбите по летање го опфаќаат следното:
 - Вежба 1:
(се повторува онолку пати колку е потребно се додека ученикот не го постигне потребниот

Дел 1**JAR-FCL 2**

стандард за безбедност)

- обновување на основните маневри кога хеликоптерот се управува само со помош на инструменти*
- објаснување и покажување на преодот од лет по надворешна видливост на лет по инструменти*
- објаснување и обновување на опоравување/вадење од неправилни положби само со помош на инструменти*
- Вежба 2:
(се повторува онолку пати колку е потребно се додека ученикот не го постигне потребниот стандард за безбедност)
 - објаснување и покажување на користењето на радионавигациските средства кога се лета само со помош на инструменти, вклучувајќи и одредување и одржување на позиција*
- Вежба 3:
(се повторува онолку пати колку е потребно се додека ученикот не го постигне потребниот стандард за безбедност)
 - објаснување и покажување на користењето на радар*
- Вежба 4:
(се повторува онолку пати колку е потребно се додека ученикот не го постигне потребниот стандард за безбедност)
 - објаснување и покажување на користењето и подесувањето на светлата за слетување
 - објаснување и покажување на лебдење во ноќни услови
 - повисоко и поспоро отколку дење
 - избегнување на случајни придвижувања на страна или наназад
 - објаснување и покажување на техники за полетување во ноќни услови
 - објаснување и покажување на техники за изведување на школски кругови во ноќни услови
 - објаснување и покажување на приоди во ноќни услови (постојан агол на приод), со или без визуелни помошни средства, на:
 - хелиодроми
 - осветлени места за слетување
 - вежбање на полетувања, кругови и приоди
 - објаснување и покажување на процедури за опасни ситуации во ноќни услови:
 - симулиран отказ на мотор,
(со зголемување на снагата на моторот на безбедна висина)
 - симулиран отказ на мотор, вклучувајќи приод и слетување со еден мотор, (само за повеќемоторни хеликоптери)
 - симулирано ненадејно/случајно влегување во ИМС (не помеѓу третото и четвртото вртење или во финалното)
 - симулиран отказ на серво системот (вклучувајќи и слетување)
 - отказ на внатрешните и надворешните светла
 - други дефекти и процедури во случај на опасност како што се бара согласно Прирачникот за управување со хеликоптер
- Вежба 5:
 - самостојни кругови во ноќни услови
- Вежба 6:
 - објаснување и покажување на техники за лет на маршрута во ноќни услови
 - вежбање на летање на рута во ноќни услови на дупла команда и како SPIC до задоволителен стандард

[Ам. 1, 01.12.00]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.130 и 2.135****Испит по теоретско познавање и испит по вештина/практична оспособеност за PPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.130 и 2.135)

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

1 Процедурите за спроведување на испит за PPL ќе ги пропише надлежниот орган. Овој испит се спроведува во писмена форма и може да се спроведе во еден или повеќе денови, зависно од надлежниот орган, а мора да ги опфаќа долу наведените девет предмети. Еден испит може да опфаќа неколку предмети. Мора да има вкупно најмалку 120 прапања. Времињата не смеат да се подолги од следното:

Предмет	Време (не повеќе од)	Поделбата на времето е по дискреционо право на надлежниот орган
Воздухопловни прописи и АТС процедури		
Општо познавање на воздухоплови		
Перформанси и планирање на лет		
Човечки способности и ограничувања		
Метеорологија		
Навигација		
Оперативни процедури		
Теорија на летањето		
Комуникации		
Вкупно	6.00 часа	

По дискреционо право на надлежниот орган може да се спроведе практичниот испит по комуникација.

- 2 Поголем дел од испитните прапања мора да се прапања со повеќе понудени одговори.
- 3 Испитите ќе се одржуваат на јазик(ци) кој надлежниот орган го смета за соодветен. Надлежниот орган ги известува кандидатите за јазикот(јазиците) на кој ќе се спроведат испитите.
- 4 Со преодна оценка ќе се оцени предмет ако кандидатот освои најмалку 75% од вкупниот број на поени доделени за тој предмет. Поени се добиваат само за точните одговори.
- 5 Во зависност од кои било други услови наведени во JAR-FCL 2, се смета дека кандидат успешно ги положил испитите по теоретско познавање за PPL(H) кога успешно ќе ги положи сите предмети во рок од 18 месеци, сметано од крајот на календарскиот месец кога кандидатот прв пат се појавил на испит. Положениот испит по теоретско познавање ќе се признае за издавање на дозвола за приватен пилот, во период од 24 месеци од датумот на полагањето на сите предмети по теоретско познавање (NPA20).

ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА/ПРОВЕРКА НА ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

6 Кандидат за полагање на испит за вештина/практична оспособеност за PPL(H) мора да се обучувал на истиот тип на хеликоптер на кој ќе се спроведе испитот за вештина/практична оспособеност. На кандидатот му се дава можност да избере дали ќе го полага испитот на едномоторен хеликоптер или, доколку согласно JAR-FCL 2.255 го исполнува условот за потребно искуство од 70 часови налет како PIC, на повеќе-моторен хеликоптер. Хеликоптерот кој се користи за испитот за вештина/практичната оспособеност мора да ги исполнува условите за хеликоптери за обука (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.125).

7 Надлежниот орган ќе ги утврди административните постапки со кои се потврдува дека кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот, вклучувајќи го и увидот на испитувачот во досието за обука на кандидатот.

Дел 1**JAR-FCL 2**

8 Кандидатот мора да ги положи секциите/деловите од 1 до 5 од испитот за вештина/практична оспособеност. Ако не положи кој било предмет од една секција, тогаш таа секција се смета за неположена. Доколку кандидатот не положи повеќе од еден дел, значи дека кандидатот повторно ќе го полага целиот испит. Кандидат кој не положил само еден дел, мора повторно да го полага тој дел. Доколку при повторното полагање падне на кој било дел, тој мора повторно да го полага целиот испит, вклучувајќи ги и оние делови кои ги положил при претходниот обид. Сите делови од испитот за вештина/практична оспособеност мора да се завршат во рок од шест месеци.

9 Може да се побара дополнителна обука после неположен испит за вештина/практична оспособеност. Ако во два наврата/обиди кандидат не успее да ги положи сите делови од испитот, надлежниот орган ќе одреди дополнителна обука за тој кандидат. Не постои ограничување на бројот на обидите за полагање на испитите за вештина/практична оспособеност.

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ

10 Надлежниот орган ќе му даде на ФЕ соодветни безбедносни совети за да се обезбеди дека испитот/летот се спроведе безбедно и сигурно.

11 Ако кандидатот реши да го прекине испитот за вештина/практична оспособеност од причини за кои ФЕ смета дека се неоправдани, кандидатот мора повторно да го полага целиот испит за вештина/практична оспособеност. Ако испитот се прекине од причини за кои ФЕ смета дека се оправдани, во тој случај на следниот лет ќе се испитуваат само оние делови кои не се завршени.

12 Кандидатот може само еднаш да повтори кој било маневар или процедура. ФЕ-от може да го прекине испитувањето во која било фаза, ако смета дека прикажаната оспособеност/вештина на кандидатот за летање не е доволна и бара повторување на целиот испит. т треба да се повтори.

13 Од кандидатот се бара да управува со хеликоптерот од позиција/седиште од кое може да се вршат должностите на водач на воздухоплов и да го изврши испитот како да е единствен член на екипаж во хеликоптерот. Одговорноста за летот се распределува согласно националните законски прописи.

14 ФЕ-от ја избира рутата и реонот по кој треба да се лета на испитот, додека лебдењето и придвижувањето на површини на ниско ниво ќе се вршат на одобрен/прифатен аеродром/односно летиште. Рутите кои се користат за дел 3 може да завршуваат на аеродромот на полетување или на друг аеродром. Кандидатот е одговорен за планирањето на летот и за тоа дека во хеликоптерот се наоѓа севкупната опрема и документација потребна за извршување на летот. Делот од испитот кој се однесува за навигација е наведен во Додаток 2 на JAR-FCL 2.135, а се состои од најмалку 3 етапи, од кои секоја трае најмалку 10 минути. Испитот за вештина/практична оспособеност може да се спроведе во два лета.

15 Кандидатот мора да му покаже на ФЕ-от кои проверки и должности ги извршува, вклучувајќи ја и идентификацијата на средствата за радио врска. Проверките мора да се вршат согласно одобрените листи за проверка (чек-листи) за хеликоптерот на кој се врши испитувањето. За време на подготовката пред лет пред испитот, од кандидатот се бара да ја определи снагата на моторите и брзините. Кандидатот мора да ги пресмета перформансите при полетување, приод и слетување кои се во согласност со оние од оперативниот прирачник или прирачникот за летање на хеликоптерот кој се користи.

16 ФЕ-от нема да учествува во работата со хеликоптерот, освен кога е потребно да интервенира заради безбедност или заради избегнување на непотребен застој на останатиот сообраќај.

КРИТЕРИУМИ ЗА ИСПИТОТ ПО ЛЕТАЊЕ

17 Кандидатот мора да покаже способност:

- да управува со хеликоптерот согласно ограничувањата на истиот;
- да ги изведува сите маневри со леснотија и прецизно;
- да донесува добри проценки и да применува летачки способности (да покаже самостојност во одлучувањето);
- да го применува стекнатото знаењето за воздухопловство;
- да одржува контрола при управувањето со хеликоптерот за цело време на начин така што нема да има сомнеж во успешниот резултат од која било процедура или маневар.

Дел 1

JAR-FCL 2

18 Следните ограничувања се дадени како општи упатства. FE-от ќе ги земе в предвид условите на летот на пр. турбуленција, како и маневарските квалитети и перформансите на хеликоптерот кој се користи.

Висина

нормален праволиниски лет	± 150 стапки
со симулирани главни случаи на опасност	± 200 стапки
лебдење под влијание на ефектот од близина на земјата	± 2 стапки

Курс/Следење со радио средства

нормални услови за лет	±10°
со симулирани главни случаи на опасност	±15°

Брзина

полетување и приод	- 10 јазли /+15 јазли
сите останати режими на лет	± 15 јазли

Влијание од близина на земјата

лебдење	± 3 стапки
слетување	без придвижувања на страна или наназад

СОДРЖИНА НА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

19 Содржината и деловите на испитот за вештина/практична оспособеност наведени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.135 се користат за испитот по вештина/практична оспособеност за издавање на PPL(H) за едно-моторни и повеќе-моторни хеликоптери. Ако испитот се врши на повеќе-моторен хеликоптер, кандидатот мора да ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.255. Форматот и образецот на барањето за полагање на испит за вештина/практична оспособеност може да ги утврди надлежниот орган (види IEM FCL 2.135).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 2 на JAR-FCL 2.135****Содржина на испит за вештина/практична оспособеност за издавање на PPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.135)

(Види IEM FCL 2.135)

Забелешка: Користењето на листите за проверка – чек листи, воздухопловните манири, визуелниот надворешен преглед на хеликоптерот, процедурите против замрзнување, итн., се применуваат во сите делови.

ДЕЛ 1	
ПРОВЕРКИ И ПРОЦЕДУРИ ПРЕД/ПОСЛЕ ЛЕТ	
a	Познавање на хеликоптерот (на пр., техничка книшка, гориво, маса и центар на тежиштето, перформанси), планирање на лет, NOTAMs, временски услови
b	Преглед/постапка пред лет, место/положба на деловите и намена
c	Преглед на кабината, процедура за придвижување на моторите
d	Проверки на опремата за комуникација и навигација, избор и поставување на фреквенции
e	Процедури пред полетување, R/T процедури, врска со АТС – придржување
f	Паркирање, запирање/гасење на моторите и процедури после летот
ДЕЛ 2	
МАНЕВРИ ПРИ ЛЕБДЕЊЕ, ТЕХНИКА НА ПИЛОТИРАЊЕ И ОГРАНИЧЕНИ ПОВРШНИ	
a	Полетување и слетување (подигање и приземјување)
b	Возење по земја, возење – со помрднување од лебдење
c	Лебдење во место со челен/страничен и ветер во грб
d	Вртење при лебдење со 360° на лево и десно (во место)
e	Маневри при лебдење, напред, странично и наназад
f	Симулиран отказ на мотор во лебдење
g	Брзо застанување во ветер и низ ветер
h	Кос терен/ полетувања и слетувања на неподготвени терени
i	Полетувања (различни профили)
j	Полетување со страничен ветер или со ветер во грб (ако е изводливо)
k	Полетување со максимална маса на полетување (вистинска и симулирана)
l	Приоди (различни профили)
m	Полетување и слетување со ограничена снага
n	Авторотации (FE избира две ставки – од општите постапки, долетот, мала брзина, вртење за 360°)
o	Слетување со ауторотација
p	Вежбање на принудно слетување со користење на снага на мотор
q	Проверки на снага, техника на набљудување, техника за приод и заминување
ДЕЛ 3	
НАВИГАЦИЈА – ПРОЦЕДУРИ НА РУТА	

Дел 1

JAR-FCL 2

a	Навигација и ориентација на различни височини/висини, исчитување на карти
b	Одржување на висина, курс/правец и брзина, набљудување на воздушниот простор, поставување на висиномер
c	Следење на летот, запишување на податоци, потрошувачка на гориво, траење, ЕТА, проценка на следење на грешки и одржување на корекција, следење на инструменти
d	Следење на временските услови, планирање на скршнување
e	Користење на радио навигациски средства (каде е можно)
f	Соработка со АТС и придржување кон законските прописите
ДЕЛ 4 ПРОЦЕДУРИ ВО ЛЕТ И МАНЕВРИ	
a	Хоризонтален лет, контрола на курс/правец, висина и брзина
b	Вртења при качување и спуштање на одредени курсеви
c	Хоризонтални вртења на лево и на десно со нагиб до 30°, за 180° и 360°
d	Хоризонтални вртења на лево и десно за 180°, само со помош на инструменти
ДЕЛ 5 ВОНРЕДНИ ПРОЦЕДУРИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ (ДА СЕ СИМУЛИРА КАДЕ Е ПРИМЕНЛИВО)	
Забелешка (1)	Ако испитот се спроведува на повеќемоторен хеликоптер, во испитот мора да се опфати вежба со симулиран дефект на мотор, вклучувајќи и приод и слетување со еден мотор
Забелешка (2)	FE мора да избере 4 ставки од долу наведените:
a	Неисправност на работа на мотор, вклучувајќи и дефект на генераторот, замрзнување на карбуратор/мотор, систем за масло, ако е применливо
b	Дефект во работата на системот за гориво
c	Дефект на електричниот систем
d	Дефект на хидрауличниот систем, вклучувајќи приод и слетување без хидраулика/серво уреди,
e	Дефект на главниот ротор и/или торквметерот (само на симулатор за летање или преку усно објаснување на процедурите)
f	Вежби за пожар, вклучувајќи контрола и отстранување на чад (ако е применливо)
g	Други вонредни и процедури во случај на опасност, како што е опишано во соодветниот прирачник за летање согласно Додатокот 3 на JAR-FCL 2.240, делови 7 и 8, вклучувајќи за повеќемоторни хеликоптери и: – Симулиран дефект на мотор при полетување: – прекинато полетување на или пред TDP или безбедно принудно слетување на или пред DPATO – набргу после TDP или DPATO – Слетување со симулиран дефект на мотор: – слетување или продолжување на друг круг по дефектот на мотор пред LDP или DPBL – по дефект на мотор после LDP или безбедно принудно слетување после DPBL

[Ам. 1, 01.12.00]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ D – ДОЗВОЛА ЗА КОМЕРЦИЈАЛЕН ПИЛОТ (Хеликоптер) – CPL(H)

JAR-FCL 2.140 Минимална старосна граница

Кандидат за дозвола за комерцијален пилот CPL(H) мора да има најмалку 18 години.

JAR-FCL 2.145 Здравствена способност

Кандидат за CPL(H) мора да има важечко лекарско уверение – класа 1. За да ги користи правата од CPL(H)-та, тој мора да има важечко лекарско уверение – класа 1.

JAR-FCL 2.150 Права и услови
(Види JAR-FCL 2.250)

(а) *Права.* Во зависност од кои било други услови наведени во JAR-овите, правата на имател на CPL(H) се следните:

(1) да ги користи сите права на имател на PPL(H);

(2) да врши должности на водач на воздухоплов или копилот на кој било хеликоптер ангажиран во операции кои не спаѓаат во операции на комерцијален воздушен сообраќај;

(3) да врши должности на водач на воздухоплов во комерцијалниот воздушен сообраќај на кој било хеликоптер со уверение за летање со еден пилот;

(4) да врши должности на копилот во комерцијален воздушен сообраќај на хеликоптери за кои се бара летање со копилот.

(б) *Услови.* Кандидат за CPL(H) кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.140, 2.145, 2.155 [II, 2.160, 2.165,] 2.170, [J2.2261(a) [и, ако е применливо, 2.010(a)(4)] мора да ги исполни и условите за издавање на CPL(H), во кои спаѓа овластување за тип на хеликоптерот кој се користи на испитот за вештина/практична оспособеност и, овластување за летање по инструменти ако завршил обука и го поминал испитот за летање по инструменти согласно JAR-FCL 2 Поддел E.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.155 Искуство и признавање/кредити
(Види Додаток 1 до 5 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1)
(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (5))

(а) *Интегрирани курсеви*

(1) *Искуство.* Кандидат за CPL(H) кој успешно посетувал и завршил интегриран курс за обука по летање, мора да има налет од најмалку 135 часа како пилот на хеликоптер кој има уверение за пловидбеност издадено или прифатено од страна на земја членка на ЈАА.

(2) *Признавање.* Подетално за признавање на налет кој се бара согласно став (а)(1), види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) став 4 или Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(2) став 4 или Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(3) или Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(4).

(б) *Модуларен курс*

(1) *Искуство.* Кандидат за CPL(H) кој не завршил интегриран курс за обука по летање, мора да има налет од најмалку 185 часа како пилот на хеликоптери кои имаат уверение за пловидбеност издадено или прифатено од страна на земја членка на ЈАА.

(2) *Признавање на налет.* Од овие 185 часа се признаваат:

(i) 20 часа налет на должности како водач на хеликоптер кој има PPL(A); или

(ii) 50-те часа налет на должности како водач на хеликоптер кој има CPL(A) може да се остварат на авиони; или

(iii) 10 часа налет на должности како водач на моторни едрилици или едрилици.

(с) *Налет.* Кандидатот мора да оствари на хеликоптери најмалу (види JAR-FCL 2.050(a)(3)):

(1) 50 часа налет како водач на воздухоплов;

(2) 10 часа налет на лет на маршрута во својство на водач на воздухоплов, вклучувајќи во текот на курсот и лет на маршрута долга вкупно најмалку 185 км. (100 NM) на кој мора да се изведат слетувања со потполно застанување на два аеродрома кои не се аеродромите на полетување;

(3) 10 часа налет на обука за летање по инструменти со инструктор, од кои не повеќе од 5 часа треба да се обука на земја за летање по инструменти; и

Дел 1

(4) 5 часа налет остварен во услови ноќе, како што е пропишано во JAR-FCL 2.165(b).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.160 Теоретско познавање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (5))

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (5))

(а) *Курс*. Кандидат за CPL(H) мора да посетува теоретска настава на одобрен курс во овластена организацијата за обука по летање (FTO). Курсот треба да биде комбиниран со курс за обука по летање како што е пропишано во JAR-FCL 2.165.

(б) *Испит*. Кандидат за CPL(H) мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата кои ги има имателот на CPL(H) и мора да ги исполни условите пропишани во JAR-FCL 2.261 и Поддел J.

(с) Кандидат кој посетувал интегриран курс за обука по летање мора да покаже ниво на знаење кое се бара согласно тој курс, како што е пропишано во односниот Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 & 2.165(a)(1) до (4)).

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.165 Обука по летање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (3) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (3))

(а) *Курс*. Кандидат за CPL(H) мора да заврши одобрен интегриран или модуларен курс за обука по летање на хеликоптери кои имаат уверение за пловидбеност издадено или прифатено од страна на земја членка на ЈАА, и тоа во овластена организација за обука по летање. Курсот треба да се комбинира со курс за теоретска обука. Подетално за одобрените курсеви види:

(1) ATP(H)/IR интегриран курс – Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(1);

(2) ATP(H) интегриран курс – Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(2) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(2);

(3) CPL(H)/IR интегриран курс – Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(3) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(3);

(4) CPL(H) интегриран курс – Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(4) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(4); и

(5) CPL(H) модуларен курс – Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(5) и AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(5);

01.12.06

1-D-2

JAR-FCL 2

(б) *Обука за летање во ноќни услови*. Кандидатот мора да оствари најмалку 5 часа налет на хеликоптери во ноќни услови, од кои најмалку 3 часа налет со инструктор, вклучувајќи најмалку 1 час лет на маршрута и 5 самостојни полетувања и 5 слетувања со целосно застапување, секое да опфаќа еден круг.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.170 Вештина/практична оспособеност

(Види Додатоци 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (а)(5))

Кандидат за CPL(H) мора да демонстрира способност, како водач на воздухоплов, да ги извршува односите процедури и маневри опишани во Додатоци 1 и 2 на JAR-FCL 2.170 до степен на стручност соодветна на правата дадени на имателот на CPL(H). Кандидат мора да полага испит за вештина /практична оспособеност како што се бара согласно односниот Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) до (а)(5), и AMC FCL 2.160 и 2.165(1) до (5).

[Ам. 4, 01.08.06]

Амандман 5

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1)****АТР(Н)/ИР интегриран курс**

(Види JAR-FCL 2.160, 2.165 и 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(H)(1))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(Види IEM FCL 2.170)

1 Целта на АТР(Н)/ИР интегрираниот курс е да ги обучи пилотите до ниво на стручност која е неопходна за оспособување за вршење на должности на копилот на повеќе-моторни хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти во комерцијалниот воздушен сообраќај и за стекнување на CPL(Н)/ИР, но не и некои други овластувања (на пр. вршење на разни активности (areal work)).

2 Кандидат кој сака да посетува АТР(Н)/ИР интегриран курс мора, под надзор на раководителот на обуката во овластена организација за обука по летање (FTO), да ги заврши сите фази на обука на еден континуиран одобрен курс за обука, како што е утврдено во таа FTO.

3 Курсот трае помеѓу 12 и 36 месеци. Со одобрение од надлежниот орган може да се склучат посебни договори за продолжување на курсот повеќе од 36 месеци, кога FTO-та обезбедува дополнителна обука по летање или обука на земја.

4 Кандидат може да биде примен да се обучува било како почетник или како имател на PPL(Н) издадена согласно ИКАО Анекс 1. Почетникот мора да ги исполнува условите за ученик-пилот наведени во JAR-FCL Поддел В. Ако станува збор за почетник со PPL(Н), може да му се признае 50% од налетот на хеликоптер во кој летал пред пристапување на курсот, а за потребната обука за летање (JAR-FCL 2.165(a)(1) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1), став 13), и тоа најмногу:

(а) до 40 часа налет, од кои до 20 часа може да бидат налет со инструктор, или

(б) до 50 часа, ако е извршена обука на хеликоптер за квалификација за летање во ноќни услови, од кои 25 часа може да бидат налет со инструктор.

За ова признавање на налет одлучува FTO-та и истиот се внесува во досието за обука на кандидатот. Ако станува збор за ученик-пилот кој нема дозвола за пилот, а со одобрение од надлежниот орган, FTO-та може да определи одредени вежби за летање со инструктор (види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(1), фаза 2 и 3) кои треба да се изведат на хеликоптер или на TMG, и тоа најмногу до 20 часа.

5 Кандидат кој не положил или не е во состојба да го заврши целиот АТР(Н)/ИР курс, може да поднесе барање до надлежниот орган да го полага испитот по теоретско познавање и испитот за вештина/практична оспособеност за пониска дозвола и, ако е применливо, за овластување за летање по инструменти.

6 Секој кандидат кој сака да се префрли во друга FTO, за време на траењето на курсот за обука, мора да поднесе барање до надлежниот орган за званична проценка на дополнителните часови на обука кои се бараат во другата FTO.

7 FTO-та мора да се увери дека пред приемот на курсот кандидатот покажува задоволително знаење по математика, физика и англиски јазик заради полесно разбирање на наставата по теоретско познавање. Потребното ниво на познавање на англиски јазик мора да е во согласност со Додаток 1 на JAR-FCL 2.200.

8 Курсот мора да се состои од следното:

(а) настава по теоретско познавање до ниво потребно за АТР(Н) и ИР;

(б) обука за летање во визуелни услови за лет и за летање по инструменти; и

(с) обука за соработка во екипаж од повеќе членови за летање на хеликоптери со повеќе пилоти (види JAR-FCL 2.261(d)).

9 Со успешно полагање на испитот(ите) по теоретско познавање од став 12 и на испитот(ите) за вештина/практична оспособеност од став 14, се исполнуваат условите за теоретско познавање и за вештина/практична оспособеност потребни за издавање на CPL(Н), вклучувајќи и за овластување за тип на хеликоптер(и) кои се користеле за време на испитот(ите) и за овластување за летање по

Дел 1**JAR-FCL 2**

инструменти (Н).

ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

10 Наставната програма за теоретско познавање за ATPL(H)/IR е дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470. Условите за стекнување на овластувања за тип се наведени во JAR-FCL 2.240. Одобрен курс за теоретско познавање за ATP(H)/IR мора да се состои од најмалку 750 часа (1 час = 60 минути настава) кои може да опфаќаат настава во училница, интерактивна видео програма, презентација со слајдови и касети, боксови за учење, настава со компјутери и други медиуми/средства одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос.

Наставата од 750 часа се дели така што минималниот број на часови за секој предмет изнесува:

Предмет	часа
Воздухопловни прописи	40
Општо познавање на воздухоплови	80
Перформанси и планирање на лет	90
Човечки способности и ограничувања	50
Метеорологија	60
Навигација	150
Оперативни процедури	20
Теорија на летањето	30
Комуникации	30

Надлежниот орган и ГТО може да се договорат за поинакви распределба на часовите.

11 МСС курсот мора да содржи најмалку 25 часа обука по теоретско познавање и вежби.

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

12 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење кое е соодветно на правата на имател на ATPL(H) и IR, согласно условите наведени во JAR-FCL 2 Поддел J.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

13 Обуката по летање мора да се состои од вкупно најмалку 195 часови, вклучувајќи ги и сите проверки за напредок. Од вкупно 195 часа, кандидатите поминуваат:

(a) 140 часа обука со инструктор

(b) 55 часа како водач на воздухоплов, вклучувајќи најмалку 14 часа самостално летање дење, 1 час самостално летање во ноќни услови, а може да вклучува и 40 часа летање во улога на ученик-водач на воздухоплов.

(Времето поминато како SPIC се признава како време на летање во својство на водач на воздухоплов, освен ако инструкторот по летање не влијаел или контролирал кој било дел од летот. Анализата на летот од страна на инструкторот не влијае врз времето кое се признава како налет остварен како водач на воздухоплов. Времето поминато како SPIC може да се води како самостално летање);

(c) 50 часа летање на маршрута, од кои најмалку 10 часа налет на маршрута на должност како ученик-водач на воздухоплов, вклучувајќи и VFR летање на маршрута од најмалку 185 км. (100 NM), при што се изведуваат 2 слетувања со целосно запирање на два аеродрома кои не се аеродромот на поаѓање;

(d) 5 часа од налетот во хеликоптери мора да бидат во ноќни услови, од кои 3 часа лет со инструктор, вклучувајќи најмалку 1 час навигација на маршрута и 5 соло школки круга. Секој круг мора да содржи полетување и слетување; и

(e) 50 часа налет по инструменти кој се состои од следното:

Дел 1**JAR-FCL 2**

- (i) 10 часа основна обука за летање по инструменти; и
- (ii) 40 часа обука за стекнување на овластување за летање по инструменти, која мора да опфаќа најмалку 10 часа на повеќе-моторен хеликоптер со уверение за летање во IFR услови.
- (f) 15 часа обука за соработка на екипаж од повеќе членови.
- (g) од 140-те часа на летање со инструктор:
 - (i) во 75 часа од обуката за летање во визуелни услови може да се вклучени:
 - (1) 30 часа на симулатор за хеликоптер, ниво C/D, или
 - (2) 25 часа на FTD 2, 3 или
 - (3) 20 часа на FTPT II/III, или
 - (4) 20 часа на авион или TMG
 - (ii) во 50 часа обука за летање по инструменти може да се опфатени:
 - (1) до 20 часа на симулатор на хеликоптер или на FTD 2, 3 или на FNPT II/III, или
 - (2) 10 часа, на FTD 1 или FNPT 1 за хеликоптер, или на FNPT 1 за авион или на авион
 - (iii) во 15 часа обука за соработка на екипаж со повеќе членови може да се користи симулатор на хеликоптер или на FTD 2, 3 (MCC) за хеликоптер, или на FNPT II/III (MCC).

Ако хеликоптерот кој се за обука по летање е различен од типот на симулаторот за лет на хеликоптер кој се користел за време на обуката за летање во визуелни услови, максималното признавање се ограничува на времето доделено за FNPT II/III за хеликоптери.

Види AMC-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) за наставната програма за обука по летање.

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

14 По завршување на соодветната обука по летање, кандидатот го полага испитот за вештина /практична оспособеност за CPL(H) на повеќе-моторен хеликоптер согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170 и испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за летање по инструменти, било на повеќемоторен или едномоторен хеликоптер согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2. 210, како и другите испити кои се бараат согласно JAR-FCL 2.262(c).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 1.260 и 2.165(a)(2)****АТР(Н) интегриран курс (без овластување за летање по инструменти)**

(Види JAR-FCL 2.160, 2.165 и 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(2))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(Види IEM-FCL 2.170)

1 Целта на интегрираниот курс за АТР(Н) е да се обучат пилотите до ниво на стручност потребна за вршење на должности на копилот на едномоторни хеликоптери со екипаж од повеќе членови, кои хеликоптери се ограничени за користење во VFR услови во комерцијалниот воздушен сообраќај, како и да се стекнат со CPL(Н), но не и со други овластувања (на пр., вршење на различни активности (aerial work)).

2 Кандидат кој сака да посетува АТР(Н) интегриран курс, под надзор на раководителот на обука во овластена организација за обука по летање (FTO), мора да ги заврши сите наставни фази на еден одобрен континуиран курс за обука, како што го организира таа FTO.

3 Курсот трае помеѓу 12 и 36 месеци. Со одобрение од надлежниот орган може да се склучат посебни договори за продолжување на курсот повеќе од 36 месеци, кога FTO-та обезбедува дополнителна обука по летање или обука на земја.

4 Кандидат може да биде примен да се обучува било како почетник или како имател на PPL(Н) издадена согласно ICAO Анекс 1. Почетникот мора да ги исполнува условите за ученик-пилот наведени во JAR-FCL Поддел В. Ако станува збор за почетник со PPL(Н), може да му се признае 50% од налетот на хеликоптер во кој летал пред пристапување на курсот, за потребната обука за летање (JAR-FCL 2.165(a)(2) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(2), став 13), и тоа

(а) до 40 часа налет, од кои до 20 часа може да бидат налет со инструктор, или

(б) до 50 часа ако е извршена обука на хеликоптер за квалификација за летање во ноќни услови, од кои 25 часа може да бидат налет со инструктор.

За ова признавање на налет одлучува FTO-та и истиот се внесува во досието за обука на кандидатот. Ако станува збор за ученик-пилот кој нема дозвола за пилот, а со одобрение од надлежниот орган, FTO-та може да определи одредени вежби за летање со инструктор (види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(2), фаза 2) кои треба да се изведат на хеликоптер или на TMG, и тоа најмногу до 20 часа.

5 Кандидат кој не положил или не е во состојба да го заврши целиот АТР(Н) курс, може да поднесе барање до надлежниот орган да го полага испитот по теоретско познавање и испитот за вештина/практична оспособеност за пониска дозвола.

6 Секој кандидат кој сака да се префрли во друга FTO за време на траењето на курсот за обука, мора да поднесе барање до надлежниот орган за званична проценка на дополнителните часови на обука кои се бараат во другата FTO.

7 FTO-та мора да се увери дека пред приемот на курсот кандидатот покажува задоволително знаење по математика, физика и англиски јазик заради полесно разбирање на наставата по теоретско познавање.

8 Курсот мора да се состои од следното:

(а) настава по теоретско познавање до ниво потребно за АТР(Н);

(б) основна обука за летање во визуелни услови за лет и по инструменти; и

(с) обука за соработка во екипаж од повеќе членови за летање во хеликоптери со повеќе пилоти (види JAR-FCL 2.261(d)).

9 Со успешно полагање на испитот(ите) по теоретско познавање од став 12 и на испитот(ите) за вештина/практична оспособеност од став 14, се исполнуваат условите за теоретско познавање и за вештина/практична оспособеност потребни за издавање на CPL(Н), вклучувајќи и на овластување за тип на хеликоптер(и) кои се користеле за време на испитот(ите).

Дел 1**JAR-FCL 2****ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ**

10 Наставната програма за теоретско познавање за ATPL(H) е дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470. Условите за стекнување на овластувања за тип се наведени во JAR-FCL 2.240. Одобрен курс за теоретско познавање за ATPL(H) мора да се состои од најмалку 550 часа (1 час = 60 минути настава) кои може да опфаќаат настава во училиница, интерактивна видео програма, презентација со слајдови и касети, боксови за учење, настава со компјутери и други медиуми/средства одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос.

Наставата од 550 часа се дели така што минималниот број на часови за секој предмет изнесува:

Предмет	часа
Воздухопловни прописи	30
Општо познавање на воздухоплови	70
Перформанси и планирање на лет	65
Човечки способности и ограничувања	40
Метеорологија	40
Навигација	120
Оперативни процедури	20
Теорија на летањето	30
Комуникации	25

Надлежниот орган и ГТО може да се договорат за поинакви распределба на часовите.

11 МСС курсот мора да содржи најмалку 20 часа настава по теоретско познавање и вежби.

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

12 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење кое е соодветно на правата на имател на ATPL(H), согласно условите наведени во JAR-FCL 2 Поддел J.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

13 Обуката по летање мора да се состои од вкупно најмалку 150 часа, вклучувајќи ги и сите проверки за напредок. Од вкупно 150 часа, кандидатите поминуваат најмалку:

(a) 95 часа обука со инструктор

(b) 55 часа како водач на воздухоплов, вклучувајќи најмалку 14 часа самостално летање дење, 1 час самостално летање во ноќни услови, а може да вклучува и 40 часа летање во улога на ученик-водач на воздухоплов.

(Времето поминато како SPIC се признава како време на летање во својство на водач на воздухоплов, освен ако инструкторот по летање не влијаел или контролирал кој било дел од летот. Анализа на летот од страна на инструкторот не влијае врз времето кое се признава како налет остварен како водач на воздухоплов. Времето поминато како SPIC може да се води како самостално летање.

(c) 50 часа летање на маршрута, од кои најмалку 10 часа на должност на ученик-водач на воздухоплов, вклучувајќи и VFR летање на маршрута од најмалку 185 км. (100 NM), при што се изведуваат 2 слетувања со целосно запирање на два аеродрома кои не се аеродромот на поаѓање;

(d) 5 часа од налетот во хеликоптери мора да бидат во ноќни услови, од кои 3 часа лет со инструктор, вклучувајќи најмалку 1 час навигација на маршрута и 5 соло школки круг. Секој круг мора да содржи полетување и слетување;и

(e) 10 часа основна обука за летање по инструменти со инструктор;

(f) 10 часа обука за соработка на екипаж од повеќе членови.

(g) од 95 часа на летање со инструктор;

Дел 1**JAR-FCL 2**

(i) во 75 часа од обуката за летање во визуелни услови може да се вклучени:

- (1) 30 часа на симулатор за хеликоптри, ниво C/D, или
- (2) 25 часа на FTD 2, 3 за хеликоптери, или
- (3) 20 часа на FTPT II/III, или
- (4) 20 часа на хеликоптер или TMG

(ii) 10 часа обука за основи за летање по инструменти може да опфаќа:

5 часа, на FTD 1 или FNPT I за хеликоптер, или на FNPT I за авион или на авион

(iii) 10 часа обука за соработка на екипаж со повеќе членови, за што може да се користи симулатор за лет на хеликоптер (FS) или хеликоптерски FTD 2, 3 (MCC) или FNPT II/III (MCC).

Ако хеликоптерот кој се користи за време на испитот за вештина/практична оспособеност е различен од типот на симулаторот за лет на хеликоптер кој се користел за време на обуката за летање во визуелни услови, максималното признавање се ограничува на времето доделено за FNPT II/III за хеликоптери.

Види AMC-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) за наставната програма за обука по летање.

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

14 По завршување на соодветната обука по летање, кандидатот мора да го полага испитот за вештина /практична оспособеност за CPL(H) на повеќе-моторен хеликоптер согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170, како и другите испити кои се бараат согласно JAR-FCL 2.262(c).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(а)(3)****CPL(H)/IR интегриран курс**

(Види JAR-FCL 2.160, 2.165 и 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(а)(3))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(Види IEM-FCL 2.170)

1 Целта на интегрираниот курс за CPL(H)/IR е да се обучат пилотите до ниво на стручност потребна за управување со повеќемоторен хеликоптер со еден пилот и да стекнат CPL(H)/IR за повеќемоторен хеликоптер.

2 Кандидат кој сака да посетува CPL(H)/IR интегриран курс мора, под надзор на раководителот на обука во овластена организација за обука по летање (FTO), да ги заврши сите наставни фази на еден одобрен континуиран курс за обука, како што го организира таа FTO.

3 Курсот трае помеѓу 9 и 30 месеци.

4 Кандидат може да биде примен на обука или како почетник или како имател на (PPL(H)) издадена согласно ИКАО Анекс 1. Почетникот мора да ги исполнува условите за ученик-пилот кои што е наведено во JAR-FCL Поддел В. Во случај кандидатот да има PPL(H), 50% од налетот кој почетникот го направил на хеликоптер пред овој курс може да му се признае за вкупно потребниот налет за обуката по летање (JAR-FCL 2.165(а)(3) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(а)(3) став 12), и тоа

(а) до 40 часа налет, од кои до 20 часа може да бидат налет со инструктор, или

(б) до 50 часа ако е извршена обука на хеликоптер за квалификација за летање во ноќни услови, од кои 25 часа може да бидат налет со инструктор.

За ова признавање на налет одлучува FTO-та, и истиот се внесува во досието за обука на кандидатот. Ако станува збор за ученик-пилот кој нема дозвола за пилот, а со одобрение од надлежниот орган, FTO-та може да определи одредени вежби за летање со инструктор (види AMC FCL 2.160 и 2.165(а)(3), фаза 2 и 3 кои треба да се изведат на хеликоптер или на TMG, и тоа најмногу до 20 часа.

5 Кандидат кој не го положил или не е во состојба да го заврши целиот CPL(H)/IR курс, може да поднесе барање до надлежниот орган да полага испит по теоретско познавање и по вештина/практична оспособеност за пониска дозвола и, ако е применливо, за овластување за летање по инструменти.

6 Секој кандидат кој сака да се префрли во друга FTO за време на траењето на курсот за обука, мора да поднесе барање до надлежниот орган за званична проценка на дополнителните часови на обука кои ги бара другата FTO.

7 FTO-та мора да обезбеди дека кандидатот пред да се прими на курс има задоволително ниво на знаење по математика, физика и англиски јазик заради полесно разбирање на наставната програма за теоретско познавање. По завршување на курсот, потребното ниво на знаење на англискиот јазик мора да е во согласност со Додатокот 1 на JAR-FCL 2.200.

8 Курсот мора да го опфаќа следното:

(а) настава по теоретско познавање до ниво потребно за CPL(H) и IR, а за прво издавање на овластување за тип на повеќемоторни хеликоптери (MEH), дополнителна теоретска обука согласно JAR-FCL 2.255(а); и

(б) обука за летање во визуелни услови за лет и по инструменти;

9 Со успешното завршена обука за овластување за тип и проверката на условите (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261 и AMC FCL 2.261), положените испити по теоретско познавање од став 11 и на испитот(ите) за вештина/практична оспособеност од став 13, се исполнуваат условите за теоретско познавање и вештина/практична оспособеност потребни за издавање на CPL(H), вклучувајќи го и овластувањето за тип на хеликоптер(и) кои се користат на испитот(ите) и овластувањето за летање

Дел 1**JAR-FCL 2**

по инструменти (Н) на повеќе-моторни хеликоптери.

ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

10 Наставната програма за теоретско познавање за CPL(H)/IR е дадена во [Додаток 1 на JA-FCL 2.470]. Условите за стекнување на овластувања за тип се дадени во JAR-FCL 2.240. Одобен курс за теоретско познавање за CPL(H)/IR мора да се состои од најмалку 500 часа настава/обука (1 час = 60 минути настава), која може да опфаќа и настава во училница, интерактивна видео програма, презентација со слајдови/касети, боксови за учење, настава на компјутери и други медиуми/средства одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос.

Овие 500 часа настава се распределуваат така што минималниот број на часови за секој предмет изнесува:

Предмет	часа
Воздухопловни прописи	30
Општо познавање на воздухоплови	50
Перформанси и планирање на лет	60
Човечки способности и ограничувања	15
Метеорологија	40
Навигација	100
Оперативни процедури	10
Теорија на летање	25
Комуникации	30

Надлежниот орган и FTO-та може да се договорат за поинаква распределба на часовите.

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ЗНАЕЊЕ

11 Кандидат мора да покаже ниво на знаење кое е соодветно на правата на имател на CPL(II) и на овластување за летање по инструменти согласно условите наведени во JAR-FCL 2 Поддел J.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

12 Обуката по летање мора да се состои од вкупно најмалку 180 часа, вклучувајќи ги и сите проверки за напредок. Од овие 180 часа, кандидатите мора да поминат најмалку:

(а) 125 часа обука со инструктор

(б) 55 часа како водач на воздухоплов, вклучувајќи најмалку 14 часа самостално летање дење, 1 час самостално летање во ноќни услови, а може да вклучува и 40 часа летање во улога на ученик-водач на воздухоплов.

Времето поминато како SPIC се признава како време на летање во својство на водач на воздухоплов, освен ако инструкторот по летање не влијаел или контролирал кој било дел од летот. Анализа на летот од страна на инструкторот не влијае врз времето кое се признава како налет остварен како водач на воздухоплов. Времето поминато како SPIC може да се води како самостално летање;

(с) 10 часа летање на маршрута со инструктор:

10 часа лет на маршрута како водач на воздухоплов, вклучувајќи и VFR летање на маршрута од најмалку 185 км. (100 NM), при што се изведуваат 2 слетувања со целосно запирање на два аеродрома кои не се аеродромот на поаѓање;

(д) 5 часа налетот во хеликоптери мора да бидат во ноќни услови, од кои 3 часа лет со инструктор, вклучувајќи најмалку 1 час навигација на маршрута и 5 соло школски круга во ноќни услови. Секој круг мора да содржи полетување и слетување;и

(е) 50 часа налет по инструменти кој се состои од следното:

Дел 1**JAR-FCL 2**

- (i) 10 часа обука по основи за летање по инструменти; и
 - (ii) 40 часа обука за овластување за летање по инструменти, која мора да опфаќа најмалку 10 часа на повеќе-моторен хеликоптер кој има уверение за летање во IFR услови.
- (f) од 125-те часа на летање со инструктор:
- (i) во 75 часа од обуката за летање во визуелни услови може да се вклучени:
 - (1) 30 часа на симулатор за лет на хеликоптер, ниво C/D, или
 - (2) 25 часа на FTD 2, 3 или
 - (3) 20 часа на FTPT II/III, или
 - (4) 20 часа на хеликоптер или TMG
 - (ii) 50 часа обука за летање по инструменти може да опфаќа:
 - (1) до 20 часа на симулатор на хеликоптер или на FTD 2, 3 или на FNPT II/III, или
 - (2) 10 часа, на FTD 1 или FNPT 1 за хеликоптер, или FNPT 1 за авион или на авион

Ако хеликоптерот кој се користи за време на обуката по летање е различен од типот на симулаторот за лет на хеликоптер кој се користел за време на обуката за летање во визуелни услови, максималното признавање се ограничува на времето доделено за FNPT II/III за хеликоптери.

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА /ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

13 По завршување на соодветната обука по летање, кандидатот мора да го полага испитот за вештина /практична оспособеност за CPL(H), било на повеќе-моторен хеликоптер или едномоторен хеликоптер согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170 и испитот за вештина /практична оспособеност за овластување за летање по инструменти на повеќемоторен хеликоптер со уверение за летање во IFR услови согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(а)(4)****CPL(H) интегриран курс**

(Види JAR-FCL 2.160, 2.165 и 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(а)(4))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(Види IEM-FCL 2.170)

1 Целта на интегрираниот курс за CPL(H) е да се обучат пилотите до ниво на стручност потребно за издавање на CPL(H), но не и за стекнување на овластување за летање по инструменти или друго овластување (на пр., вршење на разни работи во воздух (aerial work)).

2 Кандидат кој сака да посетува CPL(H) интегриран курс мора, под надзор на раководителот на обука во овластена организација за обука по летање (FTO), да ги заврши сите наставни фази на еден одобрен континуиран курс за обука, како што го организира таа FTO.

3 Курсот трае помеѓу 9 и 24 месеци.

4 Кандидат може да биде примен на обука или како почетник, или како имател на (PPL(H)) издадена согласно ICAO Анекс 1. Почетникот мора да ги исполнува условите за ученик-пилот кои што е наведено во JAR-FCL Поддел В. Во случај кандидатот да има PPL(H), 50% од налетот кој почетникот го направил на хеликоптер пред овој курс може да му се признае за вкупно потребниот налет за обуката по летање (JAR-FCL 2.165(а)(4) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(а)(4) став 12), и тоа

(а) до 40 часа налет, од кои до 20 часа може да бидат налет со инструктор, или

(б) до 50 часа ако е извршена обука на хеликоптер за квалификација за летање во ноќни услови, од кои 25 часа може да бидат налет со инструктор.

За ова признавање на налет одлучува FTO-та, и истиот се внесува во досието за обука на кандидатот. Ако станува збор за ученик-пилот кој нема дозвола за пилот, а со одобрение од надлежниот орган, FTO-та може да определи одредени вежби за летање со инструктор (види AMC FCL 2.160 и 2.165(а)(4), фаза 2), кои треба да се изведат на хеликоптер или на TMG, и тоа најмногу до 20 часа.

5 Кандидат кој не го положил или не е во состојба да го заврши целиот CPL(H) курс, може да поднесе барање до надлежниот орган да полага испит по теоретско познавање и по вештина/практична оспособеност за пониска дозвола.

6 Секој кандидат кој сака да се префрли во друга FTO за време на траењето на курсот за обука, мора да поднесе барање до надлежниот орган за званична проценка на дополнителните часови на обука кои ги бара другата FTO.

7 FTO-та мора да обезбеди дека кандидатот пред да се прими на курс има задоволително ниво на знаење по математика и физика заради полесно разбирање на наставната програма за теоретско познавање.

8 Курсот мора да го опфаќа следното:

(а) настава по теоретско познавање до ниво потребно за CPL(H); и

(б) обука за летање во визуелни услови за лет и по инструменти;

9 Со успешното завршена обука за овластување за тип и проверката на условите (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261 и AMC FCL 2.261), и положените испити по теоретско познавање од став 11 и на испитот(ите) за вештина/практична оспособеност од став 13, се исполнуваат условите за теоретско познавање и вештина/практична оспособеност потребни за издавање на CPL(H), вклучувајќи го и овластувањето за тип на хеликоптер(и) кои се користат на испитот(ите).

ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

10 Наставната програма за теоретско познавање за CPL(H) е дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470.

Дел 1**JAR-FCL 2**

Условите за овластувања за тип се дадени во JAR-FCL 2.240. Одобен курс за теоретско познавање за CPL(H) мора да се состои од најмалку 300 часа настава/обука (1 час = 60 минути настава), (или 200 часа, ако кандидатот е имател на PPL), која обука може да опфаќа настава во училница, интерактивна видео програма, презентација со слајдови/касети, боксови за учење, настава на компјутери и други медиуми/средства одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос.

Овие 300 часа настава се распределуваат така што минималниот број на часови за секој предмет изнесува:

Предмет	часа
Воздухопловни прописи	25
Општо познавање на воздухоплови	30
Перформанси и планирање на лет	25
Човечки способности и ограничувања	10
Метеорологија	30
Навигација	55
Оперативни процедури	8
Теорија на летање	20
Комуникации	10

Надлежниот орган и ФТО-та може да се договорат за поинаква распределба на часовите.

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ЗНАЕЊЕ

11 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење кое е соодветно на правата на имател на CPL(H) согласно условите наведени во JAR-FCL 2 Поддел J.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

12 Обуката по летање мора да се состои од вкупно најмалку 135 часа, вклучувајќи ги и сите проверки за напредок, од кои до 5 часа од целиот курс може да биде време на обука за летање на инструменти поминато на земја. Од овие 135 часа, кандидатите мора да поминат најмалку:

- (a) 85 часа обука со инструктор
- (b) 50 часа како водач на воздухоплов; вклучувајќи најмалку 14 часа самостално летање дење, 1 час самостално летање во ноќни услови, а може да вклучува и 35 часа летање во улога на ученик–водач на воздухоплов.

Времето поминато како SPIC се признава како време на летање во својство на водач на воздухоплов, освен ако инструкторот по летање не влијаел или контролирал кој било дел од летот. Анализа на летот од страна на инструкторот не влијае врз времето кое се признава како налет остварен како водач на воздухоплов.

- (c) 10 часа летање на маршрута со инструктор:
- (d) 10 часа лет на маршрута како водач на воздухоплов, вклучувајќи и VFR летање на маршрута од најмалку 185 км. (100 NM), при што се изведуваат 2 слетувања со целосно запирање на два аеродрома кои не се аеродромот на поаѓање;
- (e) 5 часа налет во хеликоптери мора да бидат во ноќни услови, од кои 3 часа лет со инструктор, вклучувајќи најмалку 1 час навигација на маршрута и 5 соло школки крута во ноќни услови. Секој круг мора да содржи полетување и слетување;и
- (f) 10 часа обука за летање по инструменти со инструктор, вклучувајќи најмалку 5 часа на хеликоптер.
- (g) од 85-те часа на летање со инструктор:
 - (i) во 75 часа од обуката за летање во визуелни услови може да се вклучени:

Дел 1**JAR-FCL 2**

- (1) 30 часа на симулатор за лет на хеликоптер, ниво C/D, или
- (2) 25 часа на FTD 2, 3 или
- (3) 20 часа на FTPT II/III, или
- (4) 20 часа на авион или TMG

(ii) до 10 часа обука за летање по инструменти, која може да опфаќа 5 часа на FTD I или FNPT I за хеликоптери, или на FNPT I за авион или на авион

Ако хеликоптерот кој се користи за време обуката по летање е различен од типот на симулаторот за лет на хеликоптер кој се користи за време на обука за летање во визуелни услови, максималното признавање се ограничува на времето доделено за FNPT II/III за хеликоптер.

Види AMC-FCL 2.160 и 2.165(a)(2) за наставната програма за обука по летање.

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА /ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

13 По завршување на соодветната обука по летање, кандидатот мора да го полага испитот за вештина /практична оспособеност за CPL(H) согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(5)****CPL(H) модуларен курс**

(Види JAR-FCL 2.160, 2.165 и 2.170)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(5))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(Види IEM FCL 2.170)

1 Целта на модуларниот курс за CPL(H) е да се обучат пилотите иматели на PPL(H) до ниво на стручност потребно за издавање на CPL(H), но не и за стекнување на овластување за летање по инструменти или друго овластување (на пр., вршење на разни работи во воздух (aerial work)).

2 Пред отпочнување на модуларен курс за CPL(H), кандидатот мора:

(a) да има PPL(H) издадена согласно ICAO Анекс 1.

(b) да има налет од 155 часа како пилот на хеликоптери, вклучувајќи 50 часа како водач на воздухоплов, од кои 10 часа мора да е летање на маршрута (105 часа како пилот на хеликоптери, ако е имател на CPL(A), 135 часа како пилот на хеликоптери, ако е имател на PPL(A); и

(c) да ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.225 и 2.240, ако на испитот за вештина/практична оспособеност треба да се користи повеќемоторен хеликоптер.

3 Кандидат кој сака да посетува модуларен курс за CPL(H) мора, под надзор на раководителот на обуката во овластена организација за обука по летање (FTO), да ги заврши сите наставни фази на еден одобрен континуиран курс за обука, како што го организира таа FTO. Теоретската настава може да се спроведе во овластена FTO која спроведува само настава по теоретско познавање, во кој случај раководителот на обуката во таа организација мора да го надгледува тој дел од курсот.

4 Курсот по теоретско познавање мора да се заврши во рок од 18 месеци. Обуката по летање и испитот за вештина /практична оспособеност се спроведуваат во периодот на важноста на положените испити по теоретско познавање како што е наведено во JAR-FCL 2.495.

5 FTO-та мора да обезбеди дека кандидатот, пред да се прими на курсот, покажува задоволително знаење по математика и физика заради полесно разбирање на наставата по теоретско познавање.

6 Курсот мора да го опфаќа следното:

(a) настава по теоретско познавање до ниво потребно за CPL(H); и

(b) обука за летање во визуелни услови за лет и по инструменти;

7 Со успешното полагање на испитот по теоретско познавање од став 9 и на испитот за вештина /практична оспособеност од став 12, се исполнуваат условите за теоретско познавање и вештина/практична оспособеност потребни за издавање на CPL(H), вклучувајќи и овластување за тип на хеликоптерот кој се користел за време на испитот.

ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

8 Наставната програма за теоретско познавање за CPL(H) е дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470. Условите за стекнување на овластувања за тип се дадени во JAR-FCL 2.240. Еден одобрен курс за теоретско познавање за CPL(H) се состои од најмалку 200 часа настава (1 час = 60 минути настава), која може да опфаќа настава во училиница, видео програма, презентација на слајдови/касети, боксови за учење, настава на компјутери и други средства/медиуми одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос. Исто така може да се нуди и одобрен курс за учење на далечина (дописен курс) како дел од курсот, по дискреционо право на надлежниот орган.

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ЗНАЕЊЕ

9 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата на имател на CPL(H), согласно

Дел 1**JAR-FCL 2**

условите наведени во JAR-FCL 1 Поддел J.
ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

10 (а) Кандидатите кои немаат овластување за летање по инструменти мора да поминат најмалку 30 часа обука со инструктор (види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(5))

(b) На кандидатите кои имаат важечко овластување за летање по инструменти IR(H) целосно им се признава времето/налетот на обука за летање по инструменти со инструктор.

(c) Кандидатите кои имаат важечко овластување за летање по инструменти IR(H), мора да остварат најмалку 5 часа на обука за летање по инструменти со инструктор и тоа на хеликоптер

(d) Од 30-те часа на обука со инструктор:

(i) во 20 часа од обуката за летање во визуелни услови може да се опфатени 5 часа на FS или FTD 2, 3 за хеликоптер или на FNPT II, III и

(ii) во 10 часа од обуката за летање по инструменти, може да се опфатени 5 часа на FTD 1 или FNPT I за хеликоптер, или на FNPT I за авион или на авион.

11 Кандидатите кои немаат квалификација за летање во ноќни услови на хеликоптер, мора дополнително да поминат најмалку 5 часа на обука за летање во ноќни услови (види JAR-FCL 2.125(c)) и Додаток 4 на JAR-FCL 2.125).

Види AMC FCL 2.160 и 2.165(a)(5) за наставната програма за обука по летање.

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА /ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

12 По завршување на обуката по летање и исполнување на односните услови за искуство, кандидатот го полага испитот за вештина /практична оспособеност за CPL(H) согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.170.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.170****Испит за вештина /практична оспособеност за издавање на CPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.170)

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.170)

(Види IEM FCL 2.170)

1 Кандидат за полагање на испит за вештина /практична оспособеност за CPL(H) мора успешно да ја заврши севкупната обука, вклучувајќи ја и обуката по летање, на истиот тип на хеликоптер кој треба да се користи на испитот. Кандидат кој завршил интегриран курс за ATP(H) треба да го полага испитот на повеќемоторен хеликоптер. Кандидат кој завршил интегриран курс за CPL(H), или модуларен курс за CPL(H) може да го полага испитот било на едномоторен хеликоптер или, во зависност од условот за искуство наведен во JAR-FCL 2.255(a) да има 70 часа налет како водач на воздухоплов, на повеќемоторен хеликоптер. Хеликоптерот кој се користи на испитот за вештина /практична оспособеност мора да ги исполнува условите за хеликоптери за обука наведени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.055.

2 Надлежниот орган ќе ги утврди административните постапки со кои се потврдува дека кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот, вклучувајќи го и начинот за увид на испитувачот во досието за обука на кандидатот.

3 Кандидатот мора да ги положи деловите од 1 до 5 од испитот за вештина /практична оспособеност. Ако кандидатот не положи кој било предмет од еден дел, тогаш тој повторно ќе го полага целиот испит. Ако кандидатот не положи само еден дел, повторно го полага тој дел. Доколку при повторното полагање падне на кој било предмет, вклучувајќи ги и оние предмети кои ги положил во претходниот обид, од кандидатот се бара повторно да го полага целиот испит. Сите делови од испитот за вештина /практична оспособеност мора да се завршат во рок од шест месеци.

4 Може да се побара дополнителна обука после секој неположен испит за вештина /практична оспособеност. Ако во два наврата кандидат не успее да ги положи сите делови од испитот, надлежниот орган бара дополнителна обука. Не постои ограничување на бројот на обидите за полагање на испитите за вештина /практична оспособеност.

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ

5 Надлежниот орган ќе му даде на FE совети од областа на безбедноста, заради обезбедување на сигурно спроведување на испитот.

6 Ако кандидатот одлучи да го прекине испитот по вештина/практична оспособеност од причини за кои FE смета дека се неоправдани, кандидатот мора повторно да го полага целиот испит по вештина /практична оспособеност. Ако испитот се прекине од причини за кои FE смета дека се оправдани, во тој случај на следниот лет се испитуваат само оние делови кои не биле проверени на претходниот лет.

7 По дискреционо право на FE, кандидатот може да повтори кој било маневар или процедура само еднаш. FE може да го прекине испитот во која било фаза, доколку смета дека прикажаната вештината на летање бара повторување на целиот испит.

8 Од кандидатот се бара да управува со хеликоптерот од седиштето од кое може да се вршат должностите на водач на воздухоплов и да го спроведе испитот како да е тој единствен член на екипаж во хеликоптерот. Одговорноста за летот се одредува согласно националните прописи.

9 FE ја избира рутата и областа по која треба да се лета, а сите маневри во лебдење и движење во површини на низок лет мора да се изведат на одобрен аеродром/терен. Рутите кои се користат за делот 3 може да завршуваат на аеродромот на полетување или на некој друг аеродром, а една дестинација мора да биде на контролиран аеродром. Кандидатот е одговорен за планирањето на летот и за тоа дека во хеликоптерот се наоѓа севкупната опрема и документација потребна за извршување на летот. Испитот за вештина/практична оспособеност може да се спроведе во два лета. Вкупното времетраење на летот(летовите) мора да изнесува најмалку 90 минути.

10 Кандидатот мора да му предочи на FE кои проверки и должности ги извршува, вклучувајќи ја и идентификацијата на уредите за радио врска. Проверките мора да се вршат согласно одобрената

Дел 1**JAR-FCL 2**

листа за проверка/чек-листа за хеликоптерот на кој се врши испитот. За време на подготовките пред лет, од кандидатот се бара да го утврди поставувањето на снагата на моторите и брзините. Кандидатот мора да ги пресмета и перформансите за полетување, приод и слетување кои треба да се во согласност со оние од оперативниот прирачник или прирачникот за летање на хеликоптерот кој се користи.

11 FE не смее да учествува во управувањето на хеликоптерот, освен кога е потребно да интервенира заради безбедност или заради избегнување на непотребно доцнење на останатиот сообраќај.

КРИТЕРИУМИ ЗА ИСПИТОТ ПО ЛЕТАЊЕ

12 Кандидатот мора да покаже способност:

- да управува со хеликоптерот во рамките на ограничувањата на истиот;
- да ги изведе сите маневри внимателно и точно;
- да покаже сигурност во донесување на одлуки и да применува летачки способности;
- да го применува стекнатото знаење за воздухопловство;
- за цело време да одржува контрола на хеликоптерот на начин така што нема да постои сомнеж во успешниот резултат од извршување на процедури или маневри.

13 Следните ограничувања се дадени како општи упатства. FE ги зема предвид условите на турбуленција, маневарските квалитети и перформансите на хеликоптерот кој се користи.

Височина

нормално летање	± 100 стапки
со симулиран дефект на мотор	± 150 стапки

Патека на летот со радио средства

±10°

Курс на лет

нормално летање	±10°
со симулиран дефект на мотор	±15°

Брзина

полетување и приод со повеќемоторен хеликоптер	±5 јазли
сите останати режими на лет	± 10 јазли

Влијание од близина на земја

T.O. лебдење I.G.E.	±5 стапки
слетување	без помрднување на страна или наназад

СОДРЖИНА НА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНА /ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

14 Содржината и деловите на испитот по вештина /практична оспособеност кои се пропишани во Додаток 2 на JAR-FCL 2.170 се користат за испитот по вештина /практична оспособеност. Ставките од дел 4 може да се спроведат на FNPT (H) или на симулатор за летање (H). Форматот и образецот на пријавата за испит по вештина /практична оспособеност може да ги утврди надлежниот орган (види IEM FCL 2.170).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 2 на JAR-FCL 2.170****Содржина на испит за вештина /практична оспособеност за издавање на CPL(H)**

(Види JAR-FCL 2.170)

(Види IEM FCL 2.170)

Забелешка: Користењето на листи за проверка - чек листи, летачки способности, управување со хеликоптерот со помош на надворешни визуелни ознаки, процедури против замрзнување, и друго се применува во сите делови.

ДЕЛ 1	
ПРОВЕРКИ И ПРОЦЕДУРИ ПРЕД/ПОСЛЕ ЛЕТ	
a	Познавање на хеликоптерот (на пр., техничка книшка, гориво, маса и центар на тежиштето, перформанси), планирање на лет, NOTAMs, временски услови
b	Преглед/постапка пред лет, место/положба на деловите и намена
c	Преглед на кабината, процедура за придвижување на моторите
d	Проверки на опремата за комуникација и навигација, избор и поставување на фреквенции
e	Процедури пред полетување, R/T процедури, врска со АТС – придржување
f	Паркирање, запирање/гасење на моторите и процедури после летот
ДЕЛ 2	
МАНЕВРИ ПРИ ЛЕБДЕЊЕ, ТЕХНИКА НА ПИЛОТИРАЊЕ И ОГРАНИЧЕНИ ПОВРШНИ	
a	Полетување и слетување (подигање и приземјување)
b	Возење по земја, возење – со помрднување од лебдење
c	Лебдење во место со челен/страничен и ветер во грб
d	Вртење при лебдење со 360° на лево и на десно (во место)
e	Маневри при лебдење, напред, странично и наназад
f	Симулиран отказ на мотор во лебдење
g	Брзо застанување во ветер и низ ветер
h	Кос терен/ полетувања и слетувања на неподготвени терени
i	Полетувања (различни профили)
j	Полетување со страничен ветер или со ветер во грб (ако е изводливо)
k	Полетување со максимална маса на полетување (вистинска и симулирана)
l	Приоди (различни профили)
m	Полетување и слетување со ограничена снага
n	Авторотации (FE избира две ставки – од општите постапки, долет, мала брзина, вртење за 360°)
o	Слетување со авторотација
p	Вежбање на принудно слетување со користење на снага на мотор
q	Проверки на снага, техника на набљудување, техника за приод и заминување
ДЕЛ 3	
НАВИГАЦИЈА – ПРОЦЕДУРИ НА РУТА	

Дел 1

JAR-FCL 2

a	Навигација и ориентација на различни височини/висини, исчитување на карти
b	Одржување на висина, курс/правец и брзина, набљудување на воздушниот простор, поставување на висиномер
c	Следење на летот, запишување на податоци, потрошувачка на гориво, траење, ЕТА, проценка на следење на грешки и одржување на корекција, следење на инструменти
d	Следење на временските услови, планирање на скрпнување
e	Следење, одредување на позиција (NDB и/или VOR), идентификација на средства
f	Соработка со АТС и придржување кон законските прописите
ДЕЛ 4 ПРОЦЕДУРИ ВО ЛЕТ И МАНЕВРИ САМО СО ПОМОШ НА ИНСТРУМЕНТИ	
a	Хоризонтален лет, контрола на курс/правец, висина и брзина
b	Стандардни хоризонтални свртувања на лево и на десно на определени курсеви, за 180° до 360°
c	Вртења при качување и спуштање на одредени курсеви
d	Опоравување/вадење од неправилни положби
e	Вртења на лево и на десно со нагиб од 30°, со промена на правец за 90° на леви и на десно
ДЕЛ 5 ВОНРЕДНИ ПРОЦЕДУРИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ (ДА СЕ СИМУЛИРА КАДЕ Е ПРИМЕНЛИВО)	
Забелешка (1) Ако се спроведува испитот на повеќемоторен хеликоптер, во испитот мора да се опфати вежба со симулиран дефект на мотор, вклучувајќи и приод и слетување со еден мотор	
Забелешка (2) ФЕ мора да избере 4 ставки од долу наведените:	
a	Неисправност на работа на мотор, вклучувајќи и дефект на генераторот, замрзнување на карбураторот/моторот, системот за масло, ако е применливо
b	Дефект во работата на системот за гориво
c	Дефект на електричниот систем
d	Дефект на хидрауличниот систем, вклучувајќи приод и слетување без хидраулика/серво уреди,
e	Дефект на главниот ротор и/или торквметерот (само на симулатор за летање или преку усно објаснување на процедурите)
f	Вежби за пожар, вклучувајќи контрола и отстранување на чад (ако е применливо)
g	Други вонредни и процедури во случај на опасност, како што е опишано во соодветниот прирачник за летање согласно Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, делови 7 и 8, вклучувајќи за повеќемоторни хеликоптери и: – Симулиран дефект на мотор при полетување: – прекинато полетување на или пред TDP или безбедно принудно слетување на или пред DPATO – набргу после TDP или DPATO – Слетување со симулиран дефект на мотор: – слетување или продолжување на друг круг по дефектот на мотор пред LDP или DPBL – по дефект на мотор после LDP или безбедно принудно слетување после DPBL

[Ам. 1, 01.12.00]

Дел 1

JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ Е - ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ЛЕТАЊЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ (Хеликоптер) - IR(H)

JAR-FCL 2.174 Здравствена способност

Кандидат за IR(H) мора да биде здравствено способен согласно JAR-FCL 3.355(b).

[Ам. 2, 01.11.02]

JAR-FCL 2.175 Околноста кога се бара IR(H)

(а) Имателот на дозвола за пилот не смее во никој случај да врши должности на пилот на хеликоптер по правилата за летање по инструменти (IFR), освен како пилот кој полага испит по вештина /практична оспособеност или е на обука со инструктор, и ако имателот има овластување за летање по инструменти IR соодветно на категоријата на воздухопловот, издадено согласно JAR-FCL.

(б) Во земјите членки на ЈАА каде националните законски прописи бараат летање согласно IFR во специфични услови (пр. навечер), имателот на дозвола за пилот може да лета по IFR, под услов да има квалификација соодветна за условите, воздушниот простор и условите за летање во кои се врши летот. Националните квалификации кои им дозволуваат на пилотите да летаат по IFR, за разлика од VMC без важечко овластување за летање по инструменти IR(H), се ограничуваат само на користење во воздушниот простор на земјата на издавање на дозволи.

[Ам. 1, 01.12.00]

JAR-FCL 1.180 Права и услови

(а) Права

(1) Во зависност од ограничувањата на овластувањето кои наметнуваат активности на уште еден пилот во функција на копилот (ограничување за повеќе пилоти) за време на испитот за вештина /практична оспособеност пропишан во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210, и од кои било други услови наведени во JAR-овите, правата на имателот на IR(H) се да пилотира со хеликоптери по IFR правила до минимална висина на донесување на одлуки од 200 стапки (60 м), освен како водач на воздухоплов (PIC) на хеликоптер со повеќе пилоти (MPH). За да ги користи правата како водач на воздухоплов (PIC) на хеликоптер со повеќе пилоти (MPH), имателот мора да има остварено најмалку 70 часа налет на летање по инструменти, од кои не повеќе од 30 часа може да бидат обука за летање по инструменти на земја. За признавање на време на летање по инструменти остварено на хеликоптер, види JAR-FCL 2.280(b).

(2) Висините на донесување на одлуки помали од 200 стапки (60 м) може да ги одобри надлежниот

01.02.07

орган после дополнителна обука и испитување согласно JAR-OPS, AMC FCL 2.261(a) став 6 и Додаток 4 на JAR-FCL 2.240 и 2.295.

(б) Услови.

На кандидат кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.174 до JAR-FCL 2.210 може да му се издаде IR(H).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.185 Важност, продолжување и обновување

(а) IR(H) важи една година од денот на издавање или обновување, или од денот на истекот на важечкото IR(H) ако е продолжено согласно JAR-FCL 2.246(a).

(б) Ако користењето на IR(H) е ограничено само за летање со екипаж од повеќе членови, продолжувањето или обновувањето се врши во текот на летање со екипаж од повеќе пилоти.

(с) Ако IR(H) не е продолжено /обновено во периодот на претходните 7 години, од имателот се бара повторно да го полага испитот по теоретско знаење и испитот по вештина /практична оспособеност за IR(H) согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.210.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.190 Искуство

Кандидат за IR(H) мора да има PPL(H) вклучувајќи и квалификација за летање во ноќни услови, или CPL(H) или ATPL(H) и мора да има најмалку 50 часа налет на маршрута како водач на воздухоплов на хеликоптери или авиони или, од кои најмалку 10 часа мора да се на хеликоптери. Кандидат кој успешно посетувал и завршил интегриран курс за обука по летање за ATPL(H)/IR, ATPL(H), CPL(H)/IR или CPL(H) се ослободува од условот кој се однесува на 50 часа налет.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 1.195 Теоретско познавање

(а) Курс. Кандидат за IR(H) мора да заврши настава по теоретско познавање на одобрен курс во овластена организација за обука по летање (FTO). Кога е можно курсот треба да се комбинира со курсот за обука по летање како што е наведено во JAR-FCL 2.205.

(б) Кандидатот мора да покаже ниво на знаење соодветното на правата на имателот на IR(H) и мора

1-E-1

Амандман 6

Дел 1**JAR-FCL 2**

да ги исполни условите наведени во JAR-FCL Поддел J.

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.200 Користење на англискиот јазик

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.200)

(а) Кандидат за IR(H) или за валидација мора да покаже способност да се служи со англискиот јазик како што е пропишано во Додаток 1 на JAR-FCL 2.200.

(б) Имателот на IR(H) издадено согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.200 мора да има PPL(H), CPL(H) или ATPL(H) со право за користење на радиотелефонија на англиски јазик.

[Ам. 2, 01.11.02]

JAR-FCL 2.205 Обука по летање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.205.)

Кандидат за IR(H) мора да посетувал курс за интегрирана обука по летање која опфаќа и обука за IR(H) (види JAR-FCL 2.165), или мора да завршил одобрен модуларен курс за обука по летање како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.205. Ако кандидатот е имател на IR(H), вкупниот налет за обука по летање кој се бара согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.205 може да се скрати до 10 часа.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.210 Вештина/практична оспособеност

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210)

Општо. Кандидат за IR(H) мора да покаже способност за изведување на процедурите и маневрите како што е пропишано во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210, со степен на оспособеност соодветен на правата дадени на имателот на IR(H). Кандидат кој сака да се стекне со овластување за тип на хеликоптер кој се користи на испитот по вештина/практична оспособеност мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.240.

[Ам. 3, 01.09.03]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR FCL 2.200****IR(H) - Користење на англиски јазик**

(Види JAR-FCL 2.200)

[(Види JAR-FCL 2.005(b)(5))]

[(Види JAR-FCL 2.010(a)(4))]

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.005)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.015)

КОРИСТЕЊЕ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК

1 Кандидат за или имател на IR(H) мора да биде способен да се користи со англискиот јазик во следните околности:

- (a) за време на летање:
за радио телефонија што се применува во сите фази на летот, вклучувајќи ги и опасните ситуации.

Овој услов се смета дека е исполнет, ако кандидатот го положил испитот по вештина /практична оспособеност за IR или ATPL или проверката на стручноста во текот на кои се вршела двонасочна радио комуникација на англиски јазик.

- (b) на земја:
за сите информации битни за спроведување на летот, на пример:

- * дека е способен да ги чита и разбира техничките прирачници напишани на англиски јазик, на пр., Оперативниот прирачник, Прирачник за летање на хеликоптерот итн.
- * во подготовката пред лет, за прибирање на метеоролошки податоци, NOTAM информации, пополнување на ATC планот на лет, итн.
- * за користење на сите воздухопловни карти на рути, карти за заминување и приод како и придружните документи напишани на англиски јазик.

Овој услов се смета дека е исполнет, ако кандидатот го завршил курсот за IR или ATP на англиски јазик или го положил испитот по теоретско познавање за IR или ATPL на англиски јазик.

- (c) за комуникација:
да може да комуницира со останатите членови на екипажот на англиски јазик за време на сите фази на летот, вклучувајќи ги и подготовките за лет

Оваа ставка се смета дека е исполнета, ако кандидатот за или имателот на IR(H) завршил курс за MCC на англиски јазик и има потврда/уверение дека успешно го завршил тој курс согласно JAR-FCL 2.250(a)(2), или ако го положил испитот по вештина/практична оспособеност /проверка на стручноста за екипаж од повеќе членови согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, за кое време двонасочната радио комуникација со и комуникацијата со другите членови на екипажот се одвивала на англиски јазик.

2 Алтернативно, горе наведените услови може да се исполнат со полагање на посебен испит зададен од, или во име на, надлежниот орган, после завршување на курсот за обука која го оспособува кандидатот да ги исполни сите горенаведени услови во 1(a), (b) и (c).

3 Кога начинот за испитување наведен во горните ставови (1) и (2) ги исполнува условите за познавање на јазик наведени во JAR-FCL 2.010(a)(4), истиот може да се користи за издавање на потврда/уверение за познавање на јазик согласно JAR-FCL 2.005(b)(5).

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

01.02.07

1-E-3

Амандман 6

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.205****IR(H) модуларен курс за обука по летање**

(Види JAR-FCL 2.205)

1 Целта на модуларниот курс за обука по летање за IR(H) е да се обучат пилотите до ниво на стручност неопходна за управување со хеликоптери по IFR правила и во IMC услови согласно ICAO PANS-OPS Документ 8168.

2 Кандидат кој сака да посетува модуларен курс за IR(H) мора да има PPL(H) со права за летање ноќе издадена согласно Додаток 4 на JAR-FCL 2.125, или CPL(H) или ATPL(H) издадени согласно ICAO Анекс 1. Пред отпочнување со курсот за IR(H) кандидатот мора да има овластување за тип на хеликоптер на кој се спроведува испитот за вештина/практична оспособеност за IR(H), или да завршил одобрена обука за стекнување на овластување за тип на тој тип. Кандидатот мора да има уверение/потврда за соработка на екипаж од повеќе членови (MCC), ако испитот за вештина/практична оспособеност треба да се спроведе во услови на екипаж од повеќе членови.

3 Од кандидат кој сака да посетува модуларен курс за IR(H), под надзор на раководителот на обуката на овластена организација за обука по летање (FTO), се бара да ги заврши сите фази на обука на еден одобрен континуиран курс за обука организиран од страна на таа FTO. Наставата по теоретско познавање може да се спроведе во одобрена FTO која врши само настава по теоретско познавање, во кој случај раководителот на обуката на таа организација го надгледува тој дел од курсот.

4 Курсот по теоретско познавање мора да се заврши во рок од 18 месеци. Обуката по летање и испитот за вештина /практична оспособеност се спроведуваат во периодот на важноста на положените испити по теоретско познавање како што е пропишано во JAR-FCL 2.495.

5 Курсот мора да се состои од следното:

(а) настава по теоретско познавање до ниво потребно за стекнување на овластување за летање по инструменти;

(b) обука за летање по инструменти.

6 Со успешно завршување на испитот(ите) по теоретско познавање од став 8 и на испитот по вештина / практична оспособеност од став 14 се исполнуваат условите за теоретско познавање и вештина/практична оспособеност потребни за издавање на IR(H).

ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

7 Наставната програма за теоретско познавање за IR(H) е дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470. Одобрен модуларен курс за IR(H) мора да се состои од најмалку 200 часа (1 час = 60 минути настава) настава, кои може да опфаќаат настава во училиница, видео програма, презентација на слајдови/касети, боксови за учење, настава на компјутери и други медиуми/средства одобрени од страна на надлежниот орган, во соодветен сооднос. По дискреционо право на надлежниот орган, како дел од курсот, може да се нудат одобрени курсеви за учење на далечина (дописни курсеви).

ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ

8 Кандидатот мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата на имател на IR(H), согласно процедурите наведени во JAR-FCL Поддел J.

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

9 Курсот за IR(H) за едномоторни хеликоптери мора да се состои од најмалку 50 часа налет по инструменти, од кои:

(а) до 20 часа може да бидат време за обука за летање по инструменти која се врши на земја на FNPT I(H) или (A). Овие 20 часа на обука спроведена на FNPT I(H) или (A) може да се заменат со 20

Дел 1**JAR-FCL 2**

часа обука за IR(H) спроведена на хеликоптер, одобрен за овој курс, или

(b) до 35 часа може да бидат обука за летање по инструменти која се врши на земја и тоа на симулатор за летање на хеликоптер, и тоа на FNPT II/III или на FS.

Обуката за летање по инструменти мора да опфаќа најмалку 10 часа летање на хеликоптер кој има одобрение за летање по IFR правила.

10 Курсот за IR(H) за повеќемоторни хеликоптери мора да се состои од најмалку 55 часа летање по инструменти извршени под надзор, од кои:

(a) до 20 часа може да бидат обука за летање по инструменти која се врши на земја на симулатор за летање, и тоа на FNPT I (H) или (A). Овие 20 часа на обука спроведена на FNPT I (H) или (A) може да се заменат со 20 часа обука за IR(H) спроведена на хеликоптер, одобрен за овој курс, или

(b) до 40 часа може да бидат обука за летање по инструменти која се врши на земја и тоа на симулатор за летање на хеликоптер, и тоа на FNPT II/III или на FS.

Обуката за летање по инструменти мора да опфаќа најмалку 10 часа летање на хеликоптер кој има уверение за летање по IFR правила.

11 Имател на PPL(H) со квалификација за летање во ноќни услови, која е издадена согласно Додаток 4 на JAR-FCL 2.125, или на CPL(H) издадена согласно ICAO може од вкупната обука која се бара согласно горниот став 9 или 10, да му се скрати за 5 часа.

12 Вежбите по летање до испитот за вештина/практична оспособеност за IR(H) мора да се состојат од следното:

(a) процедури пред лет за IFR летови, вклучувајќи го користењето на прирачникот за летање и соодветните документи на службата на контролата на летање во подготовката на план за лет по IFR;

(b) процедури и маневри за летање по IFR правила во нормални, вонредни и услови на опасност кои мора да го опфаќаат најмалку следното:

- преод од лет по визуелни ориентири на лет по инструменти при полетување
- стандардни заминувања и пристигнувања по инструменти
- IFR процедури на рута
- процедури за чекање
- приоди по инструменти до утврдени минимуми
- процедури за неуспешен приод
- слетувања од приоди по инструменти, вклучувајќи и кружење;

(c) маневри во лет и карактеристики на одреден лет;

(d) ако се бара, управување со повеќемоторен хеликоптер за време на горенаведените вежби, вклучувајќи и управување со хеликоптер само со помош на инструменти со симулиран отказ и гасење на еден мотор и повторно придвижување/ палење (оваа вежба треба да се изведе на безбедна висина, освен ако не се изведува на симулатор за летање или на FNPT II).

ИСПИТИ ЗА ВЕШТИНА/ ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

13 По завршување на соодветната обука по летање и исполнување на условите за искуство наведени во JAR-FCL 2.190, кандидатот го полага испитот за вештина/практична оспособеност за IR(H) на тип на хеликоптер кој се користел за време на курсот согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.210.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.210****IR(H) - Испит за вештина /практична оспособеност**

(Види JAR-FCL 2.185 и 2.210)

(Види IEM FCL 2.210)

- 1 Кандидат за полагање на испит за вештина /практична оспособеност за IR(H) мора да има обука на истиот тип на хеликоптер на кој се полага испитот за вештина /практична оспособеност. Хеликоптерот кој се користи за испитот за вештина /практична оспособеност мора да ги исполнува условите за хеликоптери за обука/школски хеликоптери пропишани во Додаток 1 на JAR-FCL 2.055.
- 2 Надлежниот орган, кој ја одобрува обуката на кандидатот, ќе ги утврди административните постапки со кои се потврдува дека кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот, вклучувајќи ги и оние за увидот на испитувачот во досието за обука на кандидатот.
- 3 Кандидатот мора да ги положи сите деловите од испитот за вештина/практична оспособеност. Ако кандидатот не положи повеќе од еден дел, тогаш тој повторно ќе го полага целиот испит. Кандидат кој не положил само еден дел, мора повторно да го полага тој дел. Доколку при повторното полагање не положи кој било дел, кандидатот мора повторно да го полага целиот испит вклучувајќи ги и оние делови кои ги положил во претходниот обид. Сите делови од испитот за вештина /практична оспособеност мора да се завршат во рок од шест месеци.
- 4 Може да се побара дополнителна обука после неуспешно полагање на испитот за вештина/практична оспособеност. Ако во два обиди кандидат не успее да ги положи сите делови од испитот, надлежниот орган мора да побара дополнителна обука. Не постои ограничување на бројот на обидите за полагање на испитите за вештина /практична оспособеност.

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ

- 5 На испитот се настојува да се симулира вистински лет. Испитувачот ја избира рутата на која треба да се лета. Многу битен елемент претставува способноста на кандидатот да го испланира и спроведе летот спрема материјалот добиен за време на подготовката пред лет/брифингот. Кандидатот го врши планирањето на летот и обезбедува дека севкупната опрема и документација за извршување на летот е во хеликоптерот. Времетраењето на летот мора да изнесува најмалку еден час.
- 6 Надлежниот орган ќе му даде на испитувачот соодветни безбедносни упатства кои треба да се следат за време на спроведување на испитот.
- 7 Ако кандидатот реши да го прекине испитот за вештина /практична оспособеност од причини за кои испитувачот смета дека се неоправдани, кандидатот мора повторно да го полага целиот испит за вештина /практична оспособеност. Ако испитот се прекине од причини за кои испитувачот смета дека се оправдани, во тој случај само оние делови кои не се спроведени ќе се испитуваат во следниот лет.
- 8 По дискреционо право на испитувачот кандидатот може да повтори, само еднаш, кој било маневар или процедура. Испитувачот може да го прекине испитот во која било фаза, ако смета дека прикажаната вештина/нивото на обученост за летање бара повторување на целиот испит.
- 9 Кандидат мора да управува со хеликоптерот од седиште од кое може да се вршат должностите на водач на воздухоплов и да го спроведе испитот/проверката како единствен член на екипаж во хеликоптерот. Испитувачот не смее да учествува во управувањето со хеликоптерот, освен кога е потребно да интервенира заради безбедноста или избегнување на неоправдано доцнење на останатиот сообраќај. Секогаш кога испитувачот или некој друг пилот вршат должности на ко-пилот во текот на испитот/проверката, правата на овластувањето за летање по инструменти ќе се ограничат само на летање со екипаж од повеќе пилоти. Ограничувањето за летање со екипаж од повеќе пилоти може да се повлече ако кандидатот го спроведе испитот за вештина /практична оспособеност согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.210 на хеликоптер со еден пилот без ниеден друг член на екипаж вклучен во изведување на летот. Заради оваа цел испитот за вештина /практична оспособеност може да се изведе на FTD II/III или на симулатор за летање (FS). Лице одговорно за летот се определува огласно националните прописи.
- 10 Кандидатот мора да ги определи, а испитувачот да ги одобри, висините на донесување на одлуки, висините, минималните висини за спуштање и точката за неуспешен приод.

Дел 1**JAR-FCL 2**

11 Кандидат мора да му предочи на испитувачот кои проверки и должности ги извршува, вклучувајќи ја и идентификацијата на средствата за радио врска. Проверките мора да се вршат согласно одобрената чек-листа за хеликоптерот на кој се спроведува испитот. За време на подготовките пред лет од кандидатот се бара да го определи поставувањето на снагата на моторите и брзините. Кандидатот мора да ги пресмета и податоците за изведување на полетување, приод и слетување кои треба да се во согласност со оние од оперативниот прирачник или прирачникот за летање на хеликоптерот кој се користи.

КРИТЕРИУМИ ЗА ИСПИТОТ ПО ЛЕТАЊЕ

12 Кандидатот мора да покаже способност:

- да управува со хеликоптерот во рамките на ограничувањата на истиот;
- да ги изведе сите маневри внимателно и точно;
- да покаже сигурност во донесување на одлуки и да применува летачки способности;
- да го применува знаењето за воздухопловство; и
- за цело време да одржува контрола на хеликоптерот на начин што нема да постои сомнеж во успешниот резултат од извршувањето на процедурите или маневрите.

13 Следните ограничувања се дадени како општи упатства. Испитувачот мора да ги земе в предвид условите на турбуленција, како и квалитетот на оперативните и управувачки карактеристики на хеликоптерот кој се користи.

Висина

Генерално/ нормален лет	± 100 стапки
Започнување на продолжување на друг круг на висина на дон. на одлука	+ 50 стапки/-0 стапки
Миним. висина на спуштање/ MAP/висина	+ 50 стапки/-0 стапки

Патека на летот

со радио средства	±5°
Прецизен приод	пола отклон на скала, по азимут и рамнина на понирање

Курс/правец

сите мотори работат	±5°
со симулиран дефект на мотор	±10°

Брзина

сите мотори работат	+5 јазли
со симулиран дефект на мотор	+10 јазли / -5 јазли

СОДРЖИНА НА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНА /ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

14 Содржината и деловите на испитот по вештина/практична оспособеност кои се пропишани во Додаток 2 на JAR-FCL 2.210 се користат на испитот по вештина/практична оспособеност. Форматот и образецот на пријавата за испит по вештина/практична оспособеност може да ги утврди надлежниот орган (види IEM FCL 2.210). Делот 2 став с и делот 6 од испитот за вештина /практична оспособеност можат, од безбедносни причини, да се спроведуваат на FTD II/III или на симулатор за летање (FS).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 2 на JAR-FCL 2.210****Содржина на испитот по вештина/практична оспособеност за издавање на IR(H)**

(Види JAR-FCL 2.185 и 2.210)

(Види IEM FCL 2.210)

ДЕЛ 1	
ЗАМИНУВАЊЕ/ПОЛЕТУВАЊЕ	
a	Користење на Прирачникот за летање (или слично), особено при пресметување на перформансите на воздухопловот, масата и рамнотежата
b	Користење на документи од службата за контрола на летањето, метеоролошки известувања
c	Подготовка на АТС планот за летање, IFR планот за летање/дневник
d	Преглед пред лет
e	Метеоролошки минимуми
f	Возење по земја – рулање/возење од лебдење согласно АТС или упатствата од инструкторот
g	Упатства, процедури и проверки пред полетување
h	Преод на лет по инструменти
i	Процедури за заминување по инструменти
ДЕЛ 2	
ОПШТО УПРАВУВАЊЕ	
a	Управување со хеликоптер исклучиво со помош на инструменти, вклучувајќи:
b	Свртување во качување и спуштање со константна стапка на нагиб
c	Вадење од неправилен положби, вклучувајќи и свртувања со постојан нагиб од 30° и остри свртувања при спуштање

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.210 (продолжение)

ДЕЛ 3 IFR ПРОЦЕДУРИ НА РУТА	
a	Пратење, вклучувајќи и пресретнување, на пр., NDB, VOR, RNAV
b	Користење на радио средства
c	Хоризонтален лет, одржување на курс, висини и брзини, подесување на снага
d	Подесување на висиномер
e	Мерење на време и корекција на предвиденото време на пристигнување (ETAs)
f	Следење на текот на летот, запишување во дневникот за лет, потрошувачка на гориво, управување со системите
g	Процедури за заштита од замрзнување, да се симулира ако е потребно
h	Соработка со АТС – придржување и R/T процедури
ДЕЛ 4 ПРЕЦИЗЕН ПРИОД	
a	Поставување и проверка на навигациските средства, идентификација на средствата
b	Процедури за пристигнување, проверки на висиномерот
c	Договор за приод и слетување, вклучувајќи ги и проверките за спуштање(понирање)/приод/слетување
d*	Процедура за круг на чекање (holding)
e	Придржување на објавената процедура за приод
f	Мерење на време во тек на приодот
g	Контрола на висина, брзина и правец/курс, (вообичаен приод)
h*	Процедура за продолжување на друг круг
i*	Процедура за неуспешен приод / слетување
j	Соработка со АТС – придржување и R/T процедури
*треба да се изведе во Дел 4 или Дел 5	

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2**

Додаток 2 на JAR-FCL 2.210 (продолжение)

ДЕЛ 5 ПРОЦЕДУРИ ЗА НЕПРЕЦИЗЕН ПРИОД	
a	Поставување и проверка на навигациски средства, идентификација на средствата
b	Процедури за пристигнување, проверка на висиномерот
c	Договор/брифинг за приод и слетување, вклучувајќи и проверки во тек на понирање/приод/слетување
d*	Процедури на круг на чекање (holding)
e	Придржување кон објавената процедура за приод
f	Мерење на време во тек на приод
g	Контрола на висина, брзина, курс/правец, (вообичаен приод)
h*	Постапка за продолжување на друг круг
i*	Процедура за неуспешен приод* / слетување
j	Соработка со АТС – придржување и R/T процедури
*треба да се изведе во Дел 4 или Дел 5	
ДЕЛ 6 (ако се применува) ПРОЦЕДУРИ ВО НЕОБИЧНИ И ОПАСНИ СИТУАЦИИ	
<i>Овој дел може да се комбинира со деловите од 1 до 5. На испитот мора да се земе впривид управувањето со хеликоптерот, воочувањето на дефект на моторот, моменталните постапки (со вежбање на допирање), постапки и проверки после воочувањето и прецизноста на летањето во следните ситуации:</i>	
a	Симулиран дефект на мотор после полетување и/или за време на приод * (на безбедна висина, освен ако не се изведува на симулатор за летање или на FNPT II/III, FTD 2,3)
b	Дефект на уредите за одржување на стабилноста/на хидраулчниот систем (ако е применливо)
c	Делумно прекриена табла со инструменти
d	Авторотација и продолжување на безбедна висина со користење на снага на мотор
e	Прецизен приод со рачно управување, без уреди за управување на летот (flight director)* Прецизен приод со рачно управување, со уреди за управување на летот (flight director)* *Треба да се провери само една ставка

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ F - ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ТИП (Хеликоптер)

JAR FCL 2.215 Намерно оставено празно

JAR FCL 2.230 Посебна авторизација за овластување за тип

JAR FCL 1.220 Овластувања за тип (H)
[]

(a) *Критериуми.* Заради утврдување на овластувањата за типовите на хеликоптери, мора да се земе в предвид следното:

(1) уверението за пловидбеност за типот на воздухопловот;

(2) карактеристиките на управувањето;

(3) пропишаниот минимум за дополнувања на екипажот за летање;

(4) нивото на технологијата.

(b) *Поделби.* Овластувањата за летање на тип на хеликоптери мора да се утврдат за секој тип на хеликоптер.

(c) *Листа:* []

[(1) Овластувањата за тип на хеликоптер ќе се издаваат согласно односните административни процедури прифатени од страна на ЈАА. За да се изврши промена на друга варијанта на хеликоптер во рамките на едно овластување за тип, потребно е да се заврши обука за разлики или обука за запознавање.]

[(2) Хеликоптерите кои не се наведени во листата на односните административни процедури може да се внесат во JAR-FCL дозвола, но правата од овластувањето се ограничуваат на хеликоптери внесени во регистарот на земјата која издава овластувања.]

(d) Издавањето и продолжувањето/обновувањето на овластувањата за типот на жиропланот се врши по дискреционо право на надлежниот орган.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 5, 01.12.06]

JAR FCL 2.225 Околности во кои се бара овластувања за летање на тип

Ако имателот на дозвола за пилот не поседува овластување за летање на тип на хеликоптер не смее да делува во својство на пилот на хеликоптер, освен како пилот кој полага испит за вештина/практична оспособеност или е на обука по летање. Кога се издава овластување за летање на тип со ограничување на правата да врши должности само како ко-пилот, или со кои било други услови договорени во рамките на ЈАА, овие ограничувања мора да се впишат во овластувањето.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

01.02.07

За посебни летови без надоместок на пр., за проверка на хеликоптер во лет, надлежниот орган може да му даде посебно одобрение, во писмена форма, на имателот на дозвола наместо да му издаде овластување за тип согласно наведеното во JAR-FCL 2.225. Важноста на оваа авторизација временски се ограничува до завршување на дадената специјална задача.

JAR-FCL 2.235 Овластувања за тип –
Права, број и варијанти
[]

(a) *Права.* Под услов дека се исполнети условите од JAR-FCL 2.220 [](a), правата на имателот на овластување за летање на тип се да може да лета како пилот на тип на хеликоптер наведен во овластувањето.

(b) *Број на овластувања за летање на тип кои може да се имаат.* Во JAR-FCL не постои ограничување што се однесува до бројот на овластувањата кои може да се имаат во исто време. Меѓутоа, JAR-OPS може да го ограничи бројот на овластувања кои можат да се користат во исто време.

(c) *Варијанти.* Доколку пилот не летал на варијанта на хеликоптер во период од 2 години, после обуката за разлики, во тој случај потребна е дополнителна обука за разлики или проверка на стручност за таа варијанта.

(1) Обуката за разлики бара дополнително знаење и обука на соодветен уред за обука или на хеликоптер. Обуката за разлики се внесува во книшката на пилотот или во друг еквивалентен документ потпишан од страна на TRI/SFI(H) или FI(H).

(2) Обуката за запознавање бара стекнување на дополнително знаење.

Оваа обука за разлики се внесува во книшката на пилотот или во друг еквивалентен документ потпишан од страна на TRI/SFI(H) или FI(H).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 5, 01.12.06]

JAR FCL 2.240 Овластувања за тип – Услови
(Види Додаток 1 и 3 на JAR-FCL 2.240)

(a) *Општо*

(1) Кандидат за стекнување на овластување за тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти мора да ги исполни условите за овластувања за летање на тип пропишани во JAR-FCL 2.250, 2.261 и 2.262;

1-F-1

Амандман 6

Дел 1

(2) Кандидат за овластување за летање на тип на хеликоптер со еден пилот мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.255, 2.261 и 2.262(a).

(3) Курсот за овластување за летање на тип, вклучувајќи ја и обуката по теоретското познавање, мора да се заврши во рок од 6 месеци пред полагање на испитот за вештина/практична оспособеност.

(4) Имателот на важечко IR(H) за тип на едномоторен хеликоптер кој сака за прв пат да го прошири овластувањето IR(H) на повеќемоторен хеликоптер мора успешно да заврши курс, кој се состои од најмалку 5 часа обука по летање со инструктор, од кои 3 часа може да биде обука остварена на симулатор за летање (FS) или на FTD 2/3 или на FNPT II/III, плус да го положи и испитот за вештина/практична оспособеност за повеќемоторен хеликоптер согласно Дел 5 од Додаток 2 или 3 на JAR-FCL 2.240 за тој тип, во овластена FTO/TRTO.]

(5) Надлежниот орган, по свое дискреционо право, може да му даде овластување за летање на тип на хеликоптер на кандидат кој ги исполнува условите за тоа овластување, а кои ги поставила земја која не е членка на JAA, под услов дека се исполнети условите наведени во JAR-FCL 2.250 или 2.255, ако е применливо. Ова овластување ќе се ограничи на хеликоптери кои се регистрирани во таа земја која не е членка на JAA, или со кои лета авиопревозник на таа земја која не е членка на JAA. Ограничувањето може да се повлече откако имателот ќе оствари налет од најмалку 500 часа во својство на пилот на типот и ги исполнил условите за продолжување наведени во JAR-FCL 2.245.

(6) Важечко овластување за летање на тип кое е внесено во дозвола издадена од страна на земја членка не е членка на JAA, може да се пренесе во JAR-FCL дозвола, што е предмет на соодветна проверка на стручноста, под услов дека кандидатот моментално посетува практична обука по летање и:

(i) за едномоторни турбо и клипни хеликоптери со MTOM ≤ 3175 kg, има најмалку 100 часа искуство на летање како пилот на тој тип, под услов дека се исполнети условите од JAR-FCL 2.240(a)(2) или 2.255, ако е применливо.

(ii) за сите останати хеликоптери, има најмалку 350 часа искуство на летање како пилот на тој тип, под услов дека се исполнети условите од JAR-FCL 2.240(a)(2) или 2.255, ако е применливо.

(7) Важечко овластување за летање на тип кое е внесено во дозвола издадена од страна на земја членка на JAA, може да се пренесе во JAR-FCL дозвола, под услов дека во моментот истото е важечко и дека последното продолжување/обновување на овластувањето е извршено согласно условите наведени во JAR-FCL 2.250 или 2.255, ако се применливи.

JAR-FCL 2**(b) Испит за вештина/практична оспособеност**

(1) Содржината на испитот за вештина/практична оспособеност и на деловите кои се однесуваат на овластување за летање на повеќемоторни хеликоптери со екипаж од повеќе члена се дадени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295; и

(2) Содржината на испитот за вештина/практична оспособеност и на деловите кои се однесуваат за овластување за летање на повеќемоторни хеликоптери со еден пилот и за едномоторни хеликоптери се дадени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 и 3 на JAR-FCL 2.240.

Секој важечки дел од соодветниот испит за вештина/практична оспособеност мора успешно да се помине во рок од шест месеци, кој му претходи на денот на приемот на барањето за овластување.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

**JAR FCL 2.245 Овластувања за тип –
Важност, продолжување
и обновување**

(Види Додаток од 1 и 3 на JAR-FCL 2.240)

(a) *Овластувања за тип, хеликоптери, – Важност.* Овластувањата за летање на тип на хеликоптери важат една година од денот на издавање, или од денот на истекот ако се продолжени во периодот на важноста.

(b) *Овластувања за тип, хеликоптери, – Продолжување.* За продолжување на важноста на овластувањата за летање на тип, хеликоптери, кандидатот мора да заврши:

(1) проверка на стручноста согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, на соодветен тип на хеликоптер, во рок од 3 месеци непосредно пред денот на истекот на овластувањето; и

(2) најмалку 2 часа како пилот на соодветниот тип на хеликоптер и тоа во рокот на важноста на овластувањето. Во овие часа може да се смета проверката на стручноста.

(3) за едно моторни клипни хеликоптери, наведени во листата од Додаток 1 на JAR-FCL 2.245(b)(3), мора да ја помине проверката на стручноста согласно JAR-FCL 2.245 (b)(1) на еден од соодветните типови за кои има овластување, под услов дека кандидатот остварил најмалку 2 часа налет како водач на воздухоплов на друг тип(типови) на хеликоптер(и) и тоа за време на важноста на овластувањето за чие продолжување се врши проверката на стручноста. Проверката на стручност секогаш се врши на типот на кој била претходно вршена.

Дел 1

(4) за едномоторни турбо хеликоптери со МТОМ ≤ 3175 кг, најмалку да ја помине проверката за стручност согласно JAR-FCL 2.245(b)(1), и тоа на соодветните типови за кои има овластување, под услов дека кандидатот:

(i) има остварено 300 часа како PIC на хеликоптери; и

(ii) има остварено 15 часа на секој од типовите за чие продолжување се врши проверката за стручност; и

(iii) има остварено најмалку 2 часа налет како водач на воздухоплов на секој од другите типови, и тоа за време на важноста на овластувањето за чие продолжување се врши проверката за стручност; и

(iv) проверката на стручноста секогаш се врши на типот на кој претходно се вршела, освен ако надлежниот орган не издал поединечно одобрение, во писмена форма.

(5) Продолжување на важноста на IR(H), ако има, треба да се комбинира со условите за продолжување на овластувањето за тип наведени погоре во (1), согласно JAR-FCL 2.246.

(c) Кандидат кој нема да ја положи проверката на стручноста за овластување на тип пред датумот на истекот на овластувањето за летање на тип, не смее да ги користи правата за тој тип или типови на кои се однесува проверката согласно JAR-FCL 2.245(b)(3) или (b)(4), се додека успешно не ја помине проверката за стручност за истиот тип.

(d) Продолжување на периодот на важноста или продолжување на овластувања во посебни околности:

(1) Кога правата од овластување за летање на тип на хеликоптер или за летање по инструменти се користат исклучиво на хеликоптер регистриран во земја која не е членка на JAA, надлежниот орган може, по дискреционо право, да го продолжи периодот на важноста на овластувањето, или да го продолжи овластувањето под услов дека се исполнети условите на таа земја која не е членка на JAA.

(2) Кога правата од овластување за летање на тип на хеликоптер или летање по инструменти се користат на хеликоптер регистриран во JAA, со кој хеликоптер лета оператор на земја која не е членка на JAA согласно одредбите наведени во член 83bis од Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство, Чикаго, надлежниот орган може, по дискреционо право, да го продолжи периодот на важноста на овластувањето, или да го продолжи овластувањето под услов дека се исполнети условите на таа земја која не е членка на JAA.

(3) Секое овластување кое е продолжено или чиј период на важност е продолжен согласно одредбите

JAR-FCL 2

наведени во (1) и (2) погоре, мора да се продолжи согласно JAR-FCL 2.245(b) и, ако е применливо, согласно JAR-FCL 2.185, пред да се користат правата на хеликоптери регистриран во и со кои лета оператор на земја членка на JAA.

(4) Овластување издадено или кое се користи во земја која не е членка на JAA може, по дискреционо право на надлежниот орган, да остане во JAR-FCL дозвола, под услов дека се исполнети условите на таа земја која не е членка на JAA, а овластувањето е ограничено на хеликоптери регистрирани во или со кои лета оператор на таа земја која не е членка на JAA.

(e) *Овластувања со истечена важност.* Ако поминала важноста на овластување за летање на тип, тогаш кандидатот мора да ги исполни сите услови на обуката за обновување на знаење утврдени од страна на надлежниот орган и да заврши проверка на стручноста согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.240, на соодветен тип на хеликоптер. Овластувањето ќе важи од денот на исполнување на условите за обновување.

(f) Придржување кон JAR-OPS. Условите за продолжување наведени во JAR-FCL 2.245 (b) се исполнети кога кандидат кој работи согласно JAR-OPS 3 ги исполнува условите на операторот за проверка на стручноста кои се содржат во JAR-OPS 3.965, и ако операторот го увери надлежниот орган дека се исполнети задолжителните ставки од Додаток 2 или 3 на JAR-FCL 2.240 согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.240, во период од 12 месеци пред продолжувањето согласно JAR-OPS 3.965(a)(2). За оваа цел проверката на стручноста на операторот мора да се изврши во рок од три месеци непосредно пред денот на истекот на важноста на овластувањето.

[Am. 1, 01.12.00; Am. 2, 01.11.02; Am. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.246 Овластување за летање по инструменти, продолжување и обновување
[]**(a) Продолжување**

(1) IR(H) мора да се продолжи во рок од три месеци непосредно пред денот на истекот на овластувањето. Секогаш кога е можно, продолжувањето на IR(H) треба да се комбинира со проверката на стручноста за продолжување на овластување за летање на тип. Кандидат за продолжување на IR(H), кога се комбинира со овластување за летање на тип, мора да ја помине проверката на стручноста согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 или Додаток 3 на JAR-FCL 2.240.

(2) Кандидат за продолжување на IR(H), кога не е комбинира со продолжување на овластување за летање на тип мора или:

Дел 1

(i) да го заврши делот 5 и односните делови од Дел 1 на Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, или;

(ii) да го заврши дел 5 и односните делови од Дел 1 на Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295.

Може да се користат FTD II/III или FS, со тоа што најмалку секоја друга проверка на стручноста за продолжување на IR(H) во овие услови мора да се изведе на хеликоптер.

(3) (треба да се изготви)

(4) Кандидат кој нема да ја помине проверката за стручност за IR(H) согласно JAR-FCL 2.246(a)(1) или (a)(2), пред истекот на датумот на важноста на овластувањето за летање по инструменти, не смее да ги користи правата за IR(H) се додека не ја положи успешно проверката на стручноста.

(b) *Обновување*: (исто така види JAR-FCL 2.185(c))

(1) Доколку овластувањето за летање по инструменти истече, кандидатот мора

(i) да ги исполни сите услови за обука за обновување и дополнителните услови како што е утврдено од страна на надлежниот орган, и

(ii) и да ја помине проверката за стручност согласно JAR-FCL 2.246(a)(1) или (a)(2).

[Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.11.06]

JAR-FCL 2.250 Овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти – Услови
(Види JAR-FCL 2.285)
(Види JAR-FCL 2.150)
(Види AMC FCL 2.261(d))
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d))

(a) *Предуслови за обука*: Кандидат за прв курс за овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти мора:

(1) да има најмалку 70 часа налет на хеликоптери во својство на водач на воздухоплов, со исклучок на кандидатот за стекнување на овластување за летање на тип со екипаж со повеќе членови кој завршувајќи интегриран курс за ATP(H)/IR, интегриран курс за ATP(H), интегриран курс за CPL(H)/IR или интегриран курс за CPL(H) има помалку од 70 часа како PIC на хеликоптери, на кого ќе му се издаде овластување за летање на тип но со ограничување само на правата на копилот. За да се укине ова ограничување, кандидатот мора:

(i) да има налет од 70 часа како PIC или PICUS на хеликоптери; и

JAR-FCL 2

(ii) да го положи испитот за вештина/практична оспособеност за водач на воздухоплов на соодветен тип на хеликоптер со повеќе пилоти согласно JAR-FCL 2.262(b).

(2) (i) да има уверение за успешно завршен курс за соработка во екипаж од повеќе пилоти (MCC). Ако курсот за MCC се додава на курсот за обука за овластување за летање на тип (види JAR-FCL 2.261 и 2.262 и AMC FCL 2.261(d) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d), овој услов не се применува; и

(ii) кандидатите кои имаат искуство од најмалку 500 часа налет во својство на пилот на операции со екипаж од повеќе пилоти, одобрени од страна на надлежниот орган, на повеќемоторни хеликоптери со еден пилот, се смета дека ги исполнуваат условите за MCC.

(3) да ги исполнува условите од JAR-FCL 2.285, ако е применливо за ATPL(H).

(b) Нивото на знаење кое се претпоставува дека го имаат имателите на PPL(H) и CPL(H) и на овластувања за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти, кои се издадени согласно услови кои се различни од оние наведени во JAR-FCL не може да се признае како исполнување на условите наведени во (3) погоре.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.255 Овластување за летање на тип на хеликоптер со еден пилот
-Услови
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.255)

Предуслови за обука. Кандидат за издавање на прво овластување за летање на тип на повеќемоторни хеликоптери мора:

(a) да има уверение за успешно завршен одобрен подготвителен курс согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.255, спроведен во FTO или TRTO, или успешно да го положил испитот по теоретско познавање за ATP(H) согласно JAR-FCL 2.470(a); и

(b) кандидат кој успешно не посетувал и не завршил интегриран курс за обука по летање за ATP(H)/IR; ATP(H) или CPL(H)/IR, мора да оствари најмалку 70 часа како PIC на хеликоптери.

(c) Поседувањето на уверение за успешно завршен одобрен подготвителен курс согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.255, не може да се прифати како исполнување на условите пропишани во JAR-FCL 2.285(b) за доделување на ATPL(H).

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR FCL 1.260 Намерно оставено празно

01.02.07

1-F-4

Амандман 6

Дел 1**JAR-FCL 2.261 Овластувања за летање на тип – Познавање и обука по летање**

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a) и AMC FCL 1.261(2a))

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и JAR-FCL 2.295 и 3 на JAR-FCL 2.240)

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.055)

(Види AMC FCL 2.261(c)(2))

(Види AMC FCL 2.261(d))

[(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(b))]

(Види Додаток 1b на JAR-FCL 2.261(d))

(a) *Услови за теоретска настава и за проверка.* Кандидат за овластување за летање на тип на едно-или повеќе-моторни хеликоптери мора да ја заврши потребната обука по теоретско познавање (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a) и AMC FCL 2.261(a)) и да покаже ниво на знаење кое е потребно за безбедно управување со соодветниот тип на хеликоптер.

Кандидат кој веќе има овластување за летање на тип, изведено било во улога на SP или MP, се смета дека ги исполнува условите за теоретско познавање, ако поднесе барање за дополнително овластување за летање на тип за истиот тип на хеликоптер, што треба да се изведе во спротивна улога од MP или SP.

(b) *Обука по летање*

(1) Кандидат за овластување за летање на тип на едно- и повеќемоторни хеликоптери со еден пилот мора да заврши курс за обука по летање за односниот испит за вештина/практична оспособеност за овластување за летање на тип (види Додаток 3 на JAR-FCL 2.240).

(2) Кандидат за овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти мора да заврши курс за обука по летање за односниот испит за вештина/практична оспособеност за овластување за летање на тип (види Додаток 2 на JAR-FCL 2.240).

(c) *Спроведување на курсевите за обука*

(1) Курсевите за обука наменети за горенаведените цели мора да се спроведуваат во FTO или TRTO. Исто така, курсевите за обука може да се изведуваат и во установа или установа со која е склучен под-договор, а која ја спроведува оператор или производител или, во посебни случаи, индивидуален овластен инструктор.

(2) Овие курсеви мора да ги одобри надлежниот орган (види AMC FCL 2.261(c)(2)), а установите мора да ги исполнуваат односните услови наведени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.055, како што е утврдено од страна на надлежниот орган.

(d) *Обука за соработка на екипаж од повеќе пилоти/тимска работа (MCC)* (исто така види JAR-FCL 2.250(a)(2))

JAR-FCL 2

(1) Целта на курсот е да се спроведе обука за MCC во два случаи:

(i) за ученици кои посетуваат интегриран курс за ATP, согласно целта на тој курс (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(1) и Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a)(2))

(ii) за иматели на PPL(H) или CPL(H) кои не завршиле интегриран курс за ATP, но кои сакаат да добијат прво овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти (види JAR-FCL 2.250(a)(2)).

(2) Курсот за MCC мора да опфаќа најмалку:

(i) за MCC/IR: 25 часа теоретска настава и вежби и 20 часа обука за MCC. На учениците кои посетуваат интегриран курс за ATP(H)/IR може да им се скрати практичната обука за 5 часа.

(ii) за MCC/VFR: 25 часа теоретска настава и вежби и 15 часа обука за MCC. На учениците кои посетуваат интегриран курс за ATP(H) може да им се скрати практичната обука за 5 часа.

Кога е можно, обуката за MCC треба да се комбинира со курсот за стекнување на прво овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти.

(3) Обуката за MCC мора да се заврши во рок од шест месеци, и тоа под контрола или на раководителот на обуката на овластената FTO или овластена TRTO или на одобрен курс за обука која ја спроведува оператор. Курсот спроведен од страна на оператор мора да ги исполнува односните услови наведени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.055, како што утврдил надлежниот орган. За дополнителни детали во врска со обуката за MCC види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d) и AMC FCL 2.261(d). Мора да се користи FNPT II, III квалификуван MCC, FTD 2, 3 или симулатор за летање. Секогаш кога е можно, обуката за MCC треба да се комбинира заедно со обуката за прво овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, во кој случај практичната обука за MCC може да се скрати, но не под 10 часа за MCC/IR, и не под 7 часа за MCC/VFR, ако се користи истиот симулатор за летање и за обуката за MCC и за обуката за овластувањето за летање на тип.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.262 Овластувања за летање на тип**- Вештина/практична оспособеност**

(Види Додаток 1, 2 и 3 на JAR-FCL 2.240 и JAR-FCL 2.295 и 3 на JAR-FCL 2.240)

(a) *Испит за вештина/практична оспособеност за хеликоптери со еден пилот.* Кандидат за овластување за летање на тип на хеликоптери со еден пилот мора да покаже вештина/практична оспособеност потребна за безбедно управување со соодветниот тип на

Дел 1**JAR-FCL 2**

хеликоптер, како што е пропишано во Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 и Додаток 3 на JAR-FCL 2.240.

(b) *Испит за вештина/практична оспособеност за хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти.* Кандидат за овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти мора да покаже вештина/практична оспособеност потребна за безбедно управување со соодветниот тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, и тоа во својство на водач на воздухоплов или ко-пилот согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295.

(c) *Соработка/тимска работа на екипаж од повеќе пилоти.* По завршување на обуката за МСС, кандидатот мора да покаже или способност да ги извршува должностите на пилот на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти со тоа што ќе го положи испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж составен од повеќе пилоти согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, или му се издава уверение за завршена обука за МСС како што е наведено во Додаток 1 на AMC FCL 2.261(d).

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.220**

[]

[Целиот Додаток се брише.]

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR FCL 2.240 и 2.295**

Испит за вештини/практична оспособеност и проверка на стручноста за овластувања за типови на хеликоптери за и за ATPL, вклучувајќи ги и проверките на стручноста за овластување за летање по инструменти

(Види JAR-FCL од 2.240 до 2.262 и 2.295)

(Види AMC FCL 2.261(a))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a))

1 Кандидатот мора да ја заврши потребната обука согласно наставната програма (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a) и Додаток 2 и 3 на JAR-FCL 2.240). Кога Заедничкиот одбор за проценка на безбедноста за користење на воздухоплов (JOEB) (Joint Operations Evaluation Board) препорачува и е договорено со ЈАА, наставната програма може да се скрати за да се признае претходното искуство на слични типови на хеликоптери. Надлежниот орган ги утврдува административните постапки со кои се потврдува дека кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот, вклучувајќи ги и оние за увид на овластениот испитувач во досието за обука на кандидатот.

2 Темите кои треба да се опфатат со испитите за вештина/практична оспособеност/ проверките за стручноста се дадени во важечкиот Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 и Додаток 3 на JAR-FCL 2.240. Кога Заедничкиот одбор за проценка на безбедноста за користење на воздухоплов (JOEB) препорачува и е договорено со ЈАА, може да се признаат ставки од испитот за вештина/практична оспособеност кои се заеднички за други типови или варијанти, кога пилотот има искуство на тој друг тип. Ова признавање/кредит не смее да се примени за време на испитот за вештина/практична оспособеност за ATPL. Со одобрение од надлежниот орган, може да се разработат неколку различни сценарија за испитот за вештина/практична оспособеност/проверката на стручноста, кои содржат симулирани операции на линија. Испитувачот ќе одбере едно од овие сценарија. [] [Мора] да се користат симулатори за летање, ако има, и друга одобрена опрема за обука. Деловите за испитот за овластување за летање на тип и за овластување за летање по инструменти мора да се сметаат како два засебни испити, во VFR и IFR услови, и ако еден од нив не се положи, тоа нема да влијае врз важноста на другиот.

3 Кандидатите за испит за вештина/практична оспособеност за ATPL, односно за испит за вештина/практична оспособеност и проверка на стручноста за овластувања за летање на типови, вклучувајќи ја и проверката на стручноста за овластување за летање по инструменти мора да исполнат одредени услови, како што се:

(a) За овластување за летање на тип на хеликоптер со повеќе пилоти или за ATPL;

Кандидатот мора да ги положи деловите од 1 до 4 и 6 (ако е применливо) од испитот за вештина/практична оспособеност/проверката на стручноста содржани во Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295. Ако не положи повеќе од 5 предмети/ставки, значи дека кандидатот повторно ќе го полага целиот испит/проверка. Ако кандидат не положи помалку од 5 предмети/ставки, во тој случај повторно ги полага предметите/ставките кои не ги положил. Ако на повторното полагање не положи која било предмет/ставка или не положи која било предмет/ставка која ја положил во претходниот обид, во тој случај кандидатот повторно го полага целиот испит/проверка. Сите делови од испитот за вештина/практична оспособеност/ проверката на стручноста мора да се завршат во рок од шест месеци.

(b) За овластување за летање на тип на хеликоптер со еден пилот;

Кандидатот мора да ги положи деловите од 1 до 4 и 6 (ако е применливо) од испитот за вештина/практична оспособеност/проверката на стручноста содржани во Додаток 3 на JAR-FCL 2.240. Ако не положи повеќе од 5 предмети, значи дека кандидатот мора повторно да го полага целиот испит/проверка. Ако кандидат не положи помалку од 5 предмети, повторно ги полага тие предмети. Ако на повторното полагање не положи кој било предмет или не положи кој било предмет кој го положил во претходниот обид, во тој случај кандидатот мора повторно да го полага целиот испит/проверка. Сите делови од испитот за вештина/практична оспособеност/ проверката на стручноста мора да се завршат во рок од шест месеци.

(c) За овластување за летање по инструменти;

(i) Кандидатот мора да го положи дел 5 од испитот за проверка на стручноста од Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 или Додаток 3 на JAR-FCL 2.240. Ако не положи повеќе од 3 предмети, значи дека кандидатот мора повторно да го полага целиот испит за проверка. Ако кандидат не положи помалку од 3 предмети, повторно ги полага тие предмети. Ако на

Дел 1**JAR-FCL 2**

повторното полагање не положи кој било предмет или не положи кој било предмет кој го положил во претходниот обид, во тој случај кандидатот мора повторно да го полага целиот испит за проверка.

(ii) Ако се бара дополнителна дозвола за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 60 м/200ft (CAT II/III), кандидатот мора да ги положи предметите од Додаток 4 на JAR-FCL 2.240 на соодветниот тип.

4 Може да се побара дополнителна обука после неположен испит/проверка. Ако во два наврата кандидат не успее да ги положи сите делови, испитувачот мора да бара дополнителна обука. Не постои ограничување на бројот на обидите за полагање на испитите за вештина/практична оспособеност/проверки за стручност.

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ/ПРОВЕРКАТА – ОПШТО

5 Надлежниот орган ќе му даде на испитувачот совети во врска со безбедносните критериуми кои треба да се следат за време на спроведување на испитот/проверката.

6 Ако кандидатот одлучи да го прекине испитот/проверката од причини за кои испитувачот смета дека се неоправдани, ќе се смета дека кандидатот паднал по оние предмети кои не се обидел да ги полага. Ако испитот/проверката се прекинат од причини за кои испитувачот смета дека се оправдани, во тој случај на следниот лет ќе се полагаат само оние делови од испитот/проверката кои не се спроведени во претходниот лет.

7 По дискреционо право на испитувачот, кандидатот може само еднаш да повтори кој било маневар или процедура од испитот/проверката. Испитувачот може да го прекине испитот/проверката во која било фаза, доколку смета дека способноста на кандидатот бара повторување на целиот испит/проверка.

8 Проверките и процедурите мора да се извршат согласно одобрените листи за проверка – чек листи за хеликоптерот кој се користи на испитот/проверката, ако е применливо, заедно со концептот за соработка на екипаж од повеќе пилоти (MCC). Кандидатот, согласно оперативниот прирачник или прирачникот за летање на хеликоптерот кој се користи, ги пресметува техничките податоци за полетување, приод и слетување. Ако кандидатот го положил делот за IR(H) од испитот за вештина/практична оспособеност или од проверката на стручноста, во тој случај тој мора сам да ги определи висините за донесување одлука, минималните висини за спуштање, како и точката за неуспешен приод. За проверка на стручноста за стекнување на овластување за летање по инструменти IR(H), летот треба да се изврши во вистински или симуирани IMC услови со користење на процедури за IFR.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНИ/ПРАКТИЧНАТА ОСПОСОБЕНОСТ /ПРОВЕРКАТА НА СТРУЧНОСТА ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ТИП НА ХЕЛИКОПТЕРИ СО ЕКИПАЖ ОД ПОВЕЌЕ ПИЛОТИ И ЗА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА ATPL

9 Испитот односно проверката за хеликоптери со повеќе пилоти мора да се спроведе во средина на екипаж со повеќе членови. Друг кандидат или пилот, може да ја врши должноста на втор пилот. Ако за време на испитот односно проверката се користи хеликоптер, а не симулатор, вториот пилот мора да биде инструктор.

10 Од кандидатот се бара да управува со хеликоптерот како "пилот кој лета" (pilot flying – PF) за време на сите фази на испитот односно проверката, освен ставките од 3 до 3.15 за нормални и невообичаени процедури и ставките од 4 до 4.7 процедури за невообичаени случаи и во случај на опасност, кои може да се спроведат како PF или PNF согласно соработката на екипаж од повеќе пилоти (согласно Додаток 2 на 2.240 и 2.295). Исто така, кандидатот за прво издавање на овластување за летање на тип на хеликоптери со повеќе пилоти или за ATPL(H) мора да покаже способност да врши должности на "пилот кој не управува со хеликоптер" (PNF). Кандидатот може да се одлучи за левото или десното седиште на испитот односно проверката, доколку сите ставки од испитот/проверката може да се спроведат од одбраното седиште.

Дел 1**JAR-FCL 2**

11 Посебно мора да се провери следното за време на испитот односно проверката на кандидатите за овластување за летање на тип на хеликоптер со повеќе пилоти со проширување на должностите на водач на воздухоплов, без разлика дали кандидатот лета како PF или PNF:

- (a) раководењето со соработката на екипаж од повеќе пилоти;
- (b) одржувањето на надзор врз летањето/управувањето на хеликоптерот со соодветна контрола; и
- (c) поставувањето на приоритети и донесувањето на одлуки согласно постапките за безбедност и соодветните правила и прописи адекватни за оперативната состојба, вклучувајќи ги и оние за опасни ситуации.

12 Испитот односно проверката треба да се спроведе по правилата за IFR, секогаш кога е тоа можно, во симуирани услови за комерцијален воздушен сообраќај. Клучен елемент претставува способноста да се испланира и изврши летот врз основа на вообичаениот материјал за подготовка на лет.

КРИТЕРИУМИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТОТ ПО ЛЕТАЊЕ ОДНОСНО ЗА ПРОВЕРКАТА

13 Кандидатот мора да покаже дека е способен за следното:

- (a) да управува со хеликоптерот во рамките на ограничувањата на истиот;
- (b) да ги изведе сите маневри внимателно и точно;
- (c) да прикаже сигурност во донесување на одлуки и да применува летачки способности;
- (d) да го применува стекнатото знаење за воздухопловство;
- (e) за цело време да одржува контрола при управувањето со хеликоптерот на начин што нема да постои сомнеж во успешниот резултат од извршување на процедурите или маневрите;
- (f) да ги разбира и применува процедурите за соработка на екипажот, како и процедурите во случај на неспособност, ако е применливо; и
- (g) успешно да комуницира со останатите членови на екипажот, ако е применливо.

14 Следните ограничувања се дадени само како општи упатства. Испитувачот ги земе предвид условите на турбуленција, како и квалитетот на оперативните и управувачки карактеристики на хеликоптерот кој се користи.

Ограничувања за IFR лет;

Висина

Нормален лет	± 100 стапки
Започнување со продолжување на друг круг на висина на дон. на одлука	+ 50 стапки/-0 стапки
Миним. висина на спуштање/	+ 50 стапки/-0 стапки

Патека на летот

по радио средства	±5°
Прецизен приод	скршнување од пола отклон на скала, по азимут и рамнина на понирање

Курс

нормални услови	±5°
вонредни ситуации	±10°

Брзина

вообичаено	±10 јазли
со симулиран дефект на мотор	+10 јазли / -5 јазли

Ограничувања за VFR лет;

Висина

Нормален лет	± 100 стапки
Започнување со продолжување на друг круг на висина на дон. на одлука	+ 50 стапки/-0 стапки
Миним. висина на спуштање/	+ 50 стапки/-0 стапки

Дел 1**JAR-FCL 2**

Курс

нормални услови	$\pm 5^{\circ}$
вонредни ситуации	$\pm 10^{\circ}$

Брзина

вообичаено	± 10 јазли
со симулиран дефект на мотор	$+10$ јазли / -5 јазли

Влијание од близина на земјата

лебдење	± 3 стапки
слетување	± 2 стапки (со придвижување на страна или наназад)

**СОДРЖИНА НА ИСПИТОТ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ
ОДНОСНО НА ПРОВЕРКАТА НА СТРУЧНОСТ**

15 Содржината и деловите од испитот за вештина/практична оспособеност и проверката на стручност се пропишани во Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 за хеликоптери со повеќе пилоти и за ATPPL. За хеликоптери со еден пилот, содржината и деловите од испитот за вештина/практична оспособеност и проверката на стручност се пропишани во Додаток 3 на JAR-FCL 2.240 и 2.295. За оние кандидати кои сакаат во исто време да завршат и IR(H), мора да го полагаат делот 5 од односниот додаток. Форматот и образецот на пријавата за испит за вештина/практична оспособеност може да ги утврди надлежниот орган.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295

Содржина на испитот за вештина/практична оспособеност односно проверката на стручност за овластувања за летање на тип на хеликоптери со повеќе пилоти и за ATPPL, вклучувајќи ја и проверката на стручноста за овластување за летање по инструменти
(Види JAR-FCL 2.240 до 2.262 и 2.295)

1 Значењето на следните симболи е следното:

P = Обучен за водач на воздухоплов или ко-пилот и како пилот кој лета (PF) и пилот кој не лета (PNF) за издавање на овластување за летање на тип, што е соодветно.

2 Практичната обука мора да се спроведе најмалку на ниво на опремата за обука, прикажано како (P), или може да се спроведе на кое било повисоко ниво на опрема што е прикажано со стрелка (→).

3 Следните кратенки се користат за означување на опремата за обука која се користи:

FS (Flight Simulator)	= Симулатор на лет
FTD (Flight Training devices)	= Тренажер за обука за летање
H (Helicopter)	= Хеликоптер

3.1 а) Кандидатите за полагање на испитот за вештина/практична оспособеност за издавање на овластување за летање на тип на хеликоптер со повеќе пилоти и за ATPPL(H) мора да ги полагаат Деловите од 1 до 4 и, ако е применливо, Дел 6.

б) Кандидатите за продолжување или обновување на овластувањето за летање на тип на хеликоптер со повеќе пилоти на проверката на стручноста ги полагаат само Деловите 1 до 4, и ако е применливо, Дел 6.

3.2 Процедурите за летање по инструменти (Дел 5) мора да ги изведуваат само кандидати кои сакаат да обноват или продолжат овластување за летање по инструменти за хеликоптер со повеќе пилоти или да ги пренесат правата од тоа овластување за друг тип на хеликоптер со повеќе пилоти.

3.3 Ставките означени со ѕвездичка (*) се летаат во вистински или симуирани IMC услови само од страна на кандидати кои сакаат да обноват или продолжат овластување за летање по инструменти за хеликоптер со повеќе пилоти или да ги пренесат правата од тоа овластување за друг тип.

4 Онаму каде се појавува буквата "M" во колоната за испитот за вештина/практична оспособеност односно проверката на стручност укажува дека тоа е задолжителна вежба.

5 Симулатор на лет се користи за практичната обука и за испитување, ако симулаторот претставува составен дел од одобрениот курс за овластување за летање на тип. За одобрување на курсот в предвид се земаат следните услови:

- (a) квалификацијата на симулаторот согласно JAR-STD;
- (b) квалификациите на инструкторот;
- (c) број на вежби за линиско летање на симулатор за обуката што се врши на курсот;
- (d) квалификациите и претходното искуство за линиско летање на пилотот која се обучува; и
- (e) број на летање на линии под надзор, кое се спроведува после издавањето на новото овластување за летање на тип.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 (продолжение)

		Практична обука				Испит за вештина/ Проверка на струишност	
<i>Маневри/Процедури</i> (вклучувајќи MCC)		Потпис на инструкторот по завршување на обуката				Проверено на	Потпис на институвачот по заврш. на испитот
		FTD	FS	H		FTD, FS, H	
Дел 1 Подготовка и проверки пред лет							
1.1.	Надворешен визуелен преглед на хеликоптерот; локација на секоја ставка и цел на прегледот			P		M	
1.2	Преглед на пилотската кабината		P	---		M	
1.3	Процедури за стартување, проверка на радио и навигациската опрема, избор и поставување на фреквенциите за комуникација и навигација	P	---	---		M	
1.4	Возење по земја/возење од лебдење согласно упатствата од контролата на летање или инструкторот		P	---		M	
1.5	Процедури пред лет и проверки	P	---	---		M	
Дел 2 Маневри и процедури во лет							
2.1	Полетувања (различни профили)		P	---		M	
2.2	Полетувања и слетувања на терени под нагиб		P	---			
2.3	Полетување со макс. маса на полетување (вистинска или симулирана макс. маса на полетување)	P	---	---			
2.4.1	Полетувања со симулиран дефект на мотор, пред постигнување на TDP или DPATO		P	---		M	
2.4.2	Полетувања со симулиран дефект на мотор, веднаш после постигнување на TDP или DPATO		P	---		M	
2.5	Свртувања при качување и спуштање со вадене во одредени курсеви	P	---	---		M	
2.5.1	Свртувања со наклон од 30 степени, од 180 степени до 360 степени на лево и на десно, само со помош на инструменти	P	---	---		M	
2.6	Спуштање во авторотација	P	---	---		M	
2.6.1	Слетување од авторотација или враќање на снагата на моторите		P	---		M	
2.7	Слетувања, различни профили		P	---		M	
2.7.1	Продолжување на друг круг или слетување после симулиран дефект на мотор пред LDP или DPBL		P	---		M	
2.7.2	Продолжување на друг круг или слетување после симулиран дефект на мотор после LDP или DPBL		P	---		M	
Дел 3 Редовни и вонредни операции на следните системи и процедури							
3	Редовни и вонредни операции на следните системи и процедури					M	(Од овој дел задолжително)

Дел 1

JAR-FCL 2

Маневри/Процедури (вклучувајќи МСС)		Практична обука				Испит за вештина/ Проверка на струишност	
		Потпис на инструкторот по завршување на обуката				Проверено на	Потпис на институвачот по заврш. на испитот
		FTD	FS	H		FTD, FS, H	
							мора да се изберат мин. три ставки)
3.1	Мотор	P	---	---			
3.2	Климатизација (греење, вентилација)	P	---	---			
3.3	Питот/систем за статички притисок	P	---	---			
3.4	Системот за гориво	P	---	---			
3.5	Електронски систем	P	---	---			
3.6	Хидрауличен систем	P	---	---			
3.7	Систем за командите за лет и урамнотежување	P	---	---			
3.8	Систем против замрзнување и за одмрзнување	P	---	---			
3.9	Автопилот/ команден навиг. уред	P	---	---			
3.10	Уреди за стабилност на летот	P	---	---			
3.11	Радар, радио алтиметар, транспондер	P	---	---			
3.12	Навигациски систем	P	---	---			
3.13	Стоен трап	P	---	---			
3.14	Помошен извор за напојување	P	---	---			
3.15	Радио навигациска опрема, FMS	P	---	---			

Дел 4 Процедури во невообичаени и опасни ситуации

4	Процедури во невообичаени и опасни ситуации					M	Од овој дел задолжително мора да се изберат мин. три ставки
4.1	Вежби во случај на пожар (вклучувајќи и евакуација, ако е применливо)	P	---	---			
4.2	Контрола и отстранување на чад	P	---	---			
4.3	Дефекти на мотор, гасење и повторно придвижување на безбедна висина	P	---	---			
4.4	Исфрлање на гориво (симулирано)	P	---	---			
4.5	Дефект на опашниот ротор (ако е применливо)	P	---	---			
4.5.1	Губиток на опашниот ротор (ако е применливо)	P	---	За оваа вежба не се користи хеликоптер			
4.6	Неспособност на член на екипажот	P	---	---			
4.7	Дефект на редукторот/преносот	P	---	---			
4.8	Други процедури за опасни ситуации како што е наведено во соодветниот Прирачник за летање	P	---	---			

Дел 5 Процедури за летање по инструменти (се вршат во ИМС или во симулирани ИМС)

5.1	Полетување со помош на инструменти: се бара преод на лет по инструменти што е можно поскоро по полетувањето	P*	---	---			
-----	---	----	-----	-----	--	--	--

Дел 1

JAR-FCL 2

Маневри/Процедури (вклучувајќи MCC)		Практична обука				Испит за вештина/ Проверка на стручноста	
		Потпис на инструкторот по завршување на обуката				Проверено на	Потпис на институвачот по заврш. на испитот
		FTD	FS	H		FTD, FS, H	
5.1.1	Симулиран дефект на мотор за време на заминување	P*	--->*	--->*		M*	
5.2	Придржување кон рутите за заминување и пристигнување и кон инструкциите од ATC	P*	--->*	--->*		M*	
5.3	Процедури на круг на чекање	P*	--->*	--->*			
5.4	Приоди по ILS до висина на одлука CAT 1	P*	--->*	--->*			
5.4.1	Рачно управување, без уред за управување на летот (flight director)	P*	--->*	--->*		M* (само испит за вештина)	
5.4.2	Рачно управување, со уред за управување на летот (flight director)	P*	--->*	--->*			
5.4.3	Со удвоен автопилот	P*	--->*	--->*			
5.4.4	Рачно, со симулирано откажување на еден мотор. (Откажувањето треба да се симулира за време на завршниот приод пред поминување на надворешниот маркер (OM) па се до приземјување или се до завршување на процедурата за неуспешен приод)	P*	--->*	--->*		M*	
5.5	Непрецизен приод до минимална висина на спуштање (MDA/H)	P*	--->*	--->*		M*	
5.6	Продолжување на друг круг со сите мотори во оперативна состојба после постигнување на минималната висина на одлука DA/DH или MDA/MDH	P*	--->*	--->*			
5.6.1	Останати процедури за неуспешен приод	P*	--->*	--->*			
5.6.2	Продолжување на друг круг со симулиран дефект на еден мотор по постигнување на DA/DH или MDA/MDH	P*	--->*	--->*		M*	
5.7	Авторотација во IMC услови со повторно постигнување на полна снага	P*	--->*	--->*		M*	
5.8	Опорување од неправилни положби	P*	--->*	--->*		M*	
Дел 6 Користење на дополнителна опрема							
6	Користење на дополнителна опрема	P*	--->*	--->*			

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 3 на JAR-FCL 2.240

Содржина на обуката/испотот за вештина/практична оспособеност и проверка на стручноста за стекнување на овластување за летање на тип на едномоторни и повеќемоторни хеликоптери со еден пилот, вклучувајќи ја и содржината на проверките на стручноста за стекнување на овластување за летање по инструменти

(Види JAR-FCL од 2.240 до 2.262)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.160 и 2.165(a) (3))

- 1 Следните симболи се со значење:

P = Обучен како водач на воздухоплов за издавање на овластување за летање на тип.

- 2 Практичната обука се спроведува најмалку на ниво на тренажна опрема, прикажана како (P), или на уреди/опрема од повисоко ниво прикажано со стрелка (→).

- 3 Следните кратенки се користат за означување на опремата која се користи на обуката:

FS	=	симулатор за летање
FTD	=	тренажер за обука за летање
H	=	хеликоптер

3.1 Летовите од ставките означени со ѕвездичка (*) се изведуваат во стварни или симуирани ИМС услови, и тоа само од страна на оние кандидати кои сакаат да го обноват или продолжат овластувањето за IR(H), или да ги прошират правата од тоа овластување на друг тип.

3.2 Процедурите за летање по инструменти (Дел 5) ги вршат само оние кандидати кои сакаат да го обноват или продолжат овластувањето за IR(H), или да ги прошират на друг тип правата од тоа овластување.

- 4 Буквата "M" што се појавува во колоните за испитот за вештина/практична оспособеност односно проверката на стручноста означува задолжителна вежба.

5 За практичната обука и проверка мора ад се користи симулатор на лет, ако истиот претставува составен дел од одобрен курс за овластување за летање на тип – по инструменти. За да се одобри курсот мора да се земат предвид следните чинители:

- (a) квалификацијата на симулаторот на лет, согласно JAR-STD;
- (b) квалификациите на инструкторот и испитувачот;
- (c) траење на обуката на симулатор за летање на линија, за обуката што се спроведува на курсот;
- (d) квалификациите и претходното искуство за летање на линија на пилотот кој се обучува; и
- (e) траењето на летање на линија под надзор после издавањето на новото овластување за летање на тип.

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

		ПРАКТИЧНА ОБУКА				ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА ПРОВЕРКА НА СТРУЧНОСТА	
Маневри/Процедури	Обука на:			Иницијали на инструк. по завршув. на обуката	Провере. на FS, H	Иницијали на испитув. по завршув. на испитот	
	FTD	FS	H				
ДЕЛ 1 Подготовка на лет и проверки							
1.1 Надворешен преглед на хеликоптерот; локација на секој склоп и цел на проверката			P		M		
1.2 Проверка на кабината		P	→		M		
1.3 Проверки пред придвижување на моторите, проверка на радио и навигациската опрема, избор и поставување на навигациските и комуникациските фреквенции:	P	→	→		M		
1.4 Воење по земја/воење од лебдење согласно инструкциите од контролата на летање или од инструкторот		P	→		M		
1.5 Проверки пред заминување:	P	→	→		M		
ДЕЛ 2 Маневри и процедури во лет							
2.1. Полетувања (различни профили)		P	→		M		
2.2 Полетувања и слетувања на терен под нагиб		P	→				
2.3 Полетување со максимална маса на полетување (стварна или симулирана)	P	→	→				
2.4.1 Полетување со симулиран дефект на мотор, непосредно пред постигнување на TDP или DPATO		P	→		M		
2.4.2 Полетување со симулиран дефект на мотор, непосредно после постигнување на TDP или DPATO		P→	→		M		
2.5 Качување и спуштање во зададени насоки на лет	P	→	→		M		
2.5.1 Свртување на лево и десно со нагиб од 30 степени, за 180 до 360 степени, само по основ на инструменти	P	→	→		M		
2.6 Спуштања во авторотација	P	→	→		M		
2.6.1 Спуштање од авторотација или враќање на снагата на моторите		P	→		M		
2.7 Слетувања (различни профили)		P	→		M		
2.7.1 Продолжување на друг круг или слетување после симулиран дефект на мотор пред LDP или DPBL		P	→		M		
2.7.2 Слетување после симулиран дефект на мотор после LDP или DPBL		P	→		M		
ДЕЛ 3 Редовни и вонредни операции при дефект на следните системи							
3 Редовни и вонредни операции при дефект на следните системи	P	→→	→→		M	(Од овој дел задолжително мора да се изберат мин. три ставки)	
3.1 Мотор	P	→→	→→				
3.2 Климатизација (греење, вентилација)	P	→→	→→				

Дел 1

JAR-FCL 2

Маневри/Процедури	ПРАКТИЧНА ОБУКА				ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА ПРОВЕРКА НА СТРУЧНОСТА	
	Обука на:			Иницијали на инструк. по завршув. на обуката	Провере. на FS, H	Иницијали на испитув. по завршув. на испитот
	FTD	FS	H			
3.3 Питот/статички систем	P	---	>			
3.4 Системот за гориво	P	---	>			
3.5 Електричен систем	P	---	>			
3.6 Хидрауличен систем	P	---	>			
3.7 Команди за лет и системот за тримување	P	---	>			
3.8 Систем против замрзнување и систем за одмрзнување	P	---	>			
3.9 Автопилот/уред за управување со летот	P	---	>			
3.10 Уреди за стабилност на летот	P	---	>			
3.11 Радар, радио висиномер, транспондер	P	---	>			
3.12 Навигациски систем	P	---	>			
3.13 Стоен трап	P	---	>			
3.14 Помошен извор за напојување	P	---	>			
3.15 Радио, навигациска опрема, систем на инструменти за управување со летот	P	---	>			

ДЕЛ 4 Невообичаени и процедури за во случај на опасност

4 Невообичаени и процедури за опасни ситуации	P	---	>		M	(Од овој дел задолжително мора да се избераат мин. три ставки)
4.1 Појава на пожар (вклучувајќи и евакуација)	P	---	>			
4.2 Контрола и отстранување на чад	P	---	>			
4.3 Дефект на мотори, гасење и повторно придвижување на безбедна висина	P	---	>			
4.4 Исфрлање на гориво (симулирано)	P	---	>			
4.5 Откажување на задниот ротор (ако е применливо)	P	---	>			
4.5.1 Губење на задниот ротор (ако е применливо)	P	---	>	За оваа вежба не се користи хеликоп.		
4.6 Дефект на редукторот	P	---	>			
4.7 Други процедури за опасни ситуации согласно Прирачникот за летање	P	---	>			

Дел 5 Процедури за летање по инструменти (се вршат во ИМС или во симулирани ИМС услови)

5.1 Полетување со помош на инструменти; се бара преод на лет по инструменти што е можно поскоро по полетувањето	P*	---	>*			
5.1.1 Симулиран дефект на мотор за време на заминување	P*	---	>*		M*	
5.2 Придржување кон рутите за заминување и пристигнување и кон инструкциите од АТС	P*	---	>*		M*	
5.3 Процедури на круг на чекање	P*	---	>*			

Дел 1

JAR-FCL 2

Маневри/Процедури	ПРАКТИЧНА ОБУКА			ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА ПРОВЕРКА НА СТРУЧНОСТА	
	Обука на:			Провере. на FS, H	Иницијали на испитув. по завршув. на испитот
	FTD	FS	H		
5.4 Приод по ILS до висина на одлука CAT 1	P*	--->*	--->*		
5.4.1 Рачно, без уред за управување на летот (flight director)	P*	--->*	--->*	M* (смао испит по вештина)	
5.4.2 Рачно, со уред за управување на летот (flight director)	P*	--->*	--->*		
5.4.3 Со удвоен автопилот	P*	--->*	--->*		
5.4.4 Рачно, со симулирано откажување на еден мотор. (Откажувањето треба да се симулира за време на завршниот приод пред поминување на надворешниот маркер (OM), па се до слетување или завршување на процедурата за неуспешен приод)	P*	--->*	--->*	M*	
5.5 Непрецизен приод до минимална висина на спуштање (MDA/H)	P*	--->*	--->*	M*	
5.6 Продолжување на друг круг со сите мотори во оперативна состојба после постигнување на минималната висина на одлука DA/DH или MDA/MDH	P*	--->*	--->*		
5.6.1 Други процедури за неуспешен приод	P*	--->*	--->*		
5.6.2 Продолжување на друг круг со симулиран дефект на еден мотор по постигнување на DA/DH или MDA/MDH	P*	--->*	--->*	M*	
5.7 Авторотација во IMC услови со повторно постигнување на полна снага	P*	--->*	--->*	M*	
5.8 Опоравување од неправилни положби	P*	--->*	--->*	M*	
Дел 6 Користење на дополнителна опрема					
6.1 Користење на дополнителна опрема	P	--->	--->		

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 4 на JAR FCL 2.240

Дополнително овластување/авторизација за овластување за тип за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 60 m (200 ft) (CAT II/III)

(Види JAR-FCL 2.261 (a))

А. Настава/обука по торетско познавање (дополнителна)

1 Посебни услови за проширување на овластување за тип за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 200 ft (60 m)

2 Опрема, процедури и ограничувања

В. Маневри и процедури (дополнителни)

Маневри/Процедури	Иницијали на инструк. по завршување на обуката				Испит за практ. оспособеност Проверка на стручноста	
	FS	H			Проверено на	Иницијали на испитув. по завршување на обуката
Дополнително одобрение за овластување за тип за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 60 m (200 ft) (CAT II/III)						
Следните маневри и процедури треба да се обучуваат заради проширување на овластувањето за тип за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 60 m (200 ft). За време на следните приоди по инструменти и процедури за неуспешен приод мора да се користи севкупната опрема потребна за издавање на уверение за приоди по инструменти до висина на одлука помала од 60 m (200 ft).						
1	P*	→*			M*	
2	P*	→*			M*	
3 до постигнување на висина на одлука, покрај ова, продолжување на друг круг со дефект на опремата на хеликоптерот. Посебно внимание треба да се обрне на процедурите за продолжување на друг круг со рачно или автоматско одржување на пресметаната висина за продолжување на друг круг.	P*	→*			M*	
4	P*	→*				

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1

JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR FCL 2.245(b)(3)

Взаемно признавање/кредитирање на проверките на стручност за продолжување на овластувања за тип

(Види JAR-FCL 2.245(b)(3) и JAR-FCL 2.245(c))

Овој Додаток содржи список на типови на едномоторни клипни хеликоптери и впишувања во дозвола со цел за продолжување на овластувањата за тип согласно JAR-FCL 2.245(b)(3)

Производител	Тип на хеликоптер и Запис во дозвола
Agusta-Bell	
- едномоторни клипни	Bell47
Bell Helicopters	
- едномоторни клипни	Bell47
Brantley	
- едномоторни клипни	BrantleyB2
Breda Nardi	
- едномоторни клипни	HU269
Enstrom	
- едномоторни клипни	ENF28
Hiller	
- едномоторни клипни	UH12
Hughes/Schweitzer	
- едномоторни клипни	HU269
Westland	
- едномоторни клипни	Bell47

[Ам. 1, 01.12.00]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.255**

Содржина на одобрен подготвителен курс за стекнување на прво овластување за тип на повеќемоторни хеликоптери

(Види JAR-FCL 2.255(a))

(Види Додаток 2 на JAR-FCL 2.055, став 24)

1 Одобрениот подготвителен курс мора да ги содржи следните предмети од курсот за теоретска обука за АТР(Н):

020 Општо познавање за воздухоплови:

- конструкција/системи/погонска група
- инструменти/електро-опрема

030 Перформанси и планирање на лет:

- маса и центража
- перформанси

2 На крај на курсот, кандидатот добива потврда за успешно завршен курс.

[Ам. 3, 01.07.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR FCL 2.261(a)****Услови за теоретска настава за испит за вештина/практична оспособеност/проверка на стручноста за овластувања за летање на тип**

(Види JAR-FCL 2.261(a))

(Види AMC FCL 2.261(a))

1 Теоретската настава мора да ја врши овластен инструктор кој има соодветно овластување за летање на тип или кој било друг инструктор кој има соодветно искуство во воздухопловството и знаење за односниот воздухоплов, на пример, инженер-летач, инженер за одржување, службеник за летачка оператива.

2 Теоретската настава мора да ја опфаќа наставната програма дадена во AMC FCL 2.261(a) соодветна за типот на односниот хеликоптер. Во зависност од опремата и инсталираните системи, наставата мора да ја опфати, но не се ограничува на, следната содржина:

(а) Структура и опрема на хеликоптерот, редуктори, ротор и опрема, нормална работа на системите и при дефекти

- Димензии
- Мотори, вклучувајќи и помошен извор на енергија, ротори и редуктори
- Систем за гориво
- Систем за климатизација
- Заштита од мрзнење, бришачи за стакло и средство за одбивање на дожд (заштита од дожд)
- Хидраулични системи
- Стоен трап
- Команди за лет, уреди за стабилност и автопилот
- Систем за напојување со електрична енергија
- Инструменти за навигација, комуникација, радар и навигациска опрема
- Пилотска кабина, патничка кабина и простор за багаж
- Опрема за случаи на опасност

(б) Ограничувања

- Општи ограничувања, согласно прирачникот за летање
- Листа на минимална опрема

(с) Карактеристики, планирање и следење на летот

- Карактеристики
- Планирање на лет

(д) Оптоварување, рамнотежа/центража и опслужување

- Оптоварување и рамнотежа/центража
- Опслужување на земја

(е) Процедури во случај на опасност

(ф) Посебни услови за хеликоптерите со систем на електронски инструменти за лет (EFIS)

(г) Дополнителна опрема

3 За прво издавање на овластувања за летање на тип на хеликоптери, писмениот испит или испитот кој се спроведува на компјутер мора да се состои од најмалку 50 прашања со повеќе понудени одговори, кои се соодветно распределени по главните предмети од наставната програма. Испитот е успешно положен ако е точно одговорено на 75% од прашањата за секој од главните предмети од наставната програма.

4 За проверките на стручност за повеќе-моторни хеликоптери со екипаж од повеќе членови и со еден пилот, теоретскиот дел од знаењето се проверува преку прашања со повеќе понудени одговори или на друг соодветен начин.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам 4, 01.08.06]

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR FCL 2.261(b)****Обука по летање и испит по вештина/практична оспособеност**

(Види JAR-FCL 2.220)

(Исто така види JAR-FCL 2.262)

(Види AMC-FCL 2.261(c))

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ**1 а) Траењето на обуката по летање ќе зависи од:**

- (i) комплексноста на типот на хеликоптерот, карактеристиките на управувањето, нивото на технологијата;
- (ii) категоријата на хеликоптерот (едномоторен клипен или турбомлазен, повеќемоторен турбомлазен и хеликоптер со екипаж од повеќе члена);
- (iii) претходното искуство на кандидатот;
- (iv) расположливост со FSTDs.

b) Тренажери за обука по летање (FSTDs)

Нивото на квалификуваност и комплексност на типот на хеликоптерот ќе го определи траењето на практичната обука, која може да се спроведе на FSTDs, вклучувајќи го и испитот по вештина/практична оспособеност. Пред да излезе на испитот, за време на практичната обука ученикот мора да демонстрира способност по предметите од испитот за вештина/практична оспособеност.

2 Прво издавање

Одобрената обука по летање (без испитот за вештина/ практична оспособеност) мора вкупно да се состои од најмалку:

Типови на хеликоптери	На хеликоптер	На хеликоптер и признавање на FSTD вклучени во обуката
SEP (H)	5 часа	Користење на FS C/D: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 4 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа
SET(H) со MTOM под 3175 kg,	5 часа	Користење на FS C/D: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 4 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа
SET(H) со MTOM до и преку 3175 kg,	8 часа	Користење на FS C/D: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 10 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 4 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 10 часа
SPH MET (H) JAR/FAR 27 и 29	8 часа	Користење на FS C/D: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 10 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 4 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 10 часа
MPH	10 часа	Користење на FS C/D: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 12 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 4 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 12 часа

Имателите на IR(H), кои сакаат да го прошират овластувањето за IR(H) на други типови мора да имаат дополнителни 2 часа на обука по летање на типот на кој се управува само со помош на инструменти согласно IFR правилата, кои часови можат да се остварат на симулатор за летање ниво C/D или на FTD ниво 2/3. Имателите на SE IR(H), кои сакаат да ги прошират правата од овластувањето за IR, за прв пат, на повеќемоторни хеликоптери (ME IR(H)) мора да ги исполнат условите наведени во JAR-FCL 2.240(a)(4)

Дел 1**JAR-FCL 2****3 Дополнителни типови**

Одобрената обука по летање (без испитот за вештина/ практична оспособеност) мора вкупно да се состои од најмалку:

Типови на хеликоптери	На хеликоптер	На хеликоптер и признавање на FSTD вклучени во обуката
Од SEP (H) на SEP (H) во рамките на Додаток 1 на JAR-FCL 2.245(b)(3)	2 часа	Користење на FS C/D: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 3 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 4 часа
Од SEP (H) на SEP (H), кои не се вклучени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.245(b)(3)	5 часа	Користење на FS C/D: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 7 часа
Од SET (H) на SET (H)	2 часа	Користење на FS C/D: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 43 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 5 часа
Обука за разлика на едномоторни	1 час	Не се применува
Од MET (H) на MET (H)	3 часа	Користење на FS C/D: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 64 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 75 часа
Обука за разлика на повеќемоторни	1 час	Не се применува
Од MPH на MPH	5 часа	Користење на FS C/D: најмалку 1 час на хеликоптер и вкупно најмалку 6 часа Користење на FTD 2/3: најмалку 2 часа на хеликоптер и вкупно најмалку 7 часа

Имателите на IR(H) кои сакаат да го прошират овластувањето за IR(H) на други типови мора да имаат дополнителни 2 часа на обука по летање на типот на кој се управува само со помош на инструменти согласно IFR правилата, кои часови можат да се остварат на симулатор за летање ниво C/D или на FTD ниво 2/3. Имателите на SE IR(H) кои сакаат да ги прошират правата од овластувањето за IR, за прв пат, на повеќемоторни хеликоптери (ME IR(H)) мора да ги исполнат условите наведени во JAR-FCL 2.240(a)(4)

ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

4 По завршување на соодветната обука по летање, кандидатот го полага испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за тип, вклучувајќи го, ако е битно, и делот кој се однесува на летање по инструменти согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, или Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 и Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, што е соодветно.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.261 (d)****Курс за соработка на екипаж составен од повеќе членови (Хеликоптер)**

(Види JAR-FCL 2.261(d))

(Види AMC FCL 1.261(d))

1 Целта на курсот е да се постигне вештина за соработка во екипаж составен од повеќе членови (МСС) заради безбедно управување со повеќе-моторни хеликоптери со екипаж од повеќе членови по IFR или VFR правила (ако е применливо).

а. Водачот на воздухопловот ги извршува своите должности за управување и донесување на одлуки без разлика дали е PF или PNF.

б. Задачите на PF и PNF се јасно наведени и распределени на таков начин што PF може целото свое внимание да го насочи на управување и контрола на воздухопловот.

в. Соработката уредно се спроведува на соодветен начин во нормални, вонредни и опасни ситуации со кои се соочува екипажот.

д. За цело време е обезбедено постоење на взамен надзор, информирање и поддршка.

ИНСТРУКТОРИ

2 Инструкторите за обука за МСС мора во детали да се запознаени со човечките фактори и функционирањето на екипаж составен од повеќе членови. (МСС). Тие треба да се запознаени со најновите достигнувања во обуката за човечки фактори и соработка на екипаж составен од повеќе членови.

ТЕОРЕТСКО ЗНАЕЊЕ

3 Наставната програма за теоретско знаење е дадена во AMC FCL 1.261(d).

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

4 Наставната програма за обуката по летање е дадена во AMC FCL 1.261(d).

УВЕРЕНИЕ ЗА ЗАВРШЕН КУРС

5 После завршување на курсот, на кандидатот му се издава уверение за успешно завршен курс.

ВЗАЕМНО ПРИЗНАВАЊЕ/КРЕДИТИРАЊЕ

6 Имателот на уверение за завршена обука за МСС на хеликоптери или со искуство од повеќе од 500 часа налет како пилот на хеликоптери со екипаж од повеќе членови се ослободува од условот да посетуваат наставна програма за теоретско познавање како што е наведено во AMC FCL 1.261(d).

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

**Дел 1
JAR-FCL 1****ПОДДЕЛ G - ДОЗВОЛА ЗА СООБРАЌАЕН ПИЛОТ (Хеликоптер) - ATPL(H)****JAR-FCL 2.265 Минимална старосна возраст**

Кандидат за ATPL(H) мора да има најмалку 21 година.

JAR-FCL 2.270 Здравствена способност

Кандидат за ATPL(H) мора да има важечко лекарско уверение - класа 1. За да може да се користат правата од ATPL(H), мора да се поседува важечко лекарско уверение - класа 1.

JAR-FCL 2.275 Права и услови

(а) *Права.* Во зависност од кои било други услови наведени во JAR-овите, правата на имател на ATPL(H) се следните:

(1) да ги користи сите права на имател на PPL(H) и CPL(H); и

(2) да врши должности на водач на воздухоплов или ко-пилот на хеликоптери кои се ангажирани во воздушниот сообраќај.

(б) *Услови.* Кандидат за ATPL(H) кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL [2.010(a)(4), 2.265, 2.270 []], 2.280 [], 2.285, 2.290 и 2.295 ги исполнува условите за издавање на ATPL(H) со овластување за летање на тип на хеликоптер кој се користел на испитот за вештина/практична оспособеност.

[Ам. 5, 01.12.06]

**JAR-FCL 2.280 Искуство и признавање
/кредитирање**

(а) Кандидат за ATPL(H) мора да има налет, како пилот на хеликоптери, од најмалку 1000 часа (види исто така JAR-FCL 2.050(a)(3)), од кои максимум 100 часа може да се налет остварен на STD, од кои најмногу 25 часа може да бидат на FNTP, вклучувајќи најмалку:

(1) 350 часа на хеликоптери со екипаж од повеќе членови;

(2) (i) 250 часа било како водач на воздухоплов или најмалку 100 часа како пилот на воздухоплов и 150 часа како копилот, кој под надзор на водачот на воздухопловот ги врши должностите и функциите на водач на воздухоплов, под услов дека за надлежниот орган е прифатлива методата за надзор;

или

(ii) 250 часа како копилот на хеликоптери кои летаат согласно JAR-FCL 2.280(a)(1), кој под надзор на водачот на воздухопловот ги врши должностите и функциите на водач на воздухоплов, под услов дека за надлежниот орган е прифатлива методата за надзор, и дека правата од ATPL се ограничуваат само на задачи на хеликоптери со екипаж од повеќе членови;

(3) 200 часа налет на маршрута, од кои најмалку 100 часа мора да се поминат како водач на воздухоплов или како копилот, кој под надзор на водачот на воздухоплов ги врши должностите и функциите на водач на воздухоплов, под услов дека за надлежниот орган е прифатлива методата за надзор,

(4) 30 часа летање по инструменти, од кои не повеќе од 10 часа може да е време на летање поминато на инструменти на земја; и

(5) 100 часа летање ноќе како водач на воздухоплов или како копилот.

(б) На имателите на дозвола за пилот или истоветен документ за други категории на воздухоплови им се признава налетот на тие категории на воздухоплови како што е наведено во JAR-FCL 2.155(a), освен налетот на авиони кој се признава до 50% од условите за вкупниот налет како што е наведено во под-став (а).

(с) Искуството што се бара мора да се стекне пред да се полага испитот за вештина/практична оспособеност согласно JAR-FCL 2.295.

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 1.285 Теоретско познавање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.285)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.005)

(а) *Курс.* Кандидат за ATPL(H) мора да посетува настава по теоретско познавање во овластена организација за обука по летање (FTO). Кандидат кој не посетувал настава по теоретско знаење за време на интегриран курс за обука мора да го помине курсот наведен во Додаток 1 на JAR-FCL 2.285.

(б) *Испитување.* Кандидат за ATPL(H) мора да покаже ниво на знаење соодветно за правата кои се даваат на имател на ATPL(H) и согласно условите наведени во JAR-FCL Поддел J.

[Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1
JAR-FCL 1**JAR-FCL 2.290 Обука по летање**

(Види AMC FCL 2.261(d))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d))

Кандидат за ATPL(H) мора да има CPL(H), овластување за летање на тип на хеликоптери со екипаж од повеќе членови и завршена обука за соработка на екипаж од повеќе пилоти во VFR услови како што се бара согласно JAR-FCL 2.261(d) (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d) и AMC FCL 2.261(d)).

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.05]

JAR-FCL 1.295 Вештина/практична оспособеност

(а) Кандидат за ATPL(H) мора да демонстрира способност, како водач на воздухоплов на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе членови, да ги извршува процедурите и маневрите опишани во Додатоците 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 со степен на стручност соодветен на правата кои ги има имател на ATPL(H).

(б) Испитот за вештина /практична оспособеност за ATPL(H) може во исто време да послужи и како испит за вештина/практична оспособеност за издавање на дозволата и како проверка на стручноста за продолжување на овластувањето за летање на тип на хеликоптер кој се користи на испитот и може да се комбинира со испитот за вештина/практична оспособеност за издавање на овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1
JAR-FCL 1**Додаток 1 на JAR-FCL 2.285****ATPL(H) - Модуларен курс за теоретско познавање**

(Види JAR-FCL 2.285)

(Види Додаток на JAR-FCL 2.470)

1 Целта на овој курс е да се обучат пилотите кои не посетувале настава по теоретско познавање за време на интегриран курс, до пива на теоретско знаење кое е потребно за ATPL(H).

2 Од кандидат кој сака да посетува модуларен курс за теоретска настава за ATPL(H) се бара, под надзор на раководителот на обуката на овластена организација за обука по летање (FTO), да заврши 450 часа (1 час = 60 минути настава) настава по теорија за ATPL, во рок од 18 месеци. Кандидатот мора да е имател на PPL(H) издадена согласно ICAO Анекс 1.

На имателите на CPL(H) може да им се скрати теоретската настава за 200 часа.

3 FTO-та мора да обезбеди дека кандидатот, пред да биде примен на курсот, поседува задоволувачко ниво на знаење по математика и физика заради полесно разбирање на содржината на курсот.

4 Наставата мора да ги опфати сите ставки од односните наставни програми наведени во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470(a). Еден одобрен курс мора да опфаќа настава во училница, а може да се користат и други средства за настава како што се интерактивно видео, презентација на слајдови и касети, читални/боксови за учење, настава со помош на компјутери како и други средства кои надлежниот орган ги одобрил. Одобрени курсеви за обука за учење на далечина (дописни курсеви) може да се понудат како дел од курсот и тоа по дискреционо право на надлежниот орган.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ Н - ОВЛАСТУВАЊА ЗА ИНСТРУКТОР (Хеликоптер)

JAR-FCL 2.300 Овластувања и одобрение за инструктор - Цели

Постојат пет категории на инструктори:

- (а) Овластување за инструктор по летање – хеликоптер (FI(H))
- (б) Овластување за инструктор за овластување за летање на тип – хеликоптер (TRI(H))
- (с) Овластување за инструктор за овластување за летање по инструменти – хеликоптер (IRI(H))
- (д) Овластување за инструктор по летање на симулатор за лет – хеликоптер (SFI(H))
- (е) Овластување за инструктор за обука на тренажер – хеликоптер (STI(H))

Повеќе улоги. Под услов дека инструкторите ги исполнуваат условите за стручност и искуство кои се пропишани во овој Поддел, за секоја поединечна категорија, тие нема да се ограничат само на една категорија на овластување.

[Ам.1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.305 Инструктор - Општо (Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

(а) Лице не смее да врши обука по летање која е потребна за издавање на која било дозвола за пилот продолжување или обновување на дозвола за пилот или овластување, освен ако тоа лице не поседува:

(1) дозвола за пилот со овластување за инструктор; или

(2) посебно овластување издадено од страна на земја членка на ЈАА во случаи:

(i) кога се воведува нов хеликоптер; или

(ii) на хеликоптери кои имаат посебна вредност (олдгајмери) или регистрирани од посебно производство кои се регистрирани, а за кои не постои лице со овластување за инструктор за истите; или

(iii) кога обуката се спроведува вон земја членка на ЈАА од страна на инструктори кои немаат дозвола согласно JAR-FCL (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

(б) Лице не смее да држи обука на симулатор/тренажер освен ако не поседува овластување за FI(H), TRI(H), или одобрение за SFI(H), STI(H).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.310 Овластувања и одобрение за инструктор - Општо

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(а) *Предуслови.* Сите инструктори мора:

(1) да се на возраст од најмалку 18 години;

(2) да ги исполнуваат условите за теоретско познавање за CPL(H) како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470;

(3) да поминат најмалку 10 часа обука по летање со помош на инструменти во FTO или TRTO, од кои не повеќе од пет часа може да бидат поминати на уреди за летање по инструменти на земја на FSTD;

(4) да имаат најмалку 20 часа налет на маршрута на хеликоптер во својство на водач на воздухоплов

(5) освен за одобренијата за SFI и STI, да имаат барем дозвола и важечко овластување за тип и/или летање по инструменти, за што се спроведува обука;

(6) освен за одобренија за SFI и STI, да имаат најмалку 15 часа летање како пилот на тип на хеликоптер на кој треба да се врши обуката, од кои не повеќе од 7 часа може да бидат на FSTD.

(7) освен за одобренија за SFI и STI, да имаат право да управуваат со хеликоптер како водач на воздухоплов за време на таа обука; и

да ги исполнуваат посебните предуслови за секоја категорија за инструктор.

Условот кој се однесува на искуство од 15 часа налет, пропишан во став (6) погоре, се смета дека е исполнет доколку испитот за вештина/практична оспособеност согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E е изведен на тој тип.

(б) Кредит/признавање за стекнување на дополнителни овластувања и за продолжување. На кандидатите за дополнителни овластувања за инструктор може да им се признае вештината за подучување и учење која ја демонстрирале при стекнувањето на овластувањето кое го имаат. Налетот остварен во улога на овластен испитувач за време на испитите за вештина/стручна оспособеност /проверките на стручноста може да се признае за условите за продолжување на овластувањата за инструктор кои тие ги имаат.

(с) Искуство. Правата од овластувањето за инструктор не смеат да се користат, освен ако инструкторот во претходните 12 месеци не остварил

Дел 1 JAR-FCL 2

налет од најмалку 15 часа вршејќи обука во лет, обука за овластување за тип, обука на FSTD или обука за овластување за летање по инструменти. Налетот оставрен од местото на пилотското седиште, во функција на овластен испитувач, за време на испитите за вештина/стручна оспособеност /проверките на стручноста може да се признае за овој услов за овластувањата на инструктор кои го има.

Ако застарат условите за искуство, а под услов дека е важечко овластувањето на инструкторот, мора да се спроведе испитот за вештина/практична оспособеност согласно Додаток 1 и 2 од JAR-FCL 2.320E.

[Ам.4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.315 Овластувања и одобренија за инструктори - Период на важност (Види JAR-FCL 2.305(a)(2))

(а) Сите овластувања и одобренија за инструктор се со рок на важност од 3 години, додавајќи ги на тоа и преостанатите денови до истекот на месецот во кој се издадени. Ако се издадени во последните 12 календарски месеци на важноста на претходната проверка на инструкторот, периодот на важност се продолжува од датумот на издавање па до 3 години од датумот на истекот на таа претходна проверка на инструкторот. Инструктор кој го продолжува своето овластување за инструктор во исто време со одобрението за испитувач, овластувањето за инструктор може да има ист период на важење како и оној на одобрението за испитувач.

(б) Периодот на важноста на посебно одобрение (види JAR-FCL 2.305(a)(2)) не смее да е подолг од 3 години.

(с) Кандидат кој нема да ги положи сите делови од проверката за стручност пред истекот на датумот на овластувањето за инструктор не смее да ги користи правата од тоа овластување се додека успешно не ја положи проверката за стручност.

[Ам.1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам.3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.320A FI(H) – Предуслови

(Види JAR-FCL 2.310)

(Види JAR-FCL 2.320C(g))

(Види Додаток 3 на JAR-FCL 2.240)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

Пред да му се дозволи да започне да посетува одобрен курс за обука за овластување за FI(H), кандидатот мора:

(а) да има најмалку 250 часа налет на хеликоптер, од кои:

(1) најмалку 100 часа налет мора да се во улога на водач на воздухоплов, ако има ATPL(H) или CPL(H), или

(2) најмалку 200 часа налет во улога на водач на воздухоплов на хеликоптери, ако има PPL(H).

(б) да ги исполни предусловите наведени погоре во JAR-FCL 2.310; и

(с) да го положи посебниот приемен испитен лет со инструктор по летање FI(H) квалификуван согласно JAR-FCL 2.320(g), врз основа на проверка за стручноста како што е наведено во Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, во рок од 6 месеци пред почетокот на курсот. Со испитниот лет ќе се оцени дали кандидатот е способен да го посетува курсот.

[Ам.4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.320B FI(H) – Ограничување на права

(Види JAR-FCL 2.320C(d))

(а) *Период на ограничување.* Се додека имателот на овластување за FI(H) не оствари барем 100 часа обука по летање на хеликоптери и, покрај ова, не надгледал најмалку 25 соло летови на ученици, правата од овластувањето ќе бидат ограничени. Ограничувањата во овластувањето ќе се укинат по исполнување на горе наведените услови и по препорака на FI(H)-от кој го надгледува.

(б) *Ограничувања.* Правата [] [се] ограничуваат на спроведување на обука под надзор/контрола на FI(H), кој е овластен за оваа цел:

(1) да врши обука по летање за издавање на PPL(H) – или за оние делови од интегрирани курсеви до ниво за PPL(H) – и обука за стекнување на овластувања за летање на тип на едно-моторни хеликоптери со еден пилот, со исклучок на одобрението за првите соло летови дено или ноќе и првите соло навигациски летови во дневни или ноќни услови; и

Дел 1**JAR-FCL 2**

(2) да го обучува кандидатот за летање во ноќни услови, под услов дека има квалификации за летање во ноќни услови, а способноста за обучување во ноќни услови е демонстрирана пред FI(A) овластен да врши обука за FI(H) согласно JAR-FCL 2.330C(d) и дека е исполнет важечкиот услов за летање во ноќни услови наведен во JAR-FCL 2.026.

[Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.320C FI(H) – Права и услови

(Види JAR-FCL 2.026)

(Види JAR-FCL 2.310(a)(5))

(Види JAR-FCL 2.320B)

(Види JAR-FCL 2.330B(b))

(Види JAR-FCL 2.330C)

(Види JAR-FCL 2.330E(b))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 1.320C и 2.320E)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E)

Правата на имател на овластување за FI(H) (за ограничувања види JAR-FCL 2.320B) се однесуваат на спроведување на обука по летање за издавање, продолжување или обновување на:

(a) APPL(H).

(b) CPL(H), под услов дека FI(H)-от има налет од најмалку 500 часа како пилот на хеликоптери, вклучувајќи најмалку 200 часа поминати на обука по летање и има барем CPL(H).

(c) Овластувања за тип на едномоторни хеликоптери со еден пилот.

(d) Квалификација за летање во ноќни услови со хеликоптер, под услов да има квалификации за летање во ноќни услови, а способноста за обучување во ноќни услови е демонстрирана пред FI(H) овластен да врши обука за FI(H) ноќе и дека е исполнет важечкиот услов за летање во ноќни услови наведен во JAR-FCL 2.026.

(e) Овластување за летање по инструменти (исто така види JAR-FCL 2.310(a)(5), под услов дека FI(H) има:

(1) најмалку 200 часа налет на летање по инструменти на хеликоптер, од кои до 50 часа може да биде налет остварен на летање по инструменти на земја на симулатор за летање, на FTD или на FNPT II; и

(2) да завршил како студент одобрен курс за теоретско познавање и да има најмалку 5 часа обука на летање на хеликоптер или на FSTD (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.340B и AMC FCL 2.340B) и го положил соодветниот испит за вештина/практична оспособеност како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E;

(f) Овластување за летање на тип на повеќе-моторни хеликоптери со еден пилот, под услов дека FI(H) ги

исполнува условите за TRI наведени во JAR-FCL 2.330(b) и (d) и JAR-FCL 2.330E(b);

(g) овластување за FI(H) и/или IR(H), под услов дека FI(H):

(1) извршил најмалку 500 часа обука по летање на хеликоптери; и

(2) демонстрирал пред FIE(H) способност да обучува FI(H) или IRI(H) за време на испитот за вештина/практична оспособеност спроведен согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E; и

(3) е овластен од страна на надлежниот орган за таа цел.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.320D FI(H) - Курс

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.320D)

(Види AMC FCL 1.340)

(a) Кандидат за овластување за FI(H) мора да заврши одобрен курс за настава по теоретско познавање и обука по летање во овластена FTO (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.320D и AMC FCL 2.320D).

(b) Целта на курсот е да се обучи кандидатот да врши обука на едно-моторни хеликоптери со еден пилот до ниво за PPL(A). Обуката по летање мора да содржи најмалку 30 часа обука по летање, од кои 25 часа мора да се обука со инструктор. Преостанатите пет часа може да се заедничко летање (т.е. двајца кандидати летаат заедно заради вежбање на летањето). Од 25-те часа, пет часа може да бидат остварени на FSTD одобрен за таа цел од страна на надлежниот орган. Испитот по вештина/практична оспособеност е вклучен во предвиденото време на обуката.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.320E FI(H) – Вештина/практична оспособеност

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

Кандидат за овластување за FI(H) мора да покаже пред FIE(H), кој за оваа цел е назначен од страна на надлежниот орган, способност да обучи ученик-пилот до ниво на знаење потребно за издавање на PPL(H), вклучувајќи ја и теоретската обука за подготовка пред лет и за анализа после лет, согласно условите наведени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 1.330 и 2.320E.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.320F FI(H) - Издавање на овластување

(Види JAR-FCL 2.310)

Дел 1
JAR-FCL 2

(Види JAR-FCL 2.320A до 2.320E)
(Види JAR-FCL 2.320G)
(Види JAR-FCL 2.330(b) и (d))
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

(а) Кандидат за овластување за FI(H):
(1) кој ги исполнил условите наведени во JAR-FCL 2.310, 2.320A до 2.320E, или

(2) кому му е издадено посебно овластување/авторизација согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.305, кој ги исполнува условите од JAR-FCL 2.320G и има JAR-FCL дозвола

ги исполнува условите за издавање на овластување за FI(H), што е предмет на првичните ограничувања наведени во JAR-FCL 2.320B.

(б) Пред да се прошират правата на други типови на хеликоптери, имателот мора:

(1) да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.310; или

(2) да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.330B(b) и (d), доколку дополнителниот тип е повеќемоторен хеликоптер со еден пилот.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.320G FI(H) – Продолжување и обновување

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)
(Види AMC FCL 2.320G (a)(2))
(Види IEM FCL 2.320G)

(а) За продолжување на овластување за FI(H), имателот мора да исполни два од следните три услови:

(1) да изврши најмалку 50 часа обука по летање на хеликоптери и тоа во својство на FI(H), TRI(H), IRI(H), или како испитувач за време на важноста на овластувањето, од кои најмалку 15 часа мора да се во текот на 12 месеци пред датумот на истекување на овластувањето за FI;

(2) да посети семинар за обновување на знаење (види AMC FCL 2.320G (a)(2)), кој е одобрен од страна на надлежниот орган, во рок на периодот на важноста на овластувањето за FI;

(3) да го положи, како проверка на стручноста, испитот за вештина/практична оспособеност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E во рок од 12 месеци пред датумот на истекување на

овластувањето за FI.

(б) За првото и речиси за секое друго продолжување на овластување, FI(H) мора да ја помине проверката на стручноста како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E како еден од двата услови кои треба да се исполни заради придржување кон JAR-FCL 2.320G(a).

(с) Ако поминала важноста на овластувањето, кандидатот мора да ги исполни условите како е наведено погоре во (а)(3), во рок од 12 месеци пред обновувањето.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.330A Овластување на инструктор за овластување за летање на тип на хеликоптери TRI(H) - Права

(Види JAR-FCL 2.261(d))
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d))
(Види AMC FCL 2.261(d))

Правата на имателот на овластување за TRI(H) се да ги обучува имателите на дозволи за издавање, продолжување или обновување на овластување за тип, вклучувајќи, каде е применливо, проширување на правата од IRI(H), и како TRI(MPH), на соодветен начин да спроведува обука за соработка на екипаж составен од повеќе члена (види JAR-FCL 2.261(d), Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d) и AMC FCL 2.261(d)):

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.330B TRI(H) – Предуслови и услови (Види JAR-FCL 2.310)

Пред да му се дозволи да започне да посетува одобрен курс за обука за овластување за TRI(H), кандидатот мора:

(а) за овластување за TRI(H) на едномоторни хеликоптери со еден пилот, да има налет од 250 часа како пилот на хеликоптер;

(б) за овластување за TRI(H) на едномоторни [] [повеќе]-моторни хеликоптери со еден пилот, да има налет од 500 часа како пилот на хеликоптер, од кои 100 часа како водач на повеќемоторни хеликоптери со еден пилот;

(с) за овластување за TRI(H) за повеќемоторни хеликоптери, да има налет од 1000 часа како пилот на хеликоптери, од кои најмалку 350 часа како пилот на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти; и

(д) да ги исполни предусловите наведени погоре во JAR-FCL 2.310.

Дел 1
JAR-FCL 2

[Ам.4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.330C TRI(H) - Курс
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

Кандидат за овластување за TRI(H) мора да заврши одобрен курс за настава по теоретско познавање и обука по летање на хеликоптер или на тренажер во овластена FTO или TRTO (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.330D TRI(H) – Проценка на стручноста
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E)

Кандидат за прво добивање на овластување за TRI(H), мора да покаже пред TRI(H) кој за оваа цел е овластен од страна на надлежниот орган, способност да обучи пилот до потребното ниво за издавање на овластување за тип, вклучувајќи ја и обуката за теоретско познавање за подготовка пред лет и анализа после лет согласно условите наведени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320 (делови кои се применливи).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.330E TRI(H) - Издавање на овластување

(Види JAR-FCL 2.250)
(Види JAR-FCL 2.305)
(Види JAR-FCL 2.310)
(Види JAR-FCL 2.330A до 2.330D))
(Види JAR-FCL 2.330F)
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)
(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

(а) Кандидат за овластување за TRI(H):
(1) кој ги исполнил условите наведени во JAR-FCL 2.305, 2.310 и 2.330A до 2.330D; или

(2) кому му е издадено посебно овластување/авторизација согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.305, а кој ги исполнува условите од JAR-FCL 2.320F и има JAR-FCL дозвола

ги исполнува условите за издавање на овластување за TRI(H). Имателите на тековно овластување за FI(H) ги исполнуваат условите за соодветно овластување за TRI(H) за хеликоптер со еден пилот.

(б) Пред да се прошират правата на други типови на хеликоптери, имателот мора да спроведе доволно обука за летање за TRI, на соодветен тип на хеликоптер или на FSTD со цел да покаже пред TRI(H), кој за оваа цел е овластен од страна на

надлежниот орган, способност да обучи пилот до потребното ниво за издавање на овластување за тип, вклучувајќи ја и обуката за теоретско познавање за подготовка пред лет и анализа после лет согласно условите наведени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E (делови кои се применливи).

(с) Пред да се прошират правата од хеликоптер со еден пилот на ист тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, имателот мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.250 и да има најмалку 100 часа налет на таков тип на хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти. Кандидат за прво овластување за TRI(H) за повеќемоторни хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти мора да ги исполни условите за искуство наведени во JAR FCL 2.330B(с), освен оној за 300 часа налет на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, кој може да се смета дека е исполнет ако има налет од 100 часа на ист тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.330F TRI(H) – Продолжување и обновување

(Види JAR-FCL 2.330D)
(Види AMC FCL 2.320G(a)(2))

(а) За продолжување на важноста на овластувањето за TRI(H), имателот мора да има важечко овластување за FI(H) за потребниот тип, или да исполни два од следните три услови:

(1) да изврши најмалку 50 часа обука по летање на хеликоптери или на FSTD-и и тоа во својство на FI, TRI, SFI, STI или IRI, или како испитувач за време на важноста на овластувањето, од кои најмалку 15 часа мора да се во текот на 12 месеци пред датумот на истекување на овластувањето за TRI;

(2) да посети семинар за обновување на знаење (види AMC FCL 2.320G(a)(2)), кој е одобрен од страна на надлежниот орган, во рокот на важноста на овластувањето за FI;

(3) да ги положи, како проверка на стручноста, односните делови за проценка како што е наведено во JAR-FCL 2.330D, и тоа пред TRI(H) определен за таа цел од страна на надлежниот орган.

(б) За првото и речиси за секое друго продолжување на овластување, TRI(H) мора да ја помине проценката пропишана во JAR-FCL 2.330D.

(с) Проценката за тип согласно JAR-FCL 2.330D важи за продолжување на овластување за TRI за други типови за кои се има овластување за TRI. Ако се продолжува овластување за TRI(H) врз основа на важечко овластување за FI(H), периодот на важноста на овластувањето за TRI(H) ќе биде до датумот на истекот на овластувањето за FI(H).

Дел 1
JAR-FCL 2

(d) Ако поминала важноста на овластувањето, кандидатот мора да ги исполни условите наведени погоре во (a)(2) и (a)(3), или во последните 12 месеци пред обновувањето да има важечко овластување за FI(H) за тип. Ако се продолжува овластување за TRI(H) врз основа на важечко овластување за FI(H), периодот на важноста на овластувањето за TRI(H) ќе биде до датумот на истекот на овластувањето за FI(H).
[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

JAR-FCL 2.340A Овластување за инструктор за овластување за летање по инструменти (хеликоптер) (IRI(H) - Права

Правата на имателот на овластување за IRI(H) се ограничени на спроведување на обука по летање на иматели на дозволи за издавање, продолжување или обновување на овластување за летање по инструменти IR(H).

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.340B IRI(H) – Предуслови и услови
(Види JAR-FCL 2.310)

Пред да му се дозволи да започне да посетува одобрен курс за обука за овластување за IRI(H), кандидатот мора:

- (a) да има важечко овластување за IRI(H) на одреден тип;
- (b) да има важечко овластување за TRI(H) на одреден тип;
- (c) да има најмалку 500 часа налет во IFR услови, од кои најмалку 250 часа мора да се летање на хеликоптер и тоа по инструменти;
- (d) да ги исполни предусловите наведени погоре во JAR-FCL 2.310.

[Ам.4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.340C IRI(H) - Курс
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.340C)
(Види AMC FCL 2.340C)

Кандидат за прво издавање на овластување за IRI(H), мора успешно да заврши одобрен курс за IRI(H) во овластена FTO (види Додаток 1 на JAR-FCL

2.340C и AMC FCL 2.340C), кој опфаќа и настава по теоретско знаење и најмалку 10 часа обука по летање на хеликоптер или на FSTD.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.340D IRI(H) – Испит за вештина/практична оспособеност

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.330E)

Кандидатот мора да го положи испитот за вештина/практична оспособеност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.330E (деловите кои се применливи) пред FIE(H) кој за оваа цел е овластен од страна на надлежниот орган.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.340E IRI(H) - Издавање на овластување

(Види JAR-FCL 2.340A до 2.340D)

(Види JAR-FCL 2.340F)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

Кандидат за овластување за IRI(H):

(a) кој ги исполнил условите наведени во JAR-FCL 2.340A до 2.340D; или

(b) кому му е издадено посебно овластување/авторизација согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.305, и ги исполнува условите од JAR-FCL 2.340F и има JAR-FCL дозвола, ги исполнува условите за издавање на овластување за IRI(H).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.340F IRI(H) – Продолжување и обновување

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

(Види AMC FCL 2.320(a)(2))

(a) За продолжување на важноста на овластувањето за IRI(H), имателот мора да исполни два од следните три услови:

(1) да изврши најмалку 50 часа обука по летање на инструменти на хеликоптери или на FSTD-и и тоа во својство на FI, TRI, SFI, STI или IRI, или како испитувач за време на важноста на овластувањето, од кои најмалку 15 часа на обучување за летање по инструменти мора да се во текот на 12 месеци пред датумот на истекување на овластувањето за IRI(H);

(2) да посети семинар за обновување на знаење за инструктор (види AMC FCL 2.320G(a)(2)), кој е одобрен од страна на надлежниот орган, во рок на периодот на важноста на овластувањето за IRI(H);

(3) да го положи, како проверка на стручноста,

Дел 1**JAR-FCL 2**

испитот по вештина/практична оспособеност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E, во текот на 12 месеци пред датумот на истекување на овластувањето за IRI(H).

(b) За првото и речиси за секое друго продолжување на овластување, IRI(H) мора да ја помине проверката на стручноста како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E, како еден од двата услови кои треба да се исполнат за да се задоволи наведеното во JAR-FCL 2.340F(a).

(c) [] Ако поминала важноста на овластувањето, кандидатот мора да ги исполни условите наведени погоре во (a)(2) и (a)(3), во рок од 12 месеци пред обновувањето на овластувањето.

(d) Проверка на стручноста за IRI(H) согласно Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E за тип важи за продолжување на овластувањето за IRI(H) за други типови за кои се има овластување за IRI(H).

[Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.350A Овластување/авторизација за инструктор по летање на уреди за симулиран лет (хеликоптер) SFI(H) – Права

(Види JAR-FCL 2.261(d))

Правата на имателот на овластување/авторизација за SFI(H) се да врши обука по летање на уреди за симулирање на лет, а за овластувања за тип, како и обука потребна за соработка на екипаж од повеќе члена (види JAR-FCL 2.261(d))

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.350B Овластување/авторизација за инструктор по летање на уреди за симулиран лет (хеликоптер) SFI(H) – Предуслови и услови

(Види JAR-FCL 2.310)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

Кандидат за овластување за SFI(H) мора:

(a) да има или имал дозвола за професионален пилот издадена од страна на земја членка на ЈАА или професионална дозвола за пилот, која не е издадена согласно JAR-FCL, но е прифатлива за надлежниот орган;

(b) да има налет од најмалку 1000 часа како пилот на хеликоптери, од кои најмалку 350 часа како пилот на хеликоптери со екипаж од повеќе членови;

(c) да заврши одобрен курс за TRI(H) (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C);

01.02.07

(d) успешно да ја помине, во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата, проверката за стручност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 на симулатор за летање за соодветниот тип на хеликоптер;

(e) во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата да оствари најмалку 1 час на летање како набљудувач во пилотска кабина на соодветен тип на хеликоптер или на сличен тип одобрен од страна на надлежниот орган, и

(f) да ги исполни предусловите наведени во JAR-FCL [] 2.350F(a).

[Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

JAR-FCL 2.350C SFI(H) - Курс
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

Кандидат за стекнување на овластување/авторизација за SFI(H):

(a) мора да заврши обука на симулатор за лет на соодветен курс за овластување за летање на тип во овластена FTO или TRTO согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C; и

(b) мора на комплетен курс за овластување за летање на тип да изврши најмалку една сесија на симулатор за летање од најмалку 3 часа, кои се однесуваат на должностите на SFI(H), на соодветен тип на хеликоптер и тоа под надзор и на задоволство на TRI(H), кој за оваа цел е определен од страна на надлежниот орган.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.350D SFI(H) – Проценка на стручноста

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E)

Кандидатот за прво издавање на овластување/авторизација за SFI(H) мора пред TRI(H), за таа цел определен од страна на надлежниот орган, да покаже способност да обучи пилот до ниво потребно за издавање на овластување за летање на тип, вклучувајќи и теоретска обука за подготовка и на лет и анализа после лет согласно условите наведени во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320C и 2.320E (деловите кои се применливи).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.350E SFI(H) - Издавање на овластување/авторизација

(Види JAR-FCL 2.340F)

(Види JAR-FCL 2.350B до 2.350E)

1-H-7

Амандман 6

Дел 1
JAR-FCL 2

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295)
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

(а) Кандидат за прво издавање на овластување/авторизација за SFI(H):

(1) кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.350B до 2.350E; или

(2) кому му е издадено посебно овластување/авторизација согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.305, и ги исполнува условите од JAR-FCL 2.340F и има JAR-FCL дозвола,

ги исполнува условите за издавање на овластување/авторизација за SFI(H).

(б) Ако треба да се прошират правата на други типови на хеликоптер, имателот мора:

(1) да заврши одобрен курс за TRI(H) (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C).

(2) во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата да оствари најмалку 1 час на летање како набљудувач во пилотска кабина на соодветен тип или на тип на симулатор одобрен од страна на надлежниот орган;

(3) успешно да ја помине, во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата, проверката за стручност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295, на симулатор за летање на соодветниот тип на хеликоптер

(4) на комплетен курс за овластување за летање на тип да изврши најмалку една сесија на симулатор за летање од најмалку 3 часа, која се однесува на должностите на SFI(H), на соодветен тип на хеликоптер и тоа под надзор и на задоволство на TRI(H), кој за оваа цел е определен од страна на надлежниот орган.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.350F SFI(H) – Продолжување и обновување

(Види JAR-FCL 2.350D)
(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)
(Види AMC FCL 2.320(a)(2))

(а) За продолжување на важноста на овластувањето за SFI(H), имателот мора да исполни два од следните три услови:

(1) да изврши најмалку 50 часа обука по летање на FSTD-и и тоа во својство на SFI, STI или како SFE(H) за време на важноста на овластувањето, од кои најмалку 15 часа од обуката по летање мора да се во текот на 12 месеци пред датумот на истекување на

овластувањето за SFI(H);

(2) да посети семинар за обновување на знаење за инструктор (види AMC FCL 2.320G(a)(2)), кој е одобрен од страна на надлежниот орган, во рок на периодот на важноста на овластувањето за SFI(H);

(3) да го положи, како проверка на стручноста, испитот по вештина/практична оспособеност како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E (деловите земени како применливи), во период од 12 месеци пред датумот на истекување на овластувањето за SFI(H).

(б) За првото и речиси за секое друго продолжување на овластување, SFI(H) мора да ја помине проценката како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320D, како еден од двата услови кои треба да се исполнат за да се задоволи наведеното во JAR-FCL 2.340F(a).

(с) Ако поминала важноста на овластувањето, имателот мора да ги исполни условите наведени погоре во (а)(2) и (а)(3), во рок од 12 месеци пред обновувањето на овластувањето.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360A Овластување/авторизација за инструктор по летање на тренажер (хеликоптер) STI(H) – Права

(Види JAR-FCL 2.350F(a)(3))

Правата на имателот на овластување/авторизација за STI(H) се да врши обука по летање на тренажер за хеликоптери со еден пилот, и тоа за:

(а) прво издавање на дозвола или квалификација за летање во ноктни услови, под услов дека имателот има или имал овластување за FI(H);

(б) прво издавање, продолжување или обновување на овластување за летање по инструменти, под услов дека имателот има или имал овластување за IRI(H);

(с) прво издавање, продолжување или обновување на овластување за летање на тип, под услов дека имателот има или имал овластување за TRI(H) или ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.350F(a)(3).

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360B Овластување/авторизација за инструктор по летање на тренажер (хеликоптер) STI(H) – Услови

(Види JAR-FCL 2.310)
(Види Додаток 3 на JAR-FCL 2.240)

Дел 1
JAR-FCL 2

Кандидат за овластување/авторизација за STI(H) мора:

(а) да има или во претходните 3 години да имал дозвола за професионален пилот која содржи квалификација за инструктор или специфично овластување/авторизација соодветно за курсевите на кои се планира да се врши обука или дозвола која не е издадена согласно JAR-FCL, но е прифатлива за надлежниот орган;

(б) да има завршено на FSTD обука по летање од најмалку 3 часа, во однос на правата на STI(H);

(в) да ја помине, во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата, проверката за стручност согласно Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, и тоа на FSTD за тип на хеликоптер соодветен за планираната обука;

(г) во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата, да остварил најмалку 1 час на летање како набљудувач во пилотска кабина на соодветен тип или на сличен тип одобрен од страна на надлежниот орган, и

(е) да ги исполни предусловите наведени во JAR-FCL 2.310.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360C STI(H) - Курс
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

Кандидат за стекнување на овластување/авторизација за STI(H):

(а) мора да заврши обука на симулатор за лет на соодветен курс во овластена FTO или TRTO согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C; и

(б) мора на комплетен курс да изврши најмалку една сесија на симулатор за летање од најмалку 3 часа, кои се однесуваат на должностите на STI(H), на соодветен тип на хеликоптер.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360D STI(H) – Проценка на стручноста
(Види JAR-FCL 2.360A)

Кандидатот за прво издавање на овластување/авторизација за STI(H), мора пред FIE(H) да покаже способност за обучување согласно правата наведени во JAR-FCL 2.360A.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360E STI(H) - Издавање на овластување/авторизација

(Види JAR-FCL 2.360A до 2.360D)

(Види JAR-FCL 2.360F)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.305)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C)

(а) Кандидат за прво издавање на овластување/авторизација за STI(H):

(1) кој ги исполнува условите наведени во JAR-FCL 2.360A до 2.360D; или

(2) кому му е издадено посебно овластување/авторизација согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.305, и ги исполнува условите од JAR-FCL 2.360F и има JAR-FCL дозвола,

ги исполнува условите за издавање на овластување/авторизација за STI(H).

(б) Ако треба да се прошират правата на други типови на FSTD-и за хеликоптери, имателот мора: За прво издавање на овластување/авторизација за STI(H):

(1) да заврши одобрен курс за STI(H) на соодветен тип (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C).

(2) да ја помине, во рок од 12 месеци, пред поднесување на молбата, проверката за стручност како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 на симулатор за летање на соодветниот тип на хеликоптер;

(3) на комплетен курс за овластување за летање на тип да изврши најмалку една сесија на FSTD од најмалку 3 часа, која се однесува на должностите на STI(H), на соодветен тип на хеликоптер и тоа под надзор и на задоволство на FIE(H).

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.360F STI(H) – Продолжување и обновување

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.240)

За продолжување на важноста на овластувањето/авторизацијата за STI(H) во рок од последните 12 месеци на периодот на важност на овластувањето/авторизацијата, кандидатот мора:

(а) да изврши најмалку 3 часа обука на FSTD како дел од комплетен курс за CPL, IR или за овластување за тип, и

(б) да ги положи соодветните делови од проверката на стручноста наведени во Додаток 3 на JAR-FCL 2.240, за соодветниот тип на хеликоптер, и тоа на FSTD на кој обуката вообичаено се спроведува.

Дел 1**JAR-FCL 2**

Ако поминала важноста на овластувањето/авторизацијата, кандидатот мора

(с) да помине на FSTD најмалку 3 часа обука за обновување на знаење;

(d) на комплетен курс за CPL, IR или за овластување за летање на тип да спроведе најмалку 3 часа обука под надзор и позитивна оценка на испитувач, кој за оваа цел е определен од страна на надлежниот орган;

(е) да ги положи важечките делови од проверката за стручност, наведени во Додаток 3 на JAR-FCL 2.240 за соодветниот тип на хеликоптер, и тоа на FSTD на кој обуката вообичаено се спроведува.

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.375 Намерно оставено празно

JAR-FCL 2.380 Намерно оставено празно

JAR-FCL 2.385 Намерно оставено празно

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.305

Услови за посебно овластување/авторизација за инструктори, кои немаат JAR-FCL дозвола, за да обучуваат во FTO или TRTO надвор од земји членки на JAA
(Види JAR-FCL 2.305(a)(2)(iii))

- 1 (a) Инструктори кои сакаат да вршат обука за JAR-FCL дозвола која опфаќа и обука за овластувања за летање по инструменти мора:
 - (i) да имаат најмалку CPL и овластувања издадени согласно ICAO Анекс I што се бара од страна на односната земја која не е членка на JAA, за обуката која треба да се спроведе во воздухоплов регистриран во таа земја;
 - (ii) да имаат најмалку 500 часа налет како пилоти на хеликоптери, од кои најмалку 200 часа мора да се поминати како инструктор по летање, вклучувајќи го и искуството кое се однесува на обуката по летање која треба да се спроведе, и да ги исполнуваат условите за искуство наведени во JAR-FCL 2.3[][20C](a), (b), (c), (d) и/или (e);
 - (iii) да имаат завршено согласно JAR-FCL соодветен одобрен курс(еви) за теоретска настава и обука по летање. Курсот може да се модифицира со одобрение од надлежниот орган, земајќи ја предвид претходната обука и искуство на кандидатот, но мора да се состои најмалку од 30 часа обука на земја и 15 часа обука по летање со инструктор спроведена од страна на инструктор по летање кој има JAR-FCL дозвола и овластување согласно JAR-FCL 2.3[][20](C)[];
 - (iv) да го положиле испитот по вештина/практична оспособеност наведен во JAR-FCL 2.320E;
 - (v) периодот на важност на овластувањето/авторизацијата го одредува надлежниот орган, но не смее да е подолг од 3 години;
 - (vi) продолжувањето или обновувањето на кое било овластување/авторизација издадено согласно горните ставови (i) – (iv) мора да се во согласност со JAR-FCL 2.320G.
- (b) Овластувањето/авторизацијата ќе биде ограничено на следното:
 - (i) не може да се спроведува обука за издавање на какво било овластување за инструктор;
 - (ii) не може да се спроведува обука во земја членка на JAA;
 - (iii) се спроведува обука само на ученици кои имаат доволно познавање на јазикот на кој се врши обуката;
 - (iv) само на оние делови од интегриран курс за ATP на кои инструкторот може да го покаже искуството кое се однесува на планираната обука согласно став 1 (a)(ii);
 - (v) не може да се спроведува обука за MCC како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d) и AMC FCL 2.261(d);
- 2 (a) Инструкторите кои сакаат да вршат обука за JAR-FCL овластување за летање на тип мора:
 - (i) да имаат најмалку дозвола и овластувања издадени согласно ICAO Анекс I кои се бараат од страна на земја која не е членка на JAA, а за обуката која треба да се спроведе на воздухоплов регистриран во таа земја;
 - (ii) да ги исполнуваат условите за искуство наведени во JAR-FCL 2.330B(a) и (d) за да може да работат како TRI(H) или оние од JAR-FCL 2.350B(a)(3) и (7) за да може да работат како SFI(H);
 - (iii) како инструктор за овластување за летање на тип (TRI(H) или слично да остварил најмалку 100 часа летање или на симулатор;
 - (iv) периодот на важноста на овластувањето/авторизацијата го одредува надлежниот орган, но не смее да е подолг од 3 години;
 - (v) да ги исполнуваат условите за продолжување наведени во JAR-FCL 2.330F во својство

Дел 1
JAR-FCL 2

- на TRI(H) или оние наведени во JAR-FCL 2.350F во својство на SFI(H);
- (b) Овластувањето/авторизацијата ќе биде ограничено на следното:
- (i) не може да врши обука за издавање на какво било овластување за инструктор;
 - (ii) не може да врши обука во земја членка на ЈАА;
 - (iii) обучува само ученици кои имаат доволно познавање на јазикот на кој се спроведува обуката;
 - (iv) не може да врши обука за МСС како што е наведено во Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(d) и AMC FCL 2.261(d);

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.320D

Курс за овластување за инструктор по летање (хеликоптер) (FI(H))

(Види JAR-FCL 2.320D)

(Види AMC FCL 2.320D)

ЦЕЛ НА КУРСОТ

1. Целта на курсот за FI(H) е да се обучат имателите на дозволи за хеликоптер до ниво на стручност потребна за издавање на овластување за инструктор по летање FI(H) и, за таа цел потребно е:

- да се освежи и осовремени техничкото знаење на ученикот-инструктор;
- да се обучи ученикот-инструктор да спроведува обука на земја и вежби во лет;
- да се обезбеди дека летањето на студент-инструктор е на задоволително високо ниво;
- да се подучи ученикот-инструктор на основите на обуката и да ги применува истите на ниво за PPL.

2. Со исклучок на предметите „предавање и учење“, деталите за сите предмети кои се содржат во наставната програма „Обука на земја и по летање“ се комплементарни со наставната програма за курс за PPL(H) и кандидатот би требало да е запознат со истите.

3. На курс за FI(H) мора посебно да се нагласи улогата на поединецот што се однесува на важноста на човечките фактори во интеракцијата човек-машина, како и важноста на теоретското знаење. Посебно внимание треба да се обрне на зрелоста на кандидатот и способноста за проценка, вклучувајќи го и разбирањето на возрасните, нивното однесување и различните нивоа на образование.

4. За време на курсот, кандидатите мора да бидат свесни за своите сопствени ставови за важноста на безбедноста на летањето. Подобрување на свесноста за безбедноста претставува основна цел за време на целиот курс. Од голема важност на курсот за обука е целта кандидатите да се стекнат со знаење, вештини и ставови кои се битни за извршување на задачите на инструктор по летање.

5. По успешно завршениот курс и завршните испити, на кандидатот може да му се издае овластување за FI(H).

ПРЕДАВАЊЕ И УЧЕЊЕ

6. Наставната програма е наведена во AMC FCL 2.320D, дел 1. Еден одобрен курс за теоретско знаење за FI(H) мора да се состои од најмалку 125 часа, вклучувајќи ги и тестовите за напредување. На пилотите кои имаат или имале овластување за FI(H) им се признаваат 75 часа од вкупните 125 часа од делот 1 „Предавање и учење“ од курсот за FI(H).

ОБУКА ПО ЛЕТАЊЕ

7. Наставната програма за обуката по летање е наведена во AMC FCL 2.320D, дел 2. Еден одобрен курс мора да се состои од најмалку 30 часа за обука по летање.

ИСПИТ ПО ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

8. По завршување на курсот, кандидатот мора да го полага испитот по вештина/практична оспособеност согласно Додатоците 1 и 2 на JAR-FCL 2.320D.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06]

Дел 1 JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.320E [и 2.345]

Начини за спроведување на испитот за вештина/практична оспособеност, проверката на стручноста и усмениот испит по теоретско познавање за стекнување на овластување за инструктор по летање (FI(H))

(Види JAR-FCL 2.320E[, 2.345, 2.355 и 2.395])

1 Испитот за вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за FI(H) е даден во Додаток 2 на JAR-FCL 2.320E. Испитот се состои од усмени испити по теоретско знаење на земја, подготовка пред лет и анализа после лет, како и демонстрирање на вештина за FI(H) за време на лет во тек на практичната проверка кои се спроведуваат во хеликоптер.

2 Кандидат за полагање на испитот за вештина/практична оспособеност мора да поминал обука на ист тип на хеликоптер кој се користи на испитот. Хеликоптерот кој се користи на испитот мора да ги исполнува условите наведени во Додаток 1а на JAR-FCL 2.055, став 25.

3 Пред да полага испит за вештина/практична оспособеност, кандидатот мора да ја заврши потребната обука. FTO-та мора на барање на испитувачот да му ги даде на увид податоците за обуката на кандидат.

4 Дел 1, како дел од испитот за вештина/практична оспособеност кој се однесува на усното испитување по теорија, истото е поделено на два дела:

(а) од кандидат се бара, за време на испитот, да одржи предавање на други „ученици“, од кои еден ќе биде испитувач. Испитното предавање треба да се одбере од точките а – h од Дел 1. Времето потребно за подготовка на содржината на испитното предавање мора однапред да се договори со испитувачот. Кандидатот може да користи соодветна литература. Испитното предавање не смее да трае повеќе од 45 минути.

(б) испитувачот го испитува усмено кандидатот за знаењата од точките а – i од Дел 1 и за познавање на содржината на "предавање и учење" од курсевите за FI(H).

5 Деловите 2, 3 и 7 се за овластување за FI(H) за едно-моторни (SE) хеликоптери [со еден пилот (SPHs)]. Овие делови содржат вежби за демонстрација на способноста да се работи како FI(H) (т.е., покажување на вежби од страна на инструкторот) избрани од страна на испитувачот од наставната програма за летање од курсевите за обука за FI(H) (види AMC FCL 2.320E). Од кандидатот ќе се бара да прикаже способности за FI(H), вклучувајќи ја подготовката пред лет, упатствата во лет и анализата после лет.

6 Делот 4 намерно е оставен празен и може да се користи за вклучување на други вежби за демонстрација на способности за FI(H), по одлука на испитувачот, а кои се прифатени од страна на кандидатот пред полагање на испитот за вештина/практична оспособеност.

7 Делот 5 содржи дополнителни вежби за демонстрација на способности за овластување за инструктор FI(H) за повеќе-моторни хеликоптери (ME) со еден пилот (SPHs). За овој дел, ако треба, мора да се користи ME SPH, симулатор или FNPT II. Ако се користи симулатор или FNPT, тие мора да симулираат ME хеликоптер. Овој дел мора да се комплетира со Деловите 2, 3 и 4 (ако е применливо) и 7.

8 Делот 6 намерно е оставен празен. Овој дел ќе вклучи дополнителни вежби за демонстрација на способности за овластување за FI(H), по одлука на испитувачот, а кои се прифатени од страна на кандидатот пред полагање на испитот за вештина/практична оспособеност за овластување за инструктор FI(H), за овластување за летање по инструменти (IR). Овие вежби ќе се однесуваат на условите за обука за прво издавање на IR.

9 За време на испитот за вештина/практична оспособеност, кандидатот мора да седи на местото на кое вообичаено седи FI(H). Испитувачот или друг FI(H) мора да се однесува како "ученик". Од кандидатот се бара да ги објасни односните вежби и да го покаже пред "ученикот" нивното спроведување, кога е тоа можно. Потоа, "ученикот" мора да ги изврши истите маневри, вклучувајќи ги и типичните грешки на неискусни ученици. Од кандидатот се очекува да ги исправи грешките усмено и/или, ако е потребно, со интервенција/преземање на команди.

Дел 1
JAR-FCL 2

10 Деловите 1 и од 2 до 7 (ако се соодветни) мора да се завршат во период од 6 месеци, но сите делови би требало, ако е можно, да се завршат во ист ден. Неуспешно полагање на која било вежба од Деловите 2, 3 и 4 (ако е применлива) и 5/6 (ако одговара) бара повторување на испитот со сите вежби. Ако не се положи Дел 1, истиот може повторно да се полага одвоено.

11 Испитувачот може да го прекине испитувањето во која било фаза ако смета дека демонстрацијата на летањето на кандидатот или вештини за обучување бараат повторување на испитот.

12 Испитувачот мора да биде водач на воздухопловот, освен во случаи за кои испитувачот се согласил да се определи друг FI(H) како водач на воздухопловот за тој лет. Одговорноста за летот мора да се определи согласно националните законски прописи.

13 Содржината на испитот за вештина/практична оспособеност и деловите наведени во Додаток 2 на JAR-FCL 2.320E мора да се користи за испитот за вештина/практична оспособеност. Форматот и образецот на барањето за полагање за испит за вештина/практична оспособеност може да ги утврди надлежниот орган (види IEM FCL 2.320E).

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06; Ам. 5, 01.12.06; Ам. 6, 01.02.07]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1
JAR-FCL 2

Додаток 2 на JAR-FCL 2.320E [и 2.345]

Содржина на испитот за вештина/практична оспособеност, усменото испитување по теоретско познавање и проверката на стручноста за стекнување на овластување за инструктор по летање (FI(H))

(Види JAR-FCL 2.320E [и 2.345])

(Види IEM FCL 2.320E)

ДЕЛ 1 УСМЕН ИСПИТ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ	
a	Воздухопловни прописи
b	Основно познавање на воздухоплови
c	Перформанси и планирање на лет
d	Човечки можности и ограничувања
e	Метеорологија
f	Навигација
g	Оперативни процедури
h	Теорија на летањето
i	Административно водење на обуката

ДЕЛОВИ 2 И 3 ИЗБРАНИ ГЛАВНИ ВЕЖБИ

ДЕЛ 2 ПОДГОТОВКА/УПАТСТВА ПРЕД ЛЕТ/pre-flight briefing/	
a	Визуелна презентација
b	Техничка прецизност
c	Јасност при објаснување
d	Јасност/разбирливост на говор
e	Техника на настава/обука
f	Користење на модели и помошни средства
g	Учество на учениците
ДЕЛ 3 ЛЕТ	
a	Подготовка за прикажување/демонстрација
b	Ускладување на говорот со прикажувањето/демонстрацијата
c	Поправање на грешки
d	Управување со хеликоптер
e	Техника на настава/обука
f	Општа летачка способност/пилотство/безбедност
g	Одредување на позиција; користење на воздушниот простор
ДЕЛ 4 ДРУГИ ВЕЖБИ	
a	
b	
c	

Дел 1
JAR-FCL 2

d	
e	
f	
g	
ДЕЛ 5 ВЕЖБИ НА ПОВЕЌЕ-МОТОРНИ ХЕЛИКОПТЕРИ	
a	¹ Активности кои следат по дефект на мотор набргу после полетување
b	¹ Приод и продолжување на друг круг со еден мотор
c	¹ Приод и слетување со еден мотор
d	
e	
f	
g	

¹Овие вежби мора да се демонстрираат на испитот по вештина/практична оспособеност за стекнување на овластување за инструктор за овластување на повеќе-моторни хеликоптери со еден пилот.

ДЕЛ 6 ВЕЖБИ ЗА ЛЕТАЊЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ	
a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
ДЕЛ 7 АНАЛИЗА ПОСЛЕ ЛЕТ/postflight de-briefing/	
a	Визуелна презентација
b	Техничка точност
c	Јасност при објаснувањето
d	Јасност/разбирливост на говор
e	Техника на настава/обука
f	Користење на модели и помошни средства
g	Учество на учениците

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.330C

Курс за стекнување на овластување за инструктор за овластување за летање на тип (хеликоптер), ако е применливо, на хеликоптери со еден или повеќе пилоти, со уверение за летање во VFR или IFR услови (TRI(H))

(Види JAR-FCL 2.330A)

(Види JAR-FCL 2.330C)

(Види JAR-FCL 2.330F)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.240 и 2.295)

(Види Додаток 3 на JAR-FCL 2.240)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a))

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

ОПШТИ ЦЕЛИ НА КУРСОТ

1 Целта на курсот за TRI(H) е да се обучат имателите на дозвола за хеликоптер до ниво на стручност кое е потребно за добивање на овластување за TRI(H). Курсот мора да биде конципиран на начин кој овозможува соодветна обука на кандидатот во теоретската настава, обуката по летање и обуката по летање на симулатор со цел да се оспособи да подучува за кое било овластување за летање на тип на хеликоптер со екипаж од повеќе пилоти, за кое кандидатот има квалификации (види JAR-FCL 2.330A).

2 Курсот за TRI(H) треба да ја истакне посебно улогата на поединецот и важноста на човечките фактори во релацијата човек-машина, како и улогата на CRM. Посебно внимание треба да се обрне на зрелоста и пресудувањето на кандидатите, вклучувајќи го и разбирањето на возрасните, нивното однесување и различните нивоа на образование.

3 За време на курсот, кандидатите мора да бидат свесни за своите сопствени ставови за важноста на безбедноста на летањето. Основно значење на курсот за обука е да се стреми да им се пренесе на кандидатите знаење, вештини и ставови битни за улогата на инструкторот по летање на тип.

СТРУКТУРА НА КУРСОТ ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ НА ИНСТРУКТОР ПО ЛЕТАЊЕ НА ТИП (TRI)

4 Курсот за TRI се состои од 3 дела:

a) Дел 1, Модул – Предавање и учење. Наставната програма во детали е дадена во AMC FCL 2.320D и мора да се состои од најмалку 25 часа. На пилотите кои имаат или имале едно од следните овластувања им се признава Делот 1, Предавање и учење, од курсот за TRI(H):

FI(H), IRI(H), SFI(H), STI(H)

FI(A), CRIA, TRI(A), SFI(A), STI(A)

b) Дел 2, Техничка обука. Теоретската обука за техничко познавање мора да се состои од најмалку 10 часа обука, вклучувајќи ја и проверката на техничкото познавање, подготовката на планот на часот и развојот на наставничките вештини за работа во училишца со цел да се оспособи инструкторот за предавање на наставната програма за теоретско техничко познавање, дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.261(a). Ако се бара овластување за TRI за хеликоптери со екипаж од повеќе пилоти, тогаш посебно внимание мора да се обрне на соработката на екипаж составен од повеќе пилоти.

(c) Дел 3, Обука по летање. Траењето на обуката по летање се разликува во зависност од комплексноста на типот на хеликоптерот. За хеликоптери со еден пилот обуката треба да содржи најмалку 5 часа летање, а за повеќемоторни хеликоптери со повеќе пилоти – најмалку 10 часа. Исти број на часови мора да се користат за обука и вежбање на давање упатства пред и после лет за секоја поединечна вежба. Целта на обуката по летање е да се обезбеди дека кандидатот е способен да ги подучува студентите за сигурно и ефикасно извршување на вежбите во лет, кои се однесуваат на типот на хеликоптерот на кој кандидатот сака да врши обука. Содржината на наставната програма за обука по летање мора да ги опфаќа само оние вежби кои се однесуваат на типот на хеликоптерот, како што е наведено во Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.240 и 2.295 или Додаток 3 на JAR-FCL 2.240.

Дел 1
JAR-FCL 2

d) Ако се бара TRI овластување заради продолжување на овластувањата за летање по инструменти, тогаш кандидатот мора да има важечко овластување за летање по инструменти.

ПРОЦЕНКА НА ИНСТРУКТОРОТ ЗА ЛЕТАЊЕ НА ТИП (TRI)

5 Проценката на инструктор за летање на тип (TRI) ќе се базира на одредени делови од испитот за вештина/практична оспособеност за инструктор по летање (FI) (Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E), т. е вежбата за подготовка пред лет, главните вежби за лет (со дополнителни вежби), анализата после лет и прапањата за системите на воздухоплов. Оваа финална проценка ја врши TRI(H), кој за оваа цел е определен од страна на надлежниот орган.

ПРОДОЛЖУВАЊЕ И ОБНОВУВАЊЕ НА ВАЖНОСТА НА ОВЛАСТУВАЊЕ

6 За продолжување или обновување на TRI(H), кандидатот мора да ги исполни условите наведени во JAR-FCL 2.330F. Проценката на TRI на тип на едно-моторен хеликоптер важи за продолжување на овластувањето на TRI за други типови на едно-моторни хеликоптери за кои кандидатот има овластување. Исто така, овластувањето на TRI за повеќе-моторни хеликоптери важи за продолжување на овластување на TRI за други типови на повеќе-моторни хеликоптери за кои се има овластување за TRI.

КУРСЕВИ ЗА ДОПОЛНИТЕЛЕН ТИП

7 Инструкторите за летање на тип (TRIs) кои сакаат да се оспособат за други типови на хеликоптери мора да поминат соодветен тип на техничка обука и најмалку 2 часа обука по летање и, како проверка на стручноста, одредените делови од проценката согласно JAR-FCL 2.330D за овластување за TRI(H).

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.340C

Курс за стекнување на овластување за инструктор за летање по инструменти (хеликоптер) IRI(H)

(Види JAR-FCL 2. 340F)

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.205)

(Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E)

(Види AMC-FCL 2.340C)

(Види AMC-FCL 2.340D)

ОПШТИ ЦЕЛИ НА КУРСОТ

1 Целта на курсот за IRI(H) е да се обучат имателите на дозвола за хеликоптер до ниво на стручност кое е потребно за издавање на овластување за IRI(H).

2 Курсот мора да е конципиран на начин да се овозможи

а) кандидатот да добие обука по настава за теоретско познавање, обука по летање и на синтетички средства како би можел да врши обука за овластување за летање по инструменти на хеликоптери, согласно наставната програма дадена во Додаток 1 на JAR-FCL 2.205;

б) освежување и осовременување на теоретското познавање на инструкторот;

с) обезбедување дека летањето по инструменти на учениците-инструктори е на доволно високо ниво.

3 Курсот за IRI(H) треба да ја истакне посебно улогата на поединецот во однос на важноста на човечките фактори во релацијата човек-машина. Посебно внимание треба да се обрне на зрелоста и пресудувањето на кандидатите, вклучувајќи го и разбирањето на возрасните, нивното однесување и различните нивоа на образование.

4 За време на курсот, кандидатите мора да бидат свесни за своите сопствени ставови за важноста на безбедноста на летањето. Основно значење на курсот за обука е да се стреми да им се пренесе на кандидатите знаење, вештини и ставови битни за улогата на инструкторот за летање по инструменти.

СТРУКТУРА НА КУРСОТ ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ НА ИНСТРУКТОР ЗА ЛЕТАЊЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ (IRI(H))

5 Курсот за IRI се состои од 3 дела:

а) Дел 1, Модул – Предавање и учење. Наставната програма во детали е дадена во AMC FCL 2.320D, Дел 1, и мора да се состои од најмалку 25 часа. На пилотите кои имаат или имале едно од следните овластувања им се признава Делот 1, Предавање и учење, од курсот за TRI(H):

FI(H), TRI(H), SFI(H), STI(H)

FI(A), CRIA, TRI(A), SFI(A), STI(A)

б) Дел 2, Теорија на летањето по инструменти. Теоретската обука за летање по инструменти мора да се состои од најмалку 10 часа обука, вклучувајќи ја и проверката на теоретското познавање на летањето по инструменти, подготовката на планот на часот и развојот на наставничките вештини за работа во училиница, со цел да се оспособи IRI(H) за предавање на наставната програма за теорија на летањето по инструменти, дадена во AMC FCL 2.340C.

с) Дел 3, Обука по летање. Одобрен курс за IRI(H) мора да се состои од најмалку 10 часа обука по летање на хеликоптер, на симулатор за лет, на FTD 2/3 или на FNPT II. Ист број на часови треба да се одвојат за обуката и вежбањето на давање на упатства пред лет и на анализата после лет, за секоја поединечна вежба. Целта на обуката по летање е да се обезбеди дека кандидатот е способен да ги подучува студентите за сигурно и ефикасно извршување на вежбите во лет. Содржината на обуката по летање е дадена во AMC FCL 2.340C.

Дел 1
JAR-FCL 2

ИСПИТ ЗА ВЕШТИНА/ПРАКТИЧНА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА IRI

6 Испитот за вештина/практична оспособеност за IRI(H) ќе се базира на одредени делови од испитот за вештина/практична оспособеност за инструктор по летање (FI) (Види Додаток 1 и 2 на JAR-FCL 2.320E), т. е вежбата за подготовка пред лет, главните вежби за лет (со дополнителни вежби), анализата после летот и прашањата за процедурите на IFR. Испитот за вештина/практична оспособеност го врши FIE(H).

ПРОДОЛЖУВАЊЕ И ОБНОВУВАЊЕ

7 За продолжување или обновување на овластување за IRI(H), кандидатот мора да ги исполни условите од JAR-FCL 2.340F. Проверката на IRI(H) на еден тип на хеликоптер ќе важи и за продолжување на овластување за IRI(H) за други типови на хеликоптери за кои инструкторот има овластување.

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1 JAR-FCL 2

ПОДДЕЛ I - ИСПИТУВАЧИ (Хеликоптер)

JAR-FCL 2.420 Испитувачи - Цели

[]

[(a) Се признаваат шест категории на испитувачи:

- (1) Испитувач на испит по летање – (FE(H))
- (2) Испитувач за овластување за тип – (TRE(H));
- (3) Испитувач за овластување за летање по инструменти – (IRE(H))
- (4) Испитувач за инструктор по летање – (FIE(H))
- (5) Испитувач на синтетичко тренажно средство – (SFE(H))

(b) Многукратни категории. Под услов дека тие ги исполнуваат условите за квалификација и искуство, кои се наведени во овој поддел, за секоја категорија поединечно, испитувачите не се ограничени само на едно овластување за FE(H), TRE(H), IRE(H), FIE(H).]

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.425 Испитувачи - Општо

[(Види JAR-FCL 2.030(a))]
(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.425)
(Види AMC FCL 2.425)
(Види IEM FCL 2.425)

[]

[(a) *Предуслови.* Испитувач не смее да спроведува испити или проверки кои се потребни за издавање, продолжување или обновување на која било дозвола или овластување на пилот, освен ако тоа лице не:

(1) поседува дозвола или овластување кои се барем еднакви со дозволата или овластувањето за кои тие се овластени да спроведуваат испити за вештина/практична оспособеност или проверки на стручноста и, ако не е утврдено поинаку, имаат право да вршат обука за стекнување на таа дозвола или овластување.

(2) е квалификувано да ги вршат должностите на водач на воздухоплов за време на испитот за вештина/практична оспособеност или проверката на стручноста, освен ако не е поинаку утврдено, и мора да ги исполнува важечките услови наведени во JAR-FCL 2.435 до 1.460.

(b) Ако нема квалификувани испитувачи и, по дискреционо право на надлежниот орган, може да се овластат испитувачи/инспектори без исполнување на односните услови за овластување за инструктор/тип

01.08.06

како што е наведено погоре.

(c) *Впишување во дозвола:* Во дозволите во кои испитувачот може да впише продолжување на овластување, испитувачот ќе:

(1) ги впише следните детали: овластувањата, датумот на проверката, рокот на важноста, бројот на овластувањето/авторизацијата и потпис;

(2) го достави оригиналниот образец од испитот за проверка на стручноста до надлежниот орган, а еден примерок од образецот од испитот за проверка на стручноста ќе задржи во личното досие.

(3) Во случај на продолжување на овластувања за типови на хеликоптери согласно JAR-FCL 2.245(b)(2), (b)(3) и (b)(4), ги внесува датумите на продолжување за сите опфатени овластувања за типови.

(d) *Период на важност:* Овластувањето/авторизацијата на испитувач ќе важи најмногу 3 години, додавајќи ги и преостанатите денови до истекот на месецот во кој истото е издадено. Испитувачите можат повторно да се овластат по дискреционо право на надлежниот орган и согласно Додаток 1 на JAR-FCL 2.425.

(e) *Придржување кон JAR-овите.* Испитувачите ќе се овластуваат согласно JAR-FCL 2.030(a). Испитувачите мора да ги исполнуваат соодветните стандарди за испитувачи кои ги определит или одобрил надлежниот орган (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.425, AMC FCL 2.425 и IEM FCL 2.425).

(f) *Испит за одобрување на овластувањето/авторизацијата на испитувачите:* По исполнување на соодветните стандарди од JAR-FCL 2.425(e), кандидатот за кое било овластување/авторизација за испитувач мора да спроведе најмалку еден испит за вештина/практична оспособеност или проверка на стручноста во улога на испитувач за кој се бара овластување/авторизација, вклучувајќи подготовка пред лет, спроведување на испит по вештина/практична оспособеност или проверка на стручноста, проценка на кандидатот со кој се спроведува испитот по вештина/практична оспособеност или проверката на стручноста, анализа после лет и забелешки/документација. Овој "Испит за одобрување на овластување/авторизација за испитувач" мора да го надгледува инспектор од надлежниот орган или виш испитувач посебно овластен за оваа цел од страна на надлежниот орган.

(g) *Повторно овластување/авторизација:*

(1) Секое овластување/авторизација за испитувач ќе важи најмногу 3 години, додавајќи ги и преостанатите денови до истекот на месецот во кој е издадено. Ако е издадено во последните 12 месеци во

1-I-1

Поправка на Амандман 4

Дел 1
JAR-FCL 2

периодот на важноста на предтходната проверка на испитувачот, период на важноста се продолжува од датумот на издавање до 3 години од датумот на истекување на таа предтходна проверка на испитувачот. На испитувачите кои повторно се овластуваат во исто време кога се продолжува нивното овластување за инструктор, важењето на овластувањето за инструктор може да им се изедначи со важењето на овластувањето/авторизацијата за испитувач.

Во рок од последните 12 месеци на важност, испитувачот мора да спроведе еден испит за вештина/практична оспособеност или проверка на стручноста, вклучувајќи и подготовка пред лет, спроведување на испит по вештина/практична оспособеност или проверка на стручноста, проценка на кандидатот, анализа после лет и забелешки/документација, за кое време ќе го надгледува инспектор од надлежниот орган или виш испитувач посебно овластен за оваа цел од страна на надлежниот орган.

(2) Ако истече рокот на важноста на овластувањето/авторизацијата за испитувач, тогаш тој испитувач мора да посетува обука определена од надлежниот орган пред да се спроведе испитот за одобрување на овластувањето/авторизацијата за испитувач под надзор.]

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 1.430 Испитувачи – рок на важност

[]

[намерно оставено празно]

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.435 [] FE(H) – Права

Правата на FE(H) се да спроведува:

(а) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на PPL(H) и испити за вештина и проверки на стручноста за овластувања за летање на тип на едномоторни хеликоптери со еден пилот, под услов испитувачот да има налет од најмалку 1000 часа како пилот на хеликоптери, вклучувајќи најмалку 250 часа налет како инструктор по летање, а за овластување за тип на повеќемоторни хеликоптер со еден пилот, испитувачот мора да ги исполнува условите од JAR-FCL 2.439(b);

(б) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на CPL(H) и проверки на стручноста за овластувања за летање на тип на едномоторен хеликоптер со еден пилот, под услов испитувачот да има налет од најмалку 2000 часа и тоа како пилот на

хеликоптери, вклучувајќи најмалку 250 часа како инструктор по летање, а за овластување за тип на повеќемоторен хеликоптер со еден пилот, испитувачот мора да ги исполнува условите од JAR-FCL 2.439(b).]

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.439 Испитувач за овластување за летање на тип (TRE(H)) – Предуслови

Пред да му се додели звање на испитувач за овластување за тип, кандидатот мора да ги исполни следните услови:

(а) *За хеликоптери со повеќе пилоти:*

(1) да има најмалку 1500 часа на летање како пилот на хеликоптери со повеќе пилоти, од кои најмалку 500 часа мора да се во улога на водач на воздухоплов; и

(2) да има овластување за TRI(H) за соодветениот тип; и

(3) пред да се прошират правата од повеќемоторен хеликоптер со еден пилот на ист тип на повеќемоторен хеликоптер со повеќе пилоти, имателот мора да ги исполни условите од JAR-FCL 2.250, и да има најмалку 100 часа лет на ист тип на хеликоптери со повеќе пилоти. Кандидат за прво добивање на овластување/авторизација за TRE на повеќемоторни хеликоптери со повеќе пилоти мора да ги исполни условите за искуство наведени во JAR-FCL 2.439(a)(1), освен тоа дека условот за 1500 часа на хеликоптер со повеќе пилоти може да се смета дека е исполнет, ако тој има налет од 500 часа како водач на воздухоплов на ист тип на хеликоптер со повеќе пилоти.

(б) *За повеќемоторни хеликоптери со еден пилот:*

(1) да има најмалку 1000 часа на летање како пилот на хеликоптери, од кои најмалку 500 часа мора да се во улога на водач на воздухоплов; и

(2) да има дозвола за професионален пилот на хеликоптер, и ако е применливо, важечко овластување за IRI(H); и

(3) да има важечко овластување за TRI(H) за соодветен хеликоптер.

(с) *За едномоторни хеликоптери со еден пилот:*

(1) да има најмалку 750 часа на летање како пилот на хеликоптери, од кои најмалку 500 часа мора да се во улога на водач на воздухоплов; и

(2) да има дозвола за професионален пилот на хеликоптер; и

Дел 1
JAR-FCL 2

(3) да има или важечко овластување за FI(H) или TRI(H) за соодветниот хеликоптер.]

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО**JAR-FCL 2.440 [] [Испитувач за овластување за летање на тип (TRE(H)) – Права**

Правата на испитувач за овластување за летање на тип TRE(H) се да спроведува:

(а) За хеликоптери со повеќе пилоти:

(1) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на овластување за летање на тип;

(2) проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање на тип на хеликоптери со повеќе пилоти;

(3) проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање по инструменти (H), под услов дека TRE(H) има важечко IR(H) во согласност со JAR-FCL 2.425(e);

(4) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на ATPL(H).

(б) За хеликоптери со еден пилот:

(1) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на овластување за летање на тип;

(2) проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање на тип на хеликоптери со еден пилот; и

(3) проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање по инструменти (II), под услов дека TRE(II) има важечко IR(H) во согласност со JAR-FCL 2.425(e).]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.442 Испитувач за овластување за летање на тип (TRE(H)) – Овластување/авторизација

Сите кандидати за прво издавање или за обновување на важноста на овластувањето /авторизацијата за TRE(H) мора да ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL 2.425.]

[Ам. 4, 01.08.06]

01.08.06

JAR-FCL 2.445 [] [Испитувач за овластување за летање по инструменти (IRE(H)) – Предуслови

Пред да му се додели звање на испитувач за овластување за летање по инструменти IRE(H), кандидатот мора да има IRI(H) и мора да ги исполнува стандардните услови наведени во JAR-FCL 2.425(e), како и:

(а) да има најмалку 2000 часа на летање како пилот на хеликоптери; и

(б) да има најмалку налет од 300 часа летање по инструменти на хеликоптери, од кои 200 часа мора ад се во улога на инструктор.]

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.450 [] [Испитувач за овластување за летање по инструменти (IRE(H)) – Права

Правата на испитувач за овластување за летање по инструменти IRE(H) се да спроведува испити по вештина/практична оспособеност за прво издавање и проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање по инструменти (H).]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.452 Испитувач за овластување за летање по инструменти (IRE(H)) – Овластување/авторизација

Сите кандидати за прво издавање или за обновување на важноста на овластувањето /авторизацијата за IRE(H) мора да ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL 2.425.]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.445 Испитувач на синтетичко тренажно средство (хеликоптер) (SFE(H)) – Предуслови

Пред да му се додели звање на испитувач на синтетичко тренажно средство SFE(H), кандидатот мора да го заврши стандардизираниот курс наведен во JAR-FCL 2.425(e), и:

(а) да има ATPL(H), која вклучува и IR(H) за соодветниот тип;

(б) да има најмалку налет од 1000 часа како пилот на хеликоптери со повеќе пилоти; и

(с) да има право да ги користи правата на SFI(H)

1-I-3

Поправка на Амандман 4

Дел 1 JAR-FCL 2

(види JAR-FCL 2.350A).]

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.455 [] Испитувач на синтетичко тренажно средство (хеликоптер) (SFE(H)) – Права

Правата на испитувач на тренажно средство SFE(H) се да спроведува на симулатор по летање:

- (a) испити по вештина/практична оспособеност за издавање на овластувања за летање на тип, под услов дека SFE има важечко овластување за соодветниот тип на хеликоптер; и
- (b) проверки на стручноста за продолжување или обновување на овластувањата за летање на тип или за летање по инструменти.]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.457 Испитувач на синтетичко тренажно средство (хеликоптер) (SFE(H)) – Овластување/авторизација

Сите кандидати за прво издавање или за обновување на важноста на овластувањето /авторизацијата за SFE(H) мора да ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL 2.425.]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.459 Испитувач за инструктор по летање (хеликоптер) (FIE(H)) – Предуслови

Пред да му се додели звање на испитувач за овластување на инструктор по летање FIE(H), кандидатот мора:

- (a) да има важечко FI(H), TRI(H) или IRI(H) (што е применливо); и
- (b) да има овластување/авторизација за FE(H), TRE(H) или IRE(H) (што е применливо);
- (c) да има најмалку налет од 2000 часа како пилот на хеликоптери; и
- (d) да има најмалку налет од 100 часа поминати во обучување на кандидати за стекнување на овластувања за FI(H), TRI(H) или IRI(H); и
- (e) да заврши курс за стандардизација согласно JAR-FCL 2.425(e).]

01.08.06

[Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.460 [] Испитувач на инструктор по летање (хеликоптер) (FIE(H)) – Права

Правата на испитувач на инструктор по летање FIE(H) се да спроведува испити по вештина/практична оспособеност и проверки на стручноста за издавање и продолжување или обновување на овластување за FI(H), TRI(H) или IRI(H) на хеликоптери со еден пилот.]

[Ам. 4, 01.08.06]

[JAR-FCL 2.461 Испитувач на инструктор по летање (хеликоптер) (FIE(H)) – Овластување/авторизација

Сите кандидати за прво издавање или за обновување на важноста на овластувањето /авторизацијата за FIE(H) мора да ги исполнуваат условите наведени во JAR-FCL 2.425.]

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

1-I-4

Поправка на Амандман 4

Дел 1
JAR-FCL 2

01.08.06

1-I-5

Поправка на Амандман 4

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.425****Мерки на стандардизација за испитувачи**

(Види JAR-FCL 2.425 и 2.430)

(Види AMC FCL 2.425)

ОПШТО

1 Секоја земја членка на JAA ќе објави и достави до JAA листа на овластени испитувачи со наведување на улогата и кои било дополнителни забелешки за кои тие се овластени.

2 Испитувачите мора, за време на спроведување на испит/проверка, постојано да ги применуваат стандардите наведени во JAR-FCL. Меѓутоа, бидејќи условите за секој испит/проверка која ја спроведува испитувач може да се [] [менуваат], важно е испитувачот при оценувањето на испитот/проверката да ги земе предвид сите неповолни околности кои може да се појават за време на испитот/проверката.

ИМЕНУВАЊЕ И ОВЛАСТУВАЊЕ/АВТОРИЗАЦИЈА НА ИСПИТУВАЧИ

3 Испитувач се определува и овластува согласно JAR-FCL и може да биде:

- (а) инспектор по летање од надлежниот орган; или
- (б) инструктор од регистрирана школа за летање, ГТО, TRTO; производител или подизведувач; или
- (в) пилот кој има посебно овластување/авторизација од земја членка на JAA.

4 Сите испитувачи мора да имаат соодветна обука, квалификации и искуство за својата улога на соодветниот тип на хеликоптер. Не постојат посебни правила за квалификациите, бидејќи посебните околности на секоја организација ќе се менуваат. Меѓутоа, во секој случај е важно испитувачот да поседува биографија и искуство и професионален углед во воздухопловната заедница.

ПОВТОРНО ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ИСПИТУВАЧ

5 Испитувачите може повторно да се овластат согласно JAR-FCL [] [2.425]. За повторно да биде овластен, испитувачот мора да спроведе најмалку два испити по вештина/практична оспособеност или проверки на стручноста секоја година во периодот од три години од важноста на овластувањето/авторизацијата. Еден од испитите за вештина/практична оспособеност или од проверките за стручност кои ги спроведува испитувачот во [последните 12 месеци од] периодот на важноста на овластувањето/авторизацијата мора да го надгледува инспектор од надлежниот орган или виш испитувач посебно овластен за оваа цел.

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

Дел 1

JAR-FCL 2

Поддел Ј - УСЛОВИ ЗА ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ И ПРОЦЕДУРИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИСПИТИ ПО ТЕОРЕТСКО ПОЗНАВАЊЕ ЗА СТЕКНУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПРОФЕСИОНАЛЕН ПИЛОТ И ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ЛЕТАЊЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ**JAR-FCL 2.465 Услови**

Кандидат за дозвола за професионален пилот (PPL) или за овластување за летање по инструменти мора да покаже ниво на знаење соодветно на правата од дозволата или овластувањето за кои се поднесува барањето со полагање на испити за теоретско познавање согласно процедурите наведени во JAR-FCL 1.470 до 1.495.

JAR-FCL 2.470 Содржина на испитите по теоретско познавање

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(а) Кандидат за стекнување на ATPL(H) мора да покаже соодветно ниво на знаење од следните [13] предмети: воздухопловни прописи; општо познавање на воздухоплови; [конструкција/системи/погонска група; општо познавање на воздухоплови – инструменти]; [] маса и центрижа; перформанси; планирање и следење на лет;] човечки можности []; метеорологија; [општа] навигација; [радио навигација;] оперативни процедури; теорија на летањето; [VFR] комуникација. Поделбата на предметите по испити и времетраењето на испитите ќе се договори во земјите членки на ЈАА [и дефинира во соодветни процедури].

(б) Кандидат за стекнување на CPL(H) мора да покаже соодветно ниво на знаење од следните [9] предмети: воздухопловни прописи; општо познавање на воздухоплови; перформанси и планирање на лет; човечки можности []; метеорологија; навигација; оперативни процедури; теорија на летањето; [VFR] комуникација. Поделбата на предметите по испити и времетраењето на испитите ќе се договори во земјите членки на ЈАА [и дефинира во соодветни процедури].

(в) Кандидат за стекнување на IR(H) мора да покаже соодветно ниво на знаење од следните [7] предмети: воздухопловни прописи; општо познавање на воздухоплови; перформанси и планирање на лет; човечки можности []; метеорологија; навигација; [IFR] комуникација. Поделбата на предметите по испити и времетраењето на испитите ќе се договори во земјите членки на ЈАА [и дефинира во соодветни процедури].

[d) Кандидат за стекнување на ATPL(H) мора да покаже соодветно ниво на знаење од следните [14] предмети: воздухопловни прописи; општо познавање на воздухоплови – конструкција/системи/погонска група; општо познавање на воздухоплови – инструменти; маса и центрижа; перформанси; планирање и следење на лет; човечки можности;

метеорологија; општа навигација; радио навигација; оперативни процедури; теорија на летањето; VFR комуникација; IFR комуникација. Поделбата на предметите по испити и времетраењето на испитите ќе се договори во земјите членки на ЈАА и ќе се наведат во Заедничките процедури за спроведување.]

[Ам. 2, 01.11.02; Ам. 4, 01.08.06]

JAR-FCL 2.475 Прашања

(Види IEM FCL 2.475(a) и (b))

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(а) *Централна банка на прашања.* Прашањата кои се соодветни за наставните програми (види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470) ќе се чуваат во Централната банка на прашања (CQB – Central Questions Bank) на ЈАА. Прашањата кои се внесени во CQB ќе бидат на англиски јазик, согласно методата опишана во IEM FCL 2.475(a), со користење на кратенки (види IEM FCL 2.475(b)), и ускладени во форма погодна за компјутер. Прашањата ќе бидат од типот со избор на повеќе понудени одговори. Надлежниот орган има право да избира прашања за испит согласно JAR-FCL 2.480.

(б) *Објавување.* ЈАА од време на време ќе објавува примери на прашања со повеќе понудени одговори.

[Ам. 1, 01.06.00; Ам. 2, 01.11.02]

JAR-FCL 2.480 Процедури за испити

(Види Додаток 1 на JAR-FCL 2.470)

(а) *Зачестеност.* Земја членка на ЈАА ќе му овозможи на кандидатот да ги полага потребните испити согласно процедурите наведени во овој Поддел. Комплетен испит за стекнување на дозвола или овластување за летање по инструменти ќе се состои од испити за секој предмет дадени во детали во Додаток 1 на JAR-FCL 2.470.

(б) *Јазик.* Испитите ќе се одржуваат на јазик(ци) кои надлежниот орган ги смета за соодветни. Надлежниот орган ќе ги извести кандидатите за јазикот(ците) на кои ќе се спроведуваат испитите.

(в) *Содржина.* Надлежниот орган од CQB ќе ги избира прашањата за испит согласно една општа метода која овозможува да се опфати целата содржина на секој предмет. Содржината на прашањата нема да се менува, освен кога е потребно, заради олеснување на преводот на националниот јазик(ци). Начинот на одговорите на прашањата кои

Дел 1

JAR-FCL 2

бараат математичка пресметка или графички приказ може да се менува во други форми за кои надлежниот орган смета дека се соодветни. Испитот по комуникации може да се полага одделно од останатите предмети, согласно одлуката на надлежниот орган. Кандидат кој претходно го положил едниот или двата испита, по VFR и IFR комуникација нема повторно да го полага испитот од овие предмети.

(d) *Усмено испитување.* Со усмено испитување не може да замени писменото или испитувањето засновано на компјутер.

(e) *Средства.* Надлежниот орган ќе утврди како да обезбеди соодветни карти, мапи, таблици со податоци и опрема кои се потребни за одговарање на прашањата.

(f) *Безбедност.* Идентитетот на кандидатот ќе се утврди пред почеток на испитот.

(g) *Доверливост.* Содржината на испитните материјали ќе има статус на доверливи документи.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03]

JAR-FCL 2.485 Одговорности на кандидатите

(a) Кандидат мора да ги полага сите испити во една земја членка на ЈАА.

(b) Овластената FTO, која е надлежна за обуката на кандидатот, мора да му предложи на кандидат да оди на испит откако кандидатот успешно ги завршил соодветните елементи на обуката по теоретска настава. Од кандидат кој неуспешал да ги положи сите испити во рамките на роковите наведени во JAR-FCL 2.490, ќе се бара да достави доказ за дополнителна обука од овластената Организација за обука.

(c) Ако надлежниот орган смета дека кандидатот за време на испитот не се придржува кон процедурите за полагање, ова ќе се смета како неуспех на кандидатот, било на поединечен предмет било на целиот испит.

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 3, 01.09.03]

JAR-FCL 2.490 Критериуми за успешно положен испит

(a) Успешно положен испит ќе постигне кандидат кој има најмалку 75% бодови од вкупно доделените бодови за тој предмет. Нема казнени бодови.

(b) Во зависност од кои било други услови пропишани во JAR-овите, за кандидат ќе се смета дека успешно го положил испитот по теоретско познавање, потребен за соодветната дозвола за пилот или овластување, кога успешно ќе ги положи сите потребни предмети во рок од 18 месеци, сметано од

крајот на календарскиот месец кога кандидатот за прв пат се појавил на испит.

(c) Кандидат мора повторно да го полага целиот испит како за прв пат, ако не положил еден предмет во четири обиди, или не ги положил сите испити во 6 обиди или во рокот наведен во став (b). Пред повторното пријавување за полагање, кандидатот мора да заврши дополнителна обука утврдена од страна на надлежниот орган.]

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 2, 01.11.02; Ам. 3, 01.09.03]

JAR-FCL 2.495 Период на прифаќање

(a) Успешно положениот испит по теоретско познавање согласно JAR-FCL 2.490 ќе се прифати за издавање на CPL(H) или IR(H) во периодот од 36 месеци од датумот на полагавање на сите потребни испити.

[(b) Успешно положен испит по теоретско познавање за ATPL(H) согласно JAR-FCL 2.490 ќе се прифати за издавање на CPL(H) во периодот од 36 месеци од датумот на полагавање на сите потребни испити и ќе важи неодредено време за добивање на ATPL(H), под услов кандидатот да има важечко овластување за тип, впишано во CPL(H).]

[[c)] Под услов дека IR(H) е стекнато согласно наведеното во (a) погоре, положениот испит по теоретско познавање за ATPL(H)[IR] ќе важи во период од 7 години од датумот на важноста на последното продолжување на IR(H), впишано во CPL(H) за издавање на ATPL(H).

[]

[Ам. 1, 01.12.00; Ам. 3, 01.09.03; Ам. 4, 01.08.06]

Дел 1

JAR-FCL 2

01.08.06

1-J-3

Амандман 4

Дел 1**JAR-FCL 2****Додаток 1 на JAR-FCL 2.470**

Теоретско [К][]познавање [Наставна програма]– [ATPL/IR] ATPL, [CPL и IR
(Види JAR-FCL 2.470)

[]

[1 Кандидатот мора да заврши соодветна теоретска обука на одобрен курс во овластена организација за обука по летање (FTO), согласно предметите од наставната програма и долу наведените области (се однесува на Цели на учењето за теоретско познавање):

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /IR	ATPL	CPL	
010 00 00 00	ВОЗДУХОПЛОВНИ ПРОПИСИ И АТС ПРОЦЕДУРИ	x	x	x	x	x	x
010 01 00 00	МЕЃУНАРОДНО ПРАВО: КОНВЕНЦИИ, СПОГОДБИ И ОРГАНИЗАЦИИ						
010 02 00 00	ПЛОВИДБЕНОСТ НА ВОЗДУХОПЛОВИ						
010 03 00 00	НАЦИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ И РЕГИСТАРСКИ ОЗНАКИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ						
010 04 00 00	ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛИ НА ПЕРСОНАЛ						
010 05 00 00	ПРАВИЛА ВО ВОЗДУХ						
010 06 00 00	ПРОЦЕДУРИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА – ОПЕРАЦИИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ						
010 07 00 00	СЛУЖБИ НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ						
010 08 00 00	СЛУЖБИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВНИ ИНФОРМАЦИИ						
010 09 00 00	АЕРОДРОМИ/ХЕЛИОДРОМИ						
010 10 00 00	ОПРЕМЕНОСТ						
010 11 00 00	ПОТРАГА И СПАСУВАЊЕ						
010 12 00 00	БЕЗБЕДНОСТ/ОБЕЗБЕДУВАЊЕ (security)						
010 13 00 00	ИСПИТУВАЊЕ НА НЕСРЕКИ И ИНЦИДЕНТИ						

Дел 1
JAR-FCL 2

Додаток 1 на JAR-FCL 2.470 (продолжение)

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
021 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ – КОНСТРУКЦИЈА И СИСТЕМИ, ЕЛЕКТРИЧНИ СИСТЕМИ, ПОГОНСКИ ГРУПИ, ОПРЕМА ЗА СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ	X	X	X	X	X	X
021 01 00 00	КОНСТРУКЦИЈА НА СИСТЕМИ, ТЕРЕТ, ОПТОВАРУВАЊЕ, ОДРЖУВАЊЕ						
021 02 00 00	КОНСТРУКЦИЈА						
021 03 00 00	ХИДРАУЛИЧНИ СИСТЕМИ						
021 04 00 00	СТОЕН ТРАП, ТРКАЛА, ПНЕВМАТИЦИ, СОПИРАЧКИ						
021 05 00 00	КОМАНДИ ЗА ЛЕТАЊЕ				X	X	
021 06 00 00	ПНЕВМАТСКИ СИСТЕМИ – КАБИНСКИ ПРИТИСОК И КЛИМАТИЗАЦИЈА						
021 07 00 00	СИСТЕМИ ПРОТИВ ЗАМРЗНУВАЊЕ И ЗА ОДМРЗНУВАЊЕ						
021 08 00 00	СИСТЕМИ ЗА ГОРИВО						
021 09 00 00	ЕЛЕКТРИЧНИ СИСТЕМИ						
021 10 00 00	КЛИПНИ МОТОРИ						
021 11 00 00	ТУРБИНСКИ МОТОРИ						
021 12 00 00	СИСТЕМИ ЗА ЗАШТИТА И ОТКРИВАЊЕ НА ДЕФЕКТ						
021 13 00 00	СИСТЕМИ ЗА КИСЛОРОД						
021 14 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ДРУГИ СИСТЕМИ						
021 15 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ГЛАВИ НА РОТОРИТЕ						
021 16 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: ПРЕНОС/ТРАНСМИСИЈА/РЕДУКТОРИ						
021 17 00 00	ХЕЛИКОПТЕР: КРАК НА ЕЛИСАТА/ЛОПАТКИ						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
022 00 00 00	ОПШТО ПОЗНАВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ – ИНСТРУМЕНТИ	X	X	X	X	X	X
022 01 00 00	СЕНЗОРИ И ИНСТРУМЕНТИ						
022 02 00 00	МЕРЕЊЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ НА ВОЗДУШНИТЕ СТРУИ						
022 03 00 00	МАГНЕТИЗАМ – МАГНЕТСКИ КОМПАС И ИНДУКЦИСКИ КОМПАС						
022 04 00 00	ЖИРОСКОПСКИ ИНСТРУМЕНТИ						
022 05 00 00	СИСТЕМИ ЗА ИНЕРЦИЈАЛНА НАВИГАЦИЈА И КООРДИНАТНИ СИСТЕМИ						
022 06 00 00	АВИОНИ: СИСТЕМИ ЗА АВТОМАТСКО УПРАВУВАЊЕ НА ЛЕТ						
022 07 00 00	ХЕЛИКОПТЕРИ: СИСТЕМИ ЗА АВТОМАТСКО УПРАВУВАЊЕ НА ЛЕТ						
022 08 00 00	ТРИМЕРИ – ПРИГУШУВАЧ ЗА СВРТУВАЊЕ – ЗАШТИТА НА АНВЕЛОПАТА НА ЛЕТОТ						
022 09 00 00	АВТОМАТСКИ ПОТИСОК – СИСТЕМ ЗА АВТОМАТСКА КОНТРОЛА ПОТИСОК						
022 10 00 00	СИСТЕМИ ЗА КОМУНИКАЦИЈА						
022 11 00 00	СИСТЕМ ЗА ОПТИМИЗАЦИЈА НА РЕЖИМИТЕ И СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ЛЕТОТ (Flight Management System – FMS)						
022 12 00 00	СИСТЕМИ ЗА ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ, СИСТЕМИ ЗА ОПАСНО ПРИБЛИЖУВАЊЕ						
022 13 00 00	ИНТЕГРИРАНИ ИНСТРУМЕНТИ – ЕЛЕКТРОНСКИ ДИСПЛЕИ						
022 14 00 00	СИСТЕМИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И РЕГИСТРИРАЊЕ						
022 15 00 00	ДИГИТАЛНИ ЕЛЕКТРИЧНИ КОЛА И КОМПЈУТЕРИ						

Дел 1

JAR-FCL 2

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
030 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ И ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ	X	X	X	X	X	
031 00 00 00	МАСА И РАМНОТЕЖА/ЦЕНТРАЖА – АВИОНИ/ХЕЛИКОПТЕРИ	X	X	X	X	X	
031 01 00 00	ЦЕЛИ НА ФАКТОРИТЕ ЗА МАСА И РАМНОТЕЖА						
031 02 00 00	ОПТОВАРУВАЊЕ						
031 03 00 00	ОСНОВИ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА CG (тежиштето)						
031 04 00 00	ДЕТАЛИ ЗА МАСАТА И РАМНОТЕЖАТА НА ВОЗДУХОПЛОВ						
031 05 00 00	УТВРДУВАЊЕ НА ПОЗИЦИЈАТА НА CG						
031 06 00 00	РАКУВАЊЕ СО ТОВАР						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
033 00 00 00	ПЛАНИРАЊЕ И СЛЕДЕЊЕ НА ЛЕТ	X	X	X	X	X	X
033 01 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ ЗА VFR ЛЕТОВИ						
033 02 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ЛЕТ ЗА IFR ЛЕТОВИ						
033 03 00 00	ПЛАНИРАЊЕ НА ГОРИВО						
033 04 00 00	ПОДГОТОВКИ ПРЕД ЛЕТ						
033 05 00 00	АТС ПЛАН НА ЛЕТ						
033 06 00 00	СЛЕДЕЊЕ НА ЛЕТ И ПОВТОРНО ПЛАНИРАЊЕ ЗА ВРЕМЕ НА ЛЕТОТ						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
034 00 00 00	ПЕРФОРМАНСИ – ХЕЛИКОПТЕРИ			X	X	X	
034 01 00 00	ОПШТО						
034 02 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 3 – САМО ЗА ЕДНОМОТОРНИ ХЕЛИКОПТЕРИ						
034 03 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 2						
034 04 00 00	ПЕРФОРМАНСИ КЛАСА 1 – САМО ЗА ХЕЛИКОПТЕРИ СО УВЕРЕНИЕ CS 29						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
040 00 00 00	ЧОВЕЧКИ ПЕРФОРМАНСИ	X	X	X	X	X	X
040 01 00 00	ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ: ОСНОВНИ ПОИМИ						
040 02 00 00	ОСНОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВНАТА ФИЗИОЛОГИЈА И ОДРЖУВАЊЕ НА ЗДРАВЈЕТО						
040 03 00 00	ОСНОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВНАТА ПСИХОЛОГИЈА						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
050 00 00 00	МЕТЕОРОЛОГИЈА	X	X	X	X	X	X
050 01 00 00	АТМОСФЕРА						
050 02 00 00	ВЕТЕР						
050 03 00 00	ТЕРМОДИНАМИКА						
050 04 00 00	ОБЛАЦИ И МАГЛА						
050 05 00 00	ВРНЕЖИ						
050 06 00 00	ВОЗДУШНИ МАСИ И ФРОНТОВИ						
050 07 00 00	СИСТЕМИ НА ВОЗДУШЕН ПРИТИСОК						
050 08 00 00	КЛИМАТОЛОГИЈА						
050 09 00 00	МЕТЕОРОЛОШКИ ПОЈАВИ ОПАСНИ ЗА ЛЕТАЊЕ						
050 10 00 00	МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАТОЦИ						

Дел 1

JAR-FCL 2

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
060 00 00 00	НАВИГАЦИЈА	X	X	X	X	X	X
061 00 00 00	ОПШТА НАВИГАЦИЈА	X	X	X	X	X	X
061 01 00 00	ОСНОВИ НА НАВИГАЦИЈАТА						
061 02 00 00	МАГНЕТИЗАМ И КОМПАСИ						
061 03 00 00	КАРТИ						
061 04 00 00	НАВИГАЦИЈА СО МЕТОДА НА ПРЕСМЕТУВАЊЕ (DR)						
061 05 00 00	НАВИГАЦИЈА ВО ТЕК НА ЛЕТ						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
062 00 00 00	РАДИО НАВИГАЦИЈА	X	X	X	X	X	X
062 01 00 00	ОСНОВИ НА ТЕОРИЈАТА ЗА РАДИО БРАНОВИ						
062 02 00 00	СРЕДСТВА ЗА РАДИО ВРСКИ						
062 03 00 00	РАДАР						
062 04 00 00	<i>Намерно оставено празно</i>						
062 05 00 00	СИСТЕМИ ЗА ПРОСТОРНА НАВИГАЦИЈА, RNAV/FMS						
062 06 00 00	СИСТЕМИ ЗА ГЛОБАЛНА САТЕЛИТСКА НАВИГАЦИЈА						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
070 00 00 00	ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ	X	X	X	X	X	
071 01 00 00	ОПШТИ УСЛОВИ						
071 02 00 00	ПОСЕБНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ И РИЗИЦИ/ОПАСНОСТИ (ОПШТИ АСПЕКТИ)						
071 03 00 00	ПРОЦЕДУРИ ЗА ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ НА ХЕЛИКОПТЕР						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
082 00 00 00	ТЕОРИЈА НА ЛЕТАЊЕТО – ХЕЛИКОПТЕР			X	X	X	
082 01 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ПОДЗВУЧНИТЕ БРЗИНИ						
082 02 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГОЛЕМИ БРЗИНИ И ЕФЕКТИ НА СОБИРАЊЕ						
082 03 00 00	ТИПОВИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ СО РОТОР						
082 04 00 00	АЕРОДИНАМИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР						
082 05 00 00	МЕХАНИКА НА ГЛАВНИОТ РОТОР						
082 06 00 00	РИТОРИ НА ЗАДНИОТ ДЕЛ						
082 07 00 00	РАМНОТЕЖА, СТАБИЛНОСТ И УПРАВЛИВОСТ						
082 08 00 00	МЕХАНИКА НА ЛЕТ НА ХЕЛИКОПТЕР						

		Авион		Хеликоптер			IR
		ATPL	CPL	ATPL /LR	ATPL	CPL	
090 00 00 00	КОМУНИКАЦИИ	X	X	X	X	X	X
091 00 00 00	VFR КОМУНИКАЦИИ						
091 01 00 00	ДЕФИНИЦИИ						
091 02 00 00	ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ						
091 03 00 00	НАЗИВИ НА ВАЖНИ МЕТЕОРОЛОШКИ ИНФОРМАЦИИ (VFR)						
091 04 00 00	ПОТРЕБНИ МЕРКИ КОИ ТРЕБА ДА СЕ ПРЕЗЕМАТ ВО СЛУЧАЈ НА ПРЕКИН ВО КОМУНИКАЦИЈАТА						
091 05 00 00	ПРОЦЕДУРИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ И ИТНОСТ						
091 06 00 00	ОПШТИ ПРИНЦИПИ ЗА VHF И ЛОЦИРАЊЕ НА ФРЕКВЕНЦИИ						
092 00 00 00	IFR КОМУНИКАЦИИ						
092 01 00 00	ДЕФИНИЦИИ						
092 02 00 00	ОПШТИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ						
092 03 00 00	ПОТРЕБНИ МЕРКИ КОИ ТРЕБА ДА СЕ ПРЕЗЕМАТ ВО СЛУЧАЈ НА ПРЕКИН ВО КОМУНИКАЦИЈАТА						

Дел 1**JAR-FCL 2**

092 04 00 00	ПРОЦЕДУРИ ВО СЛУЧАЈ НА ОПАСНОС И ИТНОСТ						
092 05 00 00	НАЗИВИ НА ВАЖНИ МЕТЕОРОЛОШКИ ИНФОРМАЦИИ (IFR)						
092 06 00 00	ОПШТИ ПРИНЦИПИ ЗА VHF И ЛОЦИРАЊЕ НА ФРЕКВЕНЦИИ						
092 07 00 00	МОРЗЕОВА АЗБУКА						

I

[Ам. 4, 01.08.06]

НАМЕРНО ОСТАВЕНО ПРАЗНО

ОДБОР ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ**2316.**

Врз основа на член 72 ставовите 1 и 2 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 35/08, 103/08, 26/09 и 83/09), Одборот за акредитација донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА, РАБОТАТА, НАЧИНОТ НА ОДЛУЧУВАЊЕ, МЕТОДОЛОГИЈАТА, ПОСТАПКАТА ЗА АКРЕДИТАЦИЈА, КРИТЕРИУМИТЕ И СТАНДАРДИТЕ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА, КАКО И ДРУГИ ПРАШАЊА ВО ВРСКА СО РАБОТАТА НА ОДБОРОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ**Член 1**

Со овој правилник се пропишува организацијата, работата, начинот на одлучувањето, методологијата, постапката за акредитација, критериумите и стандардите за акредитација, како и други прашања во врска со работата на Одборот за акредитација на високото образование (во натамошниот текст: Одбор за акредитација).

II. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОДБОРОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА**Член 2**

Целокупниот процес на работа на Одборот за акредитација го организира и координира претседателот на Одборот за акредитација кој го именува Владата на Република Македонија.

Одборот за акредитација од редовите на своите членови избира двајца заменици претседатели на Одборот за акредитација.

Член 3

За спроведување на постапката за акредитација Одборот за акредитација формира експертски комисии составени од претседател и два до четири члена од соодветните научни области, во зависност од природата на барањето за акредитација.

Членовите на експертските комисии се од редот на членовите на Одборот за акредитација, а по потреба и од надворешни експерти од високообразовни и научни установи и од други институции.

Надворешните експерти од став 2 на овој член учествуваат во работата на Одборот за акредитација без право да одлучуваат.

III. РАБОТА НА ОДБОРОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА**Член 4**

Одборот за акредитација е самостоен и независен во својата работа.

Член 5

Одборот за акредитација работи на седници, кои се свикнуваат по потреба, а најмалку еднаш во месецот.

Одборот за акредитација заседава од 1 септември до 30 јуни.

Седниците на Одборот за акредитација ги свикнува претседателот по сопствена иницијатива, или по иницијатива на член на Одборот за акредитација.

Седниците на Одборот за акредитација се свикнуваат со покана, која содржи место и време на одржување на седницата и предлог на дневен ред.

Со поканата за седницата се доставува и материјалот што се предлага да биде разгледан на седницата.

Член 6

Поканата и материјалот за седницата до претседателот на Одборот за акредитација се доставуваат во електронска форма, а еден примерок и во писмена форма.

Поканата и материјалот за седница на членовите на Одборот за акредитација по правило се доставуваат во електронска форма. Прилозите кон проектот, односно елаборатот за акредитација се доставуваат во писмена форма.

Член 7

Седниците се свикнуваат најмалку 7 дена пред нивното одржување.

За итни и неодложни работи претседателот може да свика седница и во пократок рок од рокот утврден во став 1 на овој член.

Член 8

Со седниците на Одборот за акредитација, претседава претседателот на Одборот за акредитација, а во негово отсуство заменик претседателот.

Член 9

За седниците на Одборот за акредитација се води записник.

По одржување на седницата, изготвениот записник се доставува до членовите на Одборот за акредитација на разгледување и прифаќање.

По забелешките на записникот се расправа на првата наредна седница на Одборот за акредитација на која се врши и усвојување на записникот.

Член 10

Записникот особено содржи: означување на седницата, време и место на одржување на седницата, присутни членови и други експерти и стручни лица, податоци за усвојување на записникот од претходната седница, дневен ред на седницата, донесените одлуки, решенија, односно мислења и заклучоци, мнозинството со кое се донесени и друго.

Член 11

Одборот за акредитација има веб страница на која ги објавува мислењето за основање на јавна високообразовна установа, односно решенијата за акредитација на: високообразовна установа, единица на високообразовната установа, на нова односно иновирани студиска програма, како и други податоци релевантни за неговата работа.

Член 12

Претседателот на Одборот за акредитација:

- го претставува и застапува Одборот за акредитација;
- го организира и координира целокупниот процес на работа на Одборот за акредитација;
- ги организира и свикува седниците и претседава со нив;
- ги потпишува актите што ги донесува Одборот за акредитација;
- остварува службена комуникација и односи со министерот за образование и наука, Агенцијата за евалуација на високообразовните установи и надлежните органи на високообразовните установи и други институции, во врска со работата на Одборот за акредитација;
- го извршува финансискиот план на Одборот за акредитација;
- потпишува договор со министерот за образование и наука за начинот на кој се вршат стручните и административните работи и за примањето и чувањето на документацијата, како и за финансиските работи на Одборот за акредитација; и
- врши други работи утврдени со овој правилник.

Член 13

Претседателот и заменик претседателот на Одборот за акредитација, се одговорни за својата работа пред членовите на Одборот за акредитација.

Член 14

Членот на Одборот за акредитација редовно да присуствува на седниците на Одборот за акредитација.

За своето отсуство, членот на Одборот за акредитација благовремено го известува претседателот на Одборот за акредитација.

Член 15

Членот на Одборот за акредитација учествува во работата на седницата на Одборот за акредитација, ги изнесува своите ставови и мислења и одлучува по прашањата кои што се на дневен ред.

IV. НАЧИН НА ОДЛУЧУВАЊЕ НА ОДБОРОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА**Член 16**

Одборот за акредитација може да работи и одлучува доколку на седницата присуствуваат две третини од вкупниот број членови на Одборот за акредитација.

Одборот за акредитација одлучува со мнозинство на гласови од вкупниот број членови на Одборот за акредитација.

Член 17

Одборот за акредитација одлучува со јавно гласање.

Одборот за акредитација може да донесе одлука за одделни прашања од својот делокруг да одлучува со тајно гласање.

Член 18

По секоја точка од дневниот ред се води расправа и се донесуваат одлуки, решенија, односно мислења, заклучоци или препораки, во зависност од карактерот на прашањето.

Одборот за акредитација, по констатацијата дека се исполнети сите услови пропишани со Законот за високото образование, Уредбата за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност (во натамошниот текст: Уредбата за нормативите и стандардите) и со Актот за задолжителните елементи кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус, усвојува извештај од експертската комисија:

- по проектот за основање на приватна високообразовна установа и за акредитација на студиски програми донесува решение за акредитација;
- по проектот за основање на јавна високообразовна установа, односно елаборат за вршење на високообразовна дејност од странска високообразовна установа дава мислење.

Член 19

Решението за акредитација од членот 18 став 1 од овој правилник содржи:

- позитивна оценка за исполнетоста на условите за соодветната акредитација;
- времетраење на валидноста на акредитацијата;
- препораки што високообразовната установа треба да ги исполни како мандатен услов за добивање решение за почеток со работа.

Решението за отфрлање на акредитацијата исто така содржи:

- препораки што високообразовната установа треба да ги исполни како мандатен услов за отворање на нова постапка;
- термин после чие истекување може да биде барана нова постапка: овој термин нема да надминува 18 месеци од денот на недобивањето на акредитацијата.

V. МЕТОДОЛОГИЈА ЗА АКРЕДИТАЦИЈА**Член 20**

Работата на Одборот за акредитација се заснова на методологија на вреднување на исполнетоста на условите утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите, со Актот за задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус, со условите содржани во проектот за основање на високообразовна установа, односно во елаборатот за вршење на високообразовна дејност на странска високообразовна установа, односно со условите на соодветната високообразовна установа за остварување на нови студиски програми.

VI. ПОСТАПКА ЗА АКРЕДИТАЦИЈА**Член 21**

Постапката за акредитација пред Одборот за акредитација започнува со поднесување на барање од:

- основачот на високообразовната установа;
- високообразовната, односно научната установа;
- Министерството за образование и наука.

Член 22

Барањето со целокупната документација (проект, односно елаборат за основање на високообразовна установа и/или студиска програма) со цел за добивање на акредитација до Одборот за акредитација се доставува во печатена форма во 4 примероци и во електронска (пдф) форма.

Член 23

Одборот за акредитација одлучува по барањето откако ќе биде доставена целокупната документација пропишана со овој правилник, во согласност со Законот, Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии.

Член 24

Одборот за акредитација барањата за акредитација на студиските програми планирани за реализација во наредната учебна година ќе ги разгледува доколку се доставени заклучно до 31 декември во тековната година.

Член 25

Целокупната документација од член 22 на овој правилник се доставува согласно:

1. Барање мислење по Проектот за основање на јавна високообразовна установа:

Проект за основање на јавна високообразовна установа, со:

- податоци за усогласеност на Проектот со Програмата за високообразовна дејност, односно општествената оправданост за основање на нова јавна високообразовна установа; начинот на кој високообразовната установа ќе ги остварува својата мисија и цели; студиските подрачја во кои ќе се остварува високообразовна и научно-истражувачка дејност; единиците во состав на високообразовната установа; студиските програми со составни делови согласно со законот; изворот на финансиски средства за вршење на високообразовна дејност, можноста за обезбедување на потребен број лица кои можат да бидат избрани во наставно-научни, научни и наставни звања; материјалните, техничките и информациските услови за изведување на планираните студиски програми најмалку за стандардното траење на програмите; процедурите што се предвидуваат за контрола, обезбедување и унапредување на квалитетот на наставата во предложените студиски области; научно-истражувачката, односно уметничко-творечката дејност на академскиот кадар и учеството на студентите докторанти во неа; планираниот број студенти и начин на кој ќе бидат исполнети и другите услови утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните елементи кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус.

Кон Проектот за основање на јавна високообразовна установа се доставува документација согласно Списокот на потребната документација за основање на јавна високообразовна установа, кој е составен дел на овој Правилник (Прилог број 1).

2. Барање решение за акредитација на проектот за основање на приватна високообразовна установа:

Проект за основање на приватна високообразовна установа, со податоци за:

- основачот; студиските подрачја во кои ќе се остварува високообразовна и научно-истражувачка дејност; начинот на кој високообразовната установа ќе ги остварува својата мисија и цели; единиците во состав на високообразовната установа; студиските програми со составни делови согласно законот; изворот на финансиски средства за вршење на високообразовна дејност и обезбедување на квалитетна финансиска гаранција најмалку за стандардното траење на програмата; можноста за обезбедување на потребен број лица кои можат да бидат избрани во наставно-научни, научни и наставни звања; материјалните, техничките и информациските услови за изведување на планираните студиски програми најмалку за стандардното траење на програмите; процедурите што се предвидуваат за контрола, обезбедување и унапредување на квалитетот на наставата во предложените студиски области; научно-истражувачката, односно уметничко-творечката дејност на академскиот кадар и учеството на студентите докторанти во неа; планираниот број студенти и начин на кој ќе бидат исполнети и другите услови уредени со Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните елементи кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус.

Кон Проектот за основање на приватна високообразовна установа се доставува документација согласно Списокот на потребната документација за основање на приватна високообразовна установа, кој е составен дел на овој Правилник (Прилог број 2).

3. Барање решение за акредитација на нова студиска програма во рамките на акредитирана високообразовна установа:

Елаборат за акредитација на студиска програма, со податоци за:

- опис на содржината на студиската програма согласно со законот; услови за запишување и напредување во текот на студиите; методите на предавање и оценување на постигнувањата на студентите, односно начинот на проверка на знаењата, стручниот, односно научниот назив определен согласно статутот на високообразовната установа; изворот на финансиски средства за остварување на студиската програма; обезбеденоста на потребен број лица во наставно-научни, научни и наставни звања; материјалните, техничките и информациските услови за изведување на планираната студиска програма најмалку за стандардното траење на програмата; активностите и механизмите преку кои се развива и се одржува квалитетот на високото образование; научно-истражувачката, односно уметничко-творечката дејност на академскиот кадар и учеството на студентите докторанти во неа; планираниот број студенти и начинот на кој ќе бидат исполнети и другите услови утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните елементи кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус.

Кон Елаборатот за акредитација на студиска програма се доставува документација согласно Прилог број 3 и Прилог број 5, кои се составен дел на овој правилник.

4. Барање мислење за вршење на високообразовна дејност на странска високообразовна установа на територијата на Република Македонија:

Елаборат на странска високообразовна установа за вршење на високообразовна дејност на територијата на Република Македонија, со податоци за:

- странската високообразовна установа; студиските подрачја во кои ќе се остварува високообразовната дејност; опис на студиските програми, изворот на финансиски средства за вршење на високообразовна дејност и обезбедување на квалитетна финансиска гаранција најмалку за стандардното траење на програмата; можноста за обезбедување на потребен број лица во наставно-научни, научни и наставни звања; материјалните, техничките и информациските услови за изведување на планираните студиски програми најмалку за стандардното траење на програмите; активностите и механизмите преку кои се развива и се одржува квалитетот на високото образование; планираниот број студенти и начин на кој ќе бидат исполнети и другите услови утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните елементи кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус.

Кон Елаборатот за вршење на високообразовна дејност на територијата на Република Македонија, се доставува документација согласно Прилог број 4 и Прилог број 5, кои се составен дел на овој правилник.

5. Барање за продолжување на акредитацијата со:

- соодветните барања од овој член;
- мислење на Агенцијата за евалуација за исполнителност на условите за продолжување на акредитацијата; и
- Карта на високообразовната установа (Прилог број 5).

Член 26

Доставените барања со целокупната документација се разгледуваат на седница на Одборот за акредитација.

За секое пристигнато барање се формира експертска комисија, во зависност од природата на барањето за акредитација, до која се доставува барањето со целокупната документација.

Доколку доставената документација не е комплетна согласно со овој правилник, Одборот за акредитација може да не покрене постапка за акредитација се до целосното комплетирање на документацијата.

Член 27

Експертската комисија:

- го разгледува пристигнатото барање за акредитација со придружната документација;
- по потреба бара дополнителни информации и материјали од поднесувачот на барањето;
- доколку има потреба, врши непосредни посети на високообразовните установи и на другите институции кои поднеле барање за акредитација и остварува непосредни контакти и разговори со раководните органи на институцијата, наставниците и студентите;

- врши и други работи за кои ќе оцени дека е потребно или кои и ги доверил Одборот за акредитација во врска со покренатата постапка.

Доколку поднесувачот на барањето не ги достави бараните дополнителни информации и материјали во рок од 30 дена, експертската комисија го известува Одборот за акредитација дека е потребно да го врати проектот, односно елаборатот на доработка.

Одборот за акредитација барањето за акредитација може да го врати на доработка најмногу двапати.

Доколку и после втората доработка не се исполнети барањата што ги поставил Одборот за акредитација поднесувачот поднесува нов проект.

Членовите на експертската комисија работите од став 1 на овој член ги вршат во име на Одборот за акредитација и не ги изнесуваат јавно резултатите и согледувањата од својата работа.

Член 28

Во процесот на одлучувањето експертската комисија особено ќе има предвид:

А. Кај барањата за акредитација на високообразовна установа:

- начинот на кој високообразовната установа ќе ги остварува својата мисија и цели во согласност со членовите 17 до 19 од Законот за високото образование;
- процедурите што се предвидуваат за контрола, обезбедување и унапредување на квалитетот на наставата во предложените студиски области.

Б. Кај барањата за акредитација на студиска програма:

- структурата, организацијата и содржината на студиските и предметните програми;
- профилот и квалификацијата на наставно-научниот кадар;
- материјално-техничката обезбеденост на наставата;

- методите на предавање и оценување на постигнувањата на студентите;

- активностите и механизмите преку кои се развива и се одржува квалитетот на високото образование;
- научно-истражувачката, односно уметничко-творечката дејност на академскиот кадар и учеството на студентите докторанти во неа.

В. Кај барањата за продолжување на акредитација:

- внатрешниот систем на оценување и обезбедување на квалитетот на високото образование;
- постапките за одобрување, следење и обновување на студиските програми;
- постапките за преземање дејности во врска и по повод резултатите од внатрешната и надворешната евалуација и други независни проверки на квалитетот;
- применувањето на кредит трансфер системот;
- соработката со други високообразовни установи;
- подршката, управувањето и развојот на материјалната база на високообразовната установа;
- научно-истражувачката, применувачката, апликативната и високостручната дејност и учеството на академскиот кадар во таа дејност.

Член 29

По спроведените активности од членовите 27 и 28 на овој правилник, експертската комисија подготвува извештај и го доставува до Одборот за акредитација.

Член 30

По добивањето на извештајот од експертската комисија, претседателот на Одборот за акредитација го става на дневен ред на седницата на Одборот за акредитација за разгледување и прифаќање.

На седницата покрај претседателот на експертската комисија можат да присуствуваат и нејзините членови.

Член 31

Претседателот на експертската комисија, освен ако комисијата не одреди друг член, реферира по извештајот.

По извештајот и придружната документација се отвора расправа.

Доколку повеќето од половината од вкупниот број на членови на Одборот за акредитација се изјаснат позитивно по извештајот на комисијата, Одборот за акредитација донесува решение, односно дава мислење.

Член 32

Одборот за акредитација нема да даде акредитација ако:

- не се исполнети условите од членовите 25 до 29 од Законот за високото образование за основање на високообразовна установа, односно студиските програми не се во согласност со членот 99 од Законот за високото образование, Уредбата за нормативите и стандардите и Актот за задолжителните компоненти кои треба да ги поседуваат студиските програми од првиот, вториот и третиот циклус на студии;
- нема доволно обезбедено кадар, опрема и информациски услови за реализација на студиската програма;
- спроведувањето на студиската програма не е поткрепено со доволни финансиски, материјални и технички ресурси;
- високообразовната установа не дава гаранции дека ќе ја обезбеди наставата;
- барањето содржи неточни податоци кои се важни за добивање на акредитацијата.

Член 33

Во случаите на негативен одговор по барањето за продолжување на акредитацијата согласно Законот за високото образование, Одборот за акредитација му предлага на министерот за образование и наука најмногу до три години високообразовната установа да ги исполни барањата за продолжување на одземената акредитација.

Продолжувањето на реализацијата на предметните програми во случај од став 1 на овој член се врши врз основа на правила што ги изготвува министерот за образование и наука.

Доколку овие барања не се исполнат во рамките на определеното време, високообразовната установа престанува да изведува студиски програми во даденото студиско поле и дадениот циклус на студии со истекот на периодот од став 1 на овој член.

Член 34

Одборот за акредитација го определува начинот на собирање на податоци што се од значење на неговите надлежности.

Одборот за акредитација редовно го известува Министерството за образование и наука за секоја акредитација и му доставува листа на акредитирани високообразовни установи и студиски програми.

Член 35

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за работа, начинот на одлучување, методологијата и постапката за акредитација на Одборот за акредитација на високото образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 47/01 и 97/02).

Член 36

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”, а ќе се објави по добивањето согласност од Владата на Република Македонија.

Претседател
на Одборот за акредитација,
проф. д-р. **Михаил Петковски**, с.р.

Прилог бр. 1

**СПИСОК
ЗА ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ОСНОВАЊЕ НА ЈАВНА ВИСОКООБРАЗОВНА
УСТАНОВА**

1.1. Документацијата за обезбедување на сопствени простории или простории под закуп кои се соодветни за вршење на високообразовна дејност:

- заверена копија од Одлуката на Владата на Република Македонија, за доделување на градежно земјиште сопственост на Република Македонија, кога објектот за вршење на високообразовна дејност е во фаза на изградба на тоа земјиште;

- имотен лист издаден од Државниот завод за геодетски работи за сопственоста на основачот на градежното земјиште на коешто се гради објектот за вршење на високообразовна дејност;

- заверена копија од одобрението за градење на објектот наменет за вршење на високообразовна дејност, доколку тој е во процес на изградба.

1.2. Список на опрема и на наставни средства за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност:

- списокот треба да содржи податоци за опременоста на високообразовната установа со технички и со нагледни средства по вид, број и намена.

- фискален образец во кој се предвидени средствата од Буџетот на Република Македонија за работа на јавната високообразовна установа најмалку за стандардното траење на планираните студиски програми;

1.3. Список на потребниот број лица коишто можат да бидат избрани во наставно-научни, односно наставни и соработнички звања и да засноваат работен однос за сите наставни предмети во студиската програма, најмалку за првите две години на студии;

- Списокот треба да содржи податоци за: името и презимето на кандидатот, дата на раѓање, степен на образование, односно научен степен, наслов на научниот степен, каде и кога го завршил образованието, односно се стекнал со научен степен, доколку е во работен однос, да се наведе институцијата каде работи и звањето во кое е избран.

1.4. Писмена изјава од кандидатот за избор на наставник односно соработник, дека е подготвен да заснова работен однос согласно Законот за високото образование.

2. Други документи и докази што служат како доказ дека основачот може да ги исполни и другите услови што се утврдени со Уредбата за нормативи и стандарди за основање високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност.

Прилог бр. 2

СПИСОК НА ПОТРЕБНАТА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ОСНОВАЊЕ НА ПРИВАТНА ВИСОКООБРАЗОВНА УСТАНОВА

1.1. Предлог на одлука за основање на приватна високообразовна установа.

Основачот донесува предлог-одлука во која се содржи:

- областите во кои ќе се врши високообразовната дејност;
- видот, називот и седиштето на високообразовната установа;
- изворот и начинот на финансирањето;
- правата и обврските на основачот и
- други податоци што се од значење за основањето на високообразовната установа.

1.2. Документација за обезбедување на сопствени простории или простории под закуп кои се соодветни за вршење на високообразовна дејност:

– заверена копија кај нотар од документот (решение, договор и др.) за сопственоста на основачот на простории наменети за изведување на високообразовна дејност;

- заверена копија од договорот за користење простории под закуп за вршење на високообразовна дејност, што основачот го склучил со сопственикот на просториите;

- заверена копија од Одлуката на Владата на Република Македонија за доделување на градежно земјиште сопственост на Република Македонија, кога објектот за вршење на високообразовна дејност е во фаза на изградба на тоа земјиште.

- имотен лист издаден од Државниот завод за геодетски работи за сопственоста на основачот над градежното земјиште на кое што се гради објектот за вршење на високообразовна дејност;

- заверена копија од одобрението за градење на објектот наменет за вршење на високообразовна дејност, доколку тој е во процес на изградба.

1.3. Список на опрема и на наставни средства за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за вршење на високообразовна дејност:

- списокот треба да содржи податоци за опременоста на високообразовната установа со технички и со нагледни средства по вид, број и намена;

1.4. Список на потребниот број лица што можат да бидат избрани во наставно- научни, односно наставни и соработнички звања и да стекнат работен однос за сите наставни предмети предвидени во студиската програма најмалку на првите две години на студии:

- Списокот треба да содржи податоци за: името и презимето на кандидатот, дата на раѓање, степен на образование, односно научен степен, наслов на научниот степен, каде и кога го завршил образованието, односно се стекнал со научен степен, доколку е во работен однос, да се наведе институцијата каде работи и во кое звање е избран.

1.5. Писмена изјава од кандидатот за избор на наставник односно соработник, дека е подготвен да заснова работен однос согласно Законот за високото образование.

1.6. Финансиски план за одржливо ниво на финансирање на приватната високообразовна установа во циклус од 4 години.

1.7. Доказ за обезбедените гаранции за надомест на школарината и другите трошоци во случај високообразовната установа да престане пред време:

- Оригинален документ или заверена копија кај нотар од документот издаден од банка, државен орган или друга институција за обезбедени средства како гаранција за надомест на школарината.

2. Други документи и докази што служат како доказ дека основачот може да ги исполни и другите услови што се утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност.

3. Одобрение од Владата на Република Македонија кога странско правно или физичко лице основа приватна високообразовна установа.

Прилог бр. 3

СПИСОК НА ПОТРЕБНИ ДОКУМЕНТИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА НА ВИСОКООБРАЗОВНА УСТАНОВА

1.1 Карта на високообразовната установа

1.2 Одлука на надлежните органи на високообразовната установа согласно со член 104 став 1 од Законот за високото образование за нова студиска програма;

1.3 Мислење на Советот за потребата и можноста за финансирање на студиската програма (за јавните високообразовни установи);

1.4 Документација за обезбедени простории кои што се соодветни за вршење на новата студиска програма, согласно Уредбата за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење високообразовна дејност.

1.5 Список на опрема и на наставни средства за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење високообразовна дејност:

- списокот треба да содржи податоци за опременоста на високообразовната установа со технички и со нагледни средства по вид, број и намена;

1.6 Оригинален документ или заверена копија кај нотар од документ издаден од банка, државен орган или друга институција за обезбедени средства како гаранција за надомест на школарината за приватните високообразовни установи;

1.7 Списокот на потребниот број лица коишто се избрани или коишто можат да бидат избрани во наставно научни односно наставни и соработнички звања за сите наставни предмети предвидени во студиската програма најмалку за првите две години на студии на прв циклус, односно за втор, односно трет циклус на студии;

- Списокот треба да содржи податоци за: името и презимето на кандидатот, дата и место на раѓање, степен на образование, односно научен степен, наслов на научниот степен, каде и кога го завршил образованието односно се стекнал со научен степен, доколку е во работен однос, да се наведе институцијата каде што работи, во кое звање е избран;

- Доколку кадарот се обезбедува од постојниот наставен и соработнички кадар на високообразовната установа, во списокот да се наведат и податоци за наставните предмети кои што ги предаваат со вкупниот број на часови;

- Писмена изјава од кандидатот за избор на наставник или соработник дека е подготвен да заснова работен однос согласно Законот за високото образование.

2. Други документи што служат како доказ дека основачот може да ги исполни и другите услови што се утврдени со Уредбата за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење на високообразовна дејност.

Прилог бр. 4

СПИСОК НА ПОТРЕБНИ ДОКУМЕНТИ ЗА ВРШЕЊЕ ВИСОКООБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ ОД СТРАНСКА ВИСОКООБРАЗОВНА УСТАНОВА НА ТЕРИТОРИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.1 Карта на високообразовната установа

1.2 Документација за признат статус (акредитација) на високообразовната установа и право да врши високообразовна дејност издадена од орган во државата од каде потекнува странската високообразовна установа.

1.3 Документација за обезбедување на сопствени простории или простории под закуп кои се соодветни за вршење на високообразовната дејност:

- Заверена копија кај нотар од документот (решение, договор и др.). За сопственоста на основачот на простории наменети за изведување на високообразовна дејност;

- Заверена копија од договор за користење простории под закуп за вршење високообразовна дејност, што основачот го склучил со сопственикот на просториите.

1.4 Список на опрема и наставни средства за вршење на дејноста што одговараат на нормативите и стандардите за вршење на високообразовната дејност :

- Списокот треба да содржи податоци за опременоста на високообразовната установа со технички и со нагледни средства по вид, број и намена.

1.5 Список на потребниот број лица којшто се избрани или коишто можат да бидат избрани во наставно - научни односно наставни и соработнички звања за сите наставни предмети предвидени во студиската програма најмалку за првите две години на студии на прв циклус односно за првата година на втор, односно трет циклус на студии;

- Списокот треба да содржи податоци за: името и презимето на кандидатот, дата и место на раѓање степен на образование, односно научен степен, наслов на научниот степен, каде и кога го завршил образованието односно се стекнал со научен степен, доколку е во работен однос, да се наведе институцијата каде што работи, во кое звање е избран;

- Писмена изјава од кандидатот за избор на наставник или соработник дека е подготвен да заснова работен однос;

1.6. Финансиски план за одржливо ниво на финансирање на вршење на високообразовната дејност за стандардното траење на програмата;

1.7 Доказ за обезбедените гаранции за надомест на школарината и другите трошоци во случај високообразовната установа предвреме да престане со вршење на високообразовната дејност;

- Оригинален документ или заверена копија кај нотар од документот издаден од банка, државен орган или друга институција за обезбедени средства како гаранција за надомест на школарината најмалку за стандардното траење на програмата;

2. Копија од меѓудржавен договор, склучен меѓу Република Македонија и земјата во која и е признато правото да врши високообразовна дејност;

3. Други документи и докази што служат како доказ дека основачот може да ги исполни другите услови што се утврдени со Уредба за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и вршење на високообразовна дејност.

Прилог бр. 5

КАРТА НА ВИСОКООБРАЗОВНАТА УСТАНОВА

Назив на високообразовната установа	
Седиште	
Вид на високообразовната установа	Јавна, приватно-јавна непрофитна, приватна непрофитна, приватна профитна
Податоци за основачот (на приватна високообразовна установа)	
Податоци за последната акредитација	
Студиски и научноистражувачки подрачја за кои е добиена акредитација	
Единици во состав на високообразовната установа	
Студиски програми што се реализираат во единицата која бара проширување на дејноста со воведување на нова/и студиска/и програма/и	
Податоци за просторот наменет за изведување на наставната и истражувачката дејност	
Податоци за опремата за изведување на наставната и истражувачката дејност	
Број на студенти за кој е добиена акредитација	
Број на студенти (прв пат запишани)	
Број на лица во наставно-научни, научни и наставни звања	
Број на лица во соработнички звања	
Внатрешни механизми за обезбедување и контрола на квалитетот на студиите	
Податоци за последната спроведена надворешна евалуација на установата	

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.
Претплатата за 2009 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 3000000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2009121